P. ÆGINETÆ
CHIRURGIA.

TACUINI,
ALBENGUEF
AKINDUS.

DE SEX
REBUS NON
NATURALIB.

TACVINI AEGRITVDINVM

et Morborum ferme omnium Corporis humani, cum curis eorundem.

BVHAHYLYHA BYNGEZLA Autore.

Christianissimo Regi CAROLO eius nominis primo, nuncupati.

❧ Cum Priuilegio CAES. Maiest. ad Quinquennium.

❡ ARGENT. apud Ioannem Schottum librarium. M. D. XXXII.

ADOLPHVS OCCO MEDI-
CVS, Io. Schotto S. P. D.

Literas tuas humanissimas, ex Bibliopola nostro accæpi, quibus me hortando rogas, et quod nimiũ est, supplicasq;, ne operã rei Medicæ nauantibus desim, sed rei tam fæliciter a te inceptæ, meo exemplari opem feram, quo Autor ille uetustus (nam sub Imp. Carolo scripsit) et admirandæ breuitatis castigator, in lucẽ diuulgetur. Addidisti certe, ut dici solet, currenti calcaria. Nam quamprimum tabulas illas rerum non naturalium, ut Medici uocant, a te excusas uidi, statim mecum constitui, ut residuæ quoq; ederentur. In hac re Nouiomago, uiro tum bono, tum egregie docto, usus sum, qui hac de re ad te scripsit: nã placuit has tuis coniungere. Persuasi enim mihi, neminem residuam partem habere, me excæpto. Sed tu de duobus exemplaribus mentionem facis: quod sane non parum admiror. Mitto itaq; cum illo tabellario Methodum, seu Curatiuam artem: tu, ut huius artis non ignarus es, singula nõ sine uoluptate perleges. Scholia quæ marginibus annexa sunt, uix apponerem, cum materia per se clara sit. Cum uero in officina tua opus absolutum fuerit, aliquot horum pro me, amicisue meis mitti cupio. Reliquum, quod nõ pauci facio, est, me tecum principia amicitiæ contraxisse, quam in breui aucturus sum, Deo dante. Vale, & si quid insulse scripsi, ex Arabis inhæsit. nam primitus Leoniceno. Copo, Linacro, uiris sane latinissimis, doctissimisq; non incubui. Quare recte dicitur, quo semel imbuta seruabit odorẽ recens testa diu. Id mihi quoq; contigit. Iterum uale. Raptim ex Augusta Vindelicorum. XVII. Octobris. Anno salutis nostræ.
M. D. XXXII.

Operis sui præfatio.

In nomine DEI misericordis & pij.

TACVINVS CORPORVM, cum ipsorum curis, morborum qui accidunt in eis triplici conditione, in membris cõsimilibus, officialibus, et in separatione continuitatis, distinctis in eis caussis, signis, regimine conuenienti cuiuslibet morbi, prout manifestatur euidenter in eo, cum complexione, ætate, tempore, et regione. Et constructum est documento discretionis intellectus sufficienter, ad utilitatem communem, per philosophũ clarissimum, senem peritum Buhahylyha Bingezla physicum, in idiomate Arabico, ad opus cameræ regis excellentissimi Caroli, totius fidei christianæ coronę, et luminis peritorum: quod de mandato eiusdem Regis per magistrum Farragum Iudæum fidelem eius, ad opus cameræ eius felicis, nec minus ad utilitatem communem omnium christianorum est translatum. A

Autor operis

Caroli magni decretum.

CANON & intellectus Tacuinorum, seu Tabularum operis.

In primo uero folio sunt distinctæ duæ tabulæ, in quarum regulis notantur capitula omnium nominum communium morborum corporis, sub compendio tamen, digno ordine, ut de leui possit inueniri nomen cuiuslibet morbi cum cura eius in qualibet tabula ipsius distincte & decenter. Et in secundo folio, & quolibet sequenti folio, una tabula notatur. Et in prima Regula paruula cuiuslibet tabulæ distinguitur numerus tabularũ: et sequitur de eo quod multiplicatur in eo de certo capitulo morborum. In Secunda Regula ipsius tabulæ, in prima clausula ipsius regulæ, scribũtur nomina, in secunda complexio, in tertia ætas, in quarta tempus, in quinta regio, in sexta salus, uel timor, in septima caussa, in octaua signũ, in nona euacuatio, in decima cura regalis, in undecima cura leuis inuentionis, in duodecima (quę est in secunda pagina ipsius folij sequentis) cura cõmunis. In tertia Regula notatur species morbi in prima clausula ipsius, in secunda respondet ad complexionem, in tertia ad ætatẽ, in quarta ad tempus, in quinta ad regionem, in sexta ad salutem, uel timorem, in septima ad caussam, in octaua ad signum, in nona ad euacuationẽ, in decima ad curam regalem, in undecima ad curam leuis inuentionis, in duodecima ad curam communem, quę sola est in qualibet pagina secunda cuiuslibet tabulæ, semper in sequenti folio. Et sic sequendum est documentum de sequentibus Regulis septem, in quarum primis clausulis notantur species morborum: & in spaciositate cuiuslibet folij ipsarum tabularum scribitur theorica specierum morborum notatorum in ipsa tabula, tam superius, quam inferius continuando per longũ coniunctiue per utranq; paginam cuiuslibet folij. B

Tabulę uero omnes sunt. 46. Duę tabulę in primis duobus folijs in utraq; pagina, de capitulis nominũ morborũ. Et. 44. tabulę residuę semper

Tacuinorum numerus.

C in secunda pagina, ita ut ex contrario respondeant canones. Et opus ipsarum est laudabile, & satis iuuabile. Laus sit Deo excelso, qui fuit in adiutorium mihi. Amen.

A

ℂ Procœmij elucidatio, uice CANONIS totius libri.

Tacuinus quid.

Ad euidentiam eorum quæ dicũtur in hoc procœmio, Notandum est, quod Tacuinus, est ars seu scientia breuis, utilis, leuis, et experta, sicut est scientia Conclusionum. Et fuit inuentus proprie pro hominibus huius temporis, maximeq; diuitibus & nobilibus, qui de scientijs non quærunt nisi Conclusiones, parum de probationibus curantes. Vnde decet talem librum esse in Cameris Regum & magnatum, nec eo debent carere. Post ubi dicitur, et in hoc tertio, & quolibet sequenti folio una tabula notatur, Notandum est, quod prẹter duas primas tabulas, quæ sunt de nominibus morborum, sunt aliæ. 44. quarum quælibet continetur in duabus paginis contiguis, quæ ualent unum foliũ. Et continet quælibet tabula decem lineas descendendo inferius. Et quælibet linea transit continue per ambas paginas. Et prima regula continet numerum tabulæ scilicet quota sit. 1. 2. 3. &c. Et post determinatum in ipsa tabula. &c. Deinceps usque ad quadragesimam. Secunda uero regula, et quælibet sequens usq; ad finem tabulæ descendẽdo inferius, continet duodecim mansiones, seu casulas. In prima uero tabula regulæ secundẹ scribuntur nomina, secundo complexio, tertio ætas, quarto tempus, quinto regio, sexto salus, uel timor, septimo caussa, octauo signum, nono euacuatio, decimo cura regalis, undecimo cura leuis inuentionis. In duodecimo in secunda pagina per se cura cõmunis. Post autem in tertia regula primo nominatur species morbi, secundo adaptatur complexioni. Deinde ætati,, tempori, regioni, saluti, uel timori, caussẹ, signo, et ita de alijs sequentibus. Iste ordo tenendus est in regulis sequentibus, eodemq; modo in alijs tabulis procedendum. In parte autem superiori supra regulas, et inferiori sub regulis continuando scribuntur diuisiones, & canones ægritudinum determinandarum in ipsa tabula.

Alias, regulas.

D

ℂ Partitio Tacuinorum alia.

Licet autem Autor sufficienter librum suum per. 22. tabulas, & alias duas priores, quæ sunt de nominibus ægritudinũ diuiserit, ad faciliorẽ tñ inuentionem eorum quæ tractantur in dicto libello, potest similiter diuidi præter primas duas tabulas, cum alijs tabulis. 22. in. 17. capitula hoc modo. Capitulum primum de febribus ephimeris, putridis, & consumptione, sine ethica: & continet duas primas tabulas.

Capitulũ secundũ de apostematibus, & alijs morbis exterioribus corporis: & continet sequentes quinq; tabulas.

Capitulum tertiũ de Vulneribus, ulceribusq;, continetq; duas sequentes tabulas.

Capitulum quartum de Venenis. Et continet. 2. sequentes tabulas.

Capitulũ quintum de morbis Capitis: Et contine. 3. tabulas sequentes.

Capitulum sextum de morbis Neruorum. Et continet. 1. tabulam.

Capitulum septimum, de morbis Oculorum, & oculis adiacentibus. Et continet quinq; sequentes tabulas, & principium. 23. tabulæ.

Capitulum octauum de morbis Auris. Et continet residuum. 23. tabulæ, et principium uicesimæ quartæ.

Capitulum nonum est de morbis Narium. Et continet residuum uicesimæ quartæ, & principium uicesimæ quintæ.

Capitulum decimum est de morbis Oris, Linguẹ, Dentium, Gingiuarum, Labiorũ. Et continet residuum uicesimæ quintæ, & duas sequentes.

Capitulum undecimum est de morbis membrorũ Anhelitus. Et continet. iij. tabulas, scilicet uicesimamoctauam, & uicesimamnonam, & tricesimam. A

Capitulum duodecimum est de morbis Instrumentorum cibi. Et continet quatuor tabulas, scilicet tricesimamprimam, tricesimamsecundam, tricesimamtertiam, & tricesimamquartam.

Capitulum decimumtertium est de morbis Intestinorum. Et continet unicam tabulam, scilicet tricesimamquintam.

Capitulum decimumquartum est de morbis Hepatis, Cistisfellis, & Splenis. Et continet duas sequentes tabulas, & principium. 38.

Capitulum decimumquintum est de morbis Renum, Vesicæ, Virgę, Testiculorum, & eis adiacentium. Et continet residuum uicesimęoctauę, & duas sequentes.

Capitulum decimumsextum est de morbis Matricis, & Mammillarũ. Et continet tres tabulas, scilicet. 21. 22. & . 23.

Capitulum decimumseptimum est de morbis Iuncturarum. Et continet ultimam tabulam.

T A	B V	L A	V N	I V	E R	S A	L I	S
Febris Ephimera fcd'm fpecies eius	Ephimera ex re calida.	Ephimera ex puftulis	Ephimera ex calida re fumpra.	Ephimera ex labore	Ephimera ex impetu	Ephimera ex anguftia.	Ephimera ex uigilĳs.	Ephimera ex apoftemate
Frb. putrida et ethica f;m fpecies eius	Tertiana.	Tertiana duplex.	Quartana	Quotidiana	Sinocha	Compofita	Ethica	Confumptio
Apoftemata fecundū fpecies eius	Flegmon	Formica	Apoftema molle	Apoftema durum.	Heryfipela	Cancer	Bubayahlat	Scrophulæ, & noduli
Morbi fupficiei corpis a caufa ińtiori	Morbilli & Blacteæ.	Lepra,	Baros	Morphea alba & nigra	Impetigo	Scabies & pruritus	Excoriatio cutis	Pediculi
Morbi fupficiei corpis a caufa exťiori	Punćtuli ruffi. f. fera, effera.	Puftulæ paruæ	Punćtuli Philifaphat	Verrucæ & claui	Ignis Perficus.	Vlcus ex combuftione.	Mater fanguinis	Sudor intenfus
Morbi fupficiei faciei fe. fpecies eius.	Alopicia, & uitiū ferpentis.	Tinea	Impetigo	Magnitudo capitis, & tortura ei9	Apa molle fub cute capitis.	Prurit9, lentigoq; in facie	Puftulę Perfæ, lentes in facie.	Cōbuftura & fiffura in facie
Morbi fupficiei manuū, & pedum.	Vena ciuilis.	Vitium Elephantis.	Varices	Fiffura manuum, & pedum.	Pannaricium	Inflatio, & lęfio digitorum.	Cura et fubtiliatio unguium.	Lefurę unguium ex calciamēto
Vulnera, & ulcera fcd'm fpēs ipforū	Vulnus fingulare	Vlcus fingulare.	Vlcus fordidum	Vlcus cum caliditate	Vlcus cū frigiditate	Vlcus cū humiditate	Vlcus cū ficcitate.	Vlcus cum apāte, carne fupflua.
Vlcera comb. ignis, pcuffi. extra. telo.	Vlcus cū fepatione cōf. uenæ.	Vulnus Neruorum	Vlcus cū fraćtura offis.	Vlcus cum dolore.	Vlcus malignum.	Fiffuræ.	Combuftura ignis	Extraćtio telorū, pcuffio corrig.
Morfus, ićt9 aīalium uenenoforū.	Morfus canis rabidi.	Morfus leonis, hoīs, canis. &c.	Morf9 muftelę, uulturis, pediculi	Punćtio tyrorum & ferpentum	Punćtio fcorpionum	Punćtio uefparum & apum	Punćtio araneæ	Punćtio garraræ
Medicinæ mortiferę. et fpēs ipfarū.	Potus medicinę cal. mortiferę.	Pot9 med. frigidę mortiferæ.	Potus Napelli	Potus cātaridum	Potus fellis, leporis, & tyri.	Pot9 extremitatis caudæ cerui	Potus fudoris equi	Potus opĳ
Medicinæ mortiferæ, & fpēs ipfarū.	Potus hyofquiami	Pot9 mādragorę nucis, & myrrhæ	Potus fquillæ. & aquę coriādri	Comeftio fungoꝶ & tuberum.	Potus leporis marini.	Potus Ranulæ.	Potus caftorei.	Potus anacardi.
Medicinę mortiferę fecundū fpecies ipaꝶ	Potus oleandri	Potus fquillę	Potus lithargyri.	Potus argenti uiui.	Potus cerufę plumbinæ.	Pot9 arfenici, & uiridis ęris.	Comeftio pifcis & carnis affæ.	Coagulatio laćtis in ftomacho.
Soda fecundum fpēs ipfius,	Soda cū caliditate	Soda cum frigiditate.	Soda ex humore calido.	Soda ex humore frigido.	Soda ex caufa exteriori.	Soda poft euacuationem.	Hemicranea.	Soda participans cum ftomacho.
Morbi cerebti fecundū fpēs ipius	Sirfem	Inflatio faciei, mafara.	Heryfipela.	Obliuio.	Subeth.	Subeth cum uigilia.	Corruptio cogitatiōis, & memorię.	Congelatio.
Morbi cerebri fecundū fpēs ipius	Scotomia	Vertigo	Epilepfia.	Apoplexia.	Incubus.	Melācholia murachia.	Ceruff.	Amor hereos.
Merbi nuchę fecundū fpēs ipius	Paralyfis, & ftupor	Laffitudo	Tortura oris.	Spafmus, cum laffitudine.	Spafmus ex repletione.	Spafmus ex ficcitate.	Tremor, & iećtigatio.	Gibbus.
Morbi palpebraꝶ f;m fpēs ipforum.	Seabies palpebrarū.	Apoftema durum, fc;. bardi.	Putrefaćtio & inflatio groffa.	Adhefio.	Cauma quafi arena, uel terra.	Breuis palpebra, ideft faltara.	Cadeaccolum.	Morum.
Morbi palpebrarū fecūdū fpēs ipfaꝶ.	Tinea.	Formica.	Nodulus.	Pediculi.	Pili fuperflui & inuerfi.	Apoftema humidum galdmag.	Grofficies rubea.	Mollificatio palpebræ fupioris.
Morbi coniunćtiuę f;m fpēs ipfoꝶ.	Obthalmia.	Inflatio cōiunćtiuę.	Duricies eius.	Pruritus eius.	Pannus rufus, fcilicet febal.	Vngula.	Lachryma.	Percuffio accidens in oculo.
Morbi corneę fecundū fpecies ipfaꝶ.	Vlcera.	Puftulæ.	Albedo, & ueftigium.	Cancer.	Eminentia.	Cauatio.	Ocultatio faniei poft corneam.	Excoriatio corneæ.
Morbi anguli, uueę, & criftallinæ.	Fiftula.	Fluxus.	Glandula.	Strićtura foraminis.	Amplitudo foraminis.	Aqua.	Imagiuatio ex parte aquæ.	Imaginatio ex parte glandulę.
	1	2	3	4	5	6	7	8

MO	RB.	ET	AE G	RI	TV	DI	NV	M
Dolores neruorũ uiſus, auriumq́.	Viſus in die, & non in nocte	Viſus i noćte, & non in die.	Dolor aurium ex caliditate	Dolor aurium ex frigiditate	Apa calidum in aure	Apoſtema frigidũ in aure	Exitus ſanguinis de aure	Exitus ſaniei de aure
Morbi Aurium, Nariumq́.	Opilatio auris	Tinnitus aurium	Surditas	Caliditas auris cum apate cal.	Vlcera narium	Caro addita in nare	Fœtor narium	Fluxus ſanguinis ex naribus
Morbi Odoratus, & Linguæ.	Defectus Odoratus	Catarrus	Puſtulæ oris	Apa calidum in lingua	Apoſtema durum in ea	Guſtus mutatus ex humore calido	Guſtus mutatus ex humore frigi.	Ponderoſitas linguæ
Morbi Labiorum, & Dentium.	Fiſſura Labiorum	Hæmorroidæ labiorum	Dolor dẽtium ex caliditate	Dolor dentium ex frigiditate	Corroſio dentis	Cauatio dentis	Labiorum puſtulæ	Stupor dentis
Morbi dentiũ, gingiuę, & linguæ	Motio Dentis	Apa calidum in gingiuis	Putrefactio gingiuę, & ſanies eius	Fœtor oris	Fluxus ſaliuæ in ſomno	Caro addita in dentibus	Apoſtema calidum in renibus	Mollificatio uuularum
Mor. guttis, epiglot. pul. & cannalis.	Squinantia	Spinę in gula, uel ſanguiſugę	Submerſio, ſtrangulatio	Reumata	Tuſsis	Aſthma	Eiectio, & conſtrictio anhelitus	Peripleumonia
Sputũ ſang. ſaniei, coſta. diafr. & cor.	Sputum ſanguinis	Sputum ſaniei	Ptiſis	Pleureſis	Exiturę in pectore	Byrſem	Caliditas cordis	Frigiditas cordis
Morbi Cordis ſ̃m ſpecies ipſorũ	Humiditas cordis	Siccitas cordis	Saltus. i. debilitas cordis	Sincopis ex euacuatione	Sincopis ex repletione	Sincopis ex mala complex. cor.	Sincopis ex mala cõplexiõe epatis	Sincopis ex paroxiſmo feb.
Morbi hyſophagi & ſtomachi.	Caliditas hyſophagi	Frigiditas hyſophagi	Siccitas hyſophagi	Humiditas hyſophagi	Apoſtema calidũ hyſophagi	Apa frigidum hyſophagi	Caliditas oris ſtom. cũ chol. rubea	Caliditas oris ſtom, cũ chol, rubea
Morbi ſtomachi ſcd'm ſpẽs ipor	Appetitus caninus	Dolor ſtomachi	Sitis	Mala digeſtio ex caliditate	Mala digeſtio ex frigiditate	Mala digeſtio ex hum. cholerico	Mala digeſtio ex flegmate.	Mala digeſtio ex cho. ni.
Morbi ſtomachi ſcd'm ſpẽs ipor	Frigiditas & humid. ſtomachi	Frigiditas ſtoma. ex fleg. melã.	Siccitas ſtomachi	Apoſtema frigidũ in ſtomacho	Malus appetitus pregoantis	Defectus appetitus cibi	Apoſtema calidum in ſtomacho	Boliſinus
Morbi ſtomachi ſcd'm ſpẽs ipor	Fluxus uẽtris, & uomitus	Diarria	Lienteria	Nauſea, & uomitus	Singultus ex inanitione	Singultus ex repletione	Ventoſitas et inflatio ſtomachi	Defectus di. ex nauſeatiua ſatietate
Morbi Inteſtinorum inferiorum	Tenaſmon	Diſynteria	Diſynteria epatica	Colica	Ileos miſerabile	Lumbrici, uermes. & cucurbitini	Torſio	Hemorroidę & fiſſurę ani
Morbi Epatis ſ̃m ſpecies ipor	Caliditas Epatis	Frigidias epatis	Humiditas epatis	Siccitas epatis	Apa calidum in epate.	Apoſtema frigidũ in epate	Apoſtema putridum in epate	Opilatio epatis.
Hydropiſis, morbi fellis, & ſplenis.	Hydrops carnoſa	Aſcites	Timpanites	Hydropiſis ex caliditate.	Ictericia citrina	Ictericia nigra	Mala comp. calida ſplenis	Apoſtema calidum ſplenis
Morbi ſplenis & renũ, ſ̃m ſpẽs ip.	Cõplex'o ma. frigi. ĩ ſplene.	Apoſtema frigidum in ſplene	Lapis, uel arena in renibus	Mictus ſanguinis	Mictus ſaniei	Fluxus urinę	Apoſtema durum in renibus	Apoſtema calidum in renibus
Mor. ueſicę, ſiſac, teſticu. & ueretri.	Lapis in ueſica	Apoſtema in ueſica	Vlcera in ueſica	Difficilis mictus, & ardor eius	Exitus urinæ nõ uoluntarius	Ruptura	Apoſtema calidum in teſticulis	Apoſtema frigidum in teſticulis
Morbi teſticulorum & ueretri.	Cõgregatio aquę in teſticulis	Ruptura, & uarices in eis	Pruritus & puſtulę in eis	Defect9 appetitus coitus	Intẽſus appetits coit9 cũ ſpmate	Erectio ueretri abſq́ coitu	Iectigatio ueretri	Opilatio ueretri
Morbi matricis ſ̃m ſpecies ipſor	Fluxs ſanguinis matricis	Retentio menſtruoorum	Manatio humida matricis	Præfocatio matricis	Ventoſitas matricis	Apoſtema calidum matricis	Apoſtema durum matricis	Dubayla in matrice
Morbi matricis ſ̃m ſpecies ipſor	Cancer in matrice	Ruptura, in matrice	Hæmorroidę matricis	Fiſſura matricis	Puſtulæ matricis	Vlcera matricis	Exitus matricis	Declinatio matricis
Morbi matricis & mãmillarum.	Priuatio impregnationis	Aborſus multus	Difficilis partus	Retẽtio ſecũdinę, et feto morẽ.	Quod ,ppẽ impregnationem	Apoſtema calidũ in mammillis	Sang. coagulatus in mãmillis	Apoſtema in mammillis
Morbi ancharũ, articulorũ & pedũ.	Sciatica	Podagra ex caliditate	Podagra ex frigiditate	Arthetica ex frigiditate	Arthetica ex caliditate	Duricies. et putrefactio articulorũ	Cuſtodia ſeu cautela de arthetica frigi.	Cautela de arthetica calida
	9	10	11	12	13	14	15	16

C

¶ TACVINORVM, SEV TABVLARVM particularium CANONES introductorij.

CANON. I. Ad intellectum Tacuini, seu Tabulæ primæ, febris Ephimeræ.

AD EVIDENTIAM eorum quæ dicuntur in diuisione & Canonibus morborum istius Tabulæ, notandum est, quod Membrorum corporis quædam sunt Simplicia, quędam Composita. Simplicia membra dicunt̃, quæ sunt similia in omnibus suis partibus: sicut caro, pinguedo, neruus, os, cartilago, & similia. Et ideo dicuntur Consimilia: & morbi ijs aduenientes dicuntur Consimiles, scilicet qualitatum, ut caliditatis, frigiditatis, siccitatis, humiditatis, singulariter, uel complexe. ut caliditatis & siccitatis simul, caliditatis & humiditatis simul, frigiditatis & humiditatis simul, frigiditatis & siccitatis simul. Et isti omnes morbi possunt esse sine materia, uel cum materia, idest, humore. Membra autem Composita dicuntur, quia componuntur ex simplicibus: & dicuntur Officialia, quia ad aliquod officium deputata sunt: sicut oculus ad uidendum, auris ad audiendum, lingua ad gustandum & loquendum, manus ad palpandum & operandum, & sic de alijs. Et ideo morbi his membris aduenientes, dicuntur Officiales. Et isti morbi sunt quatuor generum, scilicet quantitatis, figuræ, numeri, et positionis, siue situs. Et nota, per hanc diuisionem non excluditur, quin membrum compositum, seu officiale, possit incurrere morbum consimilem. Et morbus communiter dicitur, quia participat, obestq; membris: sicut est solutio continuitatis. Et possibile est, duos de istis morbis esse simul in uno membro, & aliquando tres, sicut in apostemate.

Membra simplicia. *Composita Officialia.* D

Morbus. Morbus est quædam dispositio mala, lædens in corpore operationes naturæ per se, & non per medium, ut fit læsio apostematis in gutture per anhelitũ & glutitum. Morbus triplex est. In primis dicitur Consimilis, uidelicet procedens in membris cõsimilibus corporis. s. instrumentis cõpositis de membris consimilibus. Et accipitur nomen eius de nomine loci in quo est. Dicitur etiam Officialis, quia accidit in membris officialibus. Etiam dicitur Separatio continuitatis: qui est quidam morbus procedens in partibus coniunctis in se, et separatis secundum id quod continuatũ est in eis: et est cõmunis membris consimilibus, & officialibus. Et nomen eius accipitur de loco in quo accidit. Et hæc est partitio digna. quia corpus quando transgreditur æqualitatem, eius morbus erit aut in ordine membrorum quæ consimilia sunt in partibus ipsorum, & dicitur consimilis: aut in ordine membrorum officialium post membra consimilia, & dicit̃ officialis: aut in ordine totius corporis post membra principalia ex separatione illius quod continuatum est in corpore: & dicitur

Consimilis. *Officialis.*

separatio continuitatis. Morbi uero consimiles, aut singulares sunt, aut compositi. Et singulares sunt, scilicet calidum, uel frigidũ, humidum, uel siccum. Sed compositi sunt, calidum & humidum: uel ca. & sic. uel frig. & hum. uel frig. & sic. ex qualitate cõtinuante super mẽbra cũ superfluitate fluente cum ea. Morbi officiales etiam quatuor modis fiunt. Aut in forma membrorũ, aut in quantitate, aut in numero, aut in positione. In forma uero quinq; modis fiunt. In conuenĩẽtia: in continuitate: in poris, ut strictura, aut largitas: in asperitate, & lenitate. Sed qui fiunt in quantitate, duobus modis fiunt: aut ex habundantia crescente super quantitatem naturalẽ: aut ex ultima paruitate. Similiter in numero duobus modis fiunt: aut ex naturali augmento: aut diminutione uniuersali, uel particulari. Etiam qui fiunt in positione membrorum: aut propter motionẽ alicuius membri de loco eius: aut propter corruptionem eius uicinitatis cum alio, per adhęsionem aliquam quę non separatur de leui, aut per separationem aliquam quæ non adhæret de leui. Et cõmunis morbus dicitur separatio continuitatis. Qui si fit in osse, dicĩ fractura. Si in carne ex proximo tempore, dicitur plaga. Si ex longo tempore, dicitur ulcus. Si in neruis, dicitur conclusio. Si in uena pulsatili, mater dicitur sanguinis. Si in uena non pulsatili, excussio dicitur. Si in musculo, dicitur percussio. Si in cute, dicitur excoriatio, uel discoriatio. Si in membro, dicĩ incisio: ut in membro manus, uel pedis. Quilibet uero istorũ morborum habet caussam inducentem eum: et accidẽs sequens, scilicet signum ſ;cans super eum. Sed dicendum est de hoc in diuisione morborum. Morbi itaq; aut erunt manifesti ad sensum in membris manifestis, aut occulti a sensu in membris interioribus. Qui uero eorum manifesti sunt ad sensum, cõmunes sunt exterioribus & interioribus corporis, ut febres, et apostemata. Et ipsorum qui proprij sunt exterioribus corporis tantum, caussa eorũ erit exterior, aut interior. Exterior erit in contusione lapidum, uel incisione ensis, uel morsu, aut punctione alicuius animalis, aut alicuius similis. Ordinandus itaq; est liber iste super istam diuisionem. In prima tabula dicendum est primo de febribus communibus toti corpori. Febris uero est calor ĩnaturalis, cursum supergrediẽs naturæ, procedens a corde in arterias & membra corporis, suosq; lædens effectus. Et febris diuiditur iuxta participationẽ illius quod est in corpore. Quæ si accidat in spiritu, dicĩ Ephimera. Si in humoribus, putrida. Si in membris solidis, ethica. Et assimilatur Ephimera utri pleno aqua calido, qui calefit ex calore aeris. Et putrida assimilatur uasi frigido pleno aqua calida quod calefit ex caliditate aquæ. Et ethica assimilatur uasi calido in quo ponitur aqua frigida, & calefit aqua ex caliditate uasis. Et ephimera durat per unum diem, & unam noctem. Et possibile est, quod fit minus, aut plus: sicut illa quę durat per biduum, aut triduum. Et ephimera fit ex caussis exterioribus. ut ex usu rerum calidarum actualiter, ut a calore solis: uel potentionaliter, ut ex aqua sulfuris. Aut ex usu rerum frigidarũ actualiter, ut ex niue, & a-

A

Morborum officialium modi.

Morbus communis.

B

Febris.

Febrium partitio.

C qua frigida: aut potentionaliter, ut ex aqua aluminis: eo quod includit su perfluitatē, quæ nisi esset eius condensatio, iam dissolueretur. Aut accidit ex sumptione rerum calidarum, aut ex motu intenso corporis, sicut exercitio: aut spiritus, ut impetu, uel angustia, uel uigilla. Aut accidit ex apostemate dyafragmatis, cuius calor tendit ad cor, deinde ad membra.

CANON .II. Ad Tacuinum Tabulæ secundæ Febris putridæ.

Febris putridæ origo.

FEBRIS putrida, ex putrefactione alicuius quatuor humorum prouenit, qui sunt sanguis, flegma, cholera rubea, cholera nigra. Et caussę putrefaciētes humores sunt multę: quę fiunt ex quātitate ipsorū, aut grossitudine, aut uiscositate, aut uiolentia superueniente eisdē, aut ex defectu anhelitus sequēte uiolentia ipsarū. Et diuiditur febris putrida secundū quatuor humores. Et est febris flegmatica, cholerica, et melancholica. Et si putrefactio fit inter uenas, dicitur Continua: & est absq; horripilatione. Et si fit extra uenas, dicit̄ Interpolata. Est febris sanguinis: quæ si a principio eius usq; ad finem est unius tenoris, dicitur æqualis, & residua pars sanguinis est ut pars putrida eius. Et si in principio est debilis, & augetur in fine, dicitur augmentabilis. quia pars sanguinis putrida est maior residua eius parte. Et si in principio est debilis, & diminuitur in fine, dicitur diminuta: quia pars sanguinis residua est maior parte putrida.

Febrium putridarū partitio.

D Et omnia signa putridarum febrium incipiunt cum debilitate, & fortificantur, & non separantur separatione perfecta: & ipsarū caliditas pungitiua existit. Et quandoq; eas præcedit rigor, uel horripilatio cum diuerso pulsu, & defectu digestionis in urina, & digestio urinæ fit per hypostasim planam & albam. Et pars ipsarum febrium cōponitur cum patre, Et habetur significatio super eas. Si æquales sunt humores inducentes eos, per signa propria cuilibet ipsorum cognoscuntur. Et si sunt inæquales, signa condominantis humoris erunt fortiora. Et habetur ßcatio super speciem febrium. Quia si putrefactio est intra uenas, febris erit continua. Si extra uenas, febris erit interpolata, & fortificatur in die paroxismi. Et tertiana extra uenas, durat per duodecim horas in afflictione ipsius. Et quartana affligit per uigintiquatuor horas, & dimittit per .28. horas. Et quotidiana affligit quolibet die per .16. horas, & separatur per sex horas. Et febris ethica fit ex caussa caliditatis supergredientis cursum naturalem in mēbris radicalibus, & humiditatibus corporis. Et si consumit humiditates quæ sunt in uenis paruis proprijs cuilibet membro, dicitur febris ethica absolute. Et si consumit humiditates quæ sunt in carne tenera, deinde humiditates quę sunt in membris, quę sunt ad modū roris, de quibus nutriuntur membra, dicitur Consumptio. Et si caliditas consumit hanc humiditatem, deinde consumit humiditatem continuam cū membris radicalibus, dicitur consumptio cum ptisi. Sed febris epidimialis fit ex corruptione aëris, & non egreditur modos febrium prædicta-

Tertiana. Quartana. Quotidiana. Ethica. Consumptio. Epidimialis.

rum. Et quodlibet corpus recipit eam iuxta aptationem eius, & modum quantitatis superfluitatis eius. Et ut plus accidit in habente complexionem calidam & humidã, erit quoq; cum hac febre sitis, lamentatio, anhelitus foetens, & frequens. Et fit in pluribus hominibus ex corrupto aëre. Sed sciendum est in hac febre ad cor confortandũ & corrigendũ aërẽ, cũ cameris frigidis, herbis frigidis, et fumigio cũ cãphora, roratiõe cũ aqua rosata, et aceto, infrigidatione pectoraliũ, cũ aqua rosarũ, et camphora cũ pañis lini. Et pañi mutenẽ cum calefiunt. Detur eis de rob acetositatis citri, & syrupis pomorum. Cibentur cum galliculis assis, uel coctis cum aqua berberis. Febres possunt etiam componi multis alijs modis, quod dicetur inferius, quasi infinitis. Componũtur enim aliquotiens duę febres, uel plures eiusdem generis, uel speciei: & aliquotiens diuersarum specierum. Et aliquotiens contiuua cum interpolata, sicut in hemitritęis. A

CANON .III. Ad Tacuinum tertium de Apostematibus.

APOSTEMA est quædam grossitudo tumens, accidens in aliquo membro corporis ex aliqua materia inducente illud: quæ materia aut generatẽ in mẽbro in quo fit istud apostema: aut superuenit ad istud membrum ex alio membro. Manatio tamen materiarum superueniens ex alio membro, modis sex fit. Aut ex uirtute expellente eã ad istud membrũ. Aut ex debilitate membri recipientis eam. Vel ex abundantia multa ipsius materiæ. Largitate pororum. Vel ex debilitate uirtutis attrahentis nutrimentum, quod est in membro accipiente eam. Vel ex accipiente locato in inferiori parte corporis. Et Apostema est bipertitũ: Calidũ, uel frigidum. Calidum duplex est: scilicet sanguineum, & cholericum. Et frigidum simili modo diuiditur, scilicet in phlegmaticum, et melancholicũ. Sed quãdo componuntur humores, composita accidunt apostemata, iuxta modũ compositionis humorũ. Et si ęqualis fit cõpositio, cognoscitẽ ex signo ʒcãte super unum, uel alium duorum humorũ si de duobus fit ipsa compositio. Et si augetur pars unius super partem alterius, cognoscetur per signum dominationis humorũ. Tamen aliquod apostema habet nomen proprium: aliquod uero non. Sed breuiter, nomen eius fit taliter. Quod si apostema componitur de sanguine et cholera rubea, nominatur herisypela. Et si pars humoris mirifici est intra uenas, et alia pars ipsius est extra uenas de eis, fit Cancer. Et si phlegma est ęquale in subtilitate, grossicie & uiscositate, ex eo fit apostema molle. Et si est grossum tantum, ex eo fit scrophula, uel glandula. Et si cum grossitudine est frigidum ualde, & cum eo miscetur sanguis turbidus & grossus, ex eis generatur Tubayla. Ad declarationen quoq; huius tabulæ notandum est, quod generatio apostematis in membro fit hoc modo. Quia quando membrũ inflatur in aliqua sui parte, uel totum, apostematur: & postea replentur uenæ maiores loci qui apostematur; deinde minores; & postea a capitibus

Apostema quid.

B

Apostematũ partitio.

Apostematis generatio.

C parvarum uenarum euomitur pars humoris facientis apostema ad membrorum concauitatem, seu spaciositatem: & pro tanto dicitur, quod apostema fit ex humore partim existente intra uenas, & partim extra. Et in principio debet curari repercussiuis: nisi sit in emunctorio membri nobilis: & nisi corpus sit completum. quia plenum non recipit. Vnde si corpus est plenum, debet aliquo modo inaniri super euacuationem, secundum qnod cõpetit, & postea adhiberi repercussiuum. Et sciendum est, quod ab apostemate non repercutitur, nisi istud quod est intra uenas. Illud autem quod est extra uenas, aut in paruis uenis, terminatur uno triũ modorum. Quia aut induratur per resolutionem partis subtilioris materiæ, & grossum compingitur. Aut resoluitur insensibiliter. Aut conuertitur ad saniem. Et pro tanto in augmento miscentur maturatiua cum repercussiuis, & in statu ponuntur maturatiua, ad faciendum saniem in loco. Reliqua autem quæ dicuntur in Tacuino, manifesta sunt.

CANON. IIII. Ad Tacuinum Quartũ de Morbis superficiei corporis ex caussis interioribus non appropriatis alicui membro.

D MORBORVM accidentium in superficie corporis quidam approprianturalicui membro corporis, ut capiti, uel faciei, sicut est Pannus. Et quidam non appropriantur alicui membro. Morbi accidentes alicui membro, bipertiti sunt. Aut enim erunt ex caussa exteriori, ut ex separatione continuitatis. ut ex ense, uel ex lapide. Aut ex caussa interiori. Sed morbi qui fiunt ex caussa exteriori, & nõ appropriantur alicui membro corporis, sunt sicut morbilli, & blactæ, qui græce appellantur herysipela, & arabice, filiæ ignis: & ut est lepra, quæ dicitur, uitium leonis. Et dicunt quidam quod dicitur lepra, quia leprosi habent oculos rotundos ad modum leonis. Similiter est baros, morphea alba, & morphea nigra, & impetigo, scabies, pruritus, & excoriatio cutis. De ignibus dicendum erit suo loco.

Lepra.

In quarta, quinta, sexta, et septima tabulis dicuntur multę esse ægritudines, siue morbi, qui secundum ueritatem morbi non sunt, nec apud alios autores morbi reputantur, sed dedecoratio. sicut illa quæ non lædũt uirtutes corporis naturales, sed decorem corpotis. ut sunt infectiones cutis leues, sicut pannus, lentigines, alopitia, uerrucę, pruritus, scabies, & similia: nisi sint inmensa ualde. Cætera plana sunt.

CANON. V. ad Tacuinum Quintum, De morbis superficiei corporis ex caussa interiori, ut proxime supra.

ACCIDIT in superficie corporis morbus non appropriatus alicui certo membro, ut essera, pustulę paruę, asaf, uerrucę, claui: eo quod profundantur in membro quasi essent claui. Etiam ignis persicus appel=

latur, quia similis est ampullis accidentibus ex combustione ignis. Etiã ulcera accidentia ex sanguine melancholico adusto. Etiam quoddã apostema quod nominatur mater sanguinis. & est ruptura accidens arteriæ sub pelle, facta ex uulnere, pelle cõsolidata remanente, ruptura incisionis arteriæ sub pelle occulta. Et sudor quando intensus est. Et huiusmodi morbi fiunt ex causa interiori. Pustulę uero, & ulcera accidentia in corpore fortis albedinis, difficiliora sunt illis quæ accidunt in corpore bonę æqualitatis quod declinat ad rubedinem, quia humiditas super ulcera ipsius condominat: & sanguis ex quo generatur bona caro, est modicus in eo. Epidimiales uero morbi proximi sunt corpori rufi coloris & mali coloris. & sunt pustulæ, & apostema cum forti inflãmatione. Et sunt quandoq; rufi coloris. aliquando nigri, aliquando uiridis. Et omnes morbi isti dicunt maligni: & proprie illi qui sunt nigri coloris cum circumferentia liuiditatis, aut nigredinis. Et cum eis accidit saltus cordis cũ sincopi. Ideo sunt magnę fallaciæ quando in eis apparent signa intensa supradicta, imminente cum eis äere epidimiali. Et in eis melior est cura illa, quæ confortat cor, infrigidans caliditatem. Et in eis nulla est facienda minutio, sed bibitio fiat de succo granatorum acetos3. citrorum, trociscis camforæ, sandal. & aqua rosarum. Et cibetur galliculis coctis cum agresta, & succo granatorum. Moretur patiens in loco frigido, in quo sternantur salices, rosę, flores pomorum, citoniorũ, extremitates myrti, nenufaris, sandali. Et supponendi sunt panni infusi in aqua ipsorum pectori. Et scarificetur locus, & extracto ab eo sanguine, lauetur cum aqua calida, & ut non coäguletur, leniter sugatur. Et non illiniatur cum infrigidatiuo: ne noceat saltui cordis. Etiam quando morari in loco frigido ægrum cõtingit, debet cooperiri cum pannis: ut nullo modo lædat eum frigus. quia intentio curæ in hoc debet esse, ad muniendum ut anhelitus sit frigidus, non ut cor infrigidetur, sed ut habeat aërem bonum & conuenientem: & post abstersionem loci curetur cum consolidatiuis.

A — Mater sanguinis. — Morbi maligni. — B

CANON. VI. Ad Tacuinum Sextum, De morbis accidentibus capiti & faciei.

MORBORVM accidentium in superficie corporis aliqui appropriantur alicui membro tantum. ut illi qui appropriantur corpori tantum. ut uitium serpentis, alopitia, magnitudo capitis, & tortura ipsius, accidens ex disiunctione iuncturarum eius. s. scon: & apostema molle sub eius cute. Et quidam appropriantur faciei. ut pannus, lentigines, morũ in maxillis, pustulæ lenticulares, adustiones, & fissuræ. Et quidam appropriantur manibus & pedibus: de quibus dicendum est in tabulis suis. Alopitia uero dicitur uitium uulpinum: eo q; accidit uulpibus cadentibus pilis. Et uitium serpentis dicitur: eo q; excoriatur pellis ipsius. Et hoc accidit ab aliquo humore. Et cognoscitur signum per colorẽ loci. Quia si est citrinus, ex cholera rubea: rufus, ex sanguine: niger,

Alopitia uulpina. Vitium serpentis.

C ex cholera nigra: albus, ex phlegmate. Et patiens uarices, poteſt pati alopitiam, ex aſcenſione humorum ad capitis cutem: & qui patitur alopitiam, poteſt pati uarices, ex deſcenſione humorum agentium eam ad inferiora corporis.

Capilli & ungues non ſunt ſicut cætera membra corporis. quia membra alia habent uirtutes naturales quibus reguntur: capillorum autem & unguium nullū eſt, ſed generatio ſola. Generantur enim per impulſionem partis poſt partem. Et cum excreuerint, abſcindi poſſunt, & recreſcunt. Capilli autem generantur ex uapore fumoſo, reſoluto per calorem ab humoribus: & per calorem & alias diſpoſitiones eorum ſcatur ſuper complexionē corporis, & maxime cerebri: ſicut tractatur ab autoribus. Generantur autem capilli ad decorem, & utilitatem. Vtilitas autem eorū eſt, quia defendunt caput a nocumentis exterioribus. ut frigore, ictibus, & ſimilibus. Pili barbæ proprie ſunt ad diſtinctionem ſpeciei. Ad quid autem ſint pili ſuperciliorum, & palpebrarum, dicetur infra.

M CANON. VII. ad Tacuinum ſeptimum, De morbis accidentibus in pedibus & manibus.

MORBORVM appropriatorum ſuperficiei manuum & pedum quidam appropriantur ſuperficiei pedis. ut uarices, læſio calciamenti, & excoriatio facta ab equitatione. Et quidam communiter. ut uena ciuilis, & fiſſura accidens in interiori parte uolę manus, & pedis, et

D calcanei, baras unguis, & curuatio eius, & ſubtiliatio ipſius. Et quidam appropriantur manibus tantū, quidam pedibus tantum. ut baras unguiū, & panaricium. Vngues generantur in extremitate oſſium leuium. Et ſunt creati propter quatuor iuuamenta. Primum, ut extremitates digitorum ſint fortiores. Secundum, ut poſſint capere facile res minutas. Tertium, ut per eas ualeat quis ſe ſcalpere & mundare. Quartum, ut cum eis tanquam armis ualeat quis ſe defendere. Tria prima competunt humanę ſpeciei, quartum omnibus alijs animalibus brutis.

Vnguium quatuor officia.

V CANON. VIII. Ad Tacuinum Octauum de Vulneribus, & Vlceribus.

VVLNERA ſunt de ſpecie ſeparationis continuitatis: & fiunt aut in fiſſura ſingulari tm̄, aut ex morbo officiali, aut conſimili, uel cum cauſſa antecedēte aliqua alicuius cauſſæ ſeparationis cōtinuitatis. Et Vulnera quandoq; ſunt magna, aut parua: aut erunt ſicca, aut habentia ſordiciem & reſudationem. Et accidit erugo, uel reſudatio in ulcere, ex debilitate membri in digeſtione competente ei in nutrimento eius, quando agit debili diſſolutione ſuperfluitatis eius. Si ſuperfluitas ipſa remauens fuerit ſubtilis, ex ea fit erugo. Et ſi groſſa, ex ea fit reſudatio. Et eo quod a quolibet membro diſſolutio ſubtilis fit per poros, illa diſſolutio occultat ſuperfluitatem groſſam, ex qua fit ſordicies. Et uulnus ſi eſt cum cauſſa &

Erugo. Refudatio. Sordicies.

materia ibi manante ad membrum, cognoscitur per multum fluxum eius. Etiam fit uulnus cum morbo consimili. sicut istud cum quo est mala complexio calida, aut frigida, humida, uel sicca. Aut fit cum morbo officiali. sicut illud quod fit ex diminutione, quando deficit caro ulceris: uel cadit aliqua pars membri. Et dicitur morbus ex augmento, quando in ulcere fit aliqua caro addita. Et dicitũ morbus cum magnitudine, quando cum uulnere fit apostema. Fit etiam in uulnere separatio cõtinuitatis, non in carne. sicut est incisio neruorum, & fissura uenæ. Etiam fit uulnus compositum cum accidente. sicut illud quod sequitur, dolor. Et ulcus quando chronicum fit, & transit. 15. dies, appellatur fistula. Et fistula est quodlibet ulcus habens concauitatem, & os strictum, & fundum latum, cum carne dura, mortua, alba & arida: fit quandoque humida. Opilatur etiam os fistulæ, & aperitur quãque concauitas eius, fitque recta. Fit etiã per transuersum, & torturam quandoque. Fiunt etiam in ea orificia multa. Et si redit ad aliquam uenam, aut aliquod os, aut neruum, aut membrum nobile, corrumpit illud, putrefacitque. A Fistula.

CANON. IX. Ad Tacuinum Nonum, de Vlceribus, combustura ignis, extractione telorum, spinæ, & percussione cum fustibus.

SEPARATIO continuitatis ossis, est fractura ipsius. Eius debet fieri cura cum minutione facta in loco conuenienti membro fracto. Et bibat patiens unc. 5. de iulep, & aur. 1. luti armeni, cum aqua rosarum. Purgetur cum manna & medulla casiaf. Et cibetur primo die cum rebus frigidis, cum aceto coctis. Deinde cum galliculis. Extendatur membrum de utroque latere leniter, paulatim, per rectitudinẽ: rectificata forma membri, plumaceoli ad modum membri fiant. Et illiniatur cum radice granati siluestris, luto armeno, myrto, oleo rosarum. Et superponatur loco fracturæ per circumitum, & extendatur, & superponatur fascia loco fracto, inuoluto super illud per tres uel quatuor horas: & stringatur fascia in superioribus membri leniter, deinde in loco fracturæ et inferioribus partibus eius. Deinde fiant ascellæ de leuiori ligno, aut de ferula, conuenientes membro ex utroque latere. Et superponantur eis pañi linei, ut leues sint. Deinde fiat secũda ligatura super ipsis ascellis: & ascellę sint longiores fractura in utroque latere ad modum trium, uel quatuor digitorum: & ponatur super eas strictura. Et cauendum, quod non tangant capita ascellarum articulum. Deinde fiat ligatura firma, ita quod nõ doleat. Et si dolet, dissoluatur membrum statim: similiter si accidit pruritus fortis, effundatũ super illud aqua tẽperate calida. Et mitigato dolore, aut pruritu, superponantur plumaceoli infusi in aqua rosarum, oleo uiolarum, & modico aceto. Et primo die fit ligatura lenis. Secundo & tertio die assecinet de apostemate. Deinde ligatura fiat fortior, & incipiet fieri sarcoydes in ea. Deinde mollificetur ligatura paulatim. Quod si non est cum febre, B Alias, cum succo myrti.

C neq; cum apoſtemate, & incipit ſarcoydes fieri in ea, nutriatῦ cum fermentaria, & ſimilibus medicinis ad ingroſſandũ parum, & ad multiplicandũ ſarcoydes: quod eſt quoddam ligamentum coniungens partes oſſis fracti. quia os non recipit conſolidationẽ: unde fit ſarcoydes ad coniungendum fracturam oſſis. Et ſignum ligationis ſarcoydis fit per ſanguinẽ clarum in plumaceolis et ligaturis abſq; uulnere: et ſignificat, quod ſanguis bonus ducitur ad membrum: et ligatur ſarcoydis in fractura, & reſudat ipſa materia per poros de loco fracturę, et apparebit in plumaceolis. Sed in diſlocatione extendatur membrum, & reducatur ad locum, & ligetur ſuper id cum emplaſtro: & obſeruetur in ea prima forma eius.

Sarcoydes.

Et ſi ſit percuſſio cum ſagitta, & uis eã extrahere de loco eius: euitetur, q̃d non ſit in arteria, aut in neruis, aut locus ſit uicinus alicui nobili membro. Quod ſi dubium eſt in hoc, melior eſt dimiſſio in extractione eius, ſi dubitatur de membro nobili, aut de inciſione nerui, aut de ruptura alicuius arteriæ. Quia narrauit quidam de ſecta medicorum, quod fuit iniecta ſagitta quædam in partibus ſtomachi, rumpendo diafragma. quia remanſit inter ſtomachum & membrum, & extrahere non potuit, quia remanſit per ſpacium longum ubiq; ſignum ipſius per liuiditatem coloris loci, aut nigredinem: unde dimiſſio eius eſt melior ſui extractione. Et ſi ſagitta peruenit ad membrum compoſitum nobile, ut ad cerebrum, cor, epar, pulmonem, ſtomachum, renes, ueſicã, et ſimilia, et uides ſignum mortis, et debilem naturã, noli extrahere ſagittam. Et ſi ulcus fuerit bonum abſq; ſignis malis, extrahatur: quia ſi remaneret, moreretur patiens. Dicitur enim, quod quidam lædebatur ſagitta in inteſtinis, et ſtercus egrediebatur per uulnus, et ſanatus eſt. Dicitur item, quod quidã chirurgici uiderũt particulas epatis egredi per uulnera, etiam cibum et potum, et nulla ſuperuenit eis mors. Quod ſi accidit uulnus in cerebro, et peruenit ad duram matrem, ſequitur ſoda, fortis inflatio, rubedo oculorum, mutatio coloris linguę, permixtio mentis. Et ſi peruenit ad piam matrem, deficiet uirtus cum uoce, et tortura faciei, fluxu ſaniei, exitu ſanguinis de naribus. Et ſi ingreditur ſagitta concauitatem pectoris, et cor, egredietur ſanguis niger, et ſequetur infrigidatio extremitatũ, ſudor cum ſincopi, deinde mors. Et ſi in pulmonem, erit ſanguis ſpumoſus, et mutabitῦ color patientis. Si in diafragmate, ſpiſſus erit anhelitus, et magnus cum motu utriuſq; cubiti. Si in ſtomacho, egreditur cibus. Si in inteſtinis, egredietur ſtercus, uel zirbus: in ueſica, egredietur urina.

D

CANON .X. ad Tacuinum Decimum, de morſu et punctione animalium uenenoſorum.

ANIMALIVM uenenoſorum quædam mordent. ut canis rabidus, muſtela, lacerta leproſa, pediculus uulturis, tyrus ſitibundus, glandinoſus, degens in aquis, et ſimiles. Quædam pungunt. ut ſcorpio, aranea, etc. Sed dicendũ eſt de forma canis rabidi: ut uidẽs eũ, euadat de eo.

Canis rabidus uadit ut demens, nec comedit, nec bibit, quamuis laboret forti siti, & inflammatione, nullam tamẽ aquam appetit. Habet os apertum, lingua extrahitur, mucilago manat ab ore eius, ut de ore cameli coitum quærentis. Caput eius declinat ad latus, oculi eius molles, multi motus, pili erecti, uox rauca, & forte sine uoce. Ignorat dominum suum. Aggreditur canes, & homines: fugiunt & canes ab eo: atq; id plus accidit eis in estate. Et ut dixit Ruffus, fit ex dominatione melancholiæ. Et si mordeat aliquem, in primo non sentit dolorem, sed post. 20. dies, aut menses. 6. superuenit extensio cum rubedine in toto corpore, & proprie in facie, cum furore & sincopi, & timore de aqua: quam cum uiderit, tremet, & non petit bibere de ea, sed fugit ab ea, & ab omni humiditate. Et raucus erit. Et si patiens mordet aliquem, ille erit in conditione sua, & peiore. Similiter accidit spasmus. Et uenenum eius est uehementis siccitatis. Caussa hmoi accidentis, est ex processu ueneni in corpore cum intensa siccitate. Ideo timet aquam. quia condominatio siccitatis fit per naturam eius, fugiens a suo contrario. s. ab humiditate. Aliqui dicunt, quod laborans morsu canis rabidi, imaginatur formam canis mordentis in aqua. Alij dicunt, q̃ uidet intestina canis in aqua. Et quotiens curatur ipse patiens ante timorem aquæ, cito saluabitur: sed post timorem aquę incurabilis est. Similiter si inspicit in speculo faciem suam ad formam canis, incurabilis est. Sed uenenum tyrorum & serpentum est calidum, combustiuum: & de morsu ipsorũ accidit dolor in loco morsus: Deinde procedit pet totum corpus. Et in loco morsus erunt duo foramina, ex morsu duorũ dentium, et de eis manat humiditas & oleum. Deinde accidit apostema cũ rubedine & liuiditate, & ampullis, uelut ex combustura ignis. Deinde accidit nausea cum uomitu cholerico, cum tremore, et sudore frigido. Et corrosio fit in loco morsus. Et sanguinolenta fiet gingiua patientis: & minget sanguinem. Sed nota de tyro glandium, qui moratur in radice arboris quæ est glans, dicitur, q̃ qui uadit super eum, excoriantur eius pedes, & inflantur: & excoriantur manus curantis morsum ipsius. Et dixerunt, q̃ ille qui interfecit ipsum tyrum, non odorabit post nisi odorem ipsius. Et signum laborantis per morsum cum eo quod dixi, erit dolor stomachi, sitis ualida, quæ nõ mitigatur per potum aquę: & omnino eam sequitur mors. Sed ex morsu tyri degentis in aqua, homo minget humiditatem nigram, fœtentem ut eruginem mortuorũ. Et ex morsu serpentis habentis cornua, erigitur ueretrum patientis, & erit morsus citrinus, & uentositas per anum egreditur.

Et cura completa cuiuslibet morsus uenenosi fit sic, quod sugatur morsus, ita tamen q̃ sugens eum non sit ieiunus, sed habeat in ore oleum: ad euitandum nocumentum ueneni, & expuat illud. Et ligetur super locum morsus uehementer. Et si potest locus cauterizari, cauterizetur, et superponatur uentosa cum multo igne. Dicitur de alijs speciebus tyrorum, q̃ periculosi sunt. Quod si inspicit aliquis ipsorũ in aliquem hominem,

[Margin notes: A — Canis rabidi indicia. | B — Morsus tyrorum & serpentum. | Alias, inflammantur.]

C homo ipse peribit. Et qui audit sonum uocis eius, peribit. Et alia mirabilia multa dicuntur de eis.

CANON.XI. Ad Tacuinum Vndecimum, de Medicinis mortiferis.

MEDICINAE mortiferæ aut nocent cum tota ipsarum substantia, aut cum quantitate. Et quæ contrariȩ sunt, manifestantur in corpore. ut napelli, cornua spicæ, & fel tyri. Sed quæ nociuæ sunt per qualitatem, aut ex putrefactione ipsarum, aut ex corruptione. ut sunt lepores marini. Aut ex calefactione. ut euforbium, & castoreum. Aut ex forti infrigidatione et stupefactione. ut opium, mandragora. Aut ex opilatione pororum & meatuum anhelitus in corpore. Et est uenenum nocens uni membro, & nõ alio, nec lædit corpus iuxta communitatem. sicut nocent cãtarides uesicȩ, & lepus marinus pulmoni. Et sunt quædam quæ nocent toti corpori, quæ alterant cõplexionem. ut est hyoscyamus, & opium. Et diuersificantur medicinæ. Sed uenenum animalium aut fit ex toto corpore ipsius, aut uno membro eius. Aut ex humiditate aliqua ipsius, nocet quoq; cum toto corpore. ut ranula paludum, piscis assus, & coopertus, lacerta leprosa, cantarides, lepus marinus. Et quæ nocent cum aliquo membro ipsorum, sunt ut sanguis coagulatus, fel tyri, & leopardi, & extremitates caudȩ cerui. Et quædã nocent ex humiditate. ut lac coagulatum in stomacho, & sanguis tauri recens.

D CANON.XII. Ad Tacuinum Duodecimum, de Medicinis item mortiferis.

CVM ALIQVIS suspicionem habuerit sumpsisse uenenũ, statim bibat aquam calidam cum butyro uaccino, oleo sisami, aut olei: & imponat ori eius digitũ, aut pennam infusam in oleo, ut uomat. Et studeat purgare stomachum de omnibus contentis in eo per uomitum. Et iterato bibat aquam calidam, ad prouocandum uomitum: ut mundificetur complete. Deinde bibat lac recens. Deinde de electuario luti sigillati. Et medicinȩ mortiferȩ diuersȩ sunt, et de eis dicuntur mirabilia multa. Et dixerunt, ꝙ quædam herba sit in partibus Aegypti, quæ comeditur absq; aliquo nocumento cum lacte: & quando inuenit aliquem locum uulneratum in corpore cum sanguine, interficit manducantem. Et dicit Gal. ꝙ quidam portabat epar in manu de una uilla ad aliam: & uolens ire egestum, dimisit epar super herbam: & post egestionem uolens recipere epar prȩdictum, inuenit ipsum dissolutum in sanguinem. Et cognoscens, ꝙ herba illa dissoluit epar in sanguinem, collegit de ea in magna quantitate, & plures homines cũ ea interficit. Et cognitis malis operationibus ipsius, iudicatus fuit ad mortem: & clausi sunt oculi

Herba mirabilis.

ipſius, ut non doceret aliquem cognoſcere herbam iſtam. Bibens uero de medicinis mortiferis, patietur conſumptionem, defectum anhelitus, ſincopim, & diſſolutionem uirtutis. Et uenenum lędit ſubſtantiam corporis: unde uomat, & poſt uomitum bibat de tyriaca maiori, aut de trociſcis tyrorum, et luto ſigillato, aut de abrotano armeno, et agarico, & radice mentaſtri montani, ſemine urticæ, nardo akliti, & ſucco praſſij doſis ſingulariter, uel cõmuniter aur. i. Cibetur cũ auellanis, ficubus ſiccis, & ruta: & bibat decoct. cicerum imparatorũ, tritorum, expreſſorum. Et odoret ſandal. aquam roſ. & camforã, mixto cum eis modico muſco. Et ſuffumigetur xyloaloe Indiano, et ambra. Et fricetur pectus, & os ſtomachi, ut calefiant: & nutriatur carnibus gallinę tritis. Et ſi longa fit ſincopis, & deficit pulſus, & oculi fiunt concaui, cum ſudore frigido, noli ſperare de uita. Et ſi ictericia accidit in bibente medicinas mortiferas, nocumentum eſt in epate. Et ſi accidit ſincopis, nocumentum ipſarum eſt in corde. Si ſpaſmus, nocumentum eſt in cerebro: unde fiat propria cura ad confortandum quodlibet membrum læſum per eas. A

Antidota.

CANON. XIII. Ad Tacuinum Decimumtertium, de Medicinis mortiferis.

QVI TIMET, NE detur ei potio uenenoſa, aut medicinæ mortiferę, & non poteſt habere cautelam de cibo ſuo, caueat ſibi a menſa abundante cibo dum fuerit eſuriens ualde, aut ſitiens ſimiliter. quoniam hæc inducunt eum ad fallaciam in cibis ſuis & potibus, & ad defectũ ſenſus. Et euitet nutrimenta acida, ſalſa, & dulcia. quia cum his poteſt miſceri uenenum, & non ſentiet. Vtatur comeſtione ficuum, nucibus, & ruta, & quolibet die luto ſigillato. quia hoc pacto poſſibile eſt, ꝙ emittatur cibus cum uomitu: ſi fuerit uenenoſus, cum metridato, aut tyriaca, aut ſimil. quoniam qui his utitur in potu, non timeat potionem medicinarum mortiferarum, nec punctionem animalium uenenoſorum. quia medicamen nobile eſt, conferens contra uenenũ ante ſumptionem eius. Et poſt etiam confert contra quemlibet morbum uenenoſum, frigidum, flegmaticum, uel melancholicum. Notandum itẽ cum alijs cautelis, ꝙ cauendum eſt, ne aliquid uenenoſum cadat in uas ubi parantur cibaria, & in dolia quibus uinum reconditur. quia multa uenenoſorum animalia diligunt uinum. B

CANON. XIIII. ad Tacuinum Decimumquartum, de Soda, & ſpeciebus eius.

HABETVR ſꝫcatio ſuper morbos accidẽtes in interiorib. corporis per octo modos. ſcꝫ, Per nocumentum actus, aut per illud quod e-

C gredítur a corpore, aut per dolorem propríum, aut per locationem mem bri, aut per interrogationem, aut per formã apoſtematis, aut per accidẽs propriũ morbo, aut per cõmunicationem membri alicuius. Sed per nocumentum actus habetur: quia quodlibet membrum habet proprium actum ei, unde per læſionem actus eius ſcatur ſuper læſionem membri in quo agebatur. quemadmodum diminutio appetitus cibi, ſcat ſuper læſionem oris ſtomachi. Et per id quod egreditur a corpore, habetur notícia, aut per quantitatem, aut per locum eius. Et per dolorem proprium habetur, quod quodlibet membrum habet dolorem proprium ei. quem admodum pulſatio, quę ſignificat quod paſſio eſt in uena pulſatili. Et per locum membri dolentis habetur, quod dolor quãdo fit in latere dextro, ſignificat quod dolor ſit in epate. Et per interrogationem habetur, quando medicus interrogat patientem: & ſi reſpondet quod dolor ſit in latere ſiniſtro, ſignificatur quod eſt in ſplene. Et per formam apoſtematis habetur: quia ſi eſt in latere dextro, & in forma lunari, erit in epate. Et ſi in forma quadrata, & longa, in muſculo erit. Et habetur per accidens proprium morbo. ſicut eſt rubedo genarum, quæ ſignificat ſuper ulcus pulmonis: & ſicut incuruatio unguium, quę ſignificat ſuper ptiſim: & ſicut quę eſt ut aqua lotionis carnium, ſignificans ſuper debilitatem epatis. Et habetur per cõmunicationem membri: quia quando membrum illęſum patitur morbum, ſignificat ſuper illud quod prouenit ei ab eo quod fuit læſum. ſicut digitus quando patitur nocumentum in ſenſu ipſius abſq; læſione accidente in manu: quod ſignificat quod neruus ei pertinens patitur nocumentum.

D Incipere ergo uolo a morbis accidentibus membris interiorib. ſcilicet cerebro, deinde alijs per ordinẽ. Et morbi cerebri ſunt ſirſam, ſoda, apoſtemata, permixio intellectus, obliuio, ſubeth cũ uigilia, ſtupor corruptio memoriæ et cogitationis, uertigo, ſcotomia, incuhus, epilepſia, apoplexia, melancholia, amor hereos. Sed ſoda quædam accidit in toto capite, quædam in parte. Et illa quæ ſit in parte, aut fit in parte ſuperiori, aut media: & illa dicitur hemigranea. Et quæ fit in toto capite, aut ſequitur aliud, aut concomitans eſt. Et quando eſt in ſtomacho, aliquis humor aſcendit, uel uapor eius ad cerebrum, & ſequitur eum febris. Et proprium dicitur capiti, quando fit ex caliditate, aut frigiditate, aut humiditate, aut ſiccitate. Et parum accidit ex humiditate, niſi ſit cum humore. Aut accidit ex humore frig. ut phlegma, uel melancholia. Aut ex calido, ut ex ſanguine, uel cholera. Aut accidit poſt euacuationem, aut ex apoſtemate. Et cura ipſorum una eſt, ſed diuerſa ſunt iuxta loca ipſorum in capite. Aut erit ex cauſſa exteriore, ſicut ex caſu, uel percuſſione. Et quod erit ex caliditate, erit ex interioribus corporis, & exterioribus: ſicut illud quod accidit ex calore ſolis. Quod ſi accidit a ſtomacho, ſtude curare ſtomachum mundificando & confortando. Si ſit ex ipſo cerebro, fiat cura conſimilis ei. Similiter de alijs membris applica ut decet.

Soda.

Hemigranea.

A

CANON .XV. Ad Tacuinum Decimumquintum, De morbis Cerebri.

SIRSAN PER se accidit ex mala complexione calida, ex apostemate panniculorum cerebri, aut in cerebro: uel si accidit in cerebro ex apostemate, uehementis fallaciæ erit. Et accidit alicui laborantium sirsan, ꝙ expergefiunt a somno cum uoce alta, & saltu: grossæ fiunt linguæ ipsorum: euellunt pilos de uestimentis ipsorum: & quandoq; fluunt lachrymæ de oculis ipsorum: arefit humiditas oculorum aliquando ipsorum. Et si apostema est cholericum, cum his accidentibus erit impetus cum rixa. Si sanguineum, cũ risu & inflatione & rubedine oculorum. Si melancholicum, erit cum saltu, multa loquela & uaria, cum tremore & terrore & planctu. Et si cum hoc miscetur flegma, erit cum hoc subeth cum uigilia, cum diuersitate pulsus & anhelitus. Et si accidit sirsan in senescente, fallax erit, & incurabile. Sed sirsan fit cum subeth, eo ꝙ est mala cõplexio, uel materia dominans cerebro, & diuersificatur cum materia inducente etiã in loco accipienti. Et subeth cum uigilia erit cum permixrione choleræ, & flegmatis: & erit patiens quasi dormiens & uigilans. Et si flegma condominatur subeth, erit uigilia magna: & si cholera, erit magna uigilia. Et si passio est debilis, sorbet totum in liquidum quod ponitur in ore eius: & si fortis, non sorbet, sed egreditur de naribus eius, & difficilis fit urinatio, & non manifestabitur anhelitus: pulsus erit paruus, debilis, spissus. Differt inter eam, & scotomiam, quia laborans hac passione, non habebit anhelitum sanum. Et differt inter eam, & pręfocationem matricis, si accidat in muliere. quia præfocatio matricis facit iacere mulierem iuxta solitum ipsius: et quandoq; alleuiatur, & intelligit id quid loquitur homo cum ea: deinde sincopatur fortiter. Et differt inter eam, & congelationem. quia congelatio quando accidit, non mutat dispositionem patientis quando ipsam patitur in sedendo, aut se erigendo, aut iacendo, oculis apertis, aut clausis. Et corruptio memorię, uel cogitationis quandoq; accidit smipliciter: & quandoq; composite, quando accidit in senibus. Sed sirsan est apostema panniculi, & communicat cerebro, & neruis qui sunt inter ea. Et dicturus sum de his in morbis panniculi cordis.

Subeth cum uigilia.

B

Præfocatio.

Congelatio.

CANON. XVI. Ad Tacuinum Decimumsextum, De morbis item Cerebri.

SCOTOMIA & uertigo fiunt ex parte cerebri, aut ex parte alterius. Et uertigo fit penes uisum in rebus gyrum facientibus. Et fit ex humore incluso in uenis quæ sunt circa cerebrum: qui non potest dissolui, & uertiginem infert. Et quando fit ex humore flegmatico incluso,

C

C inuenit homo in ore saporem acidum, uel salsum. Et si fit a cholerico, inuenit in ore saporem amarum. Sed epilepsia, & apoplexia fiunt ex opilatione uentriculorum cerebri prohibente id quod præsentat ad membra sensibilia & mobilia uolūtarie. Et pręcedit apoplexiam inflatio grandis, cum obscuritate uisus, uertigine radiorum, frigiditate extremitatum, & iectigatione totius corporis. Et penes insultū stertit cum pectore. Et quanto magis sterrit, tanto magis fortificatur morbus. Quod si sorbet id quod ponitur in ore liquidum, morbus est debilis, et finitur. Dicit autem Hippoc. Apoplexia si fortificatur, non sanabitur: & si debilis est, nō est leuis curæ. Et epilepsia fit ex caussa apoplexiæ si est debilis. Et fit ex ipso cerebro. Et præcedit euentum eius dolor capitis, obscuritas uisus, malicia sensus: & quando accidit, apparet spuma in ore. Et fit ex stomacho a uaporibus flegmaticis & melancholicis, & præcedit eam constrictio super stomachum, saltus cordis, & punctio: & fortificatur quando tardatur cibi hora, Possibileq; est, ꝙ accidat tēpore insuleus sincopis. Et fit ex parte alicuius membri, ut manus, uel pedis, quando ascendit uapor grossus de eis. Et signa eius habentur. quia sentit ascensum uaporum ante insultum de membro in quo est humor. Et peior species est, quæ fit ex spasmo omnium neruorum corporis, ex repletione uentriculorum cerebri: & peiora erunt accidentia: & possibile est, ꝙ interfitiat ut apoplexia. Et quādoq; in epilenticis tempore insultus fluit urina, uel spuma, uel stercus. Et in aliquo fit morsus linguę. Et epilepsia quando accidit post curā

D pulm. in pectore, non sanabitur. Si fit ex parte cerebri, ante ipsam ætatem iuuentutis, & curetur sicut competit, speratur sanatio eius. Incubus est de rebus præcedentibus epilepsiam. Et habetur significatio epilepsię, si fumigetur myrrha, aut cornu caprino, aut cum epate caprino asso, aut ex comestione eius, aut si induit pellem caprinam excoriatam statim, uel infusam in aquam: quia statim cadet, uel apparebūt aquæ signa. Et de signis eius est, citrinitas uenarum quæ sunt sub lingua. Vnde quando epilenticus cadit, odoret maioranam, rutam, anetum: & iuuabit eum. Et dicitur, ꝙ curatur epileniticus cum odore piretri: & si sternutatur, cura ipsius sperat. Et melancholia est permixtio mentis absq; febre: & fit ex congregatione humoris melancholici in rerebro: aut uaporibus melancholicis ascendentibus a stomacho. Et diuersa sunt accidentia ipsius. quia pars infirmorum timet mortem cum mala cogitatione eius, & pars multum ridet, aliqui plorant. quia mirabilia & diuersa accidunt ex uaporibus melancholicis, uel flegmaticis ascendentibus de stomacho & partibus hypocondriorum ad caput. Cuius signum est, eructatio acida, fumosa, pauca digestio, multum sputum, dolor intra spatulas, & in partibus hypocondriorū, cum ardore, inflatione, rugitu post cibum. Et Ceruff est quædam species melancholiæ, quæ multiplicat sitim, & infert ulcera tibiarum, & faciei: ut ex morsu canum, casu, & concussione. Et incurabilis est ista species, & succedit iure hereditario.

[Margin notes: Epilepsia. Apoplexia. (beside line 2–3); Incubus. (beside "tem iuuentutis"); Melancholia. (beside "ra ipsius sperat"); Ceruff. (beside "bus hypocondriorū")]

Amor hereos immensus macrescit corpus totum, præter oculos. Et A palpebræ erunt ualde calidæ, paucæ lachrymæ: & pulsus amantis, est ut pulsus laborantis angustia.

CANON. XVII. Ad Tacuinum Decimumseptimum, De morbis medullæ Spinalis.

MORBI accidentes in nucha & locis eius, sunt laxitudo, paralisis, stupor, spasmus, & tremor. Item quando accidit opilatio in uentriculis cerebri, prohibebit motum & sensum, uel unum istorum, ut supra dictum est in morbis cerebri. Si accidit opilatio in aliquo latere eius, & mollefiet illud latus proprie in toto cum facie, dicitur paralisis cum tortura oris simul. Si accidit opilatio in origine nuchę, accidit mollificatio in membris alijs prope faciem. Et si accidit opilatio in aliqua parte nuchæ, erit mollificatio in membris quæ sunt in ipsa parte. Et si accidit opilatio in origine neruorum qui procedunt ad musculos faciei, & erit in aliqua parte utriusq; partis, accidet mollificatio in una parte faciei, eritq; tortura oris. Et fit tortura ex spasmo, & laxitudine simul: & mollificantur inde musculi unius partis faciei, & spasmātur musculi alterius partis. Et si accidit opilatio in neruis qui pertinent ad epiglotum, exinde accidit defectus uocis. Et si fit in musculo qui pertinet ad musculos pectoris, fit strictura anhelitus. Et si in musculo qui pertinet ad uesicam, egredietur urina inuoluntarie. Et si fit in musculo qui pertinet ad aluum, egreditur stercus inuoluntarie. Et opilatio fit ex humore grosso, uel ex apostemate, aut desiccatione membri, unde stringitur musculus, & fit mollificatio in loco eius. Et si inciditur neruus de quo procedit per latitudinem, non sanabitur: & si per longitudinem, sanabitur bene. Etiam fit mollificatio ex errore membri de loco eius articuli, aut ex humiditate uiscosa emittetur illud de loco eius. Fit etiam post crisim. Et fit ex colica, ex uiolenta expulsione uirtutis. Etiam fit ex causa exteriori: ut ex casu, uel percussione. Si fit ex casu, uel percussione, mollificatio statim incurabilis est. quia significat super incisionem nerui procedentis ad illud membrum. Et si fit post biduum, uel triduum, speratur cura ipsius. quia significat, quod est ex causa apostematis accidentis in neruo. Sicut fuit in quodam, de quo locutus est Gal. q; ipse conquestus est se pati dolorem & inflationem in dorso, & toto medio eius; & curatus est per emplastra eis superposita, & non fuit sanatus: quare interrogatus fuit ab eis de causa cur passus est hæc? & dixit, q; cecidit de iumento suo, & inuenit spatulam eius tritā in suo casu: tunc accepit emplastra membro applicata, & posuit super spondile eius, et sanatus est. Narrat item de alio, qui cecidit, & post triduum mollificati sunt pedes eius; & eius uox defecit triduo. Et superpositis emplastris loco casus, sanatus est. Et si tortura fit in una utriusq; mandibulæ, quando facies inflari uult, inflatio oris egredietur ex una mandibula tortuosa. Et stupor accidit ex causa mollificationis si.

Paralisis species.

Tortura oris.

B

Opilationis caussa.

Stupor.

C est debilis. quia opilatio si est debilis, aut modica, accidit exinde stupor, & sentit patiens eum, & mouetur. Sed si augetur, exinde fit mollificatio cum defectu sensus, & motus uoluntarij. Et in pueris ut in pluribus accidit spasmus ex repletione. Et signum erit ante aduentũ eius, febris continua, uigilia, tardus anhelitus, color citrinus, nigredo lingue, sicca saliua, & spasmus. Si fit post febrem, malus. Et si post eum febris fit, bonum signum & salubre erit. Etiam fit spasmus ex humore frigido inspissante partes musculorum, & eos colligente: & hęc accidit ex forti frigore, & dicitur spasmus congelatiuus. Et dixerunt, ꝙ congelatio fit musculus congelatus, qui est in spondili dorsi, uel colli. Et de signis eius est, rubedo faciei, aut declinatio eius ad rubedinẽ, uel liuiditas, oculi eminentes, et plus uident quam uiderunt ante. Et uidebis patientem quasi ridentem: & sonitum dant digiti eius: & quandoqꝫ extenditur, & quandoqꝫ colligitur, cum uigilijs & difficultate mictus, & siccitate materiæ: & possibile est, ꝙ mingat urinam ut sanguinem. Et in principio huius passionis accidit singultus, cum dolore capitis, & utriusqꝫ cubiti: & dubitatur de morte usqꝫ ad diem quartum: & post illum leuis erit cura. Et iectigatio fit ex uentositate grossa, uaporosa, et gybbus fit ex dislocatione alicuius spondilis declinantis ad anterius; aut posterius, aut ad latus. Et diuersæ sunt caussæ eius. D Quæ fit ex apostemate pectoris in ætate puerili, mortem dat cito. Et cognoscitur dislocatio spondilis, per tactum manus super locum.

Congelatio.

CANON. XVIII. Ad Tacuinum Decimumoctauum De morbis Palpebræ.

Oculorum morbi uarij.

MORBUS oculorum aut fit in palpebris, aut in coniunctiua, aut cornea, aut in uena, aut inter corneam & cristaliinem, aut in angulis, aut in neruo uisus, aut in musculo mouente eos, aut in uenis procedentibus a panniculo cerebri ad oculos. Sed morbi palpebræ sunt scabies, pruritus, apostema durum, appellatum bared, & petrificatio, inflatio grossa, grossicies, adhesio, breuitas palpebrę, appellata conna: & discoopertio albedinis oculi. appellata sarra, ordeaceolum, & morum, tinea, noduli, formica, pediculi, pili inuersi et extensi, apostema forte humidum, appellatum, nardeug, corrosio cum rubedine, appellata sulac.

Morbi palpebræ.

Scabies.

Scabies est quędam grossicies accidens in interiori parte palpebræ superioris. Et est diuersarum specierum. Species quædam ipsius est minoris grossiciei, et minoris rubedinis cum dolore et grauedine. Et alia species est fortioris grossiciei, & maioris rubedinis & duriciei, ita ut scindatur palpebra ut ficus: et dolet magis, et maioris pruritus est. Grauedo autem palpebræ est maior: et est morbus chronicus. Et sarra similiter

Grauedo palpebræ.

diuersarum specierum est: et una species est, quando eleuatur palpebra, et non potest cooperire oculum. Et accidit naturaliter, aut accidentaliter. si naturaliter, incurabilis est: si accidentaliter, potest curari. Oculo autem sunt alia quædam accidentia adiacentia, sicut lacerti, & palpebrę. Lacerti autē, siue musculi, ad oculū sunt uenięntes, ut eum moueant sursum, deorsum, et sinistrorsum, & lateraliter. Et sunt sex: quorum capita sunt in coniunctiua. Palpebræ autem creatæ sunt, ut defendant oculum a nocumentis uenientibus ab extra: et ut æquent lumen eius nigredine pilorum. Palpebra inferior non mouetur, sed superior. Et habet tres musculos se mouentes, duos ad claudendum. quia per unum non potest æqualiter claudi, & unum ad aperiendum: & est situatus in medio palpebræ. Supercilia uero licet sint ad decorem faciei, iuuant tamen etiam oculos ad clausionem, et ęquationem luminis sui. — A; Lacerti oculorum.; Palpebræ.

Quandoq; accidit consolidatio multis hominibus, ita ut consolidetur palpebra superior cum albedine oculi, & prohibeat ipsum ab operationibus suis naturalibus. Oportet ergo quod intromittas extremitatem radij sub palpebra, et eleues eam sursum: aut extendas eum cum uncino: deinde incide adhærentiam cum spatumili subtili: quod non fit cum acuitate incisionis spatumilium, imo sit obtusum parumper: ut nō inquietetur infirmus apud operationem, & remoueatur spatumile, & lædat oculum cum acuitate sua: & sit incisio tua quasi tu excories illam adhærentiam cū facilitate, donec quando redit palpebra secundum formam suam naturalem, & sanetur adhærentia tota. Funde tunc in oculum aquam salsam, cum aqua ablue ipsum: aut distilla in ipsum ex sief facto, ex ziniar disso luto cum aqua. Deinde separa inter palpebram & oculum cum licinio lini: & pone super oculum lanam infusam cum albugine oui: & post diē tertium utere sief, & cum solidatiuis, donec sanetur. — Ex Albucasis lib. 1. cap. 15.; B

CANON. XIX. ad Tacuinum Decimumnonum, De morbis item palpebræ.

PILI INVERSI quando multiplicantur, & nō iuuat in eis cura, eleuatio est melior alijs medicinis. Iaceat patiens super dorsum, & inuersentur palpebræ ipsius, & scindantur instrumento camadin de medio maioris anguli usq; ad terminum minoris anguli sub pilis additis: & non profundetur fissura, sed peracto pili erunt labentes ad exterius. Deinde claudantur palpebrę, & ligentur super pellem quæ est in superficie palpebrę cum acu & filo in tribus locis per lineam rectam: et præcipe, quod teneantur fila, et extendatur palpebra cum eis superius, prout uidebit̃ opportunū, quod leuentur pili super oculū. Cum æqualitate ꝟo fiat incisio multa: ne fiat in oculo sarra. Deinde pellis eleuata cū filis inciditur forpice. Deinde colligant̃ duę extræmitates fissuræ pellis, aut suatur cum sutura duorū nodorū, aut triū in pluribus locis, & continuentur extremitates pellis. Deinde superponatur ei puluis citrinus, et dormiat patiens. Post ponatur in ea saliua masticationis cimini, cum modico sale.

C Et die tertio ſcindantur fila forpice, et extrahantur, & curetur locus unguento conſolidatiuo. Et curentur pili additi. ſi ſint tres, uel quatuor, e ligatur filium ternum, uel capillus mulieris duplicatus, ita quod cum uno filo, & una extractione ipſius plures pili extrahantur ſine reuerſione: & communiter inmiſcẽtur pili cum maſtice, & extrahunt ſine querimonia.

CANON. XX. ad Tacuinum Viceſimum de morbis Coniunctiuæ.

Obthalmia.

CONIVNCTIVA eſt albedo oculi coniuncta cum cornea. Et morbi eius ſunt plures. Obthalmia eſt apoſtema calidũ, accidens in cõiunctiua: & accidit tribus modis. Aut enim ex cauſſa exteriori, ut ex feruido calore ſolis, uel puluere: et ex eo fit rubedo oculi abſque apoſtemate, lachryma, & ardor modicus. Aut ex cauſſa extrinſeca exicãte humorẽ intrinſecũ, et cal. et defluit de cerebro, et rubedo eius erit fortior cũ dolore, duricie, lachrymis multis, & repletione uenarũ cõiunctiuę. Aut fit a cauſſa intrinſeca: et apoſtema eius erit fortioris rubedinis, ita q̃d ex apoſtemate ipſius ambę palpebrę inuerſant̃ ad exterius, & eleuabitur nigredo oculi ſuper nigredinem.

Inflatio.

Inflatio fit quatuor modis. Vna fit ſubito: & color eius eſt albus: & ante eam accidit dolor in angulo, ut D morſus cimicis & muſcæ. Secunda eſt fortior: & quando conprimitur digito, profundatur locus eius, & remanet ueſtigiũ eius per horam. Et tertia fortior eſt ſecunda: & in illa profundatur locus eius quando conprimitur, attamen non manet ueſtigium ipſius: & color eius eſt ut naturalis color: caret dolore. Et quarta fortior eſt tertia: et poſſibile eſt, ut extendatur ad utrũq; latus, & ad genas: & erit dura, et liuida: & non profundatur in ea digitus premens ſuper eam: et caret dolore: et ut plus accidit hæc ex morbillis et obthalmia chronica: proprieq; fit in hyeme.

CANON. XXI. ad Tacuinum uiceſimumprimum De morbis Corneæ.

MORBI Cornee ſunt plures. Eius ulcera fiunt aut in ſuperfitie corneæ, aut profundo eius.

Vlcera in ſuperficie.

Quę ſunt in ſuperficie, quatuor modis fiunt. Vnum ulcus ſimile in calore fumi incipientis de nigredine oculi per locum multum. Secundum eſt magis rubeum alio, et profundius, ſed minus. Tertium fit ſuper nigredinem, et tendit parum ſuper albedinem: et pars eius quæ eſt ſuper nigredinem, habet colorem album: et quę eſt ſuper albedinem, colorem rubeum. Quartum fit in ſuperficie corneæ ramoſum.

Vlcera concaua.

Et concaua ulcera fiunt tribus modis. Vnum ulcus eſt profundum, & ſtrictum, ſimile grano panaci. Secundũ ulcus eſt infectum, multi corticis, & profundum: et quando perforatur, emanant humiditates oculi ex corroſione accidente in eum eis. Sed puſtulæ diuerſæ ſunt, in colore loci, dolore, & fine: & erunt nigræ, albæ, & mediocres in colore. Et quæ ſunt nigrę, erunt poſt corticem primum corneæ, & ille cortex di-

citur facilior, & componitur ex quatuor corticibus. Et albæ erunt post primum & tertium corticem eius: & illa dicitur difficilior. Et quę sunt coloris mediocris, erunt post corticem secundum, quę dicitur mediocris inter difficilientem & facilientem. Sed in loco si sint separatę a foramine, salubriores erūt: & si sunt super substantiam foraminis, erunt difficiliores. Et similiter si post primum corticem, erunt salubriores: et si post tertium, difficiliores. Sed in dolore, si dolor fortior, difficilior erit cura: si lenior, salubrior. In fine quę erunt salubres, habebunt dolorem modicum, & erūt separatæ a foramine, & post corticem primum, & de materia modica: sed quę difficilis finis, erūt ex multa materia, et cum acuitate, et post corticem tertium super substantiam foraminis pupillę: et dolor eius inducit cęcitatem. Eminentia fit quatuor modis. Vna eminentia est, quando eminet modica pars uueę: & dicitur caput formicæ: & estimabit eam uidens, quod sit pustula: & differunt inter eas. quia eminentia est in uuea. Et si oculus est niger, glaucus, uel columbinus, erit in colore ipsius: & pustula radicaliter est alba, cum rubedine, & pulsatione in oculo. Et species alia eminentiæ similis est uueę: & dicitur uelamen. Et tertia eleuatur usq; ad pilos palpebræ. Et quarta appellatur caput claui. quia est ei similis. Et hæc fit quando adhæret aliqua pars corneæ. Et differt inter uestigium, & albedinem. quia albedo fit ex pustulis quæ fiunt in profundo corneæ: sed uestigium fit ex pustulis quæ fiunt in superficie corneæ. A Eminentia. B

CANON. XXII. ad Tacuinum Vicesimumsecundum de morbis Corneæ & Vueæ. &c.

MORBI anguli sunt. 3. fistula, quę dicit̄ grab, manatio, & glandula. Et morbi uueæ sunt strictura foraminis, & eius amplitudo. Et morbi accidentes inter corneam, & humiditatem cristallinam, sunt aqua, et uapores ascendentes a stomacho. Et color aquæ si est ut color aëris, conuenit ei cura cum ferro. Et si est ut color nitri, potest etiam curari cum ferro. Fit etiam in colore albo, rubeo, aureo, uiridi, blauo, & nigro. Etiam assimilatur argento uiuo, in suo motu. Debet autem curari cum instrumento. Supponere debes manum alicui duorum oculorum: et si uides alium oculum in suo foramine ampliari, cōuenit ipsi curę. Sin autem non, erigatur patiens in sole, et præcipiatur ei, quod in te respiciat bene: et superpone pollicem palpebræ superiori, & commoueas eam super oculum: deinde dimitte oculum, & cito aperiat̄: & inspice. Et si moueatur quādo separati sunt pollices ab oculis, dispergitur, nec conueniet curæ instrumēti. Et si remanet collecta, & nō dispergit̄ aqua: tunc perficitur, et conueniet. Et si aqua est fortis grossitudinis, uel uiscosa, uel subtilis, nō debet curari cū instrumento. Et diuersimode locuti sunt medici de loco in quo generat̄ ista aqua.

C Quidam dixerunt, quod generatur de tunica corneæ, & uueæ: quidam, quod generetur inter uueam & cristallinam. Primi allegant, quod aqua fit cum amplitudine, & non manifestatur de uuea nisi modicum: & impossibile est, quod amplietur foramen in tanta ultimitate, quod curetur instrumento, & reuertatur tunica prout erat. Dicunt item, quod si sequeretur uueam, iam manaret humiditas albuginea ex fissura instrumenti. Et allegant alij: ꝙ si sic esset, quare suspenditur aqua cum uuea penes curam instrumenti? Et reprobant primi, quod impossibile sit, quod amplietur foramen in cura instrumenti, & suspendatur aqua cum uuea. Et allegant alij, quod si esset aqua inter uueam & corneã, uideretur instrumentum sub cornea: quia est tunica sub qua uidetur id quod ibi est: quia uideretur in colore tunicæ quæ est post eam. Et nos non uidimus instrumentum penes pupillam. Et excusarunt se in dicto priorum, dicentes. Si hoc esset, & si rumpatur uuea, iam manaret humiditas albuginea: sed ipsa est in pañiculo subtili, qui prohibet eius manationem. In eo quoq; quod dixit Gal. quod ipsa fit de cristallina & cornea, signatur, quod credit, q̃d hæc potest fieri inter corneam & uueam, uel inter uueam & cristallinam. Quod si creditur, quod fit de cornea & uuea, proprie dicit, absq; cristallina: sed possibile est apud eum, quod ipsa potest fieri in utroq; loco: ideo caput acutum instrumenti, appellati mahac, nõ debet esse ualde acutum: ne scindat panniculum subtilem super albugineam.

D CANON. XXIII. ad Tacuinum Vicesimumtertium.

De morbis neruorum Visus, & doloribus Aurium.

MORBI neruorum Visus sunt, opilatio, sabtara, gehar, & separatio continuitatis. Fit autem opilatio, Aut ex multa humiditate generata circa neruos, ad infestandum eos, ex qua deficit uisus, aut minoratur. Et signum eius est, ponderositas capitis, præcipue in profundo oculorum. Aut fit ex humore manante ad inferiora neruorum: & homo imaginatur in principio eius, uidere radios, muscas, capillos absq; læsione apparente in oculo de signis aquæ: & si clauditur unus oculus, & non ampliatur alius, illud dicit̃ mala opilatio. quod non penetrat aliqua pars uisus ad oculum alium. Et separatio continuitatis fit ex casu, uel percussione, accidentibus super caput: aut ex uomitu forti. Et signum eius est, eminentia oculi in principio: deinde non fit concauus, nec contabescens: & deficit uisus, uel minoratur. Et Sabtara fit ex grossicie ipsius spiritus animalis & turbedine humorum. Etiam Gehar fit ex paruitate spiritus uitalis, & extensione musculi oculum mouentis: & quando spasmatur aliqua pars ipsius, declinat oculus ad illam partem: et quando mollificat̃, declinat oculus ad partem contrariam: & musculus defendens radicem neruorum, quod non amplietur & separetur quando spasmetur, non lædit oculum: tamen si mollificatur, lædit eum. quia hoc fit ex materia manante ad neruos & musculum. Et possibile est, quod hoc fiat in uenis pro

Opilatio uisus.

Separatio cõtinuitatis.

Sabtara.

Gehar.

cedentibus in oculos in craneo capitis, unde fit manatio humiditatis de capite ad oculos. A

Morborum accidentiũ in aure, quidam accidunt cõmuniter in omnibus membris auditus: quidam appropriantur parti membrorum ipsius. Qui accidunt communiter, sunt mala complexio, apostemata, separatio continuitatis: et morbi accidentes in fundo aurium. ut sunt signa dicenda in dolore existente in craneo capitis, in parte pertinente ad fundum aurium. Et aliqua ipsorum signorum erunt extra foramen, & sunt manifesta sensui: & præcedit hæc casus, uel percussio. Et morbus qui fit ex causa interiori, non manifestatur nisi ex læsione accidente auditui. Et morbus qui fit in foramine auditus, aut est ulcus, aut caro addita, aut ex uerme generato ibi, aut sordicies, aut casus alicuius lapidis uel grani in eam, uel ingressus aquæ ex natatione, uel infusione capitis cum aqua: uel animalis ingressus, uelut muscę, uermis, & similiũ, aut uentositatis. Vnde quando huiusmodi morbi sunt fortes, inducunt debilitatem auditus. Et morbi qui sunt in instrumẽtis auditus, & neruis eius, sunt tinnitus, sonitus, et uox mentiens, grauis auditus, surditas: quorum in tabula dicentur causæ & signa.

CANON. XXIIII. Ad Tacuinum Vicesimumquartum, De morbis Aurium, & Narium.

OPILATIO si fit ex uermibus generatis ex humiditate corrupta, signum ipsorum habetur per motum, & tremorem existentem in aure: & possibile est, ꝙ aliqua pars ipsorum foras egrediatur. Et si fit ex uerruca, uel carne addita, uel sordicie generata ex superfluitate materiæ, signum est, ꝙ uidetur inspiciendo aurẽ in sole. Et similiter uidet̃ id quod cadit in aurem. Et aqua signum habetur per balneationem præcedentẽ. Et animalis ingredientis aurem, signum habetur per motum ipsius. B

Opilatio aurium ex uermibus.

Morborum autem Odoratus quidam accidit in naribus, & in panniculo induto interius. Et quidã in instrumẽto primo instrumentorũ odoratus, quæ similia sunt additamentis mammillarum. Et morbi accidentes in quolibet loco hm̃oi membrorum, fiunt aut ex mala complexione, aut separatione continuitatis, aut ex morbo officiali. Et morbus officialis est, ut caro addita in naribus, quæ dicitur polipus, qui obturat nares cum pedibus. Sed fœtor narium fit ex putrefactione ossis colatorĳ: uel ex humore inuiscato in foramine eius: aut ex humore putrido. Et illud sequitur febris & soda. Et si humor putridus est in ossibus putrefactis, illud sequitur minoratio uocis. Et sunt morbi accidentes in utroꝗ instrumento odoratus. ut sunt coriza, et defectus odoratus.

Odoratus morbi.

Polipus.

D

C

CANON. XXV. Ad Tacuinum Viceſimumquintum, De morbis Odoratus, & Linguæ.

Coriza. MORBI accidentes in inſtrumẽto Odoratus, ſunt coriza, & defectus odoratus. Coriza eſt ex humiditatibus de uentricule cerebri deſcendentibus ad nares. Et fit uel a cauſa calida, uel frigida. Quæ fit ex caliditate, erit ut illud quod accidit ex calore ſolis, in capite liquefaciente ſuperfluitates quæ ſunt in cerebro. Et quæ fit ex frigiditate, eſt illa quæ fit ex äere frigido inducente ſuperfluitates quæ diſſoluebantur a cerebro. Chaſam. Et Chaſam eſt defectus odoratus: & fit a mala cõplexione incenſa, aut opilatione, aut apoſtemate, aut ex humore groſſo, uiſcoſo, aut ſeparatione cõtinuitatis. Et ſi paſſio eſt modica, diminuit odoratũ: ſi multa, deficit in toto. Et dum loquimur de naribus, eſt morbus in oſſe colatorio. Et ſi loquela non eſt impedita, uitium eſt in utroq; uentriculo, anterioris inſtrumentorum odoratus, aut in panniculo induto eis interius.

Guſtus & linguæ morbi. Morborum quidem linguæ & locorũ oris, quidam ſunt linguæ accidentes: & quidã in parte nerui eius. Et qui accidunt in lingua, ſunt puſtulæ: & dicuntur cola; & apoſtema calidũ, apoſtema ſimile glandulæ, quæ dicitur ranula: & corruptio guſtus, qui mutatur ad amaritudinẽ: & hoc fit ex cholera rubea: uel ad dulcedinẽ, & hoc fit a ſanguine: uel ad acidũ, & hoc fit a flegmate acido: uel ad ſalſedinem, & hoc fit a flegmate ſalſo. Et quidam accidunt neruo ex quo fit ſenſus guſtus: & ex hoc fit diminu- D tio guſtus. Vel eſt defectus in toto, uel in parte. Et quidam accidunt in neruo ex quo fit loquela: & ſunt grauedo linguæ, & ſurditas. Et hoc fit ex mala cõplexione dominante in neruo: uel ex opilatione accidente in eo, aut apoſtemate, aut infeſtatione. Et ſeparatio continuitatis neruorũ fit ex humore acuto, uel percuſſione, uel caſu ſuper cerebrum. Et fit grauedo linguæ poſt morbum acutum & ſirſam.

CANON. XXVI. Ad Tacuinum Viceſimumſextum, De morbis Labiorum, Oris & Dentium.

Oris morbi. MORBORVM accidentium in Ore, quidam accidunt in labijs, ut fiſſura, & hemorroidę. Et quidam accidunt denribus, ut dolor ipſorũ: quę fit, aut a calore, aut frigore: corroſio, cauatio, ſtupor, motus, & caſus. Et dentes in ſe non dolent, nec tamen carent ſenſu. Et habetur ſignificatio huius. quia ſi frangatur dens in aliqua parte ipſius, in- Dentiũ dolor de non fit dolor: & ſi infrigidetur, non dolet. Quare dolor accidit a mala complexione neruorum ligantium dentes, qui ſunt in radicibus ipſorũ, aut apoſtemate in locis prędictis: eſtimaturq;, q dolor ſit in eis. Et ſi mitigatur dolor apud eradicationẽ, hoc fit ex dilatatione neruorũ, uel apoſtematis. quia quando ſtringitũ locus eius, extenditur, & dolet: & quando ampliatur locus, mitigatur dolor. Et quando medicina tangit locum dolentẽ, mitigatur tunc dolor, ob tactum ipſius. Et dicitur, q dolor dentium fit ex dilatatione, & cõſtrictione. Et intelligi poteſt, ut dixi. Et ſi or-

tus dentium in pueris fit tardus, fricentur gingiuæ cerebro leporis, aut A
medulla lacertæ. quia iuuat ad producendum sine dolore: similiter suspensio dentis lupi, uel canis.

CANON .XXVII. Ad Tacuinum Vicemumseptimum De morbis Dentium, Gingiuarum, Vuulæ.

CASVS Dentium, uel commotio ipsorum sunt ex humiditate gingiuarum, & neruorum tenentium eos, uel putrefactione gingiuarum, uel amplitudine foraminum in quibus sunt. Et amplitudo foraminum fit ex opportunitate ortus aliorū dentium fortiorū eis, ut accidit infantibus: & ex opportunitate ortus aliorū dentium, sicut fit in iuuenibus. Et hæc amplitudo foraminum fit necessario ampla, ut in eis locari possint dentes maiores primis, & fortiores. Sed ex siccitate fit, ut accidit in senibus, casus ipsorum dentium. Et dicitur, ꝙ in quodam sene cecidit dens, & ortus est alius: quod incredibile alijs. Et dixit mihi quidam fidelis, ꝙ uiderat uetulam, cuius dentes ceciderunt, & ortus fuit dens in ore eius nouus. Et hoc nō uidetur impossibile, per Philosophum dicentem, ꝙ potest oriri dens in senectute: ut uisum est multotiens. Etiam putrefactio gingiuarum, commotio dentium, & casus ipsorū, malum fœtoris oris, caro addita inter dentes, exitus sanguinis de gingiuis, uel toto ore, dicuntur de morbis oris: & ipsorū signa sunt similia. Apostema accidit in gingiuis ex cholera rubea. Et morbi Vuularum sunt, mollificatio, casus, & apostema calidum ipsarū. Et quando subtilis fit radix Vuulę, fit rotundum caput eius, & prolongatur apostema casus eius, & non conferunt medicinę: incidi aūt debet, ne inducat squinantiam. Et si est rotunda, et radix eius nō est subtilis, nec̄ longa, et color eius fit ut color sanguinis nigri, non debet incidi. quia ex incisione eius fit apostema magnū, & fluxus sanguinis incessabilis, & incurabilis, & sequit̄ mors. Si est subtilis radicis, & longa, & extramitates eius sunt similes caudis muris, & mollificante colore eius declinante ad albedinē, incidi debet pars addita contra modum naturalem. quia si inciditur cōtra quantitatē conuenientem, incisio inducet nocumenta magna et diuersa, secundum diuersos occasus materię descendentis ad pectoralia. Cui faciendum est medicamen tempore necessitatis cum cautela.

Casus dentium.

B

Vuularum morbi.

CANON .XXVIII. Ad Tacuinum Vicesimumoctauum, De morbis Gutturis, Epigloti, Pulmonis, & Cannalium ipsius.

MORBORVM accidentium in membris anhelitus, quidam accidunt in gutture, uel in gula, uel in cannali pulmonis, uel in uelamine induto super costas, uel in diafragmate, uel in corde. Et morborū in gula accidentium quidā sunt in glandulis, quæ dicuntur amig, quæ generant saliuam: quorū locus est in utroc̄ latere gulę: et quidam in musculo eius, & quidam in uelamine induto super eum: & quidā in meatu eius. Et qui

Morbi anhelitus.

Gulæ.

C accidunt in glandulis, sunt apostemata calida. Cuius signum est, dolor strangulans gulam penes glutitum, & rubedo in exteriori parte gulae. Et qui accidunt in musculo, sunt squinantia, apostema in musculo gulae, aut hysophago. Et qui accidit in musculo interiori, prohibet deglutitum: & malum erit: & si fit in musculo exteriori, erit minoris maliciȩ. Et istud sequitur difficultas anhelitus, eius eiectio, diminutio uocis, dolor gutturis, rubedo oculorum & faciei, extensio difficilis deglutitus, concauitas oculorum. Squinantia est apostema calidum: accidens in musculo gutturis. Si in musculo exteriori, salubris: si in interiori, dicitur squinantia canina: & illa species incurabilis est. Et si fit ex uitio spondilium, quod fit et accidit in plurimum infantibus, ex debilitate ligamenti spondilium, uel percussione. Et signa unius squinantiae sunt sicut alterius: tamen unius fortiora alijs, & difficilis deglutitus. Et quando infestatur id quod deglutitur, ascendit ad partes palati, & egreditur de naribus, ex opilatione hysophagi. Et in salua squinantia apparet apostema in ore, quando os aperitur, aut in parte exteriori gulae: sed in mala nihil apparens erit. Et qui accidunt in meatu ipsius, fiunt de sanguisuga bibita cum aqua, & obtenta gula, uel spina piscis, uel alterius rei. Et qui accidunt in uelamine gulae, & gutturis, et cannalis pulmonis, sunt reumata: quae sunt quȩdam descensiones superfluitatum humidarum de cerebro. Et si descendunt hae superfluitates ad nares, dicuntur coriza: si ad guttur, & cannalem pulmonis, inducunt raucitatem, & tussim: & si ad pulmonem & pectus, erit materia tussis mala & difficilis. Et fiunt aut ex caliditate, aut frigiditate. Accidentia caliditatis, sunt inflammatio faciei & capitis, acuitas illius quod manabit de naribus cum asperitate gutturis. Sed in accidentibus a frigiditate, patietur patiens frigiditatem, & opilationem narium, et diminuitur odoratus, uel deficiet, uel diminuetur uox: & in raucitate sentietur asperitas gutturis cum punctione, absq; turbatione, & fit tussis cum siccitate absq; reumate ex caliditate febrium, uel frigiditate aeris septentrionalis: & cum ea non erit sputum, sed sicca erit. Et hoc fit etiam ex humiditate gutturis, & cannalis pulmonis: & inde uox erit clara, & carebit asperitate. Fit etiam tussis & raucitas ex causa exteriori. ut ex puluere, fumo, & uoce magna. Et reuma non potest digeri in senibus cum uelocitate. Morbi accidentes in pulmone, sunt tussis fortis, asthma, strictura anhelitus, & eiectio eius. Peripleumonia est apostema calidū pulmonis cum sputo sanguinis, uel saniei: & illud sequitur ptisis. Et tussis ex pulmone fit aut ex descensu alicuius humiditatis de capite, aut ex mala complexione: & superfluitas, aut eri tacuta, subtilis: quae est peior, licet spuatur: aut grossa, aut calida. Super quae habetur significatio per caliditatem anhelitus, sitim, deiectionem aeris frigidi, rubedinem faciei: & possibile est, ꝙ quandoq; erit sputum. Et si est frigida, habetur significatio super eam per liuiditatem faciei, modicam sitim, nocumentū ex rebus frigidis, & aere frigido: iuuamentum per balneum, & aerem calidum.

Margin notes: Squinantia. | D | Reumata. | Tussis. | Pulmonis morbi. | Peripleumonia.

Et ſtrictura anhelitus aſthma, & eiectio anhelitus, erunt ex ſtrictura mea tuum pulmonis: & ſi ſtrictura eſt in uenis pulſatilibus, erit aſthma: et ſi fit in diuerſione cannalis, exinde eiectio erit anhelitus, & eius ſtrictura. Et habetur ſignificatio ſuper hoc, per frequentem anhelitũ abſq; febre, qua ſi laboraret patiens magno labore, & magno anhelitu. Et fortificatur patiens per dormitionem, et alleuiatur penes ſui eiectionem. Emiſſio anhelitus erit delectabilior ea inmiſſione: & fit exinde tuſſis cum commotione: & ſi eſt abſq; tuſſi, poſſibile eſt ut declinet ad hydropiſim, ex caliditate & multitudine uaporũ cordis. Et fortificatur exinde ſitis: & patiens magis declinabit ad immiſſionem aëris frigidi, quam emiſſionem aëris eius. Peripleumonia eſt quoddam apoſtema pulmonis ex ſanguine, uel cholera rubea. Et exea accidit febris fortis cũ tuſſi, ſtrictura anhelitus, et dolore in anteriore parte pectoris, cum rubedine genarum, et oculorũ.

A

Peripleumonia.

CANON. XXIX. Ad Tacuinum Viceſimumnonum, De Sputo ſanguinis, & ſaniei, morbis pañiculi, cerebri, diafragmatis, & cordis.

SPVTVM ſanguinis aut fit de cannali pulmonis, aut de pectore, aut de ore ſtomachi, aut de fundo ipſius, aut de capite, aut de gula, aut de gutture, aut de hyſophago, uel de ore. Si de pulmone, erit cum tuſſi forti, & egreditur ſubito abſq; dolore in magna quantitate, in colore rubeo, cũ ſpuma. Et ſi de pectore, erit cum tuſſi forti ſimiliter, tamen in parua quantitate, quaſi ſimile ſanguiſugæ: & ſequuntur iſtud reumata, & pectus erit ſtrictum. Si eſt de ore ſtomachi, erit cum eo dolor in ore ſtomachi. Si de fundo ſtomachi, egredietur cum uomitu & dolore leui. Et ſi de capite, cũ raſcatione. Si de gutture, cũ hiñitu. Si de hyſophago, dolor erit inter ſpatulas. Si de ore, egreſſus eius erit cum alio ſputo conſueto. Et fit ſputũ ſanguis exterius. ut ex percuſſione, uel caſu, uel magna uoce, uel ſaltu, ex quo rumpitur aliqua uena. Et huius ſignum habetur per egreſſum multi ſanguis ſubito. Vel interius: ut ex corroſione uenarũ, accidente er reumate acuto, uel cholerico, uel phlegmatico, ſalſo. Et huius ſignum habetur, quod parũ primo egredit, deinde in multa quantitate: uel de repletione uenarũ, uel cum dominatione complexionis calidæ & hum. uel complexionis malę & ſiccæ, quæ condenſat uenas ualde, & eas reſtringit: unde pars ipſarũ eminebit ſuper partẽ, & aperiunt. ſicut accidit luto quando ſiccatur. Sed ſputum ſaniei fit aut ex apoſtemate cal. accidente in pulmone, uel pectore, uel poſt ſputum ſanguinis, uel in panniculo induto ſuper coſtas, uel diafragmate. Et quod fiit ex apoſtemate horum locorum, declinabit ad colligendũ ſaniẽ: et febris et rigor accidẽt in laborante eo penes generationem ſaniei: & de ipſo tempore expectatur eius emanatio. Sed diuerſa fit uelocitas eius, et tarditas, iuxta caliditatem materiæ, et frigiditatem, groſſiciem, & ſubtilita-

Origo Sputi ſanguinis.

B

Sputũ ſaniei.

C tem eius: Et si est cal. et subtilis emanatio, erit in die septimo, numerando a die rigoris & febris. Et si fit ex complexione cal. & patiens est iuuenis, significatio habetur exinde, quod emanatio erit in septimo. Et si materia est grossæ substantiæ et acuta, emanatio erit in die uicesimo. Quod si materia est grossa, & modicæ caliditatis, erit in die quadragesimo. Et si materia est grossę emanationis, fortificabitur febris ponderositas & rigor. qm̃ ex quo generatur sanies in aliquo apostemate, erit ponderositas cum eo in latere passionis: & quando iacebit super latus sanum, sentiet rem ponderosam esse suspensam in latere superiori. Et si apostema fuerit in medio pectoris, dolor & ponderositas erũt fortiores in parte anteriori pectoris. Et si fit apostema in utroq; latere pectoris, sentietur dolor in eis. Et si super aliquod latus iaceat, sentiet ponderositatem in superiori latere, uel lacerto. Et emanabit sanies quandoq; ad superius, & ascendet per sputum & tussim: & quandoq; ad inferius, & tendet ad epar per uenam concauam: deinde ad intestina, uel renes. Et laborantes hac passione, si spuunt uelociter ante quadragesimum diem de die in qua emanauit apostema, non patiet̃ ptisim: quod si non, generatur sanies in quadragesimo, et declinabit patiens ad ptisim. Et ptisis hęreditarie succedit. Et morbi accidentes in panniculo induto super costas, sunt species apostematum & exiturarum. Et quandoq; accidit in eo apostema cal. & dicitur pleurisis. Et si

Pleurisis.

D accidit in musculo, apostema dicitur dolor lateris. Si in pleurisi fit sputũ in principio eius, passio erit salubris, & breuis. Si fit sputnm in quarto, erit crisis in .7. uel .11. uel ad plus in .14. Et si tardat sputum ad septimum diem, tardabit crisis ad. 20. diem. Et habetur significatio super colorem sputi super modum apostematis. Nam si rubeum, est sanguineum: si citrinũ, cholericum: si album, phlegmaticum: si nigrũ, uel liuidũ, melancholicũ. Et parum fit apostema in musculo, in melãcholico, uel phlegmatico: aut non fit sputum, & dolor pungens. Et morbi Diafragmatis sunt, mala complexio, & apostemata. sicut sunt birsam. Et morbi Cordis sunt etiã ei proprij, uel cõmunes & alijs. Qui sunt proprij, sunt dolor, & saltus: & qui sunt cõmunes, ut sincopis. Et dolor fit ex mala complexione, uel apostemate, uel solutione continuitatis: ut ex uulnere in quo non sanabitur, sed morietur cito. Sed mala complexio, sincopis, & saltus, curabiles sunt: tamen apostemata, & uulnera ex ueloci periculo ipsorum non recipiunt medicinam, nec curam.

Morbi diafragmatis.

Morbi Cordis.

CANON .XXX. Ad Tacuinum Tricesimum, De morbis Cordis.

MALA COMPLEXIO cordis aut est calida, aut frigida, aut humida, aut sicca. Saltus aut fit ex humiditate aquosa, aut sanguinea. Sicut fuit in illo de quo locutus est Gal. cui contingebat iectigatio quolibet anno: & curabatur in quolibet anno cum minutione tribus annis: & in quarto anno minutus fuerat ante tempus euentus ei-

us, & sanabitur, & minuebat quolibet anno ante tempus eius aduentus, & sanatus est perfecte. Sincopis est dissolutio uirtutis uitalis subitanea. Et fit ex repletione uenarum de humoribus, aut stomachi de cibo. Aut ex repletione cerebri, aut apoplexia. Aut ex inaninitione intensa. ut fluxu uentris, sanguinis, fluxu ex naribus, matricis, uulneris, uel manatione saniei ex apostemate, uel sputo sanguinis forti, uel priuatione cibi & potus: uel complexione mala calida, ut in febribus: uel ex frigiditate stomachi, cum qua deficit appetitus cibi: aut ex forti dolori oris stomachi, & colicæ, & dolore ulceris articulorum, & uulnerum capitis musculorum: aut ex putrefactione matricis ex uaporibus frigidis tendentibus de matrice ad cor: aut ex morbo accidente in corde: & hic sequitur mors subito. Et sincopis accidens in paroxismo febrium. Fit etiam ex caussa doloris accidentis ex caliditate, aut ex manatione humoris putridi ad stomachum: apostemate febricitantis, accidente in aliquo membro: aut debilitatione oris stomachi. Fit etiam sincopis ex accidentibus animi. ut terrore, & impetu. Et signa cõmunia sincopis sunt, frigiditas extremitatum, debilis anhelitus, & paruus, color citrinus: & si uocatur laborans sincopi, non respondet, quasi esset longe a clamatione. A Sincopis.

CANON. XXXI. ad Tacuinum Tricesimumprimum De morbis hysophagi, & stomachi.

MORBORVM accidentium in instrumentis nutrimenti, quidam fiunt in hysophago, quidam in stomacho, quidam in intestinis, aut in epate, aut in splene, aut in cistifellis, aut renibus, aut uesica. Morbi qui accidunt hysophago, aut fiunt in corpore ipsius, aut in meatu ipsius. Qui in corpore ipsius, est debilitas uirtutis attrahentis cibũ, uel expellẽtis eum per uomitũ. Et debilitas ipsius fit ex mala cõplexione, uel morbo officiali, uel separatione cõtinuitatis. Et mala cõplexio aut erit calida, aut frig. hum. uel sic. Et apa officiale est ut apostema q̃d fit aut cal. aut frig. Et separatio cõtinuitatis si fit per longitudinẽ, infert diminutionẽ in attractione: et si fit per latitudinẽ, infert diminutionẽ in expulsione. Et morbus accidens in meatu ipsius, est opilatio, & fit ex apate cal. uel frig. Et signũ opilationis accidentis in meatu ipsius, est ꝓhibitio penetrationis cibi ad stomachum. Et qñ putrefit apa, patiẽs patietur rigorẽ et horripilationẽ, et fortificat̃ febris: et in stomacho fit morbꝰ, aut in ore, aut in fundo. Et erit aut ꝓprius, aut cois. Cõmunis fit ex coicatione alicuius membri, ut cerebri in uigiliis, et ꝑmixtione mẽtis in febrib. ut in epilẽtia, spasmo, & subeth. Sed ex coicatiõe cordis cũ eo fit sincopis, et saltus. Et morbus ꝓprius stomacho aut fit cois ei, et omnibus suis. sicut est mala cõplexio, separatio cõtinuitatis, apata. Sed propriꝰ est, ut corruptio appetitus, appetitus caninus, & alij morbi de quibꝰ dicturi sumus, si mala cõplexio eius fuerit cal. uel hum. frig. uel sic. uel composita de eis. Cura compositę complexionis debet esse ut cura singularis, quãdo componitur morbus. B

C

CANON .XXXII. ad Tacuinum Tricesimum secundum, De morbis Stomachi.

DOLOR STOMACHI accidit in ore eius ex mala complexione calida. Et cognoscitur hæc per mitigationem doloris ex appositione rerum frigidarum super stomachum, & sumptione reru frigidarum. Et fit ex calore manante ad os stomachi. Et hūc sequitur frigiditas extremitatum, sincopis fortis: & possibile est, ut patiens pereat ex dolore: & manat cholera rubea ad os stomachi, quando tarda fit sumptio nutrimenti: & penes dolorem uehementem, et angustiam magnam: et ex ipso dolore fit morbus, quem sequitur mors. Fit etiam ex phlegmate putrido manante ad os stomachi, inducente lamentationem, et rubedinem: & totū id accidit ex sensu oris stomachi, & proximitate eius ad cor. Sitis intensa accidit ex caliditate oris stomachi, uel stom. uel utriusq; simul, uel ex humore salso congregato in tunicis ipsius, uel in intestinis gracilibus, uel meseraicis: uel ex caliditate epatis, pectoris, et pulmonis. Et distinguitur inter sitim quæ fit ex caliditate pectoris, & pulmonis: & sitim quę fit ex parte stomachi, & intestinorum, & epatis. quia sitis quæ fit ex caliditate pectoris & pulmonis, mitigatur per immissionem aëris frigidi: & quæ fit ex parte stomachi, uel epatis, non mitigatur nisi per potum aquæ frigidæ. Et dixit Gal. quod quidam passi sunt sitim fortem, & non fuit mitigata per potum aquæ frigidę, nec per immissionem aëris frigidi: & mortui sunt ex ipsa siti. quia quidam ipsorum comedebant tyros sitim inferentes: & quidam biberunt uinum in quod cecidit tyrus: et quidam de uino uetusto, quorum stomachus calefactus fuit ualde: quidam ex defectu aquæ dulcis, biberunt aquam maris, & mortui sunt ex siti. Et quorundam lenificabat narura nauseatiua ex potu aquæ maris: & euacuatæ sunt exinde humiditates corporum eorum. Sed morbi accidentes in fundo stomachi, sunt mala digestio, satietas nauseatiua, fluxus uentris cum uomitu, appellatus ayda, diaria, lienteria nauseatiua, singultus, inflatio, uentositates, & ructatio. Quia cibus quando non descendit cito de stomacho, dicitur tarda digestio. Et quando non digeritur, nec descendit penitus, & corrumpitur in stomacho, dicitur satietas nauseatiua. Et mala digestio fit ex caliditate, uel frigiditate, uel humore cholerico, uel phlegmatico, aut melancholico, uel ex satietate nauseatiua, uel ex ayda.

Sitis intensa.

D

Morbi in fundo stomachi.

CANON .XXXIII. Ad Tacuinum Trigesimumtertium, De morbis Stomachi.

MALA COMPLEXIO stomachi, aut fit ex qualitate singulari, aut communi: & materia aut erit cholerica, aut phlegmatica, aut melancholica: & siccitas & humiditas eius non fiunt condominabiles. quia si condominatur ei humiditas, ex ea fit hydropisis: & si condominatur siccitas, ex ea fit consumptio. Apostemata itē stomachi aut sunt

calida, aut frigida. Et distinguitur inter malam complexionem stomachi singularem, & malam complexionē stomachi cum materia, de eo quod emittitur per uomitum post sumptionem laudabilis nutrimenti: et si mixtum est cum aliquo humorum, tunc dicitur cum materia: si non, erit singularis. Cognoscitur etiam per urinam. quia si post sumptionem æqualis nutrimenti, erit spissa & grossa, tunc significat super malam cōpeexionem cum materia: & si subtilis & clara, tunc significat super malam complexionem singularem. Cognoscitur etiā per egestionem post sumptionem nutrimenti æqualis. quoniā si egeritur stercus cum aliquo humore, tunc dicitur mala complexio cum materia: sin autem, erit singularis. Etiā per inflationem uenarum corporis, & earum repletionem cognoscitur. quia super separationem continuitatis habetur significatio cum eo quod dixi in sputo sanguinis: & iā dicta est cura eius. Et corruptio appetitus cibi, fit aut ex augmento, aut ex diminutione, ex defectu, aut ex incursu horribili. ut accidit in gaham. Et augmentū appetitus quādo fit in quantitate, exinde fit fames canina, & gaham. ut plus fit in pregnantibus penes congregationem superfluitatis malæ in ore stomachi ipsarum, quæ superfluunt de sanguine menstruo, de quo nutritnr embrio. quia pars ipsius uertitur in nutrimentum embrionis: & pars alia, quæ minor est in bonitate, tendit ad mammillas, & fit lac: & peior pars eius si remanet superflua, tendit ad os ipsius stomachi, & inducit appetitus malos: & accidunt in muliere in tertio mense, & quarto mense cessant. quia embrio dum est paruus, nutritur cum modico sanguine, & maior pars remanet: tamē quando magnificatur, nutritur cum maiori parte ipsius sanguinis: & si remanet aliqua pars eius, inducit gaham. Bolismus uero est dolor intensus in membris. quia stomachus quādo patitur fortem frigiditatē, non appetit: & quando deficit eius appetitus, appetunt membra cibum stomacho: qui cum eis negatur, sequitur exinde fames communis cum omnibus membris, nō ex ore stomachi. Et distinguitur inter hunc morbum, & appetitum caninum. quia ex isto morbo deficit appetitus: exinde fit macilentum corpus, et debilitatur uirtus: sed in appetitu canino appetitus est fortis, & membra sunt repleta.

[Margin: A — Corruptio appetitus cibi — B — Bolismus.]

CANON. XXXIIII. Ad Tacuinum Tricesimumquartum, De morbis Stomachi.

AYDA EST euacuatio quædam quæ dicit̄ cholerica passio, facta per uomitum, & fluxum uentris. Et fit ex corruptione cibi secundum modū corruptionis, aut ex multitudine eius, aut malicia, aut uiscositate: unde mutatur ad choleram rubeam, et expellitur a uirtute expulsiua ex læsione ipsius: & pars eius subtilior ascendit ad os stomachi, & emittitur per uomitum: & pars eius residens in fundo stomachi, emittitur per fluxum uentris. Vel fit ex manatione aliqua cholerica facta ad stomachum. Et habetur significatio huius per id quod emittitur de cor-

[Margin: Ayda.]

C pore per uomitum, uel per fluxum uentris, per lamentationem, nauseam, & sitim: & in hoc erit cum læsione modica: & penes euacuationem cibi corrupti, fortificatur dolor, ex acuitate choloræ, & acetositate eius quod emittitur per uomitũ, pungens hysophagum: uel per fluxum pungentem intestina & anum: & exinde fit lamentatio turbida, nausea, cum temporibus planis, nare subtili, extremitatibus frigdis, penes fortitudinem ipsorum accidentium, et multitudinem humorum paratorũ ad corruptionẽ in corpore.

Diaria. Diaria est quędã euacuatio membrorũ subtiliũ. Et fit ex malicia regiminis cibi, aut repletione uenarũ, aut opilatione opilante meseraicas, aut humoribus salsis manantibus ad stomachum. Et signum eius erit, salsedo oris, aut acuitas oris stomachi, cum siti: et exinde fit dysenteria. Et nisi sit acuitas, aut salsedo, exinde non fit dysenteria, sed debilitas uirtutis. Et distinguit inter diariam, & aydam. Quia cum ayda fit uomitus, cum diaria non: et ayda est morbus calidus, breuis tempore: sed diaria est morbus longus. Et quandoq; diaria fit frigida, accidens in biduo, aut triduo, iuxta congregationem humorũ in membro a quo expellitur ad stomachum, & ad intestina: & accidit in febribus. Fit etiam diaria a materia flegmatica contenta in intestinis, ex qua fiunt inflatio, & torsio. Et hoc fit in modica quantitate, & moram longã patiens trahit in tempore suæ emissionis.

Lienteria. Lienteria uero est quædam lubrificatio intestinorum, ex qua labitur cibus cito de stomacho, nulla mutatione factæ

D in forma eius. Et fit aut ex debilitate uirtutis retentiuæ, uel mala complexione frigida & humida, & uiscositate materiæ dñantis super stomachũ & intestina, & lubricantis nutrimentum. Aut ex fortitudine uirtutis expulsiuę, si in stomacho sunt pustulę, uel ulcera, quę pungũt cibos in transitu eius: unde expellit eum natura, & emittit statim. Et habetur significatio eius per id quod erit in ore & lingua eius de pustulis, & per caliditatẽ & siccitatem, quæ erunt in ore. Et dixit Hippo. Eructatio acida si fit in lientirico, nõ antecedente causa signum, laudabile est. Et bene dixit, quia eructatio acida non fit nisi per mutationem nutrimenti, quando moratur in stomacho, & retinetur a uirtute.

Nausea. Vomitus. Nausea, & Vomitus fiunt ex multitudine nutrimenti, & eius ponderositate super stomachum: aut ex malicia ipsius, si erit horribile, amarũ, aut pungitiuum: aut ex humore pungitiuo. Et si fuerit in concauitate stomachi, inducit uomitum: & si inter tunicas, exinde infunditur, & prouocabit nauseam. Et hmõi humor aut manabit ad stomachum, aut generatur in eo. Et si fit ex humore generato in eo, erit nausea incessabilis: & si ex humore manante ad ipsum, aliquando mitigabitur post sui manationem. Et habetur significatio super punctionem humoris per exitum eius cum uomitu, si cholericus est, uel flegmaticus. Fit etiam uomitus ex parte crisis penes expulsionem uirtutis ex humore inducente morbum.

Singultus. Et Singultus est quidam spasmus alicuius tunicæ stomachi inferioris. Et fit ex repletione, uel inanitione, uel mala complexione frigida penes sumptionẽ alicuius nutrimenti frigidi,

sicut accidit senibus:uel ex sumptione alicuius nutrimenti acuti:uel potu uini uetusti fortis. Inflatio,& Rugitus fiunt ex modica caliditate digerente nutrimenta. Et ex sumptione alicuius nutrimenti generantis uentositates. ut fabarũ,& similium : quæ tamen in hora uentositatum ipsarũ modica erit.Et significatio huius habetur per nutrimentum præcedens. A Inflatio. Rugitus.

Ructuatio fit ex quadam uentositate inflante stomachum,ascendente ad os. Et si uapores humorum sunt calidi,erit ructuatio fumosa: si humorum frigidorum,erit acida. Fit etiam eructuatio frigida ex cibarijs frigidis, debilitantibus caliditatem nutrimenti in sui digestione: & quando retinetur eructuatio,exinde generantur uentositates, & inflationes, lædentes ualde partes inferiores ad quas legantur. Ructuatio,

CANON XXXV. Ad Tacuinum Tricesimumquintum, De morbis intestinorum,& partium inferiorum.

MORBI accidentes in intestinis, sunt dysenteria intestinorum, uel epatis:tenasmon,colica,iliaca,uentositates,uermes,lumbrici,torsio,ulcera intestinorum,fluxus sanguinis intestinorum. s. dysenteria. Et fit post euacuationem acutorum humorum. Et in principio eius emittitur quædam humiditas flegmatica, uiscosa,illinita super interiora intestinorum,excoriata ex illius acuitate quod transit super eum: deinde emittitur rasura: deinde aliqua pars intestini. Et si in rasura sunt aliquæ particulæ carnium magnæ,significant super corrosionem corporis intestinorum,donec perueniat morbus ad tunicas interiores: deinde emittitur de orificijs uenarum sanguinis similis origani fœtenti, & in colore & in substantia pinguedini:et hoc fit ex caliditate liquefaciente pinguedinẽ intestinorum. Et si longum sit tempus huius, fiet similis fæci, & erit sanguis melancholicus, adustus ex fortitudine caliditatis. Et hij duo morbi sunt mortales,præcipue si sunt cum fœtore. B Dysenteria.

Et habetur significatio super ulcus intestinorum,ex pluribus surrectionibus in uno momento factis. quia punctio fit absq; torsione. Et si illud quod egreditur non miscetur cum stercore,significat ꝙ ulcus est in intestino recto. Et si miscetur cũ eo parum, significat quod est in orobo,uel colon. Et distinguitur inter ea.quia dolor erit in inferiori tenemeto umbilici,in ulcere intestini grossi. Et punctio erit in umbilico,si est in intestinis gracilibus. Vlcus intestinorum.

Et dysenteria epatica est fluxus sanguinis puri,mixti cum stercore: & in principio est similis lotioni carnium:deinde fit rufus:deinde niger,et de specie melancholiæ. Et distinguitur inter dysenteriam intestinorum,& dysenteriam epatis.quia in dysenteria intestinorũ,est fluxus cõtinuatus cum rasura paulatim:& in ea quę est de epate fluxus,fit in momento,subito,absq; rasura cum alleuiatione: & possibile est,ꝙ sentitur dolor in parte epatis, Dysenteria epatica.

C & aliquando cum sanguine proueniente de epate emittitur cholera rubea de intestinis, & cum ea emittitur rasura. Vnde peritus medicus debet subtiliter consyderare, ad cognoscendum distinctionem ipsarum bona noticia: sin autem, peccabit cura ipsorum. Et Colicæ quædam species fit ex flegmate incluso in tunicis intestini quod dicitur colon: et quędam ex uentositate excedente illud: & quædam ex apostemate. Et in prima, quæ fit ex flegmate, est eructuatio acida: & sentiet patiens, ꝙ intestinum quasi perforatur a perforatorio: & hanc sequitur nausea cum uomitu flegmatico: & constipatio erit fortis, cum qua non egreditur aliqua uentositas: & infrigidatur pars inferior umbilici. Illam uero quæ fit ex uentositate, sequitur extensio, & doloris transmutatio cum rugitu, absq; ponderositate: leuis erit digestio, natans super aquam, & assimilatur stercori uaccino. Et cum illa quæ fit cum apostemate, est febris, sitis ardor, & nausea, cum dolore punctio, & uomitus cholericus. Et hæc dicitur peior alijs speciebus colicæ: & ut plus accidit ex ea Ileos. Et dolor colicæ assimilatur dolori renum. Et distinguitur inter eos. quia dolor colicæ est fortior, acutior, & durabilior. Et dolor renum est in regione ipsorum proprie. Morbi Ani sunt hemorroidæ, fissura, apostemata calida, & eius egressio. Hemorroidæ si non appareant, superponatur ano cyathus paruus, aut uentosa cum igne in bombace: & inuersabitur anus, & manifestabuntur. Et super apostema habetur significatio per inflationem, dolorem, dissuriam: & si calidum fuerit, erit rubedo: & mitigatur per apostemata rerum frigidarum super illud.

Colicæ species.

Morbi Ani.

D

CANON .XXXVI. Ad Tacuinum Tricesimumsextum, De morbis Epatis.

MORBORVM accidentium in epate, quidam appropriantur ei: quidam participant cum eo ex alio. Qui appropriantur ei, sunt debilitas eius, apostemata, opilationes. Et qui participant, sunt hydropisis. Sed debilitas epatis, aut fit ex eo quod debilitat acuitatem eius in compressione nutrimenti. ut aqua: & inde erit egestio liquida declinans ad albedinem. Aut ex debilitate eius in retentione: & inde fit inflatio grossa, & mollis. Aut ex debilitate eius in digestione nutrimenti, in faciendo sanguinem. Vel debilitas eius erit ex mala complexione calida, humida, frigida uel sicca. Et apostemata eius aut sunt calida, aut frigida. Opilationes eius, sunt aut in orificio uenarum eius diuersarum, in uena cognita per portarium: aut in uena quę est in gybbo epatis. Et si opilatio fit in gybbo epatis, urina erit subtilis & aquosa. Et si in rotunditate, egestio erit liquida. Et distinguitur inter apostema accidens in rotunditate epatis, & apostema accidens in gybbo eius. quia cum eo

Epatis morbi

Opilationes epatis

quod erit in rotunditate, deficiet appetitus cum singultu, & uomitu cholerico, ut est uitellum oui erugineum: & cum constipatione uentris sincopis, frigiditate extremitatum, tamen cum tussi, et strictura anhelitus minori: sed si est in gybbo, erit tussis fortior, et strictura anhelitus debilior: et furcula gybbum faciet ad inferius, cum panderositate subhypocnndrijs: citrina fiet lingua in principio: deinde auget: & quando tangitur apostema, sentietur in forma lunatica ingrossicie. Et cum hoc distinguitur inter ipsum, & inter apostema accidēs in musculo induto sup epar. quia forma apostematis gybbi epatis, est ut forma lunaris: et forma apostematis musculi, est quadrata, autlonga, aut aliqua extremitas eius erit grossior.

A

CANON. XXXVII. Ad Tacuinum Tricesimumseptimū, De Hydropisi, & morbis Fellis, et Splenis.

HYDROPISIS fit ex debilitate uirtutis apatis sanguinē generantis: aut ex frigiditate complexionis: aut ex corruptione accidente in aliquo membro ei uicino. sicut est stomachus, cuius digestiua est debilitata, unde uertitur nutrimentum crudum ad epar, & debilitantur renes in attrahendo aquositatem sanguinis. Et sunt tres species eius: scilicet Ascites, quæ est hydropisis aquosa. Timpanites, quæ est uentosa. Hyposarcha, quæ est hydropis carnosa. Et carnosa est quædam condominatio humiditatis flegmaticæ super membra corporis, ex mutatione nutrimenti in epate ad humiditatem flegmaticā: & hoc accidit in epate ex apostemate splenis, uel fluxu sanguinis intenso, uel retentione menstruorū, uel hemorroidarum, uel ex frigiditate epatis, uel post febrem longam, uel post potationem aquæ multæ, & modica digestione nutrimenti, uel ex parte morbi acuti dissoluentis uirtutem epatis. Et morbus iste dicitut periculosus. quia laborans eo, uix potest sanari. quia non potest curari cum calefactiuis, ex augmento ipsorum in caliditate: neq; ex infrigidatiuis, ex augmēto ipsorum in hydropisi. Et hydropisim cuius caussa est morbus stomachi, sequitur diaria: & ex ista quæ fit fit ex apostemate, erit tussis cum constipatione materiæ. Et si hydropico euenerit tussis, cum fluxu cholerico, nulla iuuabunt eum. Et morbus cistis choleræ rubeæ fit Ictericia, accidens ex opilatione ipsius, uel ex debilitate uirtutis attrahentis choleram rubeam. Et distinguitur inter eas. quia cum ista quæ fit ex opilatione, erit grauedo in epate: & cū ea quæ fit ex debilitate uirtutis prædictæ, nō erit grauedo in epate. Et Ictericia fit ex opilatiōe cistisfellis. Eius significatio habetur, per egestionem albam, & urinam citrinam. Vel fit ex parte epatis, cū qua erit fluxus cholericus, uomitus cholericus, cum febre & grauedine in latere dextro: uel fit ex forti caliditate epatis. Et huius signum est, urina rubea, cui non præest spuma citrina. Etiam si caliditas est ualde, urina exit nigra. Et quandoq; est ex caliditate

Orido Hydropisis.

Ascites. Timpanites. Hyposarcha.

Ictecicia.

C epatis & uenarum, accidit subito: sed aliæ ictericiæ accidunt paulatim. & hoc erit aut expulsione uirtutis choleræ rubeæ in die cretico, in morbo cholerico: & cum hoc erit morbi declinatio, & eius mitigatio erit ex mutatione humorum ad cholerã rubeam, ex parte alicuius animalis uenenosi, uel medicaminis mortiferi. Et morbi Splenis sunt, debilitas eius, opilatio, apostema, uentositas: & quando debilitat̃ in attractione cholerę nigræ, superuenit inde ictericia nigra: & quando debilitatur in retentione ipsius choleræ, superuenit inde fluxus choleræ nigræ in tempore eius. Et debilitas eius fit ex mala complexione calida, aut frigida: & opilatio eius fit ex humoribus grossis, uiscosis, adherentibus in meatibus eius: cum qua erit ponderositas: & possibile est, ut accidat inde ictericia nigra. Et signum eius est, extensio, & apostema eius calidum, uel frigidum, et sequitur apostema splenis, macies corporis. Dixit Hippocrates: quotiens magnificatur splen, macrescit corpus: & quãdo tabescit, inpinguatur: & hoc fit, quia magnitudo splenis signat super maliciã humorum corporis, qui non mutantur ad nutrimentum utile corpori. Et paruitas significat super bonitatem humorum corporis, qui mutantur ad bonum nutrimentum corporis.

Morbi Splenis.

D

CANON. XXXVIII. ad Tacuinum Tricesimumoctauum, De morbis Splenis, & Renum.

MORBI Renum sunt apostemata, ulcera, lapides, arena, mictus sanguinis & saniei, dyabetes, & fluxus urinæ. quia in eo sicut bibitur mingitur cito. Apostemata eorum aut sunt calida, aut sunt frigida. Et de ulcere emittuntur cortices, & quandoq; similes particulis carnium, ex corrosione carnositatis renum. Et fit fluxus urinę semper absq; difficultate. Lapides & arena accidunt a caliditate forti renũ, & ex humore grosso desiccato a caliditate: & ipsi petrificantur secundum cursum dierum proprie. Si enim pars clara et subtilis urinæ egreditur, & pars eius grossa remanet, fit dura: & secundum istum modum fit generatio lapidis in ollis balneorũ. Generatur etiã lapis in uesica, & in intestinis, articulis, epate, et pulmone. Et dixit Gal. quod uidit quendam, qui patiebatur tussim continue, qui expuit lapidem: et mitigata est tussis. Et dixerunt aliqui Chirurgici, quod extraxerunt lapidem de facie cuiusdam patientis qui erat ut glandula: et de manu alterius patientis alium lapidem extraxerunt. Et magnificat̃ quandoq; lapis in quantitate mirabili. Et uidi ego in Marasten lapidem egressum de quadam muliere, cuius pondus erat aur. 15. et post exitum eius per triduum põderatus fuit, et inuentus est in 3. xxx. et plus. Et color arenæ euulsæ, est citrinus, ad modum coloris arsenici rufi, uel litargyri, uel ad modum coloris arenæ, uel cineris. Et mictus sanguinis fit a caussa exteriori, uel percussione, uel casu: aut ex caussa interiori. Et tunc fit aut a debilitate uirtutis alteratiuæ, quæ est in renibus: aut ex debilitete uirtutits retentiuæ, quæ

Renũ morbi.

Generatio lapidis.

Mictus sanguinis.

est in uenis, quæ non potest retinere sanguinem: et inde sanguis emittitur cum urina. Et in hac dispositione non accidit dolor: et si accidit, modicus erit. Et sanies aut erit in ulcere uesicæ, et hoc cognoscitur ex apostemate præcedente: et per horripilationem antecedentem penes generationem saniei, et exinde accidunt febres diuersorum paroxismorum. A

CANON .XXXIX. Ad Tacuinum Tricesimumnonum, De morbis Vesicæ, Sifac, & Testiculorũ.

MORBI VESICAE sunt lapides generati in ea, apostemata, ulcera, distillatio urinæ, ardor eius, difficilis exitus eius, exitus inuoluntarius. Et signũ lapidis est dolor in uesica, & locis attinentibus ei, pruritus uentris, eiectio eius quandoq;, eiusq; mollicies absq; spermate, urina clara, subtilis, et alba, et exitus eius difficilis, exitus arenæ cũ ea. Quod si uelis scire, num in uesica esset lapis aliquis: iaceat patiẽs super dorsum, & eleuẽtur pedes, & commoueantur forti commotione: et epithima fiat super uesicam cum aqua cal. & oleo, & ungatur manibus ad sursum, ut descendat lapis: & si non mingit, expellatur lapis cum instrumẽto catharic. quia mouebitur, & exibit post hoc urina: & in hoc cognosces quod lapis est in uesica. B Et cum apostemate, dolor erit in pectine, & sentietur apostema tactu, erit difficilis mictus, & forte constipabitur natura: & exitus saniei de ulceribus uesicæ, erit maior exitu eius de ulceribus renum, & difficilis mictus. Destillatio urinę erit aut ex debilitate expulsiuę uirtutis penes molliciem uesicæ in eius constrictione super urinam: & compressione. Et habeẽ significatio super hoc, quod patiens iaceat super dorsum, & comprimatur uesica: si expellitur urina, erit ex ipsa caussa. Aut ex apostemate accidente in collo ipsius, aut in musculo eius: uel ex humore uiscoso in meatu urinæ: unde fit opilatio. Et habeẽ significatio super hoc ex eo quod dictum est de cibarijs grossis, & uiscosis. Aut ex sanguine coagulato, aut humore calido pungente. Et habetur significatio super urinæ rubedinem & ardorem in extremitate ueretri. Sed exitus urinæ absq; uoluntate, est sicut in eo qui mingit in lecto: & est ex mollicie musculi circumferentis in collo uesicæ, & debilitatis retentiuæ uirtutis: & ex humiditate membrorũ, & defectu uirtutis attractiuæ ad uesicam. Et morbus sifac, et ruptura, & uulnus accidens cum eo, et exitus zirbi et intestinorum extra sifac, erit in locis attinentibus umbilico, et in partibus uritidalibus, aut testiculis. Et fit ex motu intenso, ac humore uiscoso, aut uentositate inflante uentrem et intestina, aut ex humiditate uiscosa lubricitante intestina. Et distinguitur inter hunc morbum, et apostema: quod iaceat patiens, et comprimatur locus eminens ad interius cum manu: et si reuertitur interius, et absentatur eminẽtia, ruptura dicitẽ. Et si non reuertitur, et eminet, dicitẽ apa. Et si est super umbilicũ, parũ est nociua, dolens,

Apostema in uesica.

Destillatio urinæ.

Exitus urinæ inuoluntarius.

C Et si super umbilicum multum, non dolebit: et eminentia umbilici erit ex ruptura sifac in loco umbilici. Et si est ex uentositate, tactus eius erit lenis: & si eminentia erit ex carnositate, tactus eius erit durus. Et si ex ruptura alicuius arteriæ, color erit uiolaceus. Et si ex humiditate, non dolet penes compressionem, & tactus eius erit lenis. Et si exitus intestinorum est, erit cum rugitu, & expelletur quando tangitur manibus: & magnificatur umbilicus, quādo ingreditur balneū. Et morbi locorum generationis, aut sunt in testiculis, aut sunt in ueretro, aut matrice, aut mammillis. Et morbi testiculorum aut sunt in eis, aut in locis intermedijs eis, aut in sifac, aut pelle, aut in uenis eorum. Et morbi accidentes in corpore eorum, sunt apostemata, defectus appetitus coitus, aut multa spermatis manatio. Et apostemata aut sunt calida, aut frigida, aut melancholica, aut phlegmatica: calida, aut cholerica, aut sanguinea: de quibus omnibus cura est dicta.

Morbi Genitalium.

CANON. XL. ad Tacuinum Quadragesimum, De morbis Testiculorum, & Veretri.

MORBI ACCIDENTES in corpore testiculorum, & sifac circumferente eos, sunt, congregatio aquæ in eis, & descensio intestinorum in eis. Et habet significatio super descensione intestinorum. quia patiens petit exercitium, & erectionem corporis, & retentionem anhelitus. Et reuersio ipsorum ad superius, erit tarda: & ad ipsum locum ueniet aliqua pars stercoris, & retinetur in eo: & cum eis erit rugitus cum dolore, & proprie penes expressionem super ea. Et hæc accidit inter pellem testiculorum, & sifac. Et est eminentia carnosa, quæ fit a materia grossa, uel post curam eminentiæ aquosæ factam in epate. Aut accidit in uenis testiculorum: & dicuntur uarices: quæ fiunt ex grossis materijs, fluentibus ad uenas ipsorum. Et signum ipsorum est apparitio uenarum repletarū, mollicies testiculorū, difficilis motus corporis: & ut plus hoc accidit in testiculo sinistro, ex debilitate ipsius. Sed morbi in pelle ipsorū accidētes, sunt pustulę, ulcera, pruritus. Et morbi Veretri, sunt aut in corpore, aut in meatibus ipsius. Si in corpore eius, fit dilatatio, erectio absq; appetitu coitus, iectigatio, apostemata, & ulcera. Et morbi accidentes in meatibus eius sunt opilatio, iectigatio ex uentositate inclusa in corpore eius: & ut plus hoc fit cum apostemate acuto, & erectione forti: et cum hoc fit quandoq; spasmus. Et si declinat laborans eo ad spasmum, morietur cito, penes inflationem ueretri, et sudorem ipsius frigidum. Sed ulcera & apostemata in eo, accidunt ut in alijs membris, & eorum signa sunt ut aliorum.

Intestinorum descensio.

D

Varices.

Morbi Veretri.

CANON. XLI. ad Tacuinum Quadragesimumprimum, De morbis Matricis.

MORBI MATRICIS sunt fluxus sanguinis, retētio mēstruorum, manatio humida, præfocatio matricis, uentositas, inflatio, apostema calidum & frigidū, dubayla, cancer, mola, hæmorroides,

fissura in ore matricis, ulcera ibidem, exitus eius ad exteriora, declinatio eius ad aliquod latus, defectus impregnatiōis, multus aborsus, difficultas partus, retentio fecundinę, mors subitanea embrionis, retentio mēstruorum, & exitus ipsorum a cursu naturali. Vnde dicendum quæ sint menstrua naturalia, ut cognoscatur exitus ipsorum a cusu naturali. Generatio itaq; menstruorū naturalis, fit in fœmina ætatis annorum. xij. aut xiiij. & defectus ipsorum naturalis fit in ætate. xlvi. annorum, usq; ad. l. alias a. xxxvi. usq; ad. xl. Et circuitus ipsorum fit naturaliter secundum plus, uel minus, & tendit ad. vij. dies: & si crescit ultra, dicitur nō naturalis. Et inter quoslibet duos circuitus, sunt. xl. dies usq; ad menses duos. Et si retinetur ultra istum modum prædictum, tunc dicitur exitus ipsorū a cursu naturali ex aliquo morbo in matrice, aut in toto corpore. In matrice uero sunt opilationes accidentes in uenis a grossicie sanguinis. Et opilationes fiunt ab apostemate, aut humore uiscoso, aut uestigio ulceris consolidati. Fit etiam ex fluxu sanguinis matricis, aut exitu sanguinis, ex scrofulis, aut ex fluxu sanguinis e naribus, aut in toto corpore. ut sunt febris, corruptio complexionis, hydropisis, pinguedo corporis intensa restringens uenas. Et manatio humida de macrice fit aut ex debilitate eius, aut ex aliquo humore manante ad eum. Et habetur significatio eius humoris per colorem ui egredientis. quod ut discernatur, supponatur pannus albus, & extrahatur, & ponatur in sole. deinde respiciatur: et si color ipsius est ruffus, ex sanguine fit: si croceus, ex cholera rubea est: si albus, ex flegmate: si niger, ex melancholia. Et præfocatio matricis, est defectus inspirationis, accidens ex parte matricis. Et ex ea ex cōmunicatione eius accidūt plures morbi mali. Nam ex cōmunicatione cerebri, fit soda fortis, & plures alij. Ex cōmunicatiōe cordis, fit sincopis, & alij morbi cordis ipsius. Et hic morbus fortificatur & alleuiatur iuxta diuersum paroxismum ipsius ad modum epilepsiæ: & ut plus perit mulier penes fortitudinem durabilem paroxismi. Et huiusmodi morbus, aut fit penes retentionem spermatis mulieris, aut penes superfluitatem eius: unde extinguitur caliditas ex præfocatione eius, & infrigidatur matrix: aut penes recentionem menstruorū: aut ex caussa alicuius medicaminis quod sumpsit mulier ad prohibendum impregnationem. Et ut plus hoc accidit iuuenculis castis, & non potest fieri in coniugatis. Et signum huius morbi in principio primi paroxismi, est permixtio mentis, pigricies, debilitas tibiarum, citrinitas coloris matricis, humiditas oculorum: & quandoq; fortificatur & debilitatur inde corpus: inde fit sincopis cum defectu sensus & uocis, & frequenti pulsu, diuerso, debili, & deficiente in fine negocij, ita q; mulier existimat moritura. Sed si ponatur aliqua pars bombacis super foramina narium, si mouet, non est mortua. Deinde uertitur facies ad rubedinem, quasi esset inflata: attrahitur matrix ad superius: & incipiente paroxismo alleuiari, mollificatur matrix, & de ea emittitur humiditas modica, & in uentre fiunt rugitus cum exitu uentositatis de ano.

A Menstruor generatio. Opilationes Matricis. Manatio de matrice humida. B Præfocatio. Cura.

C

CANON .XLII. Ad Tacuinum Quadragesimumsecundum, De morbis item Matricis.

Cancer Matricis.

CANCER fit ex apostemata duro in matrice, quod non fuit bene, & cito curatum. Et est apostema durum petrificatum ex materia melancholica. Et ut plus fit penes os matricis. Et quandoq; cum eo fit ulceratio, quandoq; non. Qui est absq; ulcere, cognoscitur per dolorem fortem in inferiori parte uentris, pectore, & dorso, & per grossiciem apperantem in pectine, & in ore matricis. Sed qui est ulceratus, albus erit, cum corrosione, putrefactione, & calefactione. Et nisi sit sordidus, color eius, declinans ad uiriditatem, aut rubedinem, aut nigredinem. Et ut plus fluit de eo humiditas fœtens, & inflammantur ubera, & uenter, itaq; apparet esse pregnans: & per longum tempus apparebit esse hydropica. Et distinguitur inter eas per duriciem. quia duricies non est in hydroposi: ueruntamen si sit chronicus, ad hydroposim declinabit. Et dicitur, ꝙ Mola, est caro quædam generata in tunicis matricis: & ꝙ quędam mulier aborsum fecit de quadam carne ad modum aborsus fœtus.

Mola.

Vlcera Matricis.

Vlcera matricis, aut fiunt ex cōtusione, aut cōcussione, aut forti partu, uel attractione secundinæ, uel ex pustulis apertis, uel fœtu mortuo. Et cognoscitur hoc per apertionē matricis cum instrumento facto ad id. quia uidetur & cognoscitur substantia ipsius per id quod emittitur de matrice. Quia si assimilatur fæci, signat ꝙ exitura aperta est: & si est sanguis fœtidus, & niger, significat super corrosionem: & si sanguis est rufus, significat super resudationem ipsius: & si est similis loturæ carnium, significat super resudationem ulceris: & si emittitur sanies spissa, alba, non fœtens, significat mundiciem ulceris.

D

Declinatio Matricis.

Declinatio matricis, aut exitus eius, erit aut ex causa exteriori, aut interiori. Si ex causa exteriori, fit ut extractione secundinæ, aut fœtus mortui penes difficultatem exitus ipsorum: uel ex casu de loco alto super sellam ipsius: uel ex forti terrore, ut accidit mulieri nauiganti super aquas: aut ex tribulatione mortis alicuius amici. Sed a causa interiori, fit ex humiditate flegmatica lubricitante matricem.

Tortura Matricis.

Tortura autem matricis, fit ex humore multiplicato in aliquo latere ipsius, inclinante ipsam ad illud latus.

CANON .XLIII. Ad Tacuinum Quadragesimumtertium, De morbis Matricis, & Mammillarum.

Inpregnationis priuatio.

PRIVATIO impregnationis, fit ex parte mulieris, aut ex parte uiri. Quod si uis hoc scire, sedeat mulier super scamnum perforatum, coöperta bene cum pannis, ne fumigium habeat egressum per foramen. Deinde fiat fumigium sub scamno, ut ascendat fumus per foramē ad matricem. Et si odor suffumigij sentitur in ore mulieris, excusanda est, ꝙ defectus non est ex parte eius, sed ex parte uiri: & nisi ueniat odor in ore

eius,impedimentum est ex parte ipsius. Aliud experimentum. Ponatur sperma eius super aquam: & si dissoluitur, & dispergitur, malum est, & non conuenit ad generandum. Et si profundatur in aqua, & residet: bonum est. Et potest ex parte uiri causa esse propria in suo spermate: sicut accidit arbori ꝙ non fructificat. Sic etiam ex causa mulieris, ex mala complexione matricis, aut morbi officialis, aut humoris putridi cõclusi in cõcauitate ipsius, aut ex pinguedine mulieris, aut defectu menstruorum, aut a mala complexiõe, aut uapore calido adurente sperma, aut frigido coägulante illud, aut humore lubrificante, aut sicco ingrossante. Et morbus officialis est, ut opilatio, & humor qui est in concauitate matricis, aut flegmaticus, aut melancholicus, aut cholericus. Et significatur super hoc per partem emissam de ea. Et signa quæ significant super impregnationem, sunt, fortis recollectio oris matricis, ita ꝙ uix potest ingredi glans in eam, non ex apostemate, neq; ex duricie: & in tempore coitus sentiet uir, ꝙ matrix ipsa fugit foramen ueretri, ut facit sanguisuga: & nõ appetit coitum. Et color uenarũ erit uiridis, & mammillæ erectæ plus ꝙ̃ erant. Et albedo oculorũ erit uiridis, aut liuida. Siccitas erit in facie eius, cum nausea: paucus appetitus, bonus, sed erit ad res malas. Et potest tentari, ut dixit Hippo. ꝙ bibat mulier de mellicrato: & si fuerit tensio circa partes umbilici, pregnans est: si non, non. Et signa fœtus si est mas, uel fœmina, sunt hęc. Si color mulieris est uenustior, motus uelocior, uenter recollectus & rotundus, capita, id est, papillę mamillarũ rubeæ, erit masculus. Quia in fœmina color est turpis, motus tardus, uenter longus, caput mammillæ nigrum. Et aliter. Distilletur lac mulieris super speculum politum, si colligitur gutta, & fit ad modũ perlæ, mas est: si non, fœmina. Similiter si proijciatur in aquam claram, et dispergitur cito, fœmina est: si maneat unita, est mas. Et caussa aborsus interior, est ex humiditate uiscosa, aut debilitate uirtutis retentiuę, aut apostemate, aut prouocatione sanguinis. Sed extrinseca, ut casus, percussio, clamor, sternutatio continua, aut medicamen laxatiuum, aut fluxus sanguinis, aut minutio, aut fluxus uentris proprie, ex quibus fit aborsus. Et morbi mammillarum fiunt ex mala complexione. Et signa & caussa in eis sunt ut in alijs membris. Et fiunt ex apostemate calido, frigido, aut duro. Fit etiam in eis coägulatio sanguinis, & nodulatio, & dixit Hippo. ꝙ hoc significat super maniam: eo ꝙ, uapores sanguinis nodulati, ascendunt ad cerebrum. Et siccitas mammillæ tempore impregnationis, significat super aliquod accidens malum contra fœtum, aut super aborsum ipsius. Et si sicca sit una mammillarũ, & impregnatio est de geminis, unus eorũ patietur aborsum. Et si mãmilla dextra patietur, masculus: si sinistra, fęmina.

A

Impregnationis signa.

B

Signa conceptionis masculi, uel fœmellæ.

Caussæ Aborsus.

Mammillarum morbi.

C

CANON XLIIII. Ad Tacuinum Quadragesimum quartum, De morbis Ancharum, & Pedum.

MORBI Ancharum & Pedum sunt, sciatica, & dolor articulorum. Et distinctio est inter sciaticam, & dolorem articulorum, quia dolor sciaticæ est in superficie ossis coxę, tendens ad genu, et usque ad calcaneum, & extremitatem pedis ex parte singulari. Et dislocatur quandoque ancha in hac passione, ex causa uentositatis humoris eius, et per longum tempus passionis attenuatur pes, et accidit claudicatio. Tamē dolor articulorum habetur cum apostemate in aliqua iunctura. Et si accidit in iunctura calcanei & digitorum, dicitur podagra: et proprie, in pollice. Si in alijs articulis, dicitur Arthetica: quæ fit ex debilitate articuli, materia fluente ad eum, replente & extendente eam. Et ista debilitas est naturalis, aut acquisita. Si acquisita, aut ex labore multo, aut percussione, aut expulsione facta a membro nobili ad eum, aut ex assiduo cōitu post repletionem cibi proprie. Et ob hanc causam Hippo. dixit, quod non fit in pueris, neque eunuchis podagra: quia nō coeunt. Et in eunuchis quandoque fit, tamen raro: ex usu regiminis generantis superfluitatem in ipsorum corporibus. Sed in pueris fit minus: ita quod dixit Gal. quod nō uidit fieri hoc singulariter, nisi penes dolorem articulorum genuum & manuum, & si hæc fuerit passio ex uia generationis in articulis pedis. Et in mulieribus raro fit hæc passio, nisi penes retentionem menstruorum. Et dixit Gal. quod uidit hanc passionem fieri in muliere, prouocatis ei menstruis ex usu nutrimentorum malorum. Et quotiens inuenitur membrum debile, multæ materię fluunt ad illud ex debilitate eius, & in expulsione uitiatum erit inter omnia membra corporis, ideo patiť ualde istud membrū. Et materiæ hanc passionem inducentes, & artheticam, si sunt sanguineæ, eos sequitur inflatio in loco, & læsio: & iuuabilia erunt inflationi dolorū pulsatorum, frigida superposita eidem: & calida sunt nociua: & regimen præcedens erat generans sanguinem. Et si sint cholericæ, signum ipsorū erit citrinitas coloris, fortis dolor, & pauca inflatio in locis proximis articulis: & iuuabilia ei sunt frigida superposita, & nociua sunt ei calida: & regimen præcedens generabat choleram rubeam. Et si sint melancholicæ, signum ipsorū est liuiditas, coloris declinantis ad nigredinem, & duricies apostematis: & iuuabilia sunt calefactiua et humectatiua apposita: & regimen præcedens erat generans melancholiam. Et si fuerint flegmaticæ, color ipsorū erit albus, modicum apostema, & dolor erit in profundo membri: & iuuabilia sunt ei calida superposita: & regimen pręcedens erat generans flegma. Erunt etiam ipsæ materiæ cōpositæ iuxta quatuor humores. Et habetur significatio super eas, ex diuersitate signorum. Et quando durat per longū tempus in membro flegma uiscosum, crescit in grossicie & uiscositate ipsius, & exinde generanť lapides. Et quando hoc perficitur, carebit cura: & si curatur, mendax erit medicus in cura ipsius.

Sciatica.

Podagra.

Arthetica.

D

CANON. XLV. & ultimus, generalem instructionem & obseruantiā tradens, tam Medico, quam ęgro, in ministrandis & sumēdis medicinis. etc.

A

HIS CANONIBVS, seu uerius Tacuinorum Scholijs ita præmissis, concludendus erit Liber Canonibus quoq; adhibitis ad perficiendum summam bonitatem cuiuslibet curæ, & cuiuslibet regiminis: ut patiens possit per eos duci ad salutem corporis absq; peccato aliquo. In principio igitꝰ cognoscere debemus in tēpore curę cuiuslibet morbi, speciem ipsius morbi: non minus distinguere eius caussam, uirtutem ęgri naturalem, complexionem, & complexionem eius egredientem a natura, ętatem, consuetudinem ipsius, tempus præsens, & regionem ægri, dispositionemq; omnium uirtutum corporis in tempore morbi. Distincta uero specie morbi, & cognita caussa eius, cum contrario, & eo q̄d gerit locum eius, extirpanda est ipsa caussa: cum propositum sit in ea extirpare morbum ipsum. quia contrarium, contrarium eius extirpat: & post illud surgit pars unius in priuatione partis alterius. ut apparet. Subtilianda enim est consideratio in pondere medicinæ, & quantitate, ratione intellectuali, et coniecturatione artificiali. quia propter exitum ponderis medicinæ, quantitatis in aur. i. egredietur complexio modum eius, & declinabit ad morbum: & plus iudicandum est in hoc tanq; minori. Quare inspiciendum est subtiliter in specie morbi, & cura eius in omnibus prædictis canonibus. Et si sint omnes, aut pars ipsorum attribuens iuuamentum morbo, augendū est in quantitate medicinæ: &, econuerso, si ipsi canones, aut pars ipsorum sint tribuentes iuuamentum medicinæ in contrarietate morbi, diminuendum est in quantitate medicinæ iuxta modum iuuamenti ipsorum: ita tamen, quod non egrediatur modus medicinæ metas speciei morbi. Quia non est curandum calidum nisi frigido, & gerentibus uicem eius: neq; frigidum nisi calido: tamen augendū est, & diminuendū in quolibet ipsorum iuxta modum supra dictum. quoniam in ea quātitate in quia erat peccatum in regimine morbi, erit id quod generatur ab eo. Metam quoq; curæ morbi, & regionis, perfectū modū sequi, dinoscitur, quando sedet super terminos qualitatum & quantitatū ipsius, obseruata prius dignitate uirtutis corporis. Quia conseruatio uirtutis, utilior est curatione morbi, quotiens cura morbi inferre cognoscit uirtuti debilitatem. Cum finalis extirpatio morbi nulla fiat, nisi per eandem uirtutē quæ data est a Deo sublimi & glorioso in quolibet corpore. Virtus eñ cum morbo tres habet conditiones. Aut enim morbo erit fortior: & dominabitꝰ ei. & tunc non erit ei opportuoa medicina alicuius medici: ut apparet in pluribus ægris, qui sanantur absq; medicamine alicuius medici. Aut erit debilior eo: & morbus dominabitꝰ uirtuti, & dubiū est de perditione infirmi: tunc opportuna est curatio medici in ipsa dispositione. Aut erit ęqualis morbo: et ex eo, q̄ tunc dubirandū est sup ęgrum de malicia morbi, opportunum ei erit regimen medici: ad conseruandum

B

Virtutis, & morbi conditiones.

C eum super id in quo est: & tunc non erit ita opportunus ei medicus, sicut quando uirtus est debilior morbo. Assimilantur uero uirtus & morbus pecuniæ capitali & ludicro lucro: & medicus mercatori. Nam mercator peritus inspiciens diligenter mercimonia eius, qualiter empta fuerunt, nisi ea possit uendere cum lucro (uidelicet morbũ curare cum obseruatione uirtutis) seruabit pecuniam capitalem in uenditione mercimoniorum (scilicet uirtutem corporis) Virtus etiã assimilatur uiatico uiatori: & morbus quantitati itineris uiæ: & status morbi, loco quæsito ipsius itineris. Nam peritus uiator parare tenetur uiaticum sufficiens in suo itinere, iuxta longitudinẽ itineris & uiæ eius, donec applicabit loco quæsito ipsius itineris. quoniam si deficit uiaticum ante aduentum eius ad locum quæsitum, periculum patietur: & si sufficit, saluabitur. Similiter potest dici de uirtute corporis respectu status. quia si fortis sit, sufficienter pugnabit contra morbum, et adueniente statu morbi, saluabitur ęger: quod si debilis est ante statum morbi, dubitandum est in eo tempore, ne superueniat periculum. Qua de caussa, cum diligentia & studio magno regenda est uirtus corporis, cum condigna conseruatione in qualibet cura morbi. Hinc uero medicum decet, quod semper studeat, ut quotiens poterit ægrum regere cum nutrimento conuenienti, non permittat eum uti aliqua medicina: etiam si curari poterit medicina leui et debili, nullã audaciam sequatur in cura eius, cum transgressu medicaminis fortioris. Et si uiderit in cura eius sufficere simplicem medicinam, nullam ei tribuat compositam: cum propositum sit, in eadem cura, simpliciter extirpare morbum. Et cum de leui, & cum leui extirpari potest morbus, uirtus ægri in cura ipsius tradatur labori medicaminis fortioris. Etiam non decet medicum, in cura alicuius ægri uti medicinis alienis: nisi per firmam experientiam ab expertis datam, ex quibus sequitur proprium iuuamentum. Neq; secura tenetur experimentia alicuius mulieris uetulę, et similium. quoniam possibile est, ipsa conuenire alicui naturæ, & alicui non conuenire. Cautela etiam adhibenda est cũ digna diligentia, in donatione medicaminis laxatiui, seu uomitiui, quod scilicet non detur nisi penes opportunitatem eius manifestã, prius eminente corporis uirtute & sui potentia, cum tempore ætatis iuuenilis, & aëris æqualitate. Vnde si æger indigeat euacuatione in aliquo morbo eius, ubi eminet potens uirtus, audacter fiat euacuatio iuxta modum opportunum. Et si uirtus eminet mediocris, mediocris fiat euacuatio. Et si debilis natura, fiat euacuatio non nisi post confortationem & restitutionem eius, factas ei cũ bonis odoribus, & nutrimentis conuenientibus. Euacuatio quoq; in isto lib. ubicũq; dicit̃, conditionalis est, & faciẽda manifestis signis apparẽtibus repletionis, forti uirtute, æqualitate temporis, & regionis. quia est aliqua regio fortis caliditatis, uel fortis frigiditatis. Etiã priuatiõe maciei intensæ, & æqualitate iuuenilis ætatis. cũ euacuatio in pueris & senibus sit fallax: ita tñ, quod patiẽs non sit passus aliquo tempore dysenteriam, uel diariam, uel ulcus in inte

Cautela.

stinis, ex cuius uestigio uiciatus est aliquis locus in eis: qui transibit medi A
camen cum humoribus corruptis. Quare cautela adhibenda est, in cuius similitudine accidat primum, exinde secundam. Danda est etiam medicina laxatiua, ad euacuandum illud quod nociuum est in humoribus. Et opportuna est eius eductio, & nõ est miscenda cum aliqua re euacuante humorem diuersum ei de humore lædente corpus, cuius generatio iuuabilis est ei: q̃m si hoc fit, inducit lesionem magnam. Et si opportuna est euacuatio eminente uirtute debili, nulla fiat, nisi post confortationem uirtutis. Et si tempus est æstiuum, refrigetur aer circumstans locum ægri: & penes hoc potest fieri euacuatio secura. In hyeme uero minoris fallaciæ euacuatio est celebranda. Euacuandus enim, si competit, locari debet in loco tepido. Et sic consyderandum est cum reliquo remedio in regione fortioris coloris, uel frigoris. Macilentus enim nullo modo debet euacuari, nisi in modica quantitate, datis ei prius nutrimentis bonis, uelocis digestionis. Pueri etiam, & senes, nullo modo debent euacuari, nisi penes necessitatem magnam, cum rebus subtilibus, tamen paucis, aut uentosis. Quod si acciderint duo morbi diuersi in corpore, quorũ cura unius contraria est curę alterius: curandus est magis lædens et impediens uirtutem: nulla postea adhibita negligentia in morbo alio. Etiã si sequitur accidens, cuius cura contraria est curæ morbi a quo fit, & ipsum accidens inducit debilitatem uirtutis: in primis remouendum est illud accidens, & post mitigationẽ accidentis sequenda est cura morbi. Sicut datur medicamen B
stupefactiuum penes dolorem uehementem colicæ, quamuis sit augens in colicam, tum utile uidetur ad mitigandum dolorem fortem debilitantem uirtutem. Interrogatio etiam diligenter facienda est ægro præsentialiter, de dispositionibus eius. Non minus sæpe uisitandus est æger in diuersis temporibus. Cum nisi ęgris adsit medicus, impossibile est ipsum recitare distincte id quod patitur de accidente, & morbo. Etiam quotiens sit dubia cognitio morbi alicuius membri, & ignoratur qualitas speciei ipsius: tentanda est ipsius dispositio cum calefactione ipsius membri actualiter, aut infrigidatione, humectatione, aut desiccatione, cum eo scilicet quod caret fallacia: ut curari possit morbus cum re iuuante eum absq; dubio. Et si firma cognitio non habetur de morbo per uiam aliquam correctionis, uel alicuius noticiæ urinę, non debet aliqua cura fieri in eo, necq; permutari complexio, necq; aliquis humorum euacuari, sed tantum conseruetur uirtus cum nutrimento æquali. Et si æger caret appetitu, nullo nutrimento utatur, donec emineat uirtus fortis. Sed si debilis, nutriatur: & hoc sustineatur, donec species morbi sit bene cognita. quia modicum opus cum securitate, melius est multo opere cum dubietate. Ideo omnis medicus in cura eius studere debet, ægri iuuamentum sequi, non utendo eo cuius læsio non erit secura. Et æger cauere debet, quod nõ sequatur appetitum suam: timẽdo semper morbos repletionis, & humorum corruptorum, ut artheticam, &

C hydropisim. Tum aliquantulum uti potest appetitu eius in morbis ina=nitionis, ut in ethica, & ptisi. Et confortandum est cor ipsius cum salute. Et de necessitate finis curæ, ut nutriatur ad minus cum nutrimento con=uenienti. Etiam si æger appetat aliquam rem forti appetitu, illa res non est prohibenda in modica quantitate, & in multa quantitate promittatur ei. Et res quæ danda est, si indiget correctione, corrigatur. quoniam modica quantitas illius rei non auget humorem lædentem, neq; mutat comple=xionem. Et cautela si adhibetur, in parte laudabilis est, nō tamen in toto. Et licet parcendū sit ei, non est tñ adhibenda fortis cautela in eo quod fu=turum est quia nisi concedatur, ægro sumere modicum secundum appeti=tum eius, possibile est, quod eum prouocet fortis appetitus ad sumendū multum cum nocumento ipsius, & parcendo cum intensitate, medicus in=ferat quandoq; nocumentum: quare medium tenuere beati. Et si alicu=ius ægri appetitus declinat ad sumendum aliquod medicamen, & ad ali=ud non declinat, licet modicum inde refutatum habeat, iuuare ægrum in ipso morbo magis, quam illud ad quod appetitus declinat, melius est q̄d sumat illud ad quod animus eius declinat. quia iuuabilius erit ei. Et non nisi aliqua pars attributionis conuentionis sit in hoc, quare declinauerit appetitus ad illud: & non nisi aliqua pars diuersitatis inconuenientis sit in alio, qua de caussa inimicaretur ei animus eius. Et si quis indiget e=

Appetitus ægri.

D uacuare aliquem humorem de corpore eius, & horribilis uidetur ei accep=tio medicinæ: si ipse humor sit cholericus, euacuetur eum syrup. rosa=rum, infrigidato cum niue & scamonea, uel cum beginig: scilicet cum pa=sta plena de amygd. infusa postea in iulep: addatur tamen zuccarū cum amygd. ad modū auellanæ, frixis in oleo amygd. aut syrup. simpli=ci infusis: aut offera: aut diaprunis, & similibus. Et si phleg=maticus humor sit, euacuandus est cum turbit nouo, et agarico, positis per noctem in aliqua re prædicta confecta, iuxta modum dispositionis & op=portunitatis in aliqua re, & in deco=ctione, uel syrup. secundū con=uenientiam & opportu=nitatem. Si sangui=neus, non est euacu=andus nisi cum minutione: unde subtiliandum et acuendum est instrumentum ferri: finaliter & ungendus est oleo locus minuēdus. Si modicæ carnis est, ungatur, & calefiat in hyeme cum aqua calida. quia minutio tunc erit minoris doloris.

Inter cætera dicta dicendum etiam est de signis prognosticantibus e=uentum morborum: ut quilibet ipsorum morborū ante aduentum ipsi=us, prout competit, dignis remedijs extirpentur.

SIGNA SANGVINIS.	HIS ACCIDIT	MORBI SANGVINIS.
Pigricia. Laſſitudo, Alices, Oſcitatio. Multus ſomnus. Grauedo capitis. Mens impedita. Perturbatio ſenſus. Prauus appeti- tus cibi.	Dulcedo oris impura, ſed mixta cum amari- tudine, uiſcoſitate, ſal- ſedine, aut acetoſitate: uidere in ſomno res ru- beas, aut ſe ſubiectum quaſi oneri graui, ſunt cauſæ ſuper repletione ſang. & indicant mor- bos futuros ſanguineos.	Sinocha, Morbilli, Blacteæ. Epidimiales morbi Maſara Squinantia, Fluxus ſanguinis e naribus Obthalmia. &c.
SIGNA CHOLERAE,	**HIS ACCIDVNT**	**MORBI CHOLERICI.**
Citrinitas coloris. Amaritudo oris. Punctio oris ſtom. Ardor. Nauſea Lamentatio. Sitis ualida. Sicci- tas linguæ Vrina citrina.	In ſomno res citrinæ. Vſtiones. Coruſcationes. Lites: quæ ſignificant ſu- per dominio chole- ræ rubeæ, Prognoſticantes morbos futuros cholericos.	Tertiana Derſam Pleuriſis Colica Ictericia. Formica. Et cæteri.
SIGNA MELANCHOLIAE.	**HIS ACCIDIT**	**MORBI MELANCHOLICI.**
Liuiditas coloris. Acetoſitas oris. Paucus ſomnus. Multa cogitatio. Malus animus. Macida facies. Stri- ctura ſup os ſtom.	Somnus perturbans, et horribilis. Viden- tur mœrores, res ni- græ, & obſcuræ, Turbedo aſpectus. Prognoſticant morbos melancholicos futuros.	Quartana. Morphea in lepra. Cogitatio mala Defectus mentis Cancer Apo- ſtema durũ. Vari- ces. Dolor ſplenis.
SIGNA FLEGMATIS.	**HIS ACCIDIT,**	**MORBI FLEGMATICI.**
Pigricies. Tarda mens. Negligen- tia. Fluxus ſaliuę. Multum ſputum. Multus ſomnus. Grauedo capitis Inflatio faciei. Pau- cus appetitus cibi.	Pauca digeſtio. Albedo coloris. Videntur in ſomnis flumina. Nix, Pluuia, Incubus, Prognoſticant futu- ros eſſe morbos flegmaticos.	Quotidiana Apoſtema molle Paraliſis Tortura oris Apoplexia Epilentia Et ſic de alijs.

C Morphea alba, significat baras futurum.
Multi carbunculi, prognosticant dubayla futurum.
Multi noduli, prognosticant dubayla futurum.
Raucedo uocis, rubedo faciei cũ aliqua liuiditate, prog. lepram futurã
Imaginatio cimicum, muscarum, & pilorum in oculis, nisi sint a stomacho, progno. descensum aquæ in oculis.
Iectigatio faciei, progno. torturam oris.
Soda assidua, prog. cæcitatem, & proprie in senescentibus.
Iectigatio tocius corporis, progno. spasmum futurum.
Febris acuta, constipatio naturæ, uigilia, planctus, liuiditas oculorum quotiens accidit in pueris, prog. spasmum futurum.
Incubus si accidit multum, progno. epilentiam futuram.
Inflatio faciei, & rubedo uenarum oculorum, cum soda, prog. sirsen & birsen futuram.
Angustiosa cogitatio, & pusillanimitas absq; causa exteriori, prognosticant maniam. & melancholiam futuras.
Reumata multa, cum macie corporis, & pectoris strictura, significat ptisim futuram.
Ponderositas lateris dextri, & albedo egestionis, progno. ictericiam futuram ex opilatione.

D Inflatio palpebræ inferioris, prog. hydropisim futuram.
Assidua torsio dolorosa circa umbilicũ, prog. hydropisim tympanitẽ.
Nausea, cũ uentositatibus in parte dextra et sinistra, in hypocundrijs, cum defectu appetitus cibi, progno. colicam futuram.
Ponderositas utriusq; flanci, & extensio ipsorum, progno. apostema in renibus.
Hypostasis arenosa, prog. lapides futuros in renibus.
Hypostasis similis litargyro trito, proog. lapidem futurum in uesica.
Assiduus ardor urinæ, prog. ulcera uesicæ, & ueretri.
Torsio & ardor partiũ inferiorũ cum fluxu uentris, prog. dysenteriã.
Assiduus ani pruritus, progno. hæmorroides.
Mutatio coloris post sanationem alicuius morbi in eo, progno. exituram futuram.
Perturbatio cerebri post percussionẽ, aut casum, prog. apoplexiam.
Soda & dolor stomachi in principio ægritudinis, prog, subeth.
Iectigatio partium inferiorum hypocundriorum, progno. apostema in diafragmate.
Priuatio mundificationis sputi in empicis & pleureticis post. xl. dies, progno. ptisim.
Sputum rotundũ in pleurisi, si durat per longũ tempus, prog. ptisim.
Assiduus fluxus uentris habenti in utero, prog. aborsum fœtus.
Contabescentes mamillæ in habente in utero, prog. aborsus fœtus.
Nodulatio sang. in mamilla, progno, maniam futuram.

Duricies mammillę habentis in utero, significat dolorem futurum aut anchis, aut oculis. A

Fluxus intestinorum habentis in utero, significat ꝙ fœtus ægrotat.

Abundantia lactis habentis in utero, ſcat debilitatē uiſcerum futurā.

Mulier niſi poſt partum bene mundificetur de ſang. partus, ſignificat morbum in ea futurum, aut apoſtema in matrice, aut in epate.

Apoſtema accidens ex cauſa uulneris ſi ſubito abſentetur, ſi uulnus eſt partis poſterioris, prog. ſpaſmū: ſi anterioris, maniam, uel fluxum uentris, uel pleuriſim, uel peripleumoniam.

Et ſummarie, quotiens caliditas, uel frigiditas egreditur modū naturalem, uel ſudor quotiens accidit in aliquo membro, prognoſticat morbū futurū in ipſo membro, & præcipue quotiens mutatur aliqua diſpoſitio naturalis de modo eius cōſuetudinis approbatę, prog. morbum futurū.

Hic forte aliquis dicet. Dignum & ſufficiens nobis eſt, uti medicina breuiter: eo ꝙ ſufficiens erat aliquibus medicis noſtri temporis, de aqua ordei, ſeminū, ſyr. acet. & tamarind. tamen ſi adeſt fluxus intenſus, derelinquendi ſint tamarindi. Et nulla abhibenda eſt æqualitas, aut diſtinctio in ſpeciebus febriū, ſed ſi aliquotiens augetur febris, nutriendus eſt cibo agreſtæ, aut re proxima eius regimini, in eo quod competit ipſi tempori: credendo cum ipſo regimine conſeruare uirtutē. Multiplicata eſt audacia euacuatione inutili, et derelictis medicinis diſtinctis ad utilitatem cuiuſlibet morbi, & in eo quod ad cōſeruandam uirtutē uidetur utile, ac dubietate remota, alias adhibita, curando morbū frigidum cum medicinis calidis. Non minus ſuperpoſitionis emplaſtrorū prohibitiōe, in eo, quod emplaſtrandum eſt: et paucitate conſyderationis in conſeruatione uirtutis, quæ dicitur pecunia capitalis. Et dimiſſis dictis antiquorum medicorum approbatorum in curatione morbi, in eo cuius firmum eſt experimentum, & uerificatum, eſt utilitas iuxta ordinem cuiuſlibet morbi excuſat ſe in omnibus hijs: ꝙ complexiones mutatæ ſunt, & curę quæ ſunt in libris antiquorum medicorum, irritæ ſunt & priuatæ. Obiectio. B

Reſpondendū eſt huic cōtradictori: ꝙ medicus qui breuiter utitur eo quod dictum eſt, expulſus eſt a dignitate ſcientiæ: propter durabilē perſeuerationem eius in quiete & pigricie mentis eius, & ſubiectionem executionis uoti eius. Et ſi executio uoti eius, & pigricies, ſunt fundamenta eius quietis, eum expellentes a ſalute, ſe addiderūt periculo & uituperio manifeſto. Dicitur enim pigricies, non uideri pecunia carere, & ſollicitudo pons uictorię prędicatur. Dixit nempe Hippo. Vita breuis, ars uero longa. Vnde breuis eſt uita hominis, ad diſtinguendum rationem ſcientiæ medicinæ. Et hoc eſt contra opinionem quorundā, dicentium, ꝙ medicinæ documentū tradendum eſt in una hora. Ei medici rationis cōtradicunt dictę ſectæ ingenij: unde dicūt, ꝙ poſſibile ſit, ꝙ tradat documentum medicinæ in ſpacio ſex menſium. timoroſa eſt em̄ penes eos, calida medicina in cura morbi frigidi, ex ignorantia ipſorum in iuuamentis, Reſponſio.

C extimatione habita, ꝙ breuis cura facta cum medicinis frigidis, eſt minoris fallaciæ & nocumenti: & nõ reſpondet ratio extimationi eidem. cum uſus medicaminis frigidi, ſit maioris nocumenti in loco inconuenienti eius, ſicut uſus medicaminis calidi in loco incongruo. Et ſi aliquis contra dicat: ꝙ ſi utimur medicamine frigido in loco inconuenienti ei, nocumentũ eius nõ erit ut uſus medicaminis calidi in loco incongruo eius. Reſpondendum eſt ei, ꝙ eius iudicium nõ eſt firmũ, & oppoſitio eius reuelat ignorantiã eius. quia ſecundum rationem nulla diſtinctio eſt inter ea. Sed audacia facta eſt in intenſa euacuatione absq; opportunitate eius: & paucitas conſeruationis uirtutis eſt maioris periculi. Et iam dictę ſunt certæ conditiones, quæ obtinendæ ſunt in cura cuiuſlibet morbi, iuxta ꝙ ediderunt periti medici, conſecutis prius cõditionibus prędictis in cõplexione, ætate, diſpoſitione aëris, & aliorũ de quibus facta eſt adæquatio condigna ſtudio & poſſe toto. Ignorata quidem intentione antiqua, eorũ ignorantiam occultant: dicentes, ꝙ dictum peritorũ eſt iuſtum: cũ ſit ſignificans ſuper uiam ſalutis: tamen occultũ ſenſum habet, & manifeſtum. Et hoc certum eſt contra eos: ꝙ manifeſtus ſenſus dicti ipſorũ non poteſt firmari niſi poſt cognitionẽ medullæ ſenſus occulti ipſius. Et per ſtudiũ ſatis faciens reuelatur rectitudo. Et qualiter id quod remouet morbum, poterit cõſeruare uirtutem: & uirtus nõ ſeruatur niſi conſimili. Et

D morbus nõ remouetur, niſi per contrariũ: & qualiter ſimile & contrariũ poſſit indicari unum: et qualiter id quod remouet frigidum, poſſit remouere calidum: cum ſint duo contraria: quorũ unum nõ inuenitur, niſi in priuatione alterius. Et abſtinentia cibi penes eos facta in cura iuiuſlibet febris. quia antiqui intellexerũt ꝙ in aliqua febre debet cibari patiens poſt paroxiſmum, & in aliquo tempore paroxiſmi. ut cũ fortis debilitas uirtutis adeſt, et dubitatur ne deficiat ex uiolentia paroxiſmi. Et in alio nulla eſt tradenda nutritio. Sed aliquãdo dubitatẽ de aqua ordei. Et uiri medici regimẽ propriũ diſtinguunt cuiuſlibet morbi. Et ſi morbus eſt uelocis declinationis, ſubtilis materię, eminente uirtute forti, regẽdus eſt patiens cũ dieta ſubtili: & econuerſo. Quare facienda eſt dieta iuxta morbos ipſorũ. Vbi uero dixerunt, ꝙ cõplexiones mutatę ſunt: intentio ipſorũ debet declarari ſic. Vtrum cõplexiones in toto mutatæ, an in parte, & ſi intentio ipſorũ ſit, ꝙ in toto intellectualis ratio dictum eorũ refutet. quia neceſſario cõplexiones erunt æquales, aut inæquales: ſingulares, aut cõpoſitæ. Si ſingulares: aut cholericæ, aut frigidæ, humidæ, aut ſiccę. Si cõpoſitæ, aut calidæ aut humidę: aut calidę et ſiccæ, frigidæ aut humidę, aut frigidæ aut ſiccæ. Et ſic de dicto ipſorũ intelligitur, ꝙ complexiones ſunt mutatę: ꝙ in eis eſt addita decima cõplexio ultra quã dictum eſt in ipſa diuiſione rationis. Et ſi intẽtio eſt: ꝙ in parte, mala eſt loquela ipſorꝫ in hoc, & nõ minus intentio. Sed iam in loquela reprobatũ eſt dictũ ipſorũ, ubi dixerunt: ꝙ mutatæ ſunt in toto: poſſibile eſt, ꝙ intentio ipſorum ſit, ꝙ complexio calida in hoc tempore dominatur ſuper hanc regionem: et ſi ſuper hoc cadit intentio ipſorũ, licet non ſequatur eam ipſorum loquela,

Diſtinctio regimis morbi.

notum est, quod iuxta eam utendum est eo quod dixerunt medici, ad cu A
randum morbum frigidum cum medicamine calido, in ętate, regione, & aere, prout competit. Et si quis allegat: qualiter hoc intelligendum, et quare si complexio calida dominatur super aliquã regionẽ aliquo tẽpore, nõ utimur medicamine calido in cura morbi frigidi: licet hoc raro inueniat. Medici dixerunt certam significationem super quamlibet regionem multæ caliditatis, aut frigiditatis. Vnde certificata specie morbi, & cognita caussa eius, consequutis conditionibus prædictis, utendum est in eis medicamine iuxta modum ipsarum: & si morbus est calidus, curandus est cum frigido: si frigidus, calido. Et si complexio calida dominatur super aliquam regionem, utendum est medicinis calidis: in alijs regionibus, frigidis. Et si dominatur in aliquo tempore in quo dominabatur frigiditas, conseruandæ sunt conditiones regiminis quæ conseruantur in hyeme, uel æstate: nã de frigiditate hyemis non potest dici sicut de caliditate æstatis. Et si dicat, quod omnis regio est calida, & in qualibet complexione non diuersificatur hyems et ęstas, neq; ęthiopes, neq; scoti. Et si hoc esset, negaretur ab eo testificatio rei certæ: & quilibet homo licet tempus agat aliquid in complexione eius, si credit quod hoc agat in quolibet animali, & uegetabili, subuertendo naturam cuiuslibet frigiditatis ipsorum ad caliditatem, sequeret quod portulaca fieret calida, & lactuca: & quod complexio frig. cuiuslibet animalis, potest mutari ad caliditatẽ agentẽ in tempore in eam. certificata enim sunt per medicos famosos signa caliditatis B
& frigiditatis. Vnde prout inuenimus signa significantia super morbos ipsos, remouere debemus cum eis contraria. Vbi uero contradixerũt, prohibẽdo emplastra: certũ est, ꝙ medici cõposuerunt de hoc lib. et dixerunt utilia, & ipsorum utilitates. Et iam intelleximus per aliquos, quod ipsi sic allegant: quod impossibile est, ut aliquod emplastrum non sit calidum, aut frigidum. Et si calidum, attrahet ad locum cui superponitur superfluitatem additam super eam, quæ est in eo: si frigidũ, prohibet dissolutionem eius quod est in eo. Et hæc allegatio est inepta. cum dictum eorum iaceat super diuisionem insufficientem. Secuti sunt in omni diuisione hoc quod non debent sequi. Insufficientia uero diuisionis oritur tali modo. Quia qui diuisionem alicuius rei debet facere habeat præsentes omnes diuisiones rei integræ quam diuidere conatus est, & eas diuidat ordinarie: et si aliqua pars diuisionis occultatur, & non manifestatur, contradictori eius dicere potest, quod talẽ diuisionẽ negasti: & id quod dixisti, quod impossibile est, quod omne emplastrũ nõ sit calidũ, uel frigidũ, non est uerũ. quia possibile est, quod sit temperatũ: ergo nec cal. nec frig. Etiã sequuti sunt in q̃libet diuisiõe dicta per eos id q̃d nõ debẽt sequi tali modo: dicẽtes, quod cal. attrahet ad locũ superfluitatẽ. Et hoc est ineptum, imo falsum. quia possibile est, quod sit calidũ, & non attrahat. quia inuenitur cal. non attrahens, sed turbans, dissoluens, & congelans sicut medicinæ calidæ dissolutiuæ, quæ dissoluunt, & non attrahunt super

C fluitatem ad locum. ſicut camomilla quæ diſſoluit, & attrahit de ſui pro=
prietate. Et corpore purgato, licet aliquis locus in eo emplaſtretur cum
eo quod diſſoluit & attrahit, non attrahetur aliquid per id propter pur=
gationem corporis præcedentem. ut patet in adamante, qui non attrahit
niſi affuerit ferrum: & eſt ſimile de humore peccante ſuperfluo, qui ante
purgationem ab emplaſtris attrahitur, ſed poſt euacuationem non, ſed
diſſoluitur. Etiam ubi dixerũt. Sed frigidum prohibet diſſolutionem:
non uerum, quia poſſibile eſt, quod emplaſtrum ſit frigidum, & non pro
hibeat diſſolutionem, ſed erit frigidum & diſſoluens. ut farina ordei,
aqua permanens. In quo eſt ſecretum ſecretorum medicorum antiquorũ
& philoſophorũ. Etiam aliqui dicunt, quod quãdo emplaſtrum eſt fri
gidum, reuocat calorem ad interiora corporis. Et hoc dictum eſt diuer=
ſum alteri. quia reuocatio caliditatis, neceſſario diſſoluit ex ui caliditatis
inmiſſæ. Verumtamen de ſuperpoſitione rei frigidæ, ſi durauerit ſuper
membrum, licet in primis fugiat caliditas ad interiora, tamen ob aſſidui=
tatem eius continuabit̃ frigiditas eius, cum interioribus ſuis, itaq; fient u=
num & idem. Quia in habentibus ſymbolum, facilis eſt tranſitus. Res e=
tiam frigidæ iuuant ad diſſoluendum. quia quotiens calefit membrum,
egreditur ab æqualitate complexionis in membro debilitãte illud, & de=
bilitatum non poteſt diſſoluere id quod in eo eſt: tamen quando ſuperpo
nitur ei frigidum, infrigidando illud, inducit ad æqualem complexio=
nem, et uirtutem: & uirtus corroborata in eo, diſſoluit id quod obtinetur
in eo. quia quotiẽs membrum fit in ęqualitate, attrahit ad ſe iuuamenta,
D & expellit nocumenta: & res reducta ad naturalem complexionem redu=
cetur ad conſuetudinem Et ſi aliquis dicat: ſi ponatur calidum cum fri=
gido, nullius erit utilitatis, & effectus unius irritabit effectum alterius. Di
cetur ei, quod non, ſed magnæ utilitatis erunt, & inducentur ad æqualita=
tem. Suſcitatur enim ab ęqualitate effectus æqualis, & diſſoluet propter
caliditatem quę eſt in eo, et prohibebit ſuperfluitatẽ: et infrigididabit prõ
pter frigiditatẽ, et mortificabit mortificatiõe utili et ꝑ futura. Ergo in quo
libet ipſorum eſt magna utilitas, ſi compoſitione elemeniali fuerint con=
tinuata, & debito regimine naturę recta. Et non ſequitur q̃d dicitur: poſt=
q̃ compoſitio cadet inter ea, paratur utilitas cuilibet eorum. cum compo=
ſita plura ſint de calido & frigido, & ex ęqualitate ipſorũ exeant utilitates
& iuuamenta in eo ſuper quod fuit compoſitio ipſorũ. Vnde cum mor=
bus habeat quatuor tempora, ſicut annus. ſ. principium, augmentum, ſta
tum, et declinationem, quodlibet ipſorum temporum exigit medicamẽ
diuerſum alijs tẽporibus. quia Principiũ exigit res confortatiuas, et reper
cuſſiuas, ſcilicet frigidas, & prohibitiuas: et cum tunc in ipſo tẽpore prin=
cipium inanitionis ſit, & in mẽbro non ſit de quantitate, de qua dubitan=
dũ eſt de priuatione diſſolutionis, illud tempus exigit id quod ꝓhibet ma
nationem ad membrũ, & reſtitui ei uirtutẽ ad expellendũ. Tempus ỽo
augmẽti exigit id q̃d diſſoluit, adiuncto tñ cũ eo quod infrigidat. Et hinc

et hinc postea contiugit etiam, quod tempus status, eo quod manatio eius finem habet, exigit id quod dissoluit, tamen adiunctum eum eo quod infrigidat cum multa dissolutione, & id quod infrigidat cum minore infrigidatione. Tempus autem declinationis, dissolutiua absq; infrigidatione. Et cum tunc materia sit in principio dissolutionis, & uirtus sequetur, est uictoria super morbum. Etiam dixerunt periti medici de iuuamentis emplastrorum in toto, cui opportuna uidentur. Et si quis dicat: quod incompetens est superpositio emplastrorum. Dicere debet, quod medici peccauerunt ubi dixerunt, quod iuuabilis est superpositio emplastrorũ: aut quod competens erat ipsorum superpositio: tamen nunc amissum est iuuamentum ipsorum ad corroborãdum errorem ipsorum. quod tñ falsum est et erroneũ, quia medici uerũ dicunt, & affirmãt, q emplastrũ proximũ sit mẽbro cui superponit: cũ rebus alijs sumptis et bibitis, eius effectus maioris iuuamẽti erit. quia res sumptę & bibitę multã muatritionem sequuntur, anteq; competentes sint membro, debilitatis uirtutibus ipsarum, non ad modũ emplastri, in eo tñ sunt manentes absq; aliqua diminutione effectus eius. Et de Canone Curarũ hoc iustũ uidebat, quod medicamen continuetur cum membro curando de proximiori loco et utiliori ipsius. Et ad id quod dixit, quod emplastrũ iuuabile fuerit: tamen defecit iuuamentum ipsius, propter mutatiõem locorum, complexionũ, & temporum anni, satis factum est ei superius qualiter intentio ipsorum inepta. Et Deus excelsus subueniat nobis, ad discernendum scientiam ueram, inducendo nos sua gratia ad rectitudinẽ, & semitam rectam, iungendo siccum humido, in quo totum iacet magisteriũ: cũ ipse solus, fons, et origo omnis sciẽtiæ existat, intellectusq; creatæ et increatæ. Cui laus sit & gloria semper per infinita seculorum secula, AMEN.

INDEX CANONVM præmiſſorum in ſingulos Tacuinos ſequentes.

TACVINORVM

TABVLAE

PARTICVLARES.

2 De eo quod multiplicatur in Febre ſpiritus, quæ dicitur Ephimera. I

	NOMINA	Complexio Aetas Tempus Regio Salus, uel tĩor	CAVSA	SIGNVM	EVAcuatio	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Ephimera ex rebus calidis exterioribus,	Calida Iuuenilis Aeſtiuum Meridiana. Salubris	Ex calidi. ſpũs cali. rebus extrinſecus, ut a ſole, & aqua ſulfurea	Caliditas tactus capitis: paruus pulſus, & uelox	Nulla fiat	Cũ odore ſandali, cãforę, & aq̃ roſ. infrigidatiõe frontis, & ſalis fricatõe olei & aneti.	Infrigident̃ anteriora capiti cũ aceto, & a frigi. in tribu partibus eius
2	Ephimera ex puſculis	Calida Senilis Aeſtiuum Septentrio. Salubris	Ex ſuffocatiõe ſupfluitatis ſũo ſę cũ ſpiſſitudine corporis & ꝓhibitiõe diſſolutionis	Reſtrictio cutis & qñ tangit̃ in pri. modica caliditas, & deinde fortificabit̃	Minuatur mediana, ne declinet ad putredinem	Cooperiat̃ ueſtibus delicatis & utatur fricatiõe leni, et balneatiõe poſtea	Cum fricatione & coopertione facta cũ pannis
3	Ephimera ex cibo, & potu calido.	Calida Iuuenilis Aeſtiuum Calida Salubris	Ex ſumptione nutrimentoꝝ uel medicinarum calidarũ	Rubedo faciei & oculoꝝ, aridit. oris eiusq; amaritudo epatisq; inflammatio ſtomachiq;	Nulla fiat	Cum aqua ordei & mucillagine pſillij & Iulep	Vtat̃ lactucis, citrullis, uel medulla ipſorũ, uel granatorum
4	Ephimera ex labore	Sicca Iuuenilis Aeſtiuum Calida Salubris	Ex exercitio ę qualitatẽ tranſgredientẽ	Ariditas oris cutisq;, & paruitas pulſus	Nulla fiat	Cũ balneatiõe leniq; fricatione, oleoq; uiolarũ, gallículisq; & hædis	Cum quiete, unctiõe, balneo & dormitione
5	Ephimera ex impetu	Frig. & ſicca Iuuenilis Aeſtiuum Occidentalis Salubris	Ex exitu ſan. & ſpiritus ad ſuperficiem corporis	Eminens ocu. inflatio, & rubedo faciei & ardor, & rubedo urinæ	Nulla fiat	Vtatur quiete anhelitꝰ, odore cãphore, & aq̃ roſ. & potu Iulep cũ niue	Vtatur ęquali anhelitu, quiete & dormitione
6	Ephimera ex anguſtia.	Frig. & ſicca Senilis Autumnale Sicca Salubris	Ex ingreſſu caloris & ſpiritus ad fundũ corporis	Oculi cõcaui, & arida facies & parua	Nulla fiat	Audiat uoces lęticiæ, & utatur balneo, & gallinis	Vtatur lęticijs diuerſis, comeſtione citrullorum & cucumerum
7	Ephimera ex uigilijs	Frigida Senilis Autumnale Sicca Salubris	Ex digeſtione pauca cibi, & modico ſpiritu animali, uel priuatiõe eius	Oculi concaui ſicci declinãtes ad ſomnũ, grauis motus coꝝ faciei iflatio, et albedo urinæ	Nulla fiat	Vtatur odore olei, uiol. & ſomno, & ſumptione gallículorum	Vtatur ſomno balneo, & quiete
8	Ephimera ex apoſtemate	Calida Iuuenilis Veris Meridionalis Salubris	Ex calidit. ſpiritus ex uicinitate apoſtematis facta deueniet ad cor	Fortis rubedo faciei, magnus uenter & extẽſus, alba urina	Cum minutione fiat	Cũ aqua ordei granat. & Iulep, & cucurbita cocta cum agreſta	Vtat̃ quiete in locis frigi. comeſtione lactucę & malue

1532

COMM. REIP.

1 Omnis Ephimera curari debet remotione caussæ inducentis eam. Et si fit ex calore solis, uel alias calidis, effundatur super caput aqua rof. mixta cũ aceto, & oleo rof. sæpe infrigidata cum niue: tum cum pannis lini. & mutentur panni q̃cito calefiunt. Et cessante febre, balneetur cum aqua ebullita cum uiolis, nenufare, & camomilla. Et utatur ptisana infrigidata cum zuccaro albo, & pane infuso in aqua niuis, aut in iure cucurbitarum, coct, cum agresta, aut cum passulis, Deinde utatur quiete post cibum, aut dormitione.

2 Locetur patiens in camera tepida, & cooperiatur pannis delicatis, et fricetur corpus leniter. Et cessante febre, balneetur, & post balneum cooperiatur pannis: & cibetur galliculis frixis uel assis: & utatur odore maioranæ. Et si febris non remouetur finaliter, & aliqua parte remanet in corpore cum aliqua diuersitate pulsus, & urina indigesta, possibile est, q̃ declinet ad putridam. Quare fiat minutio, si sustinẽt uirtus, ætas, tempus. Et utatur ptisana. Deinde syrup. lumarum. Et cessante febre, cibetur cibo frigido, facto zirbeg cum aceto.

3 Locetur patiens in camera frigida, si tempus est æstiuum, utendo potu aquę seminis portulacæ mixtæ cum iulep, & aqua granat. infrigidatis cum niue, & cibo cucurbito coctæ, cum agresta, uel spinaciarũ coctarum cum oleo amygdalarum, & farina hordei, uel tritici, cum aqua frigida, zuccaro albo. Et si tempus est hyemale, moretur in loco ęqualis aeris: & bibat de syrup. agrestæ. Et declinante febre, balneetur. Deinde quiescat per horam. Et cibetur galliculis coctis cum agresta, uel succo granatorum. Deinde multo somno utendum est.

4 Vtatur patiens quiete, & ocio locis conuenientibus, tempore imminente. Et cessante febre balneetur, & sedeat in pila aquæ frigidæ: & post eius exitum de ea fricetur fricatione leni, facta cum oleo, uiolis, uel nenufare. Et lauetur aqua multa tepida. Et cibetr galliculis, extremitatibus hædorum, lactucis, endiuia, & portulaca: multo cibo sumpto in pluribus uicibus, ad restaurandum id quod dissolutum est in corpore.

5 Audiat patiens sermonem ornatum de nocumento corporis accidente ex impetu: ut attribuatur ei reprobatio eius culpæ, tamen in ornato colloquio, mitigante eius impetum. Et cessantibus impetu & febre, balneetur: & sedeat in aqua dulci, tepida. Et si tempus est æstiuũ, lauetur aqua frigida. Et utatur quiete, & odore herbarũ frigidarum, & odoriferarũ, & potu aquæ granatorum mixtæ, cum iulep & niue: & cibariis confectis de agresta, uel aqua granatorum, & piscibus asperatilibus, coctis cum aceto. Et postea multo somno.

6 Mitigetur angustia patientis sermone reuelante nocumentum corporis, accidens de angustia incorrigibile, & inducente ipsum ad gaudium & risum. Et audiat diuersas cantilenas, utendo solatiis, & fricatione corporis moderata. Et post declinationem febris, balneetur cum aqua calida. Et cibetur cibariis conuenientibus, ut carnibus hædinis, & agninis, & piscibus asperatilibus. Et si tempus est æstiuum, locetur in loco frigido: si hyemale, in loco tepido. Tamen parum dormiat.

7 Vtatur patiens odore olei se. cucurbitæ, confectis cũ uiolis, & epithimate super caput, facto cum aqua ebullita cũ uiolis, nenufare, cortice papaueris, & ordeo fracto. Et cessante febre, balneetur in camera media cum aqua tepida & dulci: & fricetur. corpus (alias caput) oleo: & quiescat per horam. Et cibetur cibariis tenuibus, ut galliculis. Euitato coitu, cum ipse nimium corpus deficcet.

8 Illiniatur apostema cum rebus conuenientibus, frigidis & stipticis. ut sandalis, aqua rosa, aqua semperuiuæ. Et utatur potu rerum frigidarum. ut psillii, aquæ seminis portulacæ, & rob, agrestæ: cibo cucurbitarum, uel pisorum, uel spinaciarum coctarum cum aqua granatorum. Euitetur balneum, & motus, donec declinet morbus, & dissoluatur apostema.

4 De eo quod multiplicatur in Febre ſpiritus, quæ dicitur Ephimera.

	NOMINA	Complexio Aetas Tempus Regio Salus, uel tior	CAVSA	SIGNVM	EVAcuatio	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Febris Tertiana	Cal. & ſic. Iuuenilis Aeſtiuum Calida, & ſicca nō tior. ſi ītpol.	Ex humore cholerico	Rig. mul. pūctio ut acus, cal. pungēs, fœtor urinę eritꝗ ignea. Et ſi erit ītra uen. erit pmi. mēt. cū eis.	Cū ſucco granati. pulpaꝗ ipſius, & zuccaro.	Cū ſyr. roſ. acetoſo, cū niue & ptiſana, cū ſyr. uiol. aqua cucumerū ſarac. ſpodio, & iulep.	Cū ſucco granati, muzi, portul. citrulli, & aq̄ fri. ſi in ſtoma. & apoſtemate. ſi eſt debilitas.
2	Tertiana duplex	Cal. & hu. Adoleſ. & iu. Veris Meridiona. Timoroſ. in fi.	Ex flegmate, & cholera rubea putrefactis.	Erit cōtinua, al leuiatꝗ in die, & fortificat̄ in nocte, & rigor in tertio erit fortis	Cū trociſ. uiol. & cum turbit, polypod. & caſſia fiſtula.	Cum ptiſana cū zuccaro, & ſyrup. acetoſo, quiete & ocio.	Cum ptiſana, & farre ordei.
3	Quartana	Frig. & ſic. Seneſcens Autumna. Occidentalis Nō timoroſa	Ex humore melancholico.	Rigor ī princ. & grauedo, fri. tot. cor. & ñ erit cal. acuta, uri. fętēs, īdig. dimit. p biduū, affli. al. die.	Cum minutione, ſi ſan. eſt niger, & decoctio. epithimi poſt digeſtio.	Cum zuccaro roſ. ʒ vij. ſyrup. acet. unc. iij. ſ. & gallicu lo cocto zirbeg, uel frixo.	Cum uua iudaica, & ſpinacijs frixis cum elmori.
4	Quotidiana	Frig. & humi. Adoleſ. & iu. Hyemale Frig. & hu Timoroſa	Ex humore flegmatico.	Frig. extremitatū, cū horripilatiōe, pauca ſiti, ſubtili urina, uel turbida, uel ſpiſſa, uel rufa.	Cum uomitu, turbit. agarico, ſale quotidiano, & aqua calida.	Cum zuccaro, ſyr. acetoſo, & biſtarda aſſa in ueru.	Cū ptiſana & modica parte feniculi, et cibo de blitis, ſpinacijsꝗ cū aceto, & elmori coctis
5	Sinocha continua	Cal. & humi. Adol. & ſeni. Veris Meridionalis Tioroſ. in fine	Ex ſanguine.	Grauedo cor. remiſſus anhelit9, ſpiſſ9, ſitis, ībaamēta: rub. oculorꝶ, cor. urina, mag. pulſ9, uar.	Cum minutione medianę.	Cū ſyr. agreſtæ, & acet. ſimplici & rob acetoſit. cū aq̄ niuis, et ordei, cū ſuc. gran. muzi, et iul. bib.	Cū mucil. pſilij, aqua tamarindorꝶ, et prunorū, uel medullę cucumeris, citrulli cū agreſta.
6	Febris compoſita	Iuxta humor. Adol. & ſenil. Autūni & uer. Meridionalis Tioroſ. in fine	Ex putrefactione duorum humorum, uel plus	Iuxta dominationem humorum putrefactorum.	Cum euacuatione humoris cōdominantis.	Cum tēperato regimine iuxta modū hūoris, cum ſtudio & cōſyderatiōe.	Cum medicinis conuenientibus utriꝗ humori.
7	Ethica	Cal. & ſic. Iuuenilis Aeſtiuum Cal. & ſicca Tioroſ. in fine	Ex præcedēte feb. adurente, uel pauco cibo, uel triſticia, uel regimine cal. & ſic.	Nullus dolor, neꝗ remiſſio, neꝗ aliq̄d accn̄s feb. put. ſed fortior fit penes cibum & ſomnū.	Nulla fiat.	Cū ſyr. papaue. ingreſſu balnei, & pilę aquę tepidę, gallinacei extremitatib. uel coctis, ſpidebeg	Cū ptiſana, et piſcibus cōueniēti b9ſpidebeg, aut frixis cū elmori cucu. citrullis, et ouis mollibus.
8	Conſumptio	Cal. & ſic. Iuuenilis Aeſtiuum Cal. & ſic. Tioroſ. in fine	Ex apoſtēate ca. ī pectore, uel calidit. lędēre cor, & deſiccāte hūi. eius, uel ex cā inducēte ethicā.	Oculi concaui, clauſiꝗ, arida facies, ſiccaꝗ, ſiccūꝗ corpus, aures citrinę, tortuoſę, mirach ſiccū durus pulſus.	Nulla fiat.	Cū tro. cāforæ, & ſyr. iuiubarū, aq̄ melonū, et endiuię, et gallicu lis ſpidebeg, cū oleo amyg. papauere recēti.	Cū ptiſana, papauere, balneo, & ſeſſione in aqua tepida, uel cū piſcibus cōuenient. ſpidebeg, uel ouis mollib.

CVRA COMMVNIS.

1 Post euacuationẽ humorum in die paroxismi, bibat de aqua tamarind. cum syr. acetoso, & iulep, & succo granati: & alia die bibat ℥ v. ptisanæ, cũ unc. 1. zuccari: & post. iiij. horas unc. 1 ʒ. syrup. acet. simplicis. Sugat granatũ muzum, cum aqua prunorũ, & acetum, si tempus est æstiuũ. Infrigidentur nutrimẽta cum niue: moretur in aëre frigido: si hyemale, in aëre temperato. Et si accidit nausea cum amaritudine, uomat cum syr. acet. & aqua calida: & post uomitum bibat de syrup. agrestæ, & syrup. granati.

2 Post signa manifestæ digestionis euacuetur humor decoct. absinthij, aut cum eo quod dixi superius. Dimittatur cibus in die paroxismi: & si uirtus non sustinet, bibat de pulte aquæ furfuris, cum zuccaro post declinationẽ paroxismi: deinde de ptisana: deinde de syr. acet. & trocis. ros. Detẽ ei, & cibetẽ galliculis, pdice, zirbeg coctis.

3 Si accidit æstate in iuuene, breuiter utendũ est cura prædicta, tenui dieta, cum iure perdicũ, & galliculis coct. spidebeg, uel zirbeg. Euitatis cibis grossis, & piscibus, lacte, & fructibus, carne hircina, uaccina, & lentibus, & toto eo quod generat uentositates. Si accidat alio tempore, minutio fiat, si conuenit uirtuti, ætati, & tempori. Et post digestionẽ cum decoct. prædicta euacuetur. Et post paroxismũ cum trocis. polyan, & syrup. acet. & uomitu facto in die paroxismi, siue cum syr. acet. infusa in eo radice cũ aqua calida, cocta cum aneto. Et dixit Bimmasus, ꝙ pili barbæ hirci si ligentur in collo patientis quartanam, iuuabunt contra eam. Similiter tela araneæ, trita cum oleo, illinita super corpus. Et similiter indumentum uiri indutum super parturientem, dum non lauatur, iuuabit contra eam.

4 Debet studere in hac febre ad euacuandũ humorem absq; infrigidatione caliditatis. Et si accidat sitis, da ei iiij ʒ. ptisanæ ante paroxismum per sex horas: deinde per iiij. horas ʒ ij. syrup. acet. cum aqua frigida. Et si ibi non est sitis acuta, breuiter utendũ est zuccaro ros. & syr. acet. Et si uirtus est debilis, cibetur bistarda, galliculis coctis, zirbeg, & confortetẽ. Et manifestatis signis digestionis, euacuetẽ turbit, agarico, & iera pigra ana. ʒ ʒ. sale indiano, danik. v. tritis, & sumptis cum aqua tepida mane, tempestiue: & unc. 1. syrup. acet. aqua calida, sale grosso fracto. Et si febris fit chronica, & debilitatẽ stomachus, da ei de trocis. ros. ʒ 1. mastice, xyloaloe ana. danik. ij. tritis bene cum ʒ vij. zuccari albi ros.

5 Post minutionẽ bibat de syr. acet. simplici, & sugat de granatis muzis. Deinde si uirtus est debilis, cibetẽ iure galliculi cocti cum agresta: & si est fortis, cum lactucis, medulla cucu. aut spinacijs coctis cum agresta. Deinde quolibet die ante ortũ solis, bibat de succo granati muzi: & post ortũ solis de ptisana cum zucca. Deinde de syr. acet. simplici cum aqua frigida: & cibetur cibis de agresta prædictis. Et si morbus est chronicus, & natura sicca, leniatur cũ manna, tamarind. et prunis infusis in syr. uiol. & suppositorio confecto de maluauisco, baucac, zuccaro rufo: aut cum clisteri confecto de zucc. oleo sisami, elmori, & aqua blitarũ. Et si sentitur dolor in uisceribus, & constipatur uenter: ne des ptisanam, nisi post mitigationem doloris, & solutionem naturæ. Et si nigrescit lingua, illiniatur mucilagine psillij, & iulep, & oleo ros. Et bibat de semine portul. spodio, cum iulep.

6 Cura eius componi debet de cura feb. singularis: & si æqualis est compositio humorũ inducens eam, fiat regimen cum cibis ex medicinis conuenientibus cuilibet speciei eius. Et si augetẽ unus super aliũ in ea, curetẽ augens. Et similiter si unus ipsorũ est maioris periculi, curetur ille. Et si febris composita lædit corpus cum desiccatione: detur ei de trociscis camforæ: humectetẽ corpus ptisana. Sed rigor, & horripilatio in his febrib. curentur cum potu aquæ calidæ, & ligatione musculorũ tibiarum, facta cũ fascijs latis. Fricetur pars inferior pedũ & manuũ in aqua calida, & cooperiatẽ cum pannis. Et si rigor est continuus, & multus, fricetur corpus moderate multis manibus in uno momento: ut cõmunis fiat fricatio in omnibus membris: & ungatur oleo cocto cum mentastro. Et si bibit in rigore accidente in febre flegmatica ʒ 1. mentastri, cũ syr. acet. iuuabit contra eum.

7 Locetur patiens in æstate in loco frigido, in quo flat uentus borealis, sistentibus cõtra eum cursibus aquarum in uasis fictilibus, cum ros. & nenufare, uiolis, floribus pirorũ & pomorum, folijs salicis, & extremitatibus uitis, cũ aqua ros. sandal. & camfora roratis: & dormiat super lectum planũ. Et si tempus est hyemale, moretur in loco tẽperati aëris: ꝙ nõ horripiletẽ. Euitet laborẽ, motũ, uigilias, famem, sitim, & coitũ. Et bibat de ptisana cũ zucc. albo. Et cibetur cum pulte farinæ similæ, zucc. & olei amygdalarum: uel cum granato bono, & pomis bonis, ficubusq; pharaonis.

8 Si non est fortis caliditas, bibat de trociscis camphoræ, cum lacte mulieris, aut asinino hora suæ mulsionis. Et si est fortis caliditas, de lacte acido uaccino. Et si natura est sicca, leniatẽ trociscis spodij retentiuis, uel dragea luti, & syrup. myrti: uel de dragea ista dentur ʒ ij. Recipe medullæ sem. cucur. citrulli, & cucum. torrefactis ana ʒ 1. gumi arab. amidi, luti caprini, spodij ana. ʒ ʒ. sem. portul. torrefacti ʒ 1 ʒ. sandal. alb. sem. acetosæ, castaneæ ana. ʒ ʒ. camphoræ danik. 1. terantur omnia: & de his sumatur cum rob myrti. Et cibetur cibis coctis cum agresta. Tamen ipsẽ exorientẽ, & torrefiant prius, & coquantur particula citonij: & superaspergatur ei de glande trito. Et si declinat natura ad perfectam siccitatem, sugat de lacte fœminæ: & epithimetur super corpus. Et cibetur galliculis tritis, coctisq; particulis pomorum & citonij.

3 De eo quod multiplicatur in eo de Apostematibus secundum species ipsorum

	NOMINA	Salus, uel tior.	Regio	Tempus	Aetas	Complexio	CAVSA	SIGNVM	EVAcuatio	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Flegmon	sal. in mēb. ign.	Montana	Veris	Adolescens.	Cali. & sic.	Intrinsecus ex repletiōe san. Extrinsecus ex uulnere fractu ræ, uel dislocatione.	Dolor, inflatio, extensio, & for tis calidi. eius: & manꝰ repulsio quando cō primitur.	Cum minutione fiat.	Infrigidet̃ sand. auellana indiana, & luto arm. sief, memite, ra sura cucur. ros. & aq̃ sempuiuę	Emplastret̃ pulio, & aqua endiuiæ, tufulæ, lētibusq́ excoriatis, tritis cū aqua endiuiæ.
2	Formica	sal. in mēb. ign.	Calida	Aestiuale	Iuuenilis	Calida, & sicc.	Ex fluxu cholerę rubeę subtili.	Adustio in cute: & possibile est, ꝙ fiat cum ea pruritus cū caliditate.	Cum aqua fru ctuum fiat, & scamonea.	Liniatur cū sief, memite, acacia licio, & aq̃ endiuię, uel aqua plantaginis.	Cum lentibus coctis cū aqua ros. uel aqua ramorū portul. & capillis ustis.
3	Apostema molle	Salubre	Frigida	Hyemale	Senilis	Frig. & humi.	Ex flegmate æquali in subtilitate, grossiciæ, & uiscositate.	Albedo coloris, & mollicies apātis: nullꝰ dolor qn̄ cōprimit̃ cū digi. sed remanet cōca.	Cum turbit, pulpa coloquin. & pillulis de ieræ.	Cum aqua & aceto, in q̄bus infundit̃ spongia, uel lana ad emplastrādum cum ea.	Cū sale & oleo ros. aut aqua ebullita cū aneto, & aceto, et spongia infusa in eis.
4	Apostema durum	Salubre	Frig. & sic.	Autumna.	Senilis	Frig. & sic.	Ex humore puro, qui est fęx sanguinis.	Durities, nullꝰ dolor, color liuidus declinans ad albedinē, uel ad colorē corporis.	Cum decoctione epithimi, pillulis de lap. lazuli, uel armeno.	Cū unguento diababalon.	Cū cera, oleoq́ uetusto.
5	Herysipela	tio. in mēb. no.	Calida	Aestiuum	Iuuenilis	Calida	Ex sang. subtili & cholera rubea.	Rubedo, inflāmatio, dolorq́: & possib. est ꝙ fugiat sang. qn̄ cōprimit̃, deinde reuertitur.	Per minutionem, & per aquam fructuum.	Cū emplastro rasuræ cucur. semperuiuæ, & aqua plantaginis.	Cum emplastro portul. & succo lactucæ.
6	Cancer	tio. in mēb. no.	Frigida	Autumnale	Senescens	Frig. & sic.	Ex cholera nig. si pars ipsiꝰ est intra uenas, & pars extra uenas.	Fortis duricies, habens formam ad modum cancri.	Per minutionē: & si in matrice, cū prouocatione menstruorū, & decoct. epithimi	Illiniatur tucia, & lytargyro, cerussa, oleo ros. & modica cera.	Cum cera, & oleo, & luto armeno.
7	Dubeyla	Tioros. in fine	Meridionalis	Hyemale	Senilis	Humida	Ex fleg. grosso, malo, & sang. turbido, qui est fęx aquæ.	Declinās ad duriciem cū minori humiditate, et cōpressione saniei.	Per minutionem, & lenitionem.	Cū emplastro ficus coctæ, ordei farinæ, sale, & sepo.	Emplastret̃ pane infuso ī oleo, & aqua.
8	Glandulæ, & Scrophulæ	Salubris	Meridionalis	Veris	Iuuenilis	Humida	Ex flegmate grosso.	Durus tactus, nisi sit mellina glādula: & minus cōprimet̃ ꝙ̄ sanies.	Per minutionē, & decoct. epithimi.	Cum unguento diababalon.	Cū emplastro farinæ ordei, lupinorū an̄ distemperatis urina pueri, uel aqua.

COMM. REIP.

1 Si corpus non est repletū, curet̄ rebus mollificatiuis, ut oleo tepefacto, & aqua tepida. Emplastret̄ farina ordei, maluauisco, & alumine. Tamen si est repletū, euacuetur, & infrigidet̄ apostema cum cymolea, sandal. & aqua lactucarū: & post quatriduū misceatur eis farina ordei, uel tritici. Et si in principio passionis accidit ei dolor, non debet fieri cura cum infrigidatiuis, corroboratiuis, & stipticis, sed cū mollificatiuis. sicut oleo rof. & cera, infusa in eis spongia, & superposita. Et cibetur patiēs cum piscib. coctis aceto, & spinacijs: uel medulla citrul. cucu. Et si caliditas imminet fortis, bibat ptisanā, aquam granatorū, syrup. acet. sem. portul. Sed in fine emplastretur camomilla, corona regia, mixtis cum mucil. sem. lini. Et si facit collectionem in eo, & non dissoluitur, ferro aperiatur: & extrahatur id quod in eo est, & impleatur pannis de lino decenter: & ligetur super illud.

2 Vtat̄ in sua cura desiccatiuis absq; mordicatione. Et formica est ulcus indigens in cura eius desiccatiuis, ut luto cyprino, cymolea æqualiter mixtis: & acacia in par. 5. & distemperatis in aqua rof. Et si corroditur, & indiget multa desiccatione, Recipe gallæ recentis, myrti succi ana, foliorū lilij m. 1. terantur bene, & misceant̄ cum oleo rof. cum qua liquefiat cera: & cum eis fiat illinitio. Bibat sem. portul. mixtū syr. agrestæ. Cibetur cucur. cum aqua granator̄ coctis.

3 Et si generat̄ ex uentositate uaporosa, ut accidit laborātibus corrupta cōplexione, & ebrietate, remotio ipsius potest fieri cum sale trito, dissoluto in oleo rof. ut prędictū est. Tamen si fit ex materia flegmatica, post laxationē euitentur cibi generantes flegma. ut pisces, lac: & emplastetur sale, & aloe, aliqualiter tritis, & distemperatis aqua nitri & modico aceto. Et si potest opilari, ligari debet: sed incipiat ligatura inferius, & ascendat superius fortior & durior.

4 Post euacuationē emplastrum fiat cū medulla tibiæ uaccinæ, liquefacta cum cera, aut cum ficubus dulcib. albis, coctis bene in aqua, cum farina fenugręci, & sem. lini, ex maluauisco albo: tritis prius generaliter cū oleo lilij. Tamen euitentur cibi generantes choleram nigram, ut carnes uaccinæ, lentes, acetum.

5 Post minutionē, si opportuna est euacuatio, fiat cum decoctione fructuum, & prunorum, & mirabol. citrin. Et bibat de aqua portul. mixta syr. acetoso simplici. Et cibetur cibo facto de agresta. Et illinitio fiat cum acacia, sandal. aquæ rof. & aqua semperuiuæ.

6 Ante ulcerationē eius emplastretur unguento cauaturæ. Tamen si ulceratur, illiniatur cerussa plūbea & paritaria lota, mixtis oleo rof. & aqua coriandri recētis, & centaureæ tritæ cū aqua, uel cum radice aneti, & plantaginis, tritis & distēperatis cū aqua. Et si perficitur, & uis incidere ipsum, cum ferro nullo modo est incidendū, si est in matrice. Tamē si est in māmillis, uel in aliquo alio loco corporis, carente uicinitate arteriarū circulariter, incidatur instrumento ferreo acutissimo. Deinde comprimātur uenæ: & finaliter extrahatur sang. de eis. Et curetur cum butyro, & unguentis consolidantibus ulcera.

7 Aperit illud farina ordei, mixta cum oleo, posita in emplastro. Quod si non aperiatur per emplastrū, ipsum ungat̄ oleo aneti. Et si uis illud cū ferro aperire, aperiat̄ ut dictū est in apostemate sanguineo: impleat̄ cum pannis, & ligetur plumaceolis, ut dixi, & sanetur uulnus.

8 Scrophula est apostema accidens ut plus in carne molli, quæ est in radice gulæ, & inguinibus. Vnde patiens eam, debet euitare cibos grossos post euacuationē & attenuationem humoris corporis, & nutrimenti, & diminutionem ipsius. Et emplastretur farina fabarum, & ordei, radice lilij, & maluauisco, tritis bene, & mixtis cum oleo onfancino, adipe anseris, & cera: l. liquefactis insimul. Et quando incipit aperiri, emolliatur cum basilicon: deinde butiro. Et ipsa bene mundificata, curetur unguento uiridis æris: deinde consolidetur. Et si uis scindere cutem eius, per longum rendes ad medium apostematis: & extendatur fissura cum hamo, & excorietur leniter, paulatim. Et sic facies de Glandula. Tamen non rumpat̄ aliqua pars pellis eius: & si rumpitur, sumātur partes ruptæ ipsius, & superponatur puluis citrinus. Tamen Glandula non debet euacuari digito, sed superponat̄ ei particula plumbi, & super eam fiat stricta ligatura.

De morbis superficiei corporis ex caussis interioribus non appropriatis alicui membro.

	NOMINA	Complexio AEtas Tempus Regio Salus, uel ti.	CAVSA	SIGNVM	EVACUATIO	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Morbilli, & blactiæ.	Cali. & hu. Iuuenilis Veris Meridiona. ti. si color nig	Ex san. diuerso in corpore, qñ erat embrio, uel quãdo puer lactabat de sangui. menstruo.	Añ feb. cõtinuã timpor: inflatio, rubedo faciei, aspitas gutturis, pustulę splendidę, pũcti nigri	Per minutionem medianæ.	Cum ptisana, & syr. papaueris, & spinacijs coctis cũ oleo amygda.	Cum mucilagine psillij, & malua cocta, & ptisana.
2	Lepra.	Sicca Senescens Autumnale Sicca Tiorosa in si.	Ex dñatione hũo. melã. sup sang. nutrientem membra, & eum corrumpentis.	In princ. albedo ocu. erit liuida, et supficialiť mẽ. cadẽtq; pili palpebrę, et supcil. uox rauca fac. ẽ.	Cum minutione medianæ, & guideg, & decoct. epithi.	Cũ gallinis, & anatibus impĩguatis, indisq; lactẽtibus, spidebeg, cum amygdalis.	Cum lacte recenti, & gargarismate facto in oleo amygdalorum.
3	Baras.	Frigida Senilis hyemale Frigida Salubris	Ex dñatione fleg. super san. debilitantẽ uirtutẽ membrorum in mutatione eius.	Color al. pili al. Et possibile est, qꝑ egredieť hũiditas mixta colore sang. si pungitur acu.	Cum pillulis de iera.	Cũ perdicib9, & fasianis frixis, & illiniať cõdisio mixto cũ sang. pulli colũbi, & acet.	Illiniatur nigella, cũ bauraƙ, & aceto.
4	Morphea alba, uel nigra.	Frigida Senesc. et seni. autũ. & hye. Frigida salubris	Ex dñatiõe fle. sup supficiem cutis, si alba est, & ex mixto sibi cũ melãcholia, si nigra est.	Color al. tñ pili orti ibi nõ sunt sic, sed nigri: si fricať, de ea cadit ut furfur, locusq; ei9 rubefit.	Cum pillulis de iera.	Illinatur lupinis, & semine radicis, & sinapi, tritis cum melle.	Illiniatur calce mixta cum aqua.
5	Impetigo.	Calida Iuuenilis Autũ. & æsti. Calida Salubris	Ex san. calido, subtili mixto melancholia, uel flegmate salso.	Cutis aspera, et nigra. Et possibile est, qꝑ in ea sint cortices, ut squamæ piscis.	Cum minutione, & potu aquæ fructuũ, cum turbit.	Cum oleo tritici, extracto cum ferro calido, illinito super eam.	Illinictur saliua homis ieiuni in una hora post aliam.
6	Scabies & pruritus.	Sicca. Senesce. & iu. Autum. Sicca Salubris	Ex cõmixtione flegmatis salsi cum san. cholerico.	Pustulę paruæ, in pri. rufę, deiñ apiunť: & pruritus fortis, & pl9 erit iter digitos, & in cubito.	Cũ minutione, & potu aquæ fumi terræ: tñ sumatur aur. 1. aloes.	Cũ opio, oleo ros. & cera: & lauetur in balneo mane.	Cum calce mixta cum aceto.
7	Excoriatio cutis.	Sicca Senesc. & iu. Autumna. Sicca Salubris	Ex flegmate salso, adusto, & sang. subtili.	Pruritus præcedens, excoriatio cutis sequens.	Cum minutione.	Cũ litargyro, aceto, & oleo ros.	Cum stercore caprino, uel aceto.
8	Pediculi.	Humida. Senilis Hyemal. Meridio. Salubris	Ex supfluitate humida, grossa, expulsa uirtute ad cutẽ, & ex ficubus siccis comestis.	Notum est, & manifestũ.	Cum pillulis ieræ.	Cũ subtili dieta, et multa balneatione.	Illiniatur costo, & lauetur cum furfure.

COMM. REIP.

1 Poſt minutionē utatur potu ptiſanæ, cũ lentibus coctis in tertia parte ordei, & iuiubis, & ſebeſten, mixto cum ſyrup. papaueris: & cibo cucurb. cum agreſta coct. Et ſi tardatur ipſorũ exitus, Recipe ficus. v. lentiũ excorticatarum ʒ ſ. ſe. feni. ʒ 1. & ſ. coquantur in rotula aquæ uſque ad ʒ 7. (alias, tertiam) & cum eis miſceantur ʒ xxx. aquæ granatorũ, & utatur potu ipſius. Et ſi conſtipat̃ natura, utatur̃ zuccaro roſ. diſſoluto in ptiſana, uel medulla caſief. & electuario prunoꝝ. Et ſi lenificat̃, utatur farre ordei cocto cum granis myrti, gumi ara. luto arm. & trociſcis ſpodĳ conſtipatiuis, & rob granatorũ. Et ſi cum hoc accidat tuſſis, coquat̃ cum rob myrti. Et utatur panico cocto cum farre ordei, etiã granatis. Et euitanda eſt lenitudo naturæ poſt ſeptimũ. Et in principio inſtillandũ eſt in oculis de aqua roſ. uel de aqua coriandri recentis, infuſo in eis prius ſumat. Et ſi in eis fuerint puſtulæ, imponat̃ in eis antimoniũ. Et in declinatione comburat̃ penes patientē tamariſcus, & ſarmenta uitis in hyeme: ſed in æſtate fiat fumigiũ cum ſandal. & myrto. Superponant̃ capiti roſæ tritæ: & quando ſiccantur, ſuperponatur eis ſal cum oleo ſiſami per quinq; horas. Et lauetur cũ aqua ebullita tum myrto: deinde cũ farina rizi, & panici, & croco, & dimittatur per diem & noctem, & lauetur cum furfure.

2 Antequã perfecta ſit, ſperandũ eſt in cura eius: tamen præcedendũ eſt cum minutione, & purgatione. Sumendũ eſt de nutrimẽtis humectatiuis. ut carnibus arietis, & hædi, & lacte recenti. Et utendũ eſt gargariſmate cum lacte feniculi, oleo amygdalarũ: euitato aëre frigido, & ipſo patiente locato in loco calido, & humido. Etiam euitato eo quod generat cholerã nigram: ut carne uaccina, & groſſa, lentibus cum aceto. Et ungendum eſt corpus cum oleo uiol. adipe anatis, & gallinæ. Deinde lauetur cum aqua ebullita cum camomilla, corona regia, & uiolis. Et fricentur manus cum farina cicerum, & fabarum. Et bibendum eſt de aqua caſei quolibet die ad libram, (alias, coct. per tertiam.) Et ſumendũ eſt de dragea iſta. Recipe mirabolanorũ, kebuloꝝ, & nigrorũ ana. ʒ 1. polypodĳ, epithimi, ſandal. bugloſſæ ana. danik. ĳ. laſuli, ſalis, petrolei ana. danik 1. Et ſumendum eſt de trociſ. tyroꝝ in aur. ʒ ĳ. diſſolutis in ſyr. mellis, & de carnibus ipſoꝝ. Et ſignũ ſanationis eſt per caſum corticũ cutis eius.

3 Euitatis generãtibus flegma, ut piſcibus, lacte, tuberibus, & fructibus humidis & frigidis, ſumendũ eſt de carnibus ſylueſtribus ſalitis: & illiniendũ eſt cum farina, & petroleo albo, litargyro, pyretro, papauere ſylueſtri, radice uitis, & elleboro, tritis cum aceto: & tingendum eſt cum hoc. Recipe gadis indici ʒ ĳ. rubeæ ʒ 1. terantur, & diſſoluantur cum aceto per triduum. Et utendum eſt ſquama ferri, myrrha clara, infuſis in aqua corticum granatorum.

4 Poſt euacuationē euitato eo quod generat flegma, uel choleram rubeam, & correcto nutrimento eius, illiniendũ eſt (ſi eſt alba) cum cortice radicis capparis, trito cum aceto, uel cum ære uſto, ſale armoniaco, & rubea, infuſis in aceto: dimiſſis omnibus in ſole per hebdomadam unam. Deinde fiat illinitio cum eis. Et ſi eſt nigra, illinitio fiat cum arſenico, & furfure, & nitro, tritis cum aceto.

5 Poſt purgationem, & minutionem, euitatis generantibus eam, ſi ſit in facie, curetur cum oleo tritici confecto ut prædictum eſt. Et ſi ſit in alia parte corporis, illinitio fiat cum mirabolanis citrinis, tritis cum gumi prunorum, diſſoluto in aceto, uel oleo, & farina cicerum, diſtemperatis cum aceto.

6 Purgato corpore, & correcto nutrimento, curetur pruritus balneo aquæ ſalſæ. Et fricetur corpus farina lupinorum, aceto, oleo roſ. pulpa melonis: & aqua blitarum, uel aqua apĳ, aceto baurac, & oleo roſ. Et ad ſcabiem, bibat de aqua fumi terræ rotul. ſ. Sed prius ſumendum eſt de his pillulis. Recipe mirabolanorum citrinorum, aloe, dragag. ana. ʒ 1. croci, danik. ĳ. terantur, & de eis fiant pillulæ. Et illinitio fiat nocte cum baurac, ſale, coſto, & condiſio ana. ʒ ĳ. tritis cum oleo roſ. Et lauetur, & balneetur aqua ebullita cum uſnen: deinde cum aqua roſ. & ſandal. Vel illinitio fiat cum ſulfure albo, condiſio, & arſenico rufo ana. & tantundem cinerum uitis, cum oleo roſ. mixtis.

7 Euitatis generantibus flegma, corpus illiniatur ſtafiſagria, lupinis, cardumeni, & aceto: uel cum radice lilĳ cœleſtis, trita cum melle. Deinde balneetur. Aut illiniatur ſulfure, & ciceribus tritis cum aceto.

8 Purgato corpore, & correctis nutrimentis, poſt emplaſtrum ſtudeat lauare corpus per ſpiſſam balneationem: & induere indumenta delicata & munda de lino: euitata comeſtione ficuum ſiccarum. Et illiniatur corpus argento ui. mortificato cum ſtaphiſagria trita cũ oleo cartami per unã noctem, et balneet̃ mane. Aut recipe coſti, cardumeni, fellis uaccini ana, terantur bene in oleo fiſticitio; & eiſdem illiniatur corpus: deinde lauetur, & fricetur furfure ſimilæ.

De morbis accidẽtib. in ſupficie corpis ex cã interiori nõ appropriatis alicui membro eius.

	NOMINA	Complexio AEtas Tempus Regio Salus, uel ti.	CAVSA	SIGNVM	EVACVATIO	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Punctili, ſcilicet eſſera	Calida Iuuenilis Aeſtiuum Meridio. ſalubris	Ex ſan. ſubtili mixto cũ cholera rubea, uel flegmate ſalſo	Puſtulę latæ, ſparſæ, cũ pruritu forti, colore rufo, in die ſi cholericę, in nocte ſi flegm.	Cum minutione ſi cholericæ, cũ decoct. mirabol. & & fructuum ſi flegmaticæ.	Cũ ſy. acet. & aqua prunorꝝ, & granat. & illinitiõe cũ amido, galla, carne mel. et ole. roſ.	Cũ illinitione farinæ ordei, aqua apij, & abſinthij.
2	Puſtulæ paruæ	humida Seneſc. et ſeni. hyemale Frigida ſalubris	Ex humiditate groſſa, uel acuta	Capita acuta in acuitate materiæ, & ſparſa in groſsitudine.	Cum yera pigra.	Cum ſubtili dieta, & balneo.	Cum illinitiõe laudani, & rutæ tritæ cum aceto.
3	Punctili, ſcilicet aſaf	Calida Iuuenilis Aeſtiuum Calida ſalubris	Ex humitate ſubtili, mixta cum ſanguine.	Puſtulę paruę, & rotundæ, ut grana panici	Cum minutioue.	Cũ illinitione in balneo facta cũ farina ord. lupin. et melo. pulp. oleo roſ.	Cũ acet. citrullis, ſaleq; groſſo trito, ad fricandum cum eis in balneo
4	Verrucæ & claui.	Frigida ſeneſcens Autumnale Frigida ſalubris	Ex flegmate mixto cum cholera rubea.	Puſtulę duræ, magnæ, rotũdæ, ſed claui ſt̃ duriores eis in radice q̃ oriũt̃	Cum decoctione epithimi.	Supponant̃ eis primo ficus apparẽt. ĩ arbore, tritę acet. ſqllitico, uel calẽdula, uel uerruca,	Cũ ſtercore caprino trito cũ aceto. Et fricẽtur ſæpe in die cum aceto
5	Ignis perſicus	Calida Adol. et iuue. eſtiuũ, et ueris Calida tio. ſi multꝰ ſit	Ex ſanguine eruginoſo	Ampullę ut ex ignis cõbuſtione, aperiunturq;, et ex eis fluit erugo	Cum miuutione	Cũ unguento ceruſſæ, & cãforæ poſt perforationem cum acu.	Poſt pforationẽ cũ acu, fiat illinitio cũ lentibus coctis, cũ corticib. granati frigi.
6	Vlcera ex cõbuſtura	ſicca ſeneſcens autumnale ſicca ſalubris	Ex ſang. aduſto, melancholico	Puſtulæ magnæ, apertæ, cum cortice nigro.	Cũ minutiõe, & decoctione epithimi	Cũ illinitione litargyri, & adipe gallinæ	Cũ emplaſtro lentiũ coctarꝝ, uel cũ ung. ex albuginib. ouorꝝ agitatis cũ oleo uiol.
7	Mater ſanguinis	Vniuerſalis Vniuerſalis Vniuerſale Vniuerſalis ſalubris	Ex ſang. ſudãte ſub cute penes fiſſurã art̃iæ ex uulnere, & adhęret cũ panniculo ſuper eã.	Albeſcit locꝰ, & color eſt melãcholicus: & qñ cõprimit̃ fugit ipſe color	Nulla fiat	Ligetur poſt illinitionem cũ ſandalis.	Cum roſis, & myrto
8	Sudor intenſus	Calida Iuuenilis Aeſtiuum Meridiona. tio. ſi debilit.	Ex apertione pororum, & multis humiditatibus.	Sudor manans: & eſt ſignũ notũ	Nulla fiat	Corpus illiniat̃ luto armeno, aqua roſ. oleo myrtino, & pomorum	Cum illinitione olei, gallæ, & ceruſſæ gipſinæ.

COMM. REIP.

1 Si fit ex cholera rubea, bibendum est de aqua oxyfera, mixta cum syrup. acet. & camfora. Et illiniendum est aqua coriandri recentis, & farina ordei: & corpus est abluendum aqua foliorum oliuæ coctorum. Si ex flegmate, sumendæ sunt ʒ. ij. syrup. acet. cum aur. 1. mentastri syluestris. Et illiniendum est farina ordei, & apio. Quæ nisi conferant, bibendum est de aqua casei per aliquos dies, cum dragea facta de mirabolan. kebulis, & nigris unc. ij. turbit, danit. ij. & feni. ʒ v. & postea aqua casei cum zuccaro albo.

2 Hæ pustulæ fiunt ex humore malo incluso inter cutem & carnem: quare purguto corpore, & euitato quod generat humorem grossum, calefaciendę sunt pannis infusis in aqua calida: superficies membri: postea illiniatur aceto infustonis myrrhæ, & rutæ cum aceto.

3 Illiniendum est super eos cum pulpa melonum: & facienda est balneatio sæpe, & diuersa, cum aqua ebullita cum coro. regia, & furfure: & nullo modo aquæ frigida. quia ut plus generatur morbus ex ea. Et si illinitio fiat in balneo cum galla, & uenis citrinis tritis oleo rof. satis iuuabile erit in morbis istis.

4 Emplastrũ fit cũ nigella trita, aut cũ battitura æris trita cũ aceto. Et nisi conferat, utendũ est talbidion: deinde butyro. Et ad corticẽ extirpandũ, utendũ est iterũ abstersiuo: deinde butyro. Eradicet aũt ære uiridi, ære usto, pulpa colloquin. barac, sale armoniaco, caly arsenico, usnen pso ana. & calce parte v. trita in aqua saponis. Tñ debet prius radix ipsarũ ligari aliq̃ pilo caudæ eq. Et ut nõ reuertant̃ de cętero, utant̃ cauterio ignecalefacto. Verrucaria cõquassata cũ modico salis, uerrucis supposita, eradicat, & sanat. Sed ĩ supcilio supiore ĩ angulo oculi applicare, dãno.

5 Perforatis ampullis cum acu, superponatur eis cerussa mixta cum litargyro, sand. & camphora, tritis cum aqua rosarũ. Tamen infundenda est bombax in eis: Deinde superponenda in hora post horam: & illiniendum est circa eos luto ar. infuso cum aceto mixto cum aqua.

6 Purgato corpore, & euitatis nutrimentis generantibus duas choleras, utendum est nutrimentis attenuatiuis & laudabilibus. Deinde illiniendum est aqua ebullita cum radice liliĳ, colata & mixta cum cera liquefacta. Sed super uestigia ulcerum & morbillorum illiniendum est litargyro, & rad. cannæ persæ siccæ, farina rizi, sem. melonis, & costi, tritis cum aqua se. melonis.

7 Si fit in ascella, uel in inguine, collo, uel alio loco corporis in quo sunt multæ arteriæ occultæ, tunc nulla cura fiat cum ferro. quia dubitandum est, ne fluxus sang. fit intensus in ea. Sed si fit in loco paruarum arteriarum, potest curari cum ferro: & scindenda est pellis per longum: & extrahatur sanies, si qua est in ea. Et arteriæ discooperiantur, & suspendantur cum hamo. Deinde intromittatur acus cum filo de sera sub uno latere arteriæ, & ligetur, & incidatur filum, & similiter in alio latere: & abstergatur sanguis. Deinde superponatur puluis citrinus: deinde unguentum consolidatiuum.

8 Illiniendum est cum litargyro & galla, tritis & dissolutis cum aqua fol. uitis, & oleo citoniorum. Quod sic fit. Recipe citonĳ, & florum eius p. 1. rof. siccarum p. v. coquantur aqua cõmuni ad consumptionem medietatis. Deinde coletur, & misceatur cum eo oleum rof. in media parte ipsius. Deinde coquatur, donec deficiat aqua, & remaneat oleum solum. De quo utendum est circa emunctoria membrorum principalium.

De eo quod multiplicatur in superficie Capitis & Faciei.

1	NOMINA	Complexio Ætas Tempus Regio Salus, uel ti.	CAVSA	SIGNVM	EVAcuatio	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
2	Tinea	ualde sic. & h. adol. & senil. Autumnale sicca, uel hu. salubris	Ex flegmate salso	Vlcera in quibus cutis capitis perforatur, ad modum canabi	Cũ minutione cephalicę, uentosa, & aqua fumi terrę	Cum unctione olei rosṡ. & puluere foliorum liliȷ̃	Cum illinitione facta de charta usta, & aceto
3	Impetigo	humida senescens hyemale humida salubris	Ex uapore salsi fleg. & sang. mixto cũ cholera nigra	Cadit de cute capitis ut furfur	Cum pillulis yerę, uel aloe	Lauetur mal uauisco albo & aqua bletarum	Illiniatur cum foliȷ̃s rosarũ & bainach tritis
4	Magnitudo capitis, & tortura ipsius	sicca senescens autumnale sicca salubris	Ex uentositate grossa, dimissa int iũcturas capitis	Magnitudo capitis contra modum naturalem	Cum pillulis opertiuis	Cũ emplastro facto de nasturtio trito in aqua, & sparso super pannum	Illinatur cum uenis tinctor, & oleo amygdalarũ amararum per triduum
5	Apostema molle sub cute capitis	sicca senilis autumnale sicca salubris	Ex humiditate subtili, inclusa intra craneum & cutem capitis	Fugit de leui cũ digito comprimitur	Cum pillulis de yera, uel cochȷ̃s, si corpus repletum est	Illinatur luto armeno, aqua rosṡ. & aceto, & ligetur	Illinatur cum corticib. granati, & nuce cipressi, tritis cum aceto, & ligetur
6	Pannus, & lentigines faciei	humida senescens hyemale humida salubris	Ex uapore sang. adusti, uel humoris melancholici	Puncti in facie in alieno colore, cũ aliqua asperitate	Cum minutione cephalicę & potu aquę casei	Illinatur cum usnen condito cum se. psiliȷ̃, melonis, & farina hordei	Illinatur cum amygdal. amaris, lentib. coctis, & ficub. tritis
7	Morũ, pustulæ in facie, & pustulę lenticulares	sica senescens autumnale sicca salubris	Ex humore grosso cum acuitate	Pustula uicerata in parte interiori maxillæ procedens, uel lenticularis ut lens	Cũ decoctiõe epithimi	Cũ unguento uiridis æris	Fricetur cum zuccaro ut exeat sanguis
8	Vstiones & fissurę faciei	sicca senescens autumnale sicca salubris	Ex materia grossa, & acuta	Vlcera liuida ut tinea	Cũ decoctiõe epithimi, et minutione cephalicæ	Fricetur locus, & ilinetur unguento ruffo	Illinatur cum litargyro, oleo, aceto, & uenis citrinis
9	Alopitia, & uitium serpentis	sicca senes. uel adol. autumnale sicca salubris	Ex aliquo humore	Casus pilorũ cum colore humoris agentis	Cũ minutioe si ex sang. & pilsulis yeeę & cochȷ̃s, si ex alio humore	Fricetur cum panno aspo, & illiniat̃ cũ amygd. am. & oleo balsa.	Illinatur cum capillis ustis, spuma maris, amygdalis amaris, tritis cum aceto.

1532

CVRA COMMVNIS.

COMM. REIP.

1. Vngatur caput oleo ſiſamino, & aſpergatur de puluere florũ lilij. Aut recipe gallæ, myrti ana. olei ſiſamini ʒ iiij. ceræ ʒ ij. liquefiat cera: miſceantur, fiat unguentum. Aut fiat de luto olibani, ſtercore columbino, ſale tritis, & diſſolutis in oleo ſiſami. Quod ſi non conferat, minuantur ambæ uenæ quæ extra aures ſunt, & liniatur caput cum ſanguine extracto.

2. Poſt purgationem corporis per triduum, Recipe farinæ cicerum ʒ iiij. farinæ fenugræci, baurac, nitri albi, triti bene, & maluauiſci ana. ʒ i. diſtemperentur cum aceto mixto cum aqua ſæpe: radatur caput: deinde inungatur cymolea, oleo roſ. & aceto.

3. Purgato corpore fiat ſternutatio cum xyloaloe indiano, aloe, ſpuma maris, fiſticis, ſuſ, & ambra ana. croci parte 5. inde terantur, cribellentur, & diſtemperentur ſucco maioranæ ad pondus aur. 1. Et imponendum eſt de ſucco ipſo naribus per naſale per triduum in quolibet menſe, principio, medio, & fine.

4. Si corpus eſt repletum, euacuandum eſt. Et correctis nutrimentis, illiniatur cum eo quod dictum eſt. Et omne deſiccatiuum conſumens humiditatem eius, iuuatiuum eſt.

5. Fiat illinitio talis. Recipe corticum cannarum ʒ v. ſem. radicis, erucæ, condiſij ana ʒ ij. terantur cum ſucco radicis, & illiniatur per noctem de eis. Lauetur mane cum furfure. Et ſi pannus eſt groſſus, fiat cum ſinapi trito cum ſtercore paſſerum, infuſis & diſſolutis in decoct. ficuum. Et ſi exinde fit ardor, illiniatur cum dragaganto, & lacte recenti.

6. Quod niſi conferant medicinæ, fricetur inſtrumento chirurgico, aut zuccar. fricatione bona, ad eradicandum ipſum, illinito poſt unguento uiridis æris. Et eradicato ipſo finaliter, illinitio fiat de unguento rufo, & alio, generantibus carnem. Et puſtulæ lenticulares inungantur unguento facto cum cera liquefacta, oleo, gumi arab. baurac, & condiſio. Et ſi pruritus fuerit, liniatur cum opio.

7. Purgato corpore ſuperponantur loco ſanguiſugę, ad ſugendum ſang. aduſtum. Deinde illiniatur lentibus tritis, coctis cum adipe gallinæ: & illiuiendum eſt ſuper fiſſuras faciei, cera liquefacta, oleo mixto cum dragaganto, & mucilag. ſem. citoniorum: & abluendæ ſunt poſtea furfure ſimilæ. Et ſi fiſſura fit in labio, illiniatur cornu ceruino uſto, trito cum ſepo caprino liquefacto.

8. Euitatis rebus generantibus humorem, ex quo fit, fricetur panno groſſo locus donec rubeſit. Deinde ſcarificetur profunde, et liniatur allio trito, ſi ex flegmate fuerit, uel cum baurac, ſinapi, & ſtafiſagria tritis in oleo. Et ſi inde ampulletur, illiniatur oleo roſ. ceruſſa, & adipe gallinæ. Si ex cholera rubea fiat, illiniatur cũ abrotano, uſto licio, & oleo myrtino. Deinde lauetur cum furfure, & maluauiſco. Et ſi pili cadunt poſt acutũ morbum, humectetur corpus cum hædis, arietibus, & balneo. Et inungatur oleo myrti, & oleo emblicorum.

De moribus accidentibus in superficie corporis, ut Pedibus & Manibus.

	NOMINA	Salus, uel tior. Regio Tempus Aetas Complexio	CAVSA	SIGNVM	EVAcuatio	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Vena ciuilis.	Salubris Calida Hyemale Iuuenilis Calida	Ex sanguine melancholico adusto.	Siccitas ipsius uenæ, ipsa mota sub cute.	Cum minutione, si est cum febre.	Cibetur carnibus, arietinis, & similibus.	Cum balneo, & illinitione membri.
2	Vitium elephantis.	Salubris Sicca Autumna. Senescens Sicca	Ex melancholia.	Magnitudo ad modum pedis elephantis.	Cum pil. aloe, & aq̃ casei.	Cũ quiete & ocio, & nutrimentis laudabilibus.	Cũ illinitione facta cum acacia, & rami. & aloe.
3	Varices	Salubris Sicca Autumnale Senescens Sicca	Ex melancholia, & multo labore pedum.	Tortura uenę pedis, & grossitudo, & ipsius uiriditas.	Cum minutione ipsarũ uenarum, & decoct. epithimi.	Cum modico labore, & bono cibo, & balneatione.	Cum modico labore, & balneatione.
4	Scissura, & excoriatio manuũ, & pedum.	Salubris Sicca Autum. Senescens Sicca.	Ex pruritu de hu. melãcholico, siccitate, lęsura ex equitatione.	Manifestum.	Cum decoct. epithimi, si est de melancholia.	Illiniatur uiol. tritis mane, & sero.	Illiniatur gumi granorũ uiridium, cocto cum oleo.
5	Pannaricium.	Salubris Calida Veris Senes. & iuue. Calida	Ex sanguine.	Apostema prope unguem cũ multo dolore.	Cum minutione.	Infrigidet̃ super calefactũ, cum psillio in frigidatiuo.	Cum psillio trito aquæ, & aceto.
6	Inflatio pruritus, & lęsio digitorum.	Salubris Frigida Hyemale Senil. adol. Humida	Ex inclusione alicuius rei in eis, quæ propter frigus nõ potest dissolui.	Manifestum.	Nulla fiat.	Emplastret̃ lentibus excoriatis, tritis aqua blitarum.	Cum furfure cocto aqua & aceto.
7	Curuatio unguiũ, & subtiliatio ipsorum.	Salubris Sicca Autum. Senescens Sicca	Ex siccitate.	Manifestum est.	Nulla fiat.	Cũ cera, oleo uiol. & amygdal.	Cum cera, oleo sisamino.
8	Baras, unguium, & læsio ex calciamẽto.	Salubris Frigida Hyemale Senilis Frigida.	Ex flegmate.	Albedo in ungue.	Cum pillulis aloes.	Cũ fenugręco & se. lini tritis cũ syr. acetoso in emplastro positis.	Cũ sulfure citrino, rufo arsenico, tritis cũ aceto, illinienniendo cũ eis.

1532

COMM. REIP.

1 Euitatis acutis, ut piscibus, & lenticulis cum aceto, dactyl. & similibus, illiniatur locus cum aloe: ad prohibendũ eius accessum. Et si manifesta: liganda est super tabella plumbea, & inuoluenda pars egrediens cum ipsa tabella bona ligatura: & suspendenda est ipsa tabella, ad extendendum eam moderate, ita ꝙ non possit incidi. Et nisi manifestetur aliqua pars ipsius extremitatis, scindatur locus ipsius. Deinde apparebit extremitas aliqua. Et iuuat ad extrahẽdum eam emplastrum factum tale. Recipe ceræ ritul. quart. ij. oleo sisami. tantundem: litargyri, cineris cannarum ana. ʒ iij. calcis ʒ i. fiat unguentum, uel emplastrũ cum psillio, & oleo uiol.

2 Post euacuationem & illinitionem ligandæ sunt tibiæ fascijs fortibus, & latis, a calcaneo ad genu. Vtendum est uomitu, & emplastro fe. caulium, sarmentorum uitis, cinerum lupinorum, nitri, stercoris caprini, farinæ fenugræci, distemperatorum insimul cum succo caulium.

3 Euitatis nutrimentis generantibus choleram nigram, utendum est quiete pedum in modico labore ipsorum. Quia communiter generantur ex ponderoso humore, & onere. Et correctis nutrimentis, si uis, curetur ferro: & scindendum est super uenas. Deinde ligandæ sunt ipsæ uenæ in loco sano ipsarum cum filo de serico, in quolibet latere: & incidenda sunt corpora intermedia ipsis ligaturis.

4 Bibat patiens quolibet die per hebdomadã unc. ij. olei sisamini: & sumat de pedibus anetum. Et liniatur super fissuras pedum de alcanna distemperata cum fenugræco trito. Et super fissuras calcanei, & partium ipsius de sepo caprino, cum galla trita, uel medulla tibiarum uaccarum, mixtis cum cera, oleo uiol. litargyro, dragagan. & galla. Sed super læsionem accidentem ex equitatione, uel alia re in eis, illiniendum est cum lytargyro dissoluto in oleo ros. aut cum luto ar. dissoluto in oleo ros. Et superponendæ sunt ei rosæ tritæ cum myrto.

5 Et nisi mitigetur dolor cum infrigidatiuis, utendum est medicinis maturatiuis. ut se. mentastri, & lini, superpositis ei. Et superponatur pannus lini cum psillio infrigidato. & per hoc aperitur: & comprimatur, ad expellendum id quod in eo est. Et superponatur lentes coctæ in aqua ros. cum myrto. Aut ungendum est cum unguento albo. Et si fortificatur dolor, liniatur opio, & aceto. Et superponatur pannus cum psillio.

6 In hyeme illinitio fiat cum ficubus coctis in aqua caulium, & lentibus excorticatis: uel orobo, lupinis, & bletis coctis in aqua: uel decoct. raparũ: uel ficubus tritis cum oleo. Quod si non conferat, fiat cum iusquiamo cocto in aqua. Et si color est liuidus, scarificandus est locus, & emplastrandus oliuis coctis. Et si excoriatio ipsorum fit ex concussione, ungendum est super eos, & ligandus est pãnus cum diachilon, illinitione facta prius de rufo arsenico, & citrino, & opopon. tritis in oleo amygdalarum amararum, & oleo. Ad euellendum unguem corruptum, emplastrum fiat cum euellentibus eum.

7 Humectanda est complexio nutrimẽtis cõuenientibus. ut carnibus arietinis, hædinis, gallinarum, piscibus asperatilibus. Et utendũ est diachilon dissoluto in oleo amygdalarũ, & uiol. Emplastrandum est mastice trito cum passul. sine nucleis. Et si corrumpitur unguis, & uis eum euellere: emplastretur diachilon: & illiniatur cum arsenico rufo, & citrino, & opopon. dissolutis in oleo amygdalarum amararum, & oleo communi.

8 Illiniendum est super unguem medicamine tali. Recipe uisci, arsenici ana. cantaridum quartam partẽ illius: terantur aceto, & ex his fit illinitio super unguem. Et concussio unguis ex percussione, aut re simili, emplastranda est folijs myrti, & granati, cum aqua tritis: uel cum farina ordei, & oleo sisami. Et læsio de calciamẽto curãda est pulmone caprino superposito: & si comburitur, & superspergitur ei puluis cinerum eius, iuuabit eum ualde. Hoc idem facit pul. cineris pellis uetustę. Mitigato dolore, utendum est cinere fenugræci, & acacia, tritis, & distemperatis cum aceto.

De Vulneribus, & Vlceribus multiplicatis.

	NOMINA	Salus, uel tior. Regio Tempus Aetas Complexio	CAVSA	SIGNVM	EVAcuatio	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Vulnus ſingulare.	ti. ſi mẽ. no. ꝑ. Vniuerſalis. Vniuerſale. Vniuerſalis. Vniuerſalis.	Extriſeca, enſe, uel gladio.	Manifeſtum.	Nulla fiat.	Cũ adhęſione labiorũ, euitata re cadente in eo.	Cũ bona ſtrictura, & plumaceolis bene formatis.
2	Vlcus ſingulare.	ti. ſi mẽ. no. ꝑ. Vniuerſalis. Autumna. Senilis Frigida	Ex uulnere præcedente.	Vulnus chronicum.	Cum minutione, ſi corpus fuerit repletum.	Cum bombace uetuſta, infuſa in oleo roſarum.	Cum papauere ſylueſtri uſto, aut alphita, & thure. (alias, farina ordei, & thuris.)
3	Vlcus ſordidum.	ti. ſi. mẽ. no. ꝑ. Humida. Hyemale Senilis Humida	Ex debilitate mẽbri in diſſolutione ſuperfluitatis cibi.	Sordicies humiditatum.	Cum ſyr. roſ. & troc. uiol.	Cibeť pullis, perdicibus frixis, uel rebus aſſis in ueru.	Illinitio fiat cũ melle.
ꝝ	Vlcus frigidum.	ti. ſi. mẽ. no. ꝑ. Meridional. Siccum Iuuenilis Frigida	Ex uſu rerũ frigidarũ, & uulnere præcedente.	Liuiditas, & pauca caliditas.	Nulla fiat.	Cibeť iure cicerũ, cũ carnibus coctorũ.	Epithimeť ſuper locũ ſæpe in die aqua tepida.
5	Vlcus cũ mala cõplexione.	ti. ſi mẽ. no. ꝑ. Frigida Hyemale Senilis Humida.	Ex ꝓhibitione diſſolutionis, multaqꝫ cibi ſumptione.	Multa humiditas, eruginoſa, & caro mollis.	Cum turbit, & mirabolanis.	Cũ litargyro, oleo roſ. & aceto, cadmia, ac gũi, balauſtia, inſimul tritis.	Cũ thure, alphita. i. farina ordei, et melle diſtemperatis.
6	Vlcus cũ mala complexione ſicca.	ti. ſi mẽ. no. ꝑ. Humida. Autum. Senilis. Sicca.	Ex multo intenſoqꝫ labore, & pauca cibatione.	Ariditas uulneris, & macies ipſius.	Nulla fiat.	Cibeť pulte, & iure unctuoſo: & laueť locus aqua tepida, & oleo roſarũ.	Cibetur ouis mollibꝰ, et ſuperponať uulneri butyrum coctum.
7	Vlcus cum caliditate.	ti. ſi mẽ. no. ꝑ. Sicca Aeſtiuum Seneſcens Calida	Ex intẽſo motu, & effectu alicuiꝰ rei calidæ, uulnere præcedẽte.	Rubedo membri cum inflãmatione, & dolore.	Cum minutione.	Cibeť pullis, cũ acetoſa, ſugat granatũ & pomũ, & utendũ eſt ung. ceruſ.	Cum priſana, aqua granati. & tamarind.
8	Vlcus cũ apoſtemate, uel carne addita.	ti. ſi mẽ. no. ꝑ. Sicca Aeſtiuum Iuuenilis Calida	Ex ſuperfluitate pręcedente ad locum uulneris.	Inflatio, uel caro addita ſuperficiei corporis.	Cum minutione.	Cũ iulep, aqua ordei, & ſyr. acetoſo, & cibo frigido, cũ ſucco granat.	Illinitio fiat cũ unguẽto ceruſſæ.

1532

COMM. REIP.

1 Post adhaesionem uulneris cum quatuor plumaceolis ex utroq; latere, superius & inferius, si non adhaeret, suatur. Et potest fieri sutura, quando uulnus accidit in latitudine corporis. Et si calefit uulnus, superponatur uulneri pul. sandal. infusus in aqua endiuiae super plumeaceolis. Et sutura fit per biduum, uel triduū in uulnere, nō in sanguine ipsius: fricentur labia ipsius cum capite instrumēti lati, ut sanguinem emittant. Deinde ligent̄, ut supradictū est. Si uulnus est magnum, superponat̄ pul. citrinus factus de sarcocolla ʒ ij. aloe, opio, sief, memite ana ʒ 1. sang. dra. myrrhae ana ʒ s. croci danič 1. tritis & cribellatis: fiat pul.

2 Si ulcus non est mundum, impleatur bombace uetusta cum butyro ueteri, et mundificetur lotione mellis. Et si est sine febre, curetur unguento fusco. Mundificat quoq; ulcus, & generat carnem thus, aloe, aristol, radix lilij coelestis, & cadmia argenti: terantur bene, ex superponantur ulceri. Et si humiditas sit multa, distemperentur dictae medicinae melle, & cum eis illiniatur super pannum lini: & superponantur ad modum unguenti. Et si ulcus est in capite, & non tangit craneum, superponatur ei unguentum factum de oleo ros. ʒ iiij. cerae ʒ iij. liquefacta tñ cera in oleo: & mixtis cum eis aloe, acacia, sang. dra. ana ʒ s: Et repleto uulnere carne, consolidetur galla, cortice granati, balaust. abrotano usto, & folijs lilij.

3 Vitet humectatiua, & multum cibum. Et sumat galliculos. Curetur hoc unguento. Recipe armoniaci ʒ iiij. uiridis aeris ʒ 1. aristol. ʒ 1. dissoluatur armoniacum cum aceto, & alijs medicinis. Misceantur. Et curetur unguento facto de litargyro, & uenis citrinis, cum aceto, & oleo ros. Et si ebullitio fuerit multa, auge in eis modicam partem gallae, balaustiae, & cadmiae argenteae.

4 Parum bibat de aqua. Et curetur ulcus cum unguento fusco de unc. 1. litargyri, & ij. parte rotulae olei, prius trito litargyro bene, & cocto donec nigrescat. Deinde misceat̄ thure, sang. dra. sarcoc. ana ʒ ij. agitentur: & comedat uuas passas sine nucleis, oleum, & ficus.

5 Vtatur unguento mane, & luto uetusto sero: etiam modico unguento aeris uiridis posito super illud per diem totum cum bombace ueteri. Et si ulcus est magnum, cum carne molli inflata, & humiditate corrupta, utatur medicamine acuto. Et facto cortice super illud, superpone ei butyrum cum bombace ueteri. Et nisi contulerit, fiat combustura cum cauterio.

6 Debet augere cibum, ut competit. Et curetur ulcus cum rebus minoris desiccationis, farina orobi, & ordei. Et utatur in cibo humectatiuis, iuscellis unctuosis, & lacte recenti, cum similibus corpus humectantibus.

7 Infrigidetur complexio. Et curetur unguento confecto de litargyro, aceto, & uenis citrinis. Et superponatur plumeaceolis sandal. tritum. Et fiat illinitio circa uulnus cum sandal. aqua endiuiae, portulacae: & nutriatur, oleribus aceto coctis, cum cucur. si est cum febre: si sine febre, cum gallo, & succo granati.

8 Superponatur plumaceolis sandal. tritum. Et fiat illinitio circa uulnus cum utroq; sandal. & aqua semperuiuae. Et si est cum eo caro addita, utatur unguēto aeris uiridis. Et si in labijs uulneris est caro dura, fricetur instrumento chirurgico, & euellatur. Et si caro est grossa, incidatur ferro. Deinde cum unguento curetur. Et si non potest incidi, superponatur de kalkidion, & dict baralick: deinde butyrum, donec cadat cortex. Deinde medicamen duram faciens carnem.

De Vlceribus, Cōbustura ignis, extractiōe telorū, spinæ, & Percussione cū fustibus.

	NOMINA	Complexio Ætas Tempus Regio Salus, uel ti.	CAVSA	SIGNVM	EVACUATIO	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Vlcus cum separatione cōtinuitatis uenę.	Vniuersalis. Vniuersalis. Vniuersale Vniuersalis tior. in arteria.	Manifesta est.	Si est exitus ex arteria, erit cū saltu, cum colore rubeo.	Nulla fiat.	Pāni infusi in aqua ros. & aceto applicentur loco.	Aspergatur ei pul. uasis figuli cū extrahit de fornace.
2	Vulnus neruorum.	Vniuersalis. Vniuersalis. Vniuersale. Vniuersalis. tior. in neruo.	Manifesta est.	Manifestum est.	Nulla fiat.	Cum oleo ros. & thucia condita cum eo.	Cū lana infuso oleo tepi. & calce lota cū oleo, aut gumi grani uiridis cū oleo.
3	Vlcus cū fractura ossis.	Vniuersalis. Vniuersalis. Vniuersale. Vniuersalis. Tior. in cap.	Ex lapide, casu, uel simili re.	Partes inueniūt separatæ, tangēdo cum manu: & difformitas.	Cum minutione.	Cū emplastro stricto fortiē, cū reseruatiōe æqli, & decēti.	Si est in capite, cū aristol. rot. trita aqua bethonicæ.
4	Vlcus cum dolore.	Calida Adolescens. Veris. Vniuersalis. Timorosum.	Ex forti retentiōe mēbri.	Manifestum.	Cum minutione.	Illiniatur cū sandal.	Illiniatur opio.
5	Vlcus malignum.	Calida. Adolescens. Veris. Calida tio. in mē. no.	Ex multa quātitate humorū, & prohibitiōe dissolutionis.	Vlcus nigrum.	Cum decoctione fructuum casief, & minutione.	Illiniat infusione sand. camforę in aq ros. Comedat pisas coctas cum succo granati.	Vtat lactucis, & endi. & emplastret butyro, aq endiuiæ, & maluauisco ol. ros. & uiol.
6	Fistula.	Humida. Senescens. Hyemale. Meridiona. tior. in mē. no.	Quando ulcus transit. xl. dies.	Constrictio oris, amplificatio fundi post xl. dies.	Cum minutione, si fuerit corpus repletum.	Repleat bombace infuso in uino cocto ad. iij. & ex puluere citrino.	Cū gumis uuarum ustis, & aqua rosacea.
7	Combustura ignis.	Vniuersalis. Vniuersalis. Vniuersale. Vniuersalis. ti. si pxˣ. mē. no.	Manifesta.	Manifestū.	Cum minutione, si dubitatur ꝙ fiat apostema.	Superponat ei ouū, cū aqua & luto ar. infuso in aceto, & aq solatri.	Emplastretur lentibus bene coctis.
8	Extractio telorū, & cura percussionis cum fustibus.	Vniuersalis. Vniuersalis. Vniuersale. Vniuersalis. ti. si pxˣ. mē. no.	Manifesta.	Manifestū.	Cum minutione.	Superponat aristol. trita armoniaco, uel cū adamante.	Cū radicibus cannę recentis, tritis cū melle, aut gumi fistici no, & pice.

1532

CVRA COMMVNIS.

1 Si exitus ſang. fit de manibus & pedibus, fiat ligatura in locis quæ ſunt ſuper membrũ patiens. quia iuuabilis eſt ei: tamẽ non debet eſſe lenis, nec fortis ualde. Et ſuperponat̃ loco pul. ſubtilis cum pul. thuris, diſtẽperato cũ albumine oui: & infundant̃ pili leporis, uel bombax in eis: & ſuperponatur, & liget̃ ſuper locũ cum uolutõibus multis fortiter: & dimittat̃ per triduũ: poſt diſſoluat̃. Et ſi adhæret medicamen uulneri, ſuperpone ei aliud: ſi non, tollat̃ cum lenitate, & ſuperponat̃ galla uſta, & ſuperaſpergat̃ farina molendini, diſtemperata cum albumine oui, et cum pilis leporis infuſis in eis. Et ſi non ceſſauerit fluxus ſanguinis, incidatur arteria poſtquam ligatura fuerit in utraq; extremitate ipſius cum filo fortiter.

2 Euitet, q̊d non tangat locũ aqua, neq; medicina trita cũ aqua, ſed calefiat cũ oleo tepefacto, & lana per biduũ, aut triduũ. Ceſſante dolore, & aſſecurato apãte, cum adhæſiuis curet̃. Et ſi fit in eo apã calidũ, utatur rebus tritis cũ aceto. ut calcadis, nitro, batitura æris, cera, cortice thuris tritis & poſitis in olla de lapide. Et euitet oẽm rem frigidã. Et ſi accidit ſpaſmus ex uulnere nerui, incidatur neruus ſpaſmatus. Quod ſi tendit ſpaſmatio ipſius ad cerebrũ, peribit. Inungantur ſpondilia dorſi cum oleo uiol. et adipe gallinæ. Et ſi uulnus ſit in capite, & tendit ad partes cerebri, non debet conſolidari: ne pereat patiens: ſed ſuperponatur ei lana infuſa in oleo roſ. per triduum: deinde unguentum abhæſiuum.

3 Si inuenit̃ in ulcere os corruptum, & ſignũ dat, ꝙ conſolidet̃ quandoq;, deinde reuertitur, & aperitur, & de eo manat erugo, & ſentitur ſonitus cum tactu inſtrumẽti: utatur medicamine acuto: & facto cortice ſuper ulcus, utatur butyro calefacto: ut cadat caro corrupta, & diſcoperiatur os: & oſſe apparente, ſi non poteſt incidi, effundatur in eo butyrũ calefactum per aliquos dies, donec cadat: aut folium ficus tritum aceto. Deinde curetur per unum diem cum unguẽto uiridis æris: & per alium diem per bombacem ueterem.

4 Si ſit dolor fortis, debet curari cũ granatis dulcibus, coctis cum uino cocto ad tertiã, poſitis in emplaſtro. Et illinitione facta extrinſecus cũ narcoticis, & mitigato dolore, ceſſare debent narcotica, quia nocent mẽbro & ſenſu eius, & prohibent generationẽ carnis.

5 Et ſi uirtꝰ fuerit debilis, nutriat̃ iure galliculorꝫ: & emplaſtret̃ cum eo quod dictũ eſt, donec ſedet̃ dolor. quod cognoſcit̃ per laxitudinem & molliciem loci: & apparebit in termino nigredinis albedo aliqua: et habito modo ipſius, curet̃ butyro, et unguento uiridis æris, cum ſarcocolla trita bñ, donec cadat nigredo, & tendat ad carnẽ rufam. Et ſi dilatat̃ ulcus, et non adhęret: curetur cũ oleo roſ. & unguẽto ceruſſæ. Quod ſi non contulerit, & uis curare cũ ferro: incide circum circa, donec peruenias ad carnem ſanam. Deinde curetur cum generantibus carnem.

6 Si ſit ualde concaua, inĳce ei aquã roſ. cum cinere uitis. Et niſi contulerit, ſcindatur, & curetur ut uulnus. Et notũ ſit, ꝙ ſi uulnus ſit in pectore, & peruenit ad ultimã concauitatẽ, aut in cerebro, & peruenit ad ultimũ uentriculũ, patiens non uiuet. Et ſimiliter ſi ſit in epate, aut ſtomacho uulnus magnũ, erit timoroſum, & difficile eſt, ut patiens inde euadat, & curetur.

7 Illiniat̃ atramẽto perſo, & lenticulis, & farina ordei, tritis cũ albumine oui, et oleo roſ. Deinde cum ceruſſa, litargyro, oleo roſ. albumine oui, percuſſis modico aceto, & infrigidatis fiat illinitio. Et iuuat eam unguentũ calcis, quod ſic fit, Recipe calcis extinctæ, infundatur in aqua, & dimittat̃ per horam. Deinde coletur ab ipſa aqua, & infundat̃ in alia aqua: & hoc fiat quater. Coletur aqua: & dimiſſa ſubſtantia dimittatur aqua, donec clara fit. Deinde effundat̃ paulatim: & reſidentia deſiccetur parum. Deinde miſceatur cum oleo roſ. & percutiatur, uſquedum ueniat ad modũ unguenti: quo utendum eſt in omni combuſtura. Et ſi combuſtura fit ab aqua calida: effundatur ſuper eam ante ampullationem aqua oliuarum ſalitarum, aut aqua cineris. Et factis ampullis, curetur unguento ceruſſæ, & calcis & frigidetur cum ſandal. & aqua roſ.

8 Extrahatur cũ medicinis. Et ſi poteſt capi tenaculis, capiat̃, & extrahat̃. Et ſi os eſt ſtrictum, ampliet̃: ut ingrediãtur tenacula. Et ſi cadit in oſſe: cõmoueatur ſępe, donec extrahat̃. Et ſi habet additamentũ, ut hamus ad ſuperius, & times illud extrahere, ne incidat aliqua corpora, amplietur uulnus: ut facilius extrahat̃. Et ſi tenacula poſſunt tangere torturã ipſius, bonũ erit, ꝙ rectificent & reſtringant eam. Et ſi profundat̃, & frangitur lignũ eius: formetur pa. in illa forma qua erat quando corruit in eum ſagitta: deinde inquirat̃, & tangatur digito. Et ſi fuerit in oppoſita parte: debet ſcindi locus in quo ſentit̃ caput ſagittæ: & extrahat̃. Et inquirat̃, utrum habeat aliqua additamẽta, forte fracta in loco. Et percuſſio fuſtigationis curetur cũ pelle ouina ſtatim excoriata, ſuperpoſita loco percuſſo: & ſanabit̃ per diem & noctem. Aut ſuperponat̃ pannus infuſus in aqua roſ.

De Morsura Punctioneque animalium uenenosorum.

	NOMINA	Complexio AEtas Tempus Regio Salus, uel ti.	CAVSA	SIGNVM	EVACVATIO	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Morsus canis rabidi.	Sicca. Iuuenilis Aestiuum Sicca tior, si tio. aq.	Ex dñatione siccitatis sup patientẽ morsum.	Superponatur ei nux trita, & detur in cibo gallinæ: & si moriatur, rabidus est.	Ponãtur uentosę sup morsu, & sugatur.	Cum aur. 5. de tyriaca.	Amplietur os uulneris, & superponat̃ sinapis trita butyro, uel melle.
2	Morsus hoĩs, leõis, leopardi, simię, & canis.	Vniuersalis Vniuersalis Vniuersale Vniuersalis ti. si px. mẽ. no.	Manifesta	Interroget̃ patiens, a q̃ morsus sit.	Cum minutione, si repletũ fuerit corpus.	Emplastret̃ aristol. & radice ireos, ex melle	Emplastret̃ cũ cepa narcissi, trita bene cũ aceto.
3	Morsus mustelę, pediculi, uulturis, et lacertę leprosę.	Frigida Iuuenilis Aestiuum. Sicca Timorosus.	Manifesta	Dolor fortis, ex quo cadit pa. tempore morsus.	Sugatur.	Emplastret̃ aq̃ tepida, cocta oleo, & lauet̃ cum ea.	Emplastretur cepis, & allio.
4	Punctio tyri.	Calida Iuuenilis Aestiuum Cali. & sicca tio. si est pici.	Ex forti aduersitate acuitatis, & adustionis.	Hũiditas manãs de loco calido, cum ampullis, ut ex igne.	Cum minutione.	Cum tyriaca maiori & minori, & metridato.	Vtatur in cibis cepis, alliis, & porris.
5	Punctio scorpionis.	Frigida Senilis Aestiuum Meridiona. Timorosa	Ex forti aduersitate infrigidationis cordis, & eius nocumento.	Apost. loci morsus cũ rubedie, & dolore, remanet signũ liuid. sincopis, sud. erectio uirgæ.	Sugatur locus punctionis.	Illiniatur oleo scorpiõis, uel mustellino.	Pistetur scorpio, & emplastretur: uel cum castor. euforbio, & oleo.
6	Punctio uespæ, uel apis.	Calida. Iuuenilis Aestiuum Calida ti. ppe mẽ. no.	Ex caliditate ipsius ueneni.	Dolor fortis sine apostemate, cũ pruritu, humiditate, & rigore.	Cum minutione.	Illiniat̃ luto armeno, & aceto.	Emplastret̃ spuma parietis, ex aceto, uel luto foramis uespæ cum aceto.
7	Punctio araneæ, & rutelę.	Frigida Senilis Aestiuum Calida Tior. si uene.	Ex aduersitate frigiditatis ueneni.	Apost. loci pũcti, & erit ĩ facie ut pũctio acus: et aliqñ sincop. si fuer. ĩ arteria, aut mãmilla.	Sugatur.	Epithimet̃ aqua calida pluribus uicibus.	Emplastret̃ sale & myrrha, & sale dissoluto in aqua.
8	Punctio scorpionis, gerrara.	Calida Iuuenilis Aestiuum Exercitꝰ hor. Timorosa	Ex forti aduersitate eius caliditatis.	Dolet in. ij. & iij. die, & nõ in pri. mĩgitq; sa. cũ saltu cordis sincopi, & exitu linguæ.	Cum minutione, superponatur uentosa, & sugatur.	Cum lacte recenti, & aqua pomi acidi, cũ camfora.	Vtat̃ aqua ordei, uel lacte acido exbucuato & percusso: & in cibo pomis acidis.

COMM. REIP.

1 Post ampliationem oris eius, superponantur ei uentosæ: et imponatur uentosæ bombax ad cautelām illius qui fugere intendit per eam. Deinde ponantur cancri uiui in olla æris super ignem, & incinerent. Post fiant partes. iiij. cineris ipsorum, thuris pars. 1. gentianę partes. ij. fiat pul. de quo detur potui tertia pars ipsius cum aqua frigida, aceto, & melle & primo die. Et si post aliquos dies est, pone medicamen in dupla quantitate. quia Gal. dicit, ꝙ sanauerat quendam hoc medicamine postq̃ fuerat cum timore aquę. Et curetur regimine laborātis melancholia. Nullo uero modo consolidetur uulnus, antequā superponatur nux trita nocte, dieq́. Deinde dentur gallinæ in cibo. quia si inde moritur gallina, iterato superponatur emplastrum. Sin autem: curatus est. Et cibetur gallina, arietibus, menta, & melissa. Quod si timor in potu aquæ superuenit, patiens non posset liberari. Tamen regatur regimine melancholiæ, uel mala cogitatione laborantis: & inmittatur aqua ori eius per cannale. Et dicitur: ꝙ si aqua approximatur ei in uase ligneo super pellem dabli claudicantis, eam bibat, etiā ptisanam cū mucilaginibus, & trociscis mitigantibus sitim, cum granis cucurbitæ, portulacæ, citonij ana. gumi, amido, dragagan. spodio ana pars media, tritis cum psillio, & trociscatis. Dosis aur. 1. cum aqua frigida. Dicitur etiam ꝙ epar canis rabidi ustum, & comestum iuuat.

2 Curetur medicinis attractiuis, ut emplastro prædicto: uel unguento æris uiridis. Et morsus hominis ieiuni nociuus est. Emplastretur cinere uitis, aceto, & oleo: aut farina fabarum, confecta cum oleo & aceto ros. Et morsus simiæ, & canis rabidi emplastretur cepis, sale tritis. Et super morsum canis aspergatur ipsa hora acetum: aut ponatur lana succida infusa in oleo & aceto: aut cepa cum melle.

3 Si mordeat lacerta leprosa, lotio fiat cum aqua tepida, & oleo: & fricetur locus. Deinde extrahantur dentes ipsius. quia non cessabit dolor, donec dentes fuerint remoti. Deinde fugatur locus, & lauetur aqua, & furfure: & superponatur ei cinis uitis, cum oleo. Pediculus uulturis maior est pediculo, uenenosus est, ualde mordet, & nō pungit, ut dicitur a quibusdam: & iuxta paruitatem corporis eius periculosus est, & difficilis solus: ideo, quia uenenum eius est calidum. Sed curatur lacte caprino recenti hora mulsionis. Et locus liniatur lapide bezoar (alias, fachar) dissoluto, & cum sandal. rufis, aqua lactucæ, & semperuiuæ: uel tufulæ, Et bibat ptisanam, & psillium cum aqua cucurbitæ, & citrullorum.

4 Si est sitibundus, & glandinosus, & bene potest fieri incisio, incidatur membrum. Sin autem, ligetur super membrum: & sorbeat iuscellum factum spidebeg cum aneto, sale, cinnamo. & ranula. Et emplastretur cum cancris fluuialibus, mentastro, farina tritici, sale communi, tritis in lacte recenti. Findantur gallicul in hora suæ mactationis, & loco superponantur. Sæpe bibat ʒ 5. de scorpionibus tritis bene in aqua, cum maiorana: & de isto electuario: quia expertum est. Recipe piperis ʒ ij. anisi ʒ iiij. aristol. rot. baccarum lauri, castorei ana aur. 1. terantur, distemperentur cum uino cocto. Dos. eius ad quantitatem fabæ, cum aqua rutæ in isto cocto, & aqua pomi acidi. Et si processit uenenum, bibat lac recens, cum cancris fluuialibus.

5 Ligetur morsus cum fascia, & emplastretur cum auellana inda, masticata, & trita. Et bibat de tyriaca. Et lauet aqua cocta cum artemisia, camomilla, ruta, & furfure tepido. Et fricetur corpus. Comedat de butyro uaccino. Aut emplastretur mētastro bene trito cum farina ordei, & aqua rutæ. Et mortiferi sunt scorpiones bahazur, qui reperiuntur in ciuitate Vasibina.

6 Aperiatur locus acu, & emplastretur tufula, & malua, coctis ualide cum folijs sisami tritis: & superasperga tur de aqua frigida cum niue. Et dicitur, ꝙ fricatura cum musca, mitigetur dolor eius.

7 Cum aqua calida: aut emplastretur cinere uitis, aut calce, kaly. bene tritis. Et ad morsum rutulæ, ualet potus aur. 1. nigellæ, aut rutæ siccæ, & cepæ, bene tritis in ʒ ij. cum musto cocto ad tertiam partem.

8 Iste scorpio est ut folium ameden, habens caudam longam, expansam super terram: & generatur in partibus Ahuar, in luto in quo effunditur lotio zuccari. Et parū inueniebatur cura in punctiōe ipsius per antiquos, sed per modernos. Vnde post minutionem attrahatur cum uentosa plena bombace: sin autem, peribit fugens eam. Et illiniatur locus punctionis cum euforbio, castoreo, & circumcirca luto armeno, & aceto. Et detur de endiuia syluestri sicca, & folijs pomi acidi, & coriandro sicco in pul. per tria coclearia. Et experti componunt pro eo tyriacam compositam de radicibus capparis, corticibus radicium coloquin. absinthij, gentianæ, aristol. rot. & endiuia syluestri sicca tritis. Dosis eius ʒ ij. cum musto cocto. Et habent de sem. cicutę cum musto cocto ad tertiam.

De eo quod multiplicatur in eo de Medicinis mortiferis.

	NOMINA	Salus, uel tior. / Regio / Tempus / Aetas / Complexio	CAVSA	SIGNVM	EVAcuatio	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Poculũ medicinæ uenenoſæ cal. ut merc. ſublimati.	Timor ſolum. Calida Aeſtiuum Iuuenilis Calida	Ex aduerſitate malæ complexiõis eius.	Ardor in ſtõacho, et punctura in inteſtinis, cũ inflãma. ſiti, & ſicci. oris.	Vomitus cũ aqua cali. & oleo ſiſami.	Cum oleo roſ. uiolis, aq̃ roſ. cum mucil. pſillij.	Cum lacte recenti, & ptiſana, & oleo amygdalarũ.
2	Poculũ medicinæ mortiferæ frigidæ.	Timoroſum. Frigida Hyemale Senilis. Frigida	Ex manifeſta malæ qualitatis aduerſitate eius.	Grauedo capitis, manuũ, & pedum, et linguæ.	Cum uomitu, aqua cal. & oleo cõmuni.	Cum tyriaca, metridate, aut medicãine muſci, muſco cocto ad mediũ.	Cum allijs, cepis, & ruta.
3	Poculum Napelli.	Timoroſum. Vniuerſalis. Vniuerſale. Vniuerſalis. Vniuerſalis.	Ex forti aduerſitate eius contraria corpori.	Vertigo, ſincopis, apoſte. linguæ, concauitasq́; oculorum.	Cum uomitu aqua calid. & butyro, ſe. raparũ, oleo ſiſamino.	Cũ aur. ʒ. tyriacæ, uel bezoar puro fricato cũ aqua roſ. & muſco.	Cũ corticibus radi. capparis, & aqua rutæ, & leonis citrini combuſti.
4	Poculũ Cantaridarum.	Timoroſum. Vniuerſalis. Vniuerſale. Vniuerſalis. Vniuerſalis.	Ex acuitate, & fortitudĩe eius.	Fortis dolor ueſicæ, ardor urinæ, mictus ſang. cũ torſione.	Cum uomitu aqua cal. decoct. ficuum, & oleo ſiſami.	Cum mucilagi. pſillij, iulep, & oleo amygdalarũ.	Cũ comeſtione ficus pharaonis, & lauri.
5	Poculum fellis leporis, & tyri.	Timoroſum. Vniuerſalis. Vniuerſale. Vniuerſalis. Vniuerſalis.	Ex aduerſitate intenſa, & forti contrarietate eius.	Vomitus cholericus uiridis, amaritudo oris, & paruitas oculorum.	Cum uomitu aquæ calidæ, olei & butyri.	Cum aqua in qua diſſoluãt bezahar, & tyriaca farac.	Cum lacte recenti.
6	Poculum extremitatis caudæ cerui.	Timoroſum. Vniuerſalis. Vniuerſale Vniuerſalis. Vniuerſalis	Ex aduerſitate forti eius.	Dolor fortis in uiſceribus.	Cum uomitu aquæ calidæ, olei & butyri.	Cũ comeſtione auellanarũ, & fiſtic.	Cum comeſtione ficus.
7	Poculum ſudoris iumẽti.	Timoroſum. Vniuerſalis. Vniuerſale. Vniuerſalis. Vniuerſalis.	Ex contrarietate ipſius.	Sudor faciei citrinꝰ, apoſtema gutturis interius, ſudor fœtens & multus.	Cum uomitu aquæ calidæ, & melle.	Cum tyriaca maiori.	Cũ ariſtol. ſale ana ʒ ſ. & aqua calida.
8	Poculum ſucaram.	Timoroſum. Frigida Hyemale Senilis Frigida.	Ex forti frigore extinguente caliditatem.	Stupor cõgelatio, ſubeth, grauedo corporis, & odor opij in ore.	Cum uomitu, aqua cali. decoct. aneti, radice, ſale, cum melle.	Cum tyriaca farac, & metridato.	Cum comeſtione allij, ceparum, & nucum.

COMM. REIP.

1 Poſt purgationem ſtomachi, & uomitum, bibat de iure gallinæ coctæ ſpidebeg, & pulte amidi, zuccaro, & olei amygalarum, & tritico cocto cum carnibus. Sugat pomũ granatum, citonium, perſica, pira, cucum. citrul. lactucam. Et utatur pul. ſandal. alb. & camforę cum aqua roſ. Emplaſtretur pectus, & epar cum pannis lini infuſis in aqua roſ. cum ſandal. & cliſteriſetur cliſteri facto de ptiſana, uiolis ſiccis, ſebeſtem, iuiubis, oleo amygdalarũ, & oleo roſ. tepidis.

2 Bibat patiens poſt uomitum de medicamine altit, & de mirrha clara, coſto, fol. rutæ, mentaſtro, pipere, piretro, & cardumeni ana, & in pondere omniũ de altit, tritis cum melle doſis ʒ ſ. Calefiat ſtomachus cum inteſtinis cum aqua cocta cum ruta, mentaſtro, & nepita. Fricetur corpus, donec rubefiat. Bibat de iure pullorum columborum coctorum ſpidebeg, cum aneto, cinnamomo, galanga, pipere, maratro, & cimino. Et cliſterizetur cum melle, nitro, oleo ſambucino, & aqua tepida.

3 Poſt uomitum, fiat cum tyriaca faroc cum aqua cocta cum rapis, & flore ipſius, & metridato, & butyro uaccino. Sed qui bibet de cornibus ſpicæ, minget ſanguinẽ, & nigreſcet lingua, erit permixtio mentis. Et bibat de camfora caratam, uſq; ad. v. cum aqua roſ. infrigidata in niue, & aqua granati, citrulli, & iulep, cum mucil. pſillij, & granorum citoniorum, & ſem. portul. cum aqua roſ. oleo amygdalarum, & lacte acido exbutyrato, cum trociſ. camforæ. Et bibat de lacte recenti, & de ptiſana. Emplaſtretur ſtomachus & epar, cum ſandal. aqua roſ. & camfora cum pannis lini infrigidatis. Et mirum eſt, quod napellus eſt maxime fallaciæ cum ſit nutrimentum murium.

4 Cum proprietate ſua nocet ueſicæ. Tamen poſt uomitum bibat de aqua ſem. portul. cum iulep, & oleo granorum, & cucur. & comedat de medulla cucum. & citrul. Cliſteriſetur cum ptiſana cocta cum iuiubis, ſebeſten ſiccis, & oleo amygalarum dul. aut oleo roſ. uel uiol. & mittatur in foramen ueretri de albumine oui, ſief alb. oleo roſ. & lacte mulieris. Et quotiẽs accidit ardor urinæ in ueſica, detur ei in potu mucilago pſillij cum iulep, cum oleo amygdalarum, & lacte recenti.

5 Poſt uomitum detur ei de electuario confecto de luto ar. granis lauri ana ʒ ij coagulo ceruuli ʒ ſ. mirrhæ, ſem. rutæ ana ʒ i. tritis. doſis aur. ſ. uſq; ad ʒ ij. diſtemperatis cum melle. Et iterato detur medicamen, & ſedeat in decoct. camomillæ, coronæ regiæ, uiolarum, nenufaris, ozimo foliorum latorum, & maiorana. Et ſi tranſit ſuper potum ipſius per horas tres, uel quatuor, & non moritur, ſperanda eſt cura eius: & bibat de rob pomorum citoniorum. Et qui bibit de felle tyri, incurabilis eſt. Tamen poſt uomitum multum, bibat de ſe. portul. cum aqua in qua diſſoluitur lapis bezahar, & de tyriaca, aut metridato, & aqua ordei.

6 Poſt mundificationem eius ſtomachi cum uomitu multo, bibat de bezahar danik ij. uſq; ad ʒ ſ. cum ſapa, aut tyriaca, aut metridato ʒ ſ. cum aqua pimpinellæ, & agrimoniæ.

7 Cum oleo uiol. & oleo amygdalarum, cum ſapa: & bibat de tyriaca, uel metridato ʒ ſ. & nutriatur iure ſpidebeg carnium arietis.

8 Poſt uomitum cliſterizetur cum cucu. aſinino, aneto, melle, ſem. apij, fen. cimino, baurac, pulpa coloquin. & oleo ſambucino. Et fricetur corpus in balneo ualde, & ungatur oleo ſambucino, aut oleo coſti: & ſedeat in aqua cocta cum ruta, nepita, abrotano, maiorana. Et bibat aur. ſ. tyriacæ minoris. Et qui bibit de ſucaran, cum hac cura curetur. Et ſigna eius erunt, ut ſigna bibentis de opio. Tamen ad peius ſuperuenit ei obſcuritas uiſus, cum extremitatum frigiditate. Et licet hoc agat in corporibus humanis, tamen cibus eſt paſſerum domeſticorum.

De eo quod multiplicatur in eo de Medicinis mortiferis.

	NOMINA	Salus, uel tior. Regio Tempus Aetas Complexio	CAVSA	SIGNVM	EVAcuatio	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Poculũ hyoſcyami.	Timoroſum. Vniuerſalis. Vniuerſale. Vniuerſalis. Vniuerſalis.	Ex forti frigiditate, et ipſius contrarietate.	Ebrietas, laſſitudo corporis, loquela uana, oculi rubei, defectus mentis.	Cum uomitu aquæ calidæ, mellis, & olei.	Cum aqua cocta cum ficu, et adipe gallinæ, & oleo uiolaceo.	Cum lacte recenti.
2	Poculũ mandragorę, & nucis machal.	Timoroſum. Vniuerſalis. Vniuerſale. Vniuerſalis. Vniuerſalis.	Ex aduerſitate eius in corpore.	Vertigo, ebrietas, rubedo oculorum, ſubeth.	Cum uomitu aquę cali. melle, aneto, & raphano.	Cum lacte recenti.	Cum aceto cocto cum origano.
3	Potus pſillij triti, & aquæ coriandri recẽtis.	Timoroſum. Frigida Vniuerſale. Senilis. Frigida	Ex forti frigiditate, & ſtrictura pororũ, & meatuũ.	Anguſtia, lamentatio, ſtrictus anhelitꝰ, ſudor frigidꝰ, & ſincopis.	Cum uomitu aquæ calidæ, aneto, & ſale.	Cum muſco cocto ad tertiam.	Cum iure facto cum ſpidebeg, & modico altit.
4	Comeſtio fungorum, & tuberum.	Timoroſum. Vniuerſalis. Vniuerſale Vniuerſalis. Vniuerſalis	Ex forti frigiditate, & humiditate eius.	Anhelitus ſtrictus, ſudor frigidus, & ſincopis.	Cum uomitu aquæ cal. ſale, radice, & melle.	Cum potu uini puri cũ muſco.	Cũ comeſtione raphani fortis caliditatis.
5	Poculum leporis marini.	Timoroſum. Vniuerſalis. Vniuerſale. Vniuerſalis. Vniuerſalis.	Ex contrarietate eius in corpore humano.	Sputũ ſã. aſma, anhelitus ſtrictus, ſudor fœtẽs, dolor ſtõi, fluxus uentris, & uomitus.	Cũ aqua cocta, & oleo ſiſami bibita.	Cũ adminiſtratione medicinarũ pectoralium, lacteq; recenti.	Cum ptiſana.
6	Poculum ranulæ.	Timoroſum. Vniuerſalis. Vniuerſale. Vniuerſalis. Vniuerſalis.	Ex aduerſitate eius in corpore.	Ariditas corporis, liuiditas eius, cum nauſea.	Cum uomitu, cum aqua calida, melle, & ſale.	Cum balneo, deinde cum aqua ſyrupi acetoſi.	Cum ſpidebeg, aneto, & cĩnamomo.
7	Poculũ mali caſtorei.	Timoroſum. Calida Aeſtiuum Iuuenilis Calida	Ex forti caliditate eius.	Febris cum defectu mẽtis, & rubedine oculorũ, & ſiti.	Cum uomitu cum turbit, aqua cal. & oleo ſiſami.	Cum mucilag. granorũ citoniorum, oleo roſ. & oleo amygdalarũ.	Cum lacte recenti.
8	Poculum anacardi.	Timoroſum. Calida Aeſtiuum Iuuenilis Calida	Ex intenſa caliditate eius.	Berſan, in ore ardor, pũctio gutturis, & ſtomachi, puſtulę, ampullæ, febris acuta.	Cum uomitu, cũ ariſtol. oleo roſ. & aqua calida.	Cum farina amygdal. ptiſana, & ſyrup. iuiubarum.	Cum lacte recenti, aut acido.

COMM. REIP.

1 Detur ei semen urticæ, tritum cum sapa. Et bibat ius gallinæ, uel carnium arietum pinguium, coctarum cum spidebeg. Et curetur toto regimine bibentis, aut sumentis de ueneno post uomitum factum competentem, & mundificationem stomachi plenariam.

2 Post purgationem stomachi per uomitum clisterizetur enemate acuto. Et bibat de aceto forti, cocto cum origano, angeden, mentastro montano. Et cessante rubedine faciei, & oculorum, bibat de iure gallinæ coctæ cum spidebeg.

3 Detur ei post uomitum medicamen musci: & bibat de iure facto spidebeg. Et psillium tritum si bibitur, interficit bibentem illud. Et similiter si multum sumitur de eo. Sed si bibitur de aqua coriandri recentis, media rotul. inducit scotomiam, uertiginem, alienationem mentis, & raucitatem, & somnum longum, & odoratur in eo odor coriandri. Et cura eius fit, ut cura psillij.

4 Bibat de cinere arboris ficus, uel uitis cum aqua cal. & sale: aut de tyriaca minori. Calefaciat stomachum cum decoct. camomillæ, origani, rutæ. Clisterisetur decoct. absinthij, rutæ, & melle, baurac, & aliquo oleo calido. Et scias: ꝙ tubera quæ oriuntur in radice oliuæ, sunt mortifera: tamen alia non sunt mortifera. Sed si multum sumitur de eis, inducunt squinantiam, & colicam.

5 Post uomitum cum aqua cal. bibat decoct. malitarum, bismaluæ, & fol. maluauisci. Et si non cessat dolor pectoris, minuatur basilica ascellina. Et bibat de syrup. papaueris, uel iuiubarum.

6 Post mundificationem stomachi cum uomitu, fricentur omnia membra, præcipue uentris. Moram longam trahat in balneo temperato. Post exitum eius a balneo, bibat de syrup. acetoso. Et cibetur gallinis, & arietibus coctis cum spidebeg.

7 Post mundificationem stomachi cum uomitu, bibat de lacte recenti, si fuerit sine febre: si autem fuerit cum febre, cum mucilag. granorum citoniorum, & psillij, cum amygdal. rof. & bibat de syrup. papaueris.

8 Possibile est quod patiatur cogitationem malam, melancholicam. Et post uomitum bibat ptisanam cum oleo amygdalarum per aliquos dies, & de mucilag. citoniorum. Et cibetur cum cucur. cocta cum aceto, & alijs similibus, cum oleo amygdalarum. Et comedat cucumeres, & maluam coctam.

De eo quod multiplicatur in eo de Medicinis mortiferis.

	NOMINA	Salus, uel ti. Regio Tempus AEtas Complexio	CAVSA	SIGNVM	EVAcuatio	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Poculum oleandri.	Timorosum. Vniuersalis. Vniuersale. Vniuersalis. Vniuersalis.	Ex aduersitate, & cõtrarietate, & acuitate eius.	Fortis amaritudo oris.	Fiat uomitus.	Cum mucilag. psillĳ, & oleo ros.	Cum mirrha fenugr. et butyro.
2	Poculum squillæ.	Timorosum. Vniuersalis. Vniuersale. Vniuersalis. Vniuersalis.	Ex contrarietate, acuitateq; eius.	Dolor stomachi.	Fiat cum uomitu.	Cum lacte recenti.	Cum albumine oui.
3	Poculum litargyri.	Timorosum. Vniuersalis. Vniuersale. Vniuersalis. Vniuersalis.	Ex opilatione pororum, & meatuum.	Accidit ileos, ariditas oris, ponderositas linguæ, & dissuria.	Fiat uomitu aquæ cali. & melle.	Cum uino cocto ad tertiũ, & zinzibere condito.	Cum aqua cocta finibus, aneto, & baurac.
4	Poculũ argenti uiui, aut eius infusio in aurem.	Timorosum. Vniuersalis. Vniuersale. Vniuersalis. Vniuersalis.	Ex aduersitate, eiusq; contrarietate.	Torsio fortis, dolor in intestinis.	Cum uomitu cum melle, & aneto.	Cum uino cocto ad tertium.	Cum sapa.
5	Poculũ cerussæ plumbi.	Timorosum. Vniuersalis. Vniuersale. Vniuersalis. Vniuersalis.	Ex opilatione pororum, & meatuũ corporis.	Singult9, tussis, lassitudo, & albedo linguæ.	Cum uomitu aquę, melle, aneto, & sale.	Cũ aqua cal. cocta cum aniso, & sem. apĳ.	Cum decoct. maratri, sem. feniculi, & anisi.
6	Poculũ calcis, & arsenici.	Timorosum. Vniuersalis. Vniuersale. Vniuersalis. Vniuersalis.	Ex aduersitate, & acuitate eius.	Ardor in stomacho, torsio, & ulcera intestinorũ.	Cum uomitu aquæ cal. & oleo sisami.	Cũ iure gallinæ coctæ cum spidebeg, cum oleo amygdal.	Cum ptisana, & oleo amygdalarum.
7	Comestio piscis assi, & coperti.	Timorosum. Vniuersalis. Vniuersale. Vniuersalis. Vniuersalis.	Ex ꝓhibitione exitus uaporis eius.	Permixtio mẽtis, angustia, lamentatio, & uertigo.	Cum uomitu aquæ cal. oxymelle, & sale.	Cum syr. aromatico pomorum.	Cum aqua cocta cum cimino.
8	Coagulatio in stomacho.	Timorosum. Humida. Frigidum Senil. iuue. Humida	Ex grossitudine, & caseatione eius.	Rigor, sudor frigidus, & sinapis.	Cum uomitu aquæ cal. cum aneto, & melle.	Cũ cinere uitis, & modico co melle.	Cum diambri coagulo, & modico aceto.

1532

COMM. REIP.

1 Oleander interficit asinos, & iumenta, & multa alia animalia, etiam homines: tamen ex amaritudine nimia ipsius non potest occultari a bibente: nisi datum sit cum medicinis amaris, ut aloe. Et curetur cum uomitu, & potu iurium unctuosorum, & cibo offarum unctuosarum, & faludigi, cum butyro, & oleo amygdalarum, & butyro recenti. Et dicitur: q̄ semen agni casti coctum, & bibitum, sanet iumentum comedens oleandrum.

2 Si accidat dysenteria, detur ei de dragea luti, & rob pomorum, simul cum rob citoniorū, & gumi ar. & sorbeat de oleo amygdalarum, aut oleo sisami, & iure carnium spidebeg unctuosorum.

3 Accidit in bibente illud ileos (et est colica) cum uomitu stercoris. Etiam accidit squinantia, & apostema in corpore. Et post uomitum, iuuat eum bibitio diacitonij laxatiui, & aqua cocta cum aniso, & sem. apij.

4 Si argentum est uiuum, minoris est periculi: eo q̄ propter eius ponderositatem egreditur per inferiora. Sed argentum uiuum sublimatum, & mortificatum, mortiferum est. Tamen curetur per uomitum. Et nisi egrediatur per uomitum, clisterisetur cum aqua blitarum, oleo sisami, mori, et maluauisco. Et si accidit dysenteria: bibat de dragea luti, oleo rosaceo & lacte cocto cum lapide calefacto, posito in eo. Et si auri imponitur argentum uiuum, infert permixtionem sensus, & ponderositatem nimiam in parte ipsius auris. Quare declinare debet caput ad latus alterius auris super unum pedem. Et sternutetur patiens cum naribus opilatis cum condisio: & imponatur auri oleum calefactiuū, & emittatur quando infrigidatur, & moueatur auris uehementer.

5 Dicitur, q̄ post uomitum si patiens bibat aur. 5. de cartamo indiano, eum iuuabit: tum utatur prouocantibus urinam. s. decocti. sem. apij, feniculi, anisi, & absinthij romani.

6 Post uomitum bibat mucilag. psillij, cum oleo granorum, & cucur. Et clisterizetur ptisana, oleo, uiolis coctis cum sebesten, iuiubis & mucilag. psillij, & sem. lini, & albumine oui. Et si accidit tussis, bibat de papauere, & syr. iuiubarum. Et curetur ille cuius guttur ingressus est, pul. æris uiridis. Et qui bibit de uitriolo, & alumine: cum lacte recenti, & butyro.

7 Post uomitum ingrediatur balneum, prius infuso uentre cum multa aqua tepida. Et si accidit exinde fluxus uentris. s. ayda: curetur cum cura fluxus. Et corrigit comestionē piscis assi, & cooperti, post uomitum bibitio modici piperis cum syrup. pomorum aromatic.

8 Ex caseatione lactis in stomacho plura superueniunt accidentia mala, maxime si lac est grossum: ut uaccinum, & ouinum. Tamen post uomitum utatur melle, & pipere. quia exinde dissoluitur lac coagulatum: uel attenuabitur.

De eo quod multiplicatur in eo de Sola iuxta ſpecies ipſius.

	NOMINA	Salus, uel ti. Regio Tempus AEtas Complexio	CAVSA	SIGNVM	EVACVATIO	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Soda ex caliditate.	Non timoroſ. Calida. Aeſtiuum Calida Calida	Ex cibis calidis ſũptis, aut medicinis, uel calore ſolis.	Caliditas tactus capitis, et æqualis urina & egeſtio.	Nulla fiat.	Cũ roſ. & ſandal. ſup caput, & cibo cũ ſucco granati.	Cum oleo roſ. aq̃ citrulli, & modico aceto ſuper caput.
2	Soda ex frigiditate.	Non timoroſ. Septentrio. Hyemale Frigida Frigida.	Ex frig. cōplexionis pānicu loꝝ cerebri, diſcooptiōe cap. in aëre frigido.	Tactus frigidꝰ capitis, & mitigatio eius cũ rebus calidis applicatis.	Nulla fiat.	Cum balneo, & odore maioranæ, narciſſi, & muſci.	Emplaſtreť cũ camomillis, coro. regia, nepita, & maiorana.
3	Soda ex humore calido.	Non timoroſ. Meridiona. Aeſtiuũ, uer's Calida. Calida	Ex ſanguine, & cholera.	Si ex ſang. rubedo faciei, repletio uenaꝝ, magnꝰ pulſus, urī. rufa: ſi ex chol. os amarũ, pulſus ſpiſſus, urina intenſa.	Minuatur de baſilica, & cephalica.	Cibeť iure cicerum, aut faſiani.	Cum bletis, & ſinapi.
4	Soda ex humore frigido.	Non timoroſ. Calida Hyema. autũ. Frigida Frigida.	Ex flegmate, & melãcholia.	Liuidius color, & ſtrictũ pectus.	Cum pillulis yerę, & cochijs.	Cũ cibo agreſtę, & potu iulep, & rob. agreſtæ.	Cũ cibo lenticulæ, & piſcium ſedebeg.
5	Soda ex calid. exteriori.	tior cũ apoſte. Vniuerſalis. Vniuerſale. Vniuerſalis. Vniuerſalis.	Ex percuſſione, uel alia recadente ſuper caput.	Pulſatio, et grauedo, & aliq̃n do febris.	Cũ minutione cephalicæ, & cliſteri lenitiuo.	Emplaſtreť luto armeno, folijs cipreſſi, uiolis roſ.	Emplaſtreť calamo arom. radi. granati ſyl ueſt. piſis, & aqua roſ.
6	Soda poſt euacuationem.	Timor. inteſa. Sicca Aeſtiuum. Iuuenilis Sicca	Ex intenſo fluxu ſang. narium, & uentris fluxu.	Leuis motus, & uigilia, & ariditas faciei.	Nulla fiat.	Cum gallinis pinguibus, & carnibus arietinis.	Cum ouis mollibus.
7	Hemicranea.	Tior. ſup uſũ Sicca Autumnale Seneſcens Sicca	Ex hũore malæ quãtitatis, frigido, uel humido.	Dolor fortis, tendens ad radicem ipſius partis.	Cũ minutione, & purgatiōe humoris inducentis.	Sternuteť cũ aq̃ maioranę, uel oleo amyg. amaraꝝ, in nare partis dolẽtis.	Vngať frons ante aduentũ paroxiſmi cũ oleo narciſſi, & nardi.
8	Soda cum cõmunicatione ſtomachi.	Non timoroſ. Meridiona. Hyẽal. & ueris Senilis, adoleſ. Calida, & hũi.	Ex cõicatione ſtōachi in morbo, uel aſcenſione uaporis ipſius.	Lene erit, cum lenitate ſtōachi & grauis cũ grauedine ipſius. Et confert ei uomitus.	Cum uomitu, ſyrup. acetoſ. aqua cali. & ſale.	Cũ gallicũlo ſirbeg, aut ſucco granati, & oleo amygdalarũ dulciũ.	Cũ pulte de medulla panis albi, et ſucco granati muzi.

COMM. REIP.

1 Et si secundum uiam feb. infrigidetur caput cum partibus. iij. aquæ ros. & parte olei ros. & modico aceto infuso in eis panno lini, si est in æstate, infrigidetur cum niue, & ligentur musculi tibiarum. Si fuerit cum uigilia, mulgeatur super caput lac mulieris lactentis fœminam. Si est ex calore solis, fundatur super anteriorem partem capitis aqua ros. & oleum nenufar. Et emplastretur cum rasimi, cucur. portul. folijs salic. semperuiuæ, & aqua ros. sandal. & maluauisco. solatro, & similibus. Et bibat iulep, & rob agrestæ, cum aqua ros. & bellericis. Cibetur cum farre ordei, zucc. albo. Et si hæc species doloris non curatur cum uelocitate, difficilis erit curæ.

2 Lauetur decoct. camomillæ, coronę regię, & maioranæ: & fomentetur uapore ipsius, & infundatur in ea particula similæ, & cum ea fiat calefactio. Et oleum lilinum, & narcissinum mirabile est ei. Et si sit ex parte frigoris exterioris, ungatur oleo rutæ. Et cibetur aqua galliculi cocti cum agresta, & perdicis cum agresta similiter, euitatis rebus inferentibus sodam, ut est nux, & sem. canalis, eruca, allia, cepe, & similia.

3 Purgetur corpus cum pillulis aloe ʒ 5. & danik. ij. de turbit, pulpa coloquin. scamonęæ assæ, xyloaloe, salis indi, seu indiani ana danik. 1. tritis cum aqua. Si est ex humore melancholico, post euacuationem epithimetur caput decoct. cannæ, coro. reg. mellissæ, ordei fracti. Cibetur carnibus arietis, gallinacijs spidebeg leniter. Et hæc est cura sodæ, si fuerit ex uento. Odor maioranæ iuuat, Et uomitus iuuat, si fuerit ex satietate nauseatiua cum aqua cas. & somno longo.

4 Post uomitum bibat syrup. acet. cum aqua ros. Cibetur prunis, iuiubis, pomis, pisis coctis cum succo granati. Si fuerit ex cholera, bibat de aqua tamarind. & prunorum, cum zuccaro al. & syrup. ros. uel acetoso, uel decoct. mirabolanorum cit. ʒ x. fumiter. ʒ v. uiol. absinth. ana. ʒ iij. coctis in aqua, posito in eo aloe aur. 1. scamoneæ caratum 1. assæ. Emplastretur caput frusto cucur. uel rasura eius sandal. aqua ros. uel similibus.

5 Emplastretur folijs salicis, luto ar. oleo ros. myrto recenti tritis. Et si accidit inde permixtio mentis: emplastretur maluauisco, farina ordei, oleo ros. uiolis, modico aceto. Et utatur aceto, ut uirtutes aliarum imprimantur cum subtilitate eius, quia non dissoluit: nec eo utimur ad mitigandum.

6 Cibetur carnibus galliculorum, & pulte cum medulla panis, al. olei amygdal. & zuccar. Et sternutetur lacte mulieris, & oleo uiol. nenufar. & cucur. & mulgeatur super caput, & misceatur cum oleo uiol. Et cibetur cum offa amygdalarum, & piscium coctorum spidebeg, & frixorum cum oleo amygdalarum. Et si est cum febre: cibetur cum cucur. coctis cum agresta, uel spinacijs. Et ad sodam uenientē ex coitu, euitet coitum post cibum, & comedat citonia, & pira. Et soda accidens ex angustia, curetur cum somno, & odore olei uiol. & granorum cucurbitæ.

7 Studeat uti euacuatione iuxta humorem inducentem morbum. Si fuerit ex caliditate, sternutetur cum zucc. albo, croco, & camfora bene tritis. Et ponatur in naribus ad pondus gran. 1. cum aqua citrulli. Et nisi soluatur, passio erit longa. Fit & dubietas super uisum. Et arteriæ timporum si sunt uelocis motus & plenæ, incidantur ipsæ arteriæ: etiam uena quæ est post aurem in porte dolenti. Et si fuerit defectus uocis subito, epithimetur caput cum multa aqua tepida: Et instilletur auri de oleo ros. tepido: & impleatur auris bombace.

8 Si ex humore cholerico, uomat cum eo quod dictum est. Et bibat de syrup. acet. cum sem. endiuiæ, & podag. lini, fumiter. ros. ana. ʒ x. coctis cum aceto, & aqua usque ad medium, cum zuccaro al. dos. eius ʒ xv. Emplastretur caput cum sandal. ros. acacia, lino, luto ar. aqua ros. & coriandri recentis, & rami palmæ. Ligentur musculi tibiarum. Et fugat citonium. Si fuerit ex humore flegmatico in stomacho, uomat cum syrup. acet. in quo inscidantur rad. cum sale grosso trito parum. Et utatur pillulis aloes confectis cum mirabol. keb. & turbit ana danik. ij. ros. mastice danik. aloe sentur. ʒ 1. capiat ante introitum lecti. Vtatur carnibus subtilium animalium spidebog cum cicere.

De eo quod multiplicatur in eo de morbis Cerebri iuxta ſpecies eius.

	NOMINA	Salus, uel tior. Regio Tempus Aetas Complexio	CAVSA	SIGNVM	EVAcuatio	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Sieſen.	Tior. cũ apãte. Calida Aeſtiuum Iuuenilis Calida	Apoſte. calidũ panniculorꝫ cerebri, aut caliditas ſuperflua ipſorum.	Cõtinua ſynocha, tactus cal. capitis, uigilia cũ permixtione mentis.	Cum minutione cephalicę.	Cum ptiſana ſyrup. tamarindorum, & iulep.	Cũ aqua ſe. portul. granati, & cucur. cocta in agreſta & ſpinacijs.
2	Maſara, id eſt, apoſtema faciei.	Timoroſum. Meridiona. Veris. Iuuenil. adol. Calida	Apoſtema ſanguineũ in cerebro, arterijſqꝫ & facie.	Fortitudo apoſtematis, ita ꝙ credit̃ diſiũgi, cũ dolore & rubore faciei.	Cum minutione cephalicę.	Cum ptiſana, & ſyrup. de papauere, uel nenufare.	Cũ ſucco granati, & aqua portul. ſeu nenufar.
3	Rubedo.	Timoroſum. Calida Aeſtiuum Iuuenilis Calida	Ex chol. rubea dominante ſuper cerebrum.	Fortis dolor, & inflãmatio cum colore citrino faciei, tactuqꝫ frigido.	Cum minutione.	Cum ptiſana decoct. prunorum, iuiub. & tamarind.	Cũ aqua ſem. portul. granati muzi, & cucur. cocta cũ cum agreſta.
4	Obliuio.	Timor. intenſ. Frigida, hum. Hyemale Senilis. Frigida, & hu.	Ex flegmate dominãte ſuper cerebrum, corrũpente mentem.	Fortis ſe. & ſubeth, cũ ſomno difficil. uigilati. nõ rñdet alicui, niſi labore, & oſcitatione.	Cũ cliſteri primo, deinde pillulis cochijs, poſt pillulis ieræ.	Cum zuccaro roſ. & cibo aquæ cicerum.	Illiniant̃ timpora mentaſtro, et origano.
5	Subeth cum ſomno.	Timoroſum. Frigida, & hu. Hyemale. Senilis. Frig. ſic. hu.	Ex flegmate ſupabundante in cerebro.	Somnus multus, cum permixtione mentis.	Cum cliſteri, deinde pillulis cochijs.	Cum effuſione aquæ coctæ cũ aneto, nepita, & maiorana facta ſup caput.	Ligent̃ muſculi tibiarũ, et ſternutet̃ cum iniectiõe piperis & hellebori.
6	Subeth cum uigilia.	Timoroſum. Meridiona. Autũ. & ueris Seneſcens. Calida.	Ex flegmate & cholera rubea dominãtibus.	Dormiens, & quaſi uigilãs, oculi eminentes, iacet ut mortuus ſup dorſũ.	Cum cliſteri, poſt cum decoct. fructuũ.	Cum iulep, & zuccaro roſ.	Effundatur ſuper caput oleum anetinum cum aceto.
7	Congelatio.	Timoroſum. Frigida Hyema. autũ. Seneſcens. Frigida	Opilatio in uẽtre, & parte poſteriori cerebri, ex hũore groſſo, fri. & ſicco.	Defect9 ſenſus, & motus, iacẽs ſup dorſum ut mort. diſpõqꝫ illa diu durat.	Cũ pillulis ſtomaticis, & decoct. epithimi.	Cibetur biſtardis, & perdicibus ſpidebeg.	Cum balneo, & ungatur caput oleo uiol. & aneti.
8	Corruptio memoriæ, & cogitationis.	Salubris. Frigida. Hyemale. Senilis. Frigida.	Mala cõplexio frigida cerebri, aut flegma ſuperfluum.	Negligẽtia, & grauedo in motu, cũ ſubeth, & obliuione.	Cum cliſteri forti, & pillulis ieræ, & cochijs.	Effundat̃ ſuper caput aqua cocta cum aneto, ruta, nepita, & maiorana.	Illiniat̃ caput cũ modica ſpuma ſinapis, cũ oleo rutæ.

1532

COMM. REIP.

1 Post minutionem si potuit fieri, & patiens fuerit adolescens, fiat uentosa. Deinde bibat de syrup. acetoso simplici cum aqua frigida. Et si debilitet nimis, detur ius galliculi cocti cum agresta, aut succo granati. Et si natura est constipata: leniatur casief, manna, tamar. syrup. ros. & syr. acet. & cum aqua frigida. Post euacuationem epithimetur caput panno infuso in aqua ros. oleo ros. cum modico aceto. Et ligentur musculi tibiarum: & bibat ptisanam ʒ 40. deinde de syrup. acetoso simplici unc. 1 ʒ. Et si fortificatur sitis, bibat aquam cucur. cum syrup. de spodio. Et sumat de acetositate citri. & iulep. Et si tempus fuerit æstiuũ, utatur rebus infrigidatiuis cum niue: & sit in loco strato salicibus, ros. sandal. roratis cum aqua camphoræ: & odoret ipsam camphoram: & utatur cursibus artificialibus aquæ frigidæ cum niue, & herbis recentibus, frigidis. Si est hyems: utatur loco temperatæ caliditatis. Abstergatur nigredo linguæ cum panno lini, aut mucilagine, & zuccaro albo.

2 Post minutionem, cibetur cum cucurbita cocta cum agresta, et pisis: aut cum succo granati. Et si passio fortificatur, minutio fiat in manu alia, si uirtus sustinet. Et bibat de aqua ordei. Et illiniatur caput cum aqua ros. utroq; sandalo, aqua ordei, aqua coriandri, semperuiuæ, & portul. Et bibat de aqua furfuris cum zucc. & oleo amygd. Et potest ei dari in aqua ordei, si caliditas est fortis, aur. ʒ. spodij, & aur. ʒ. seminis portul. bene triti & extracti de rindeto: & penes dormitum dandum cum. xxx ʒ aquæ granati muzi.

3 Post minutionem bibat de syr. & comedat de cibo facto de succo granati muzi. Et in principio illiniatur cum butyro, armeniaco, sandal. & aqua plantaginis: & in fine negocij, cessante hoc regimine, detur ei de mucil. psillij, cum modico oleo dulci, & zucc. al. continue, si tempus est æstiuum. Et si laborat uigilijs, & hoc non fit de signis crisis, stude ut dormiat cum papauere, zucc. & syrup. papaueris.

4 Si est cum febre: sufficit ei dare aquam ordei coctam cum hyssopo, cum zuccaro al. prius ei datis ʒ vi. zucc. ros. Euitatis fructibus frigidis & humidis, piscibus, lacte, & legumibus. ut sunt fabæ, lentes, & faseoli. Et si est in fine febris, detur ei mel cum syrup. acet. sem. Et nisi contulerit, detur ei aur. 1. de elect. anacardino, cuius descriptio hęc est. Recipe mirabol. bellericorũ conditorum absq; nucleis, & emblicorum ana. ʒ iij. mellis anacardi, baccarum lauri, ciperi ana. ʒ ij. piperis ʒ 1. zuccari al. unc. 1. terantur omnia cum aqua mellis, anacardi, & eo utatur post. vi. menses. Et lauetur caput & corpus aqua cocta cum camomilla, corona regia, & maiorana.

5 Si est subeth sequens febrem, aut alium morbum: cessatio eius erit cum cessatione caussæ eius. Et si subeth ipse est morbus, curetur cum calefactiuo, desiccatiuo, & attenuatiuo: & cibetur iure cicerum, cum aneto, & cinnamomo. Et euitet potum aquæ frigidæ, & dormitionem in locis frigidis.

6 Curetur hæc passio cura composita, & de subeth, & de sirsem. Si est huiusmodi passio istorum duorum humorum subeth inducentium, & sirsen, studeat msgis contra humorem dominantiorem, & maius nocumentum. Verbi gratia, si cholera rubea est dominantior, studeat ad educendam ipsam, & extinguendam caliditatem. Et si flegma est dominantius, studeat educere flegma clisteribus acutis. Et illiniatur caput oleo aneti, & aceto.

7 Post euacuationem corporis cum medicinis, iuuabit eum, si euitet id quod generat humorem similem ei ex quo læsus erat. Et si accidit ei uigilia: illiniatur caput lacte mulieris fœmineo, cum oleo uiol. Et cibet gallículo cocto spidebeg. Sin aũt: illiniatur corpus, & ungat oleo heri.

8 Fricentur pedes, & ligentur musculi tibiarum. Et cibetur iure cicerum, cum aneto, & cinnamomon, & galanga. Et utatur melle, cum grauis uiridibus. Et bibat de syrup. acetoso seminum. Et si non contulerit: utatur electuario anacardino.

De morbis multiplicatis in capite secundũ species, & maxime in Cerebro.

	NOMINA	Salus, uel tiõr. Regio Tempus Aetas Complexio	CAVSA	SIGNVM	EVAcuatio	ÇVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Scotomia.	Salu. nisi aug. Humida. Hyemale. Senilis. Frigida.	Flegma dñans sup anteriora capitis, ex uapore stomachi.	Erit similis ebrioso, cũ mẽbris laxis.	Cũ pillulis yeræ, & cochijs, si ex stõac. uomat cũ oxymelle, & aqua cal.	Cum syr. xyloal. & odore musci, & rutę.	Cũ masticatiõe masticis, & thuris: epithimet herbis odoriferis calidis.
2	Vertigo.	Salubris. Frigida. Hyemale Senilis. Frigida	Flegma, chol. aut sang. collectꝰ i uenis q̃ sꝫ circa cor, & nõ p̃t dissolui, et infert uertiginẽ.	Videt omnia in uertigine ac uelit cadere in gyrum.	Cum pillulis aloe.	Fricentur pedes in insultu cũ uiolentia.	Cũ odore maioranæ, rutæ, tyriacæ, & comestiõe aquæ cicerum.
3	Epilentia.	Timorosa. Frigida Hyemale. Adolescens. Frigida.	Opilatio i uentriculis cerebri, aut ex fleg. uiscoso, aut chol. nigra, aut forti melanch.	Spuma super os, cum iectigatione impedita.	Cum agarico, siseleos aur. 1. cum modico zuccari.	Cũ bistarda, ꝑdice, & peonia suspendat̃: utatur exercitio temperato.	Cum oxymelle.
4	Apoplexia.	Timorosa. Frigida. Hyemale. Senilis. Frigida.	Opilatio in uentriculis cerebri tribus humoribus uiscosis.	Erit quasi dormiens, & non sentit dolorẽ, cum anhelitu grosso.	Cum minutione saphenæ, si est repletio: post clisterizetur.	Dimittat̃ per triduũ ꝙ non cõmoueat̃: detur aqua calida cũ aniso, mastice, oxymelleq́ꝫ.	Cũ oxymelle, decoctione feniculi, & cimini.
5	Innibus.	Salubris Frigida. Autumna. Senilis. Frigida.	Ex flegmate, multo cibo, & mala digestione ipsius.	Videt se ocupatũ, uel strãgula. & clamat, & nõ audit̃ uox: subito surgit cũ capitis grauedĩe.	Cum pillulis ieræ.	Cũ syr. acetoso sem. & zuccari rosa. & bistarda frixa.	Cum aqua cicerum, & modico cibo.
6	Melancholia.	Timorosa. Sicca Autumnale. Senescens. Frigida.	Ex multo hu. melancholico, aut uapore ipsius, existẽtis in stomacho.	Mentis permixtio, loquela uana, angustia, & imaginatio mala.	Cũ minutione saphenæ, decoct. epithimi, & pillulis stoma.	Cũ ptisana, syr. papaueris, & uiolis, cũ extremitatibus hędi, arietũ, & spinacijs.	Cũ piscib. laudabilibꝰ, ouis mollibus, medulla cucum. citrullis, & lactucis.
7	Coriaf, alias, Ceruf.	Timorosum. Sicca Autumna. Senes. & iuue. Sicca	Ex melancholia mala, & mortifera.	Clamat noctu ut gallus, uadit ad sepulturas: color citrinus, oculi sicci, concaui, ling. sicca, cũ ulcere pedũ.	Cũ minutione tempore insultus passionis.	Cum pedibus hædi, arietũ, cucurbita, & spinacijs.	Cũ ouis mollibus, piscibus laudabilibus.
8	Amor hereos.	Salubris Orientalis. Aestiuum Iuuenilis Calida.	Animositas in amãdo, & cõtinua memoria eius amatæ.	Oculi concaui, multus motus ipsoꝵ: & cũ audit amorẽ, pulsus mutat̃ præter naturam.	Nulla fiat.	Cũ subtiliatiõe amicabili, balneatione, & cũ statione, & comestione gallinaꝵ, unct. olei uiol.	Arte, uel officio utat̃ litigatiõe, & terrore ex p̃te amati, & suũpsius.

1532

C O M M. R E I P.

1 Si est ex capite, liniatur caput post euacuationem cum decoct. camomillæ, coro. reg. abrotani, rutæ. Et odoret galliam, & maioranam. Cibetur iure cicerum, et galliculis coctis spidebeg, aut frixis. Euitet nuces, canabem, uinum, lac. Et si est ab humore flegmatico in stomacho, laxetur, & masticet masticem. Et utatur oxymelle sem. Et si fuerit humor cholericus, uomat cum ptisana, syrup. acetoso, & niue, mundificato stomacho: post uomitum sumat de rob pomorum, & rob agrestæ simplicis.

2 Si est ex cerebro, purgetur: deinde sternutetur cũ baurac, aloe ana. condisio, & croco ana. p. 5. redactis in pillul. ut sunt pisæ: & imponatur naribus granum 1. cum aqua maioranæ, & oleo uiol. Et si est a stomacho, uomat: & sumat de rob pomorum simpli c. & rob granati. Et emplastretur stomachus sandal. rof. tritis aqua rof. & semperuiuæ. Cibetur galliculis & perdicibus coctis zirbeg, assis in ueru, & frixis.

3 Si est adolescens, dieta utatur nutrix eius. Cibetur perdicibus, gallinis frixis, & pane bruno: & bibat oxymel ante cibum. Et si fuerit maioris ætatis: euitet lac, nuces, erucam, apium, & omnia olera: præter mentam, & melissam. Euitet omnes fructus, & repletionem nauseatiuam: & suspendatur super eum peonia. quia iuuat proprietate sua. Vtatur exercitio. Cibetur perdicibus, & bistardis. Si flegma fuerit abundans, uomat cum aqua cocta cum radice mentastri, & aneto, & oxymelle ante insultum. Et bibat decoct. lauri, & radi. peoniæ, cum oxymelle quolibet die. Et detur ei huiusmodi decoctio. Recipe siseleos romani, sticad. ana. ʒ v. rad. squinanti ʒ iij. cinnamomi, costi, gentianæ, zinz. ana. ʒ 1. sem. casiæ ligneæ, asari, gariofyl. masticis, stafisagriæ ana. ʒ 5. coquant̃ cum rotul. iiij. aquæ ad rotul. 1. & misc. cũ eis aur. n. aloe. eoq; utatur.

4 Non cõmoueatur per triduum. Deinde bibat oxymel cum aqua cal. & sale trito, grosso, & oleo narcissi cum emboto detur ei. Et studeat ut uomat. Et detur ei tyriaci ʒ 5. aur. de anacardino, cum decoct. anisi & masticis. Et sorbeat mel: & calefiat caput, cum decoctione camomil. origani. mentastro, mace, garyof. & asaro. Cibetur aqua cicerum, & bruno pane. Et post vij. diem si apparet in urina digestio, detur ei iera Gal. & gargarizet̃ cum sinapi. Et cibetur cum iure cicerũ cocto cũ pullis columbæ. Post declinationẽ morbi balneet̃, & inungat̃ caput oleo costino. Euitatis ipsis electuarijs in tẽpore calido, & regione calida, aut patiente aliquã caliditatẽ.

5 Hic morbus antecedit epilepsiam. Et accidit ut plus utentibus cibo multo absq; digestione. Vnde purgetur caput eius de humore obtento in eo. Deinde confortetur stomachus, & corrigantur cibaria. Odoret maioranam, & utatur exercitio moderato.

6 Si non potest dormire, cum multa uana loquela, & non quiescit: nulla utatur euacuatione, sed detur ei ptisana cocta cum papauere cum syrup. uiol. granatis bonis, & pomis dulcibus. Cibetur gallinis pinguibus, & carnibus anterioribus arietum, & ouis cum pane al. Euitet panem brunum, lentes, carnes uaccinas, allia, cepe, mel. sinapi, acetum, caseum uetustum, & quicquid generat melancholiam. Epithimetur caput somniferis. Recipe sem. papaueris albi, triti. x. numero, ordei excoriati fracti, corticis cucur. uiol. nenufar. lactucæ sem. ana m 1. coquãtur in aqua, qua epithimetur caput, & calefiat cum particulis filtri, cum oleo uiol. & lacte fœmineo. Si in stomacho sit humor abundans, purgetur uomitu. Cibetur post iure galliculi cocti zirbeg, pane al. syrup. pomorum, & melissæ.

7 Post minutionem cibetur eo quod dictum est: & sedeat in aquam tepidam, & bibat aquam casei, cum dragea facta de mirabol. ni. & embli. conditis cum lacte, polypo. & epithimo. Et detur ei post tyriaca faroc. Si accidit uigilia, epithimetur caput cum somniferis, & superponatur bombax cum oleo uiol. & lacte mulieris puellam nutrientis.

8 Debet regi regimine humectatiuo. Vtatur solatijs, uiridarijs, pratis uirentibus, auditu cantilenæ, & impediatur memoria cum historijs, rumoribus, & fabulis bonorum patrum. Vtatur seruitio, & coitu. Et si amata non diminuit amorem, & augetur in absentia eius in memoria eius, præsentetur alia coram eo similis amatæ in forma & moribus, & secum fabuletur.

De eo quod multiplicatur in eo de morbis Medullæ ſpinalis.

	NOMINA	Salus, uel ti. Regio Tempus AEtas Complexio	CAVSA	SIGNVM	EVAcuatio	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Paraliſis, & ſtupor.	Tior.in prin. Frig. humida Hyemale, Senilis Frig. & hum.	Ex flegmate diſſoluto a cerebro, procedente ad neruos.	Mollificatio mē bri cū defectu ſenſus, & motus abſq; cauſſa exteriori.	Poſt. vij. diem cū turbit, iera, & pulpa coloquin. ſale petroleonis.	Cum decoctione aniſi, zuccari, zuccar. roſ.	Coleť poſt. iiij. diem iure cicerum, cinnamomo, & aneto, pane groſſo.
2	Laxitudo.	Tior.p9 caſū. Humida. Hyemale Senilis Humida.	Ex caſu, pcuſſione, aut humiditate uiſcoſa.	Mollificatio p9 percuſſionē, uel caſū, uel criſim, uel colicā, cum defectu ſenſ9, et mot9 uolūtarij.	Cum cliſteri, ſi eſt cū conſtipatione.	Emplaſtreť locus caſ9 farina ordei, litio, aloe maſtice, & memita.	Emplaſtreť locus caſus cum aloe, acacia, & roſ.
3	Tortura oris.	Salubris Humida. Hyemale Senilis Humida.	Impedimentū uirtutis motiuæ ad mēbrū, uel muſculū faciei, & oculi.	Cum claudit oculos, oculus læſus manet apertus.	Poſt. vij. diem cum pillulis de iera.	Cū zucc. roſ. & aqua cocta cum aniſo.	Cū maſticatione uiſci, maſticis, cū modico baurac.
4	Morbus compoſitus ex ſpaſmo, & laxitudine.	Timorolus. Humida Hyemale. Senilis. Humida.	Ex coniūctione cauſſæ ſpaſmi, cū cauſſa laxitudinis.	Attractio ptis ſanę ad partē dolentē, & breuitas membri ex ſpaſmo.	Cū pillulis de iera, ſi cum repletiōe fuerit.	Emplaſtreť mē brū mucilag. pſillij, adipe gallinæ, medulla uaccæ, & cera.	Vngatur mēbrum mollificatum oleo aneti.
5	Spaſmus ex repletione.	Timorolus. Humida. Hyemale. Senilis. Sicca	Ex rep. neru. ex ſupfluit. malis, hūidis, extēdēt. latitudinē, & diminuentibus longitudinē.	Repletio, ebrietas, & ſubito accidit.	Cum cliſteri: poſt cum pillulis ſtom.	Embroceť caput, & ſtōach. decoctione camomillæ, abrotano, maiora.	Friceť in balneo pānis aſpis, & fricatiōe leni poſt euacuationem.
6	Spaſmus ex ſiccitate.	Timorolus. Sicca. Aeſtiuum Iuuenilis Calida	Ex ſiccitate neruoꝝ, cōſtrictio neq; eorū: ſicut accidit corrigię poſitę ad ignē.	Euacuatio pręcedens, aut fluxus ſang. uel cauſſa timoroſa.	Nulla fiat.	Cū ptiſana cocta cū iuiubis, ſebeſtē, oleo amygd. & ſucco cucur. & zuccaro albo.	Si nō eſt cū febre, lacte caprino, Et ſuper caput mulgeať lacte mulieris.
7	Tremor, & iectigatio.	Non timorol. Frigida Hyemale, Senilis. Sicca	Ex debilitate mēbri tremētis, ex mala cōplexione frig. hūore groſſo, aut cā extīori.	Releuatio mēbri, & eius declinatio, & eſt motus notus.	Cum pillulis ſitarig.	Vngatur oleo coſtino.	Illiniatur cum balneo, cibetur iure cicerum.
8	Gibbus, uel Gibboſitas.	Tior. cū tuſſi. Humida. Hyemale. Adoleſcens. Humida.	Ex hu. uiſcoſa ī nucha, diſiūgēte ſpondile, aut apāte, caſu, aut pcuſſione, uel cā exteriori.	Manifeſtū. Et ſi eſt cū apoſtemate, cum eo erit tuſſ. & ſtrictus anhelitus.	Cum pillulis ieræ, ſi eſt ex flegmate.	Reſtituať ſpondile ad locum eius emplaſtro corroboratiuo.	Cum emplaſtro diſſoluēte unctuoſitates.

COMM. REIP.

1 Vsque ad. iiij. & vij. sufficit dare zucc. rosſ. & aquam aniſo coctam: tamen euitet cibum & potum, utatur ſiti & fame: & ſi oportet bibere de aqua, bibat de ea in uaſe uitreo, ita q́ non ſit in frigidata. Et poſt. vij. laxetur, ut dictum eſt. Et cibetur iure cicerum. Deinde poſt ſeptimum da ei de medicamine. ʒ vij. & curetur laxatiuo. Deinde cibetur iure gallinæ, aut landulæ, pullorum columborum, cum iure cicerum: & quolibet die ſumat de melle roſ. Non tamen laxetur ante digeſtionem humorum: ne noceat diſſolutio tenuitatis humoris, & non groſsitudinis eius, quæ erat reſidua. Et poſt euacuatiōem ungatur pars dolens oleo coſtino, oleo amygdal. amar. oleo ſambucino, oleo nucum ueterum poſt fricationē eius cum panno aſpero groſſo, donec rubeat. Lauetur cum decoct. camomillæ, maioranæ, aneti, ſaluiæ, hyſſopi, nepitæ. Cibetur cum iure facto cum mag. angeden, nigella, cum nuce, melle, fiſticis. Stupor curetur ut paral. cum unctione olei, & ſumptione zuccari, uel melle roſ. & aqua cic.

2 Si eſt laxitudo ex parte caſus, incurabilis eſt. Et ſi fit poſt biduum, uel triduum, emplaſtretur eius locus cum diſſolutiuis. ſicut eſt emplaſtrum de coſto, aloe, nuce, cipreſſo, & roſ. ana. & licio, ramic, maſtice, balauſtia, acacia, ſpica ana partem 5. tritis & diſſolutis in oleo rutæ. Et ſi ſit laxitudo poſt colicam: ungatur oleo uiol. partium ij. olei aneti part. 1. Cibetur galliculo cocto zirbeg.

3 Curetur tortura oris cura paraliſis, cum fit in eodem loco: ſed diuerſificetur in regimine cibi, & unctionibus alijs, & modis ipſius poſt euacuationē in mandibula quæ non eſt declinans. Et ponatur In ore mirabol. keb. 1. ſternutetur cum condiſio: & maſticetur cum uuis paſſis, baurach, ſinap. pipere, & uiſco.

4 Si ſpaſmus eſt ex repletione, curetur cura paraliſis, cum euacuatione. Et emplaſtretur membrum mollificatum & ſpaſmatum emplaſtro confecto de rebus deſiccatiuis & calefectiuis. Et ſi laxitudo eſt maior, utendum eſt deſiccatiuis magis, & fricatione forti. Et ſi ſpaſmus eſt maior, utendum eſt mollificatiuis magis & lenitiuis, cum parum calefactiuis. Et ſi laxitudo eſt in parte una, & ſpaſmus in alia: emplaſtretur pars ſpaſmata cum rebus lenificatiuis, & pars mollificata cum fricatione forti, & ſimilibus.

5 Si ſpaſmus fit ex repletione, facilioris erit curę quam ex inanitione in patiente. vij. annorū. Vnde cliſterizari debet. Deinde bibat decoctio aneti, cimini. Et ſi urina non eſt colorata, bibat de metridato: ſi colorata, nō bibat de eo, ſed euacuat pillulis cōuenictibus, non intēſa laxatiōe, & cum cautela detur ei medicamen calidū. Si cum febre: tēpore calido, aut caliditate manifeſta.

6 Bibat de ptiſana cum eo quod dictum eſt, & de mucilag. pſillij, & granorum citoniorum, cum oleo granorum cucur. Et abſtergatur lingua, & fricetur ſucco granati, & oleo amygdal. Et imponatur naribus de oleo amygdalarum, uiol. nenufar. Liniatur caput oleo uiol. & mucilag. pſillij. Emplaſtretur caput & collum cū malua al. oleo uiol. alphita, uiolis ſiccis, cum mucilag. pſillij. Et ungatur membrum ſpaſmatum cum oleo uiol. medulla tibiæ uaccæ, axungia gallinæ, & cera. Et ſuperponatur loco cauda recens. Cibetur partibus anterioribus arietum & hædorum coctorum ſpidebeg, ſpinacijs, oleo amygdalrum, cum piſis laudabilioribus coctis ſpidebeg, aut ouis mollibus, aut pulte farinæ ſimilæ, & olei amygd. euitando deſiccatiua. ſicut lente, aceto, & ſale.

7 Si accidit ex cauſſa nociua, ut anguſtia, triſticia, timore, uel aſcenſione ſuper loca alta: ceſſante cauſſa qua fit, ceſſabit. Et ſi ex nutrimento frigido, nutrimentis curetur calefactiuis. Et ſi fit ex aliquo humore: euacuetur. Et ſi fit ex potu uini: ſuper caput effundatur oleum roſ. cum agreſta, & oleo rami palmæ. Iectigatio curetur cura tremoris, ſi ex frigore cum calefactiuis: & econtra.

8 Si fit ex caſu, uel percuſsione: reuocetur ſpondile ad locum proprium eius. Et utatur emplaſtris corroboratiuis. Si ex apoſtemate: curetur cura apoſtematis. Si ex humore groſſo, uiſcoſo: cum rebus calefactiuis, & deſiccatiuis.

De eo quod multiplicatur in eo de morbis Palpebræ.

	NOMINA	Salus, uel ti. Regio Tempus Ætas Complexio	CAVSA	SIGNVM	EVACUATIO	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Pruritus, & scabies palpebræ.	Salubris Humida. Hyemale Senilis Humida.	Ex hũiditate læsa, pul. aut fumo, uel solis, a corruptiõe regimis sanguinis.	Cum palpebra inuenit̃ aspera, parũ, uel multum, uel fixa ut ficus.	Cum minutione, & trocis. uiolis, & zucc.	Collyrizet̃ cum sief uiridi, & pul. citrino bene dissolutis.	Cum collyrio cinereo, & fricetur cum basilicon.
2	Apostema durum, scilicet, Bardi.	Salubris Humida. Hyemale. Senilis Humida.	Ex superfluitate flegmatica.	Apostema durum in palpebra, ut bardi.	Cum minutione, ex pillulis ierę, & aloe.	Emplastretur armoniaco, aceto, cera & oleo uiol.	Illiniatur gumi granorũ uiridiũ, cũ aceto, & amurca.
3	Petrificatio, & inflammatio grossa.	Salubris Occidental. Autumna. Senescens Sicca	Ex superfluitate grossa fit petrificatio in palpebris.	Apostema durũ, ut est faba, & est paruũ ut glandula.	Cum pillulis ieræ, & cochijs.	Illiniatur medulla ossis thauri, cum cera & oleo uiol.	Emplastretur emplastro, uel unguẽto diachilon.
4	Adhæsio.	Salubris Humida. Hyemale Senilis Humida.	Ex ulcere oculi, & cura subt̃, & ungula ipsius.	Adhæsio palpebræ, cũ grauedine oculi, aut albedĩe, uel palpebra alia.	Cum minutione, si corpus est repletum.	Illiniatur locus sief, memite, licio, & aloe.	Imponat̃ palpebris bombax, infusa in lacte mulieris.
5	Cauma, quasi arena, uel terra.	Salubris Sicca Autumnale. Senescens. Sicca.	Ex uentositate grossa, inclusa in palpebra.	Post dormitiõe inuenit̃ in oculis, ut cera, uel terra.	Cum pillulis aloes.	Ingrediatur balneum.	Illiniatur palpebra cũ sief nigro.
6	Breuis palpebra, & dicitur sarra.	Salubris Sicca Autumna. Senescens Sicca	Fit a nafa, aut sutura incõueniente: uel ex carne orta in ulcere palpebrę	Discoopt io albedis oculi ex parua palpebra supiori, & reuolutione palpebræ supioris.	Cum minutione, si repletũ est corpus.	Cum sief rubeo.	Cũ unctione ceræ, & olei.
7	Ordeaceolum.	Salubris Sicca Autumna. Senescens Sicca	Ex superfluitate grossa cõtenta in palpebra.	Aposte. simile ordeo, proximum origini pilorum palpebræ.	Cum pillulis cochijs.	Illiniatur cera liquefacta.	Fricetur cum musca, cuius caput est incisum.
8	Morũ in palpebra.	Salubris Sicca Autumnale Senescens Sicca	Ex sanguine usto, corrupto & malo, dispositionis malę.	Caro rufa declinans ad nigredinẽ ad modum mori.	Cũ minutione, & pillulis aloes.	Fricetur cum rusam, sief uiridi.	Emplast. pasta infrig. deiñ supponat̃ moro medicamẽ acutũ, dõec nigrescat & abstergatur.

1532

COMM. REIP.

1 Primam speciem scabiei, iuuat sief rub. & benedictum cinerei coloris: & non debet fricari cum zuccaro, sed cum sief rubeo, uel acuto. Si prima cura non fuit utilis ei, secunda species eius fricetur cum rusam, uel cum zuccaro: & species similis generis fricetur ficu cum zuccaro. Et nisi conferat, fiat cum rof. Et instilletur oculus aqua cimini, masticati cum sale post fricationem: & emplastretur cum uitello oui, & oleo rof. Deinde cum sief rubeo, uel zuccaro, postquam mitigatur dolor fricationis: deinde cum puluere citrino. Et euitet patiens generantia tumores malos: & cibetur nutrimento leui & laudabili, ut est galliculus coctus.

2 Implentur cum ficubus coctis: uel fricetur apostema folijs ficus, uel cum pul. citrino postquam fricatur cum sief rubeo & leni. Et nisi conferat ista cura, scindatur palpebra, & extrahatur illa substantia dura quæ dicitur Barda: inuersetur palpebra, & scindatur per latitudinem, & extrahatur cum instrumento rasto: deinde superponatur ei pul. citrinus. Et hoc fit post purgationem corporis. Et dimittatur sanguis egredi in hora sua. Et alia species apostematis ipsius dicitur cadead: & curetur ut prima: tamen hæc capi debet cum capite tenaculi, uel tenalium.

3 Nisi conferat cura, inuersetur palpebra, & aperiatur locus cum instrumento rotundo, ita tamen, ꝙ palpebra non scindatur ualde. Deinde comprimatur ungue & annulo, quia egredietur de loco uel particula plõnis, aut sanies. Et mundificato loco superponatur loco pul. citrinus. Et inflatio dura, difficilem facit motum palpebræ quando surgit de somno, cum siccitate: & fit in angulo lippitudo sicca, modica. Et curetur balneo & sief rub. & unctione capitis cum oleo uiol. Et in grossa specie eius uidetur palpebra rubea, grossa: & estimatur esse scabies: & quando inuersatur, uidetur esse munda a scabie. Et curatur regimine subtili, & cibi correctione. Et illiniatur palpebra memita & croco. Et fricetur oculus sief rubeo.

4 Debet interponi rastus in loco tineæ palpebræ, & cum eo eleuari palpebra: aut extendatur cum hamo: deinde excorietur adhæsio cum mahat, uel cum camadin: tamen fiat caute, ne attrahatur cornea. Et instilletur oculo aqua cimini cum sale: & imponatur fissuræ bombax infusa in oleo rof. & uitello oui. Et ligetur super oculum uitellum oui cum oleo rof. Et cessante reuersione adhæsionis, collyrizetur oculus cum sief consolidatiuo.

5 Debet attenuari regimen cum continuo ingressu balnei: & collyrizetur cum sief darrak. Euitatis nutrimentis grossis, ut carnibus hircinis, uaccinis, & caseo uetusto.

6 Si fit ex uia naturali, non debet curari nisi cera & oleo. Et si fit de carne addita, curetur cum basilicon, & sief uiridi. Et si fit ex sutura palpebræ inconuenienti, uel ex ulcere, & uis illud curare cum ferro: findatur palpebra in locis adhærentibus, & permitte fluxum fieri de eo: & impone fissuræ licinium cum unguento consolidatiuo.

7 Si corpus est calefactum, illiniatur sief, memite, aqua rof. & luto ar. Sin autẽ: lauetur cum aqua calida, & fricetur cum pane ualde calido, aut cum rasto, posita in capite cera calida. Et emplastretur cum cera mixto uitriolo, aut ficubus coctis cum aloe. Et si non dissoluitur, capiatur cum ungue, & incidatur. Aut capiatur cum instrumento, & fluat sanguis per horam. Deinde superponatur ei pul. citrinus.

8 Si cum ferro curatur, melius erit ꝗ cum medicinis acutis superpositis ei. Et si superponatur ei medicamen acutum, imponatur oculo lac sæpe, ut non calefiat oculus. Et impleatur oculus pasta, ut non tendat medicamen ad oculum. Et si fit cura cum ferro: suspendatur cum hamo, & incidatur forpice. Et instilletur super locum aqua cimini cum sale: & superponatur oculo uitellum oui cum oleo rof.

De eo quod multiplicatur in eo de morbis Palpebræ.

	NOMINA	Salus, uel tior. Regio Tempus Aetas Complexio	CAVSA	SIGNVM	EVAcuatio	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Tinea.	Non timorosi. Sicca Autumnale. Senescens. Sicca	Ex putrefactione chol.ru. cum mixtione flegmatis.	Furfur in radicibus pilorum ad modũ cineris: & ocul9 ulceratur.	Cũ minutione, & decoctione fructuũ.	Cibetur perdicibus, & fasianis, & zirbeg.	Illiniatur litargyro, & alcanna de mecca.
2	Formica in palpebra.	Non timorosi. Calida Aestiuum Iuuenilis Calida	Ex inclusione choleræ rubeę	Cadẽt pili palpebrę, et color palpebrę ruf9, & locus pilorꝝ finditur.	Cũ minutione, & syr. ros. cũ niue.	Cum sief rub. & leni.	Illiniatur cum sief memite.
3	Nodulus in palpebra.	Non timorosi. Frigida Siccum. Senilis. Frigida.	Ex flegmate grosso.	Durus tactus, nisi sit subtilis materiæ.	Cum decoct. epithimi.	Emplastretur emplastro diachilone.	Emplastretur alphita, lupinorum, & oleo.
4	Pediculi in palpebra.	Salubris Humida. Hyemale. Senilis. Humida.	Ex cibis malis gñantibus superfluitates, et balnei dimissione.	Reperiunť parui, & magni in pilis ipsarũ, & rubei magis.	Cum pillulis ieræ, & aloe mixtis.	Laueť palpebra cum zuc. aqua, & continuet balneum.	Laueť palpebra aqua cal. sale, & baurac.
5	Pili additi, inuersi, & extenti.	Salubris. Humida. Veris. Senilis. Humida.	Ex humiditate putrefacta, collecta in pilis palpebræ.	Pili orti contra ortũ naturalẽ, inuersi ad interius.	Cum decoctione epithimi.	Cum basilicone.	Inuisceni cum mastice, & eradicentur radicaliter.
6	Apostẽa forte cũ humiditate, scilicet Guardinig.	Salubris Meridiona. Hyemale Adolescens. Humida.	Ex sang. cholerico, manante ad palpebrã.	Apostema cũ hũiditate multa, & color ei9 declinat ad uiriditatẽ, & rubedinem.	Cũ minutione, et uentosa.	Emplastreť uitello oui, cum oleo ros. in pncipio eius.	Illiniať palpebra cũ sief memite, & calef. aqua cocta camomillę, & coronæ regiæ.
7	Grossicies cũ rubedine: & diciť Sulac.	Salubris Calida. Aestiuum Iuuenilis Sicca	Ex humiditate subtili bauracina.	Grossicies rufa, & corrosio modica in radice pilorum.	Cum pillulis ieræ, aut decoct. agarici.	Illinietur oculus aqua ros. infusionis sumac.	Emplastreť oculus pulpa granati recẽtis, lentibus excorticatis, cũ modico oleo uiol.
8	Mollificatio palpebræ superioris: quæ diciť Siruet.	Salubris Meridiona. Veris. Adolescens. Humida.	Mulceť neruo humiditas mala, & spasmať inde corpus uiscosum, & pingue.	Mollificatio palpebrę supioris: & si tangitur digito, palpebra inflať.	Cum minutione, & uentosa.	Illiniať acacia, licio, siseleos, memita, & se. mẽtastri al. tritis cũ aqua matratri: & superspargať pul. coloris cinerei.	Illiniatur cum aloe, & aqua mirti: & superspargatur ei tutia cum zuccaro.

COMM. REIP.

1 Posibile est, ꝙ tinea accidat de cholera nigra, uel flegmate. Vnde euitare debet pa. nutrimēta generantia humorem eius post purgationem humorem generātium. Et tunc collyrizetur oculus cum sief citrino: deinde cum sief rub. & leni.

2 Post minutionē & purgationē, cū medicamine, euitet patiens gn̄antia ipsius humorē, sicut sunt pisces, lac acidū, lentes, cibi salsi. Cibetur galliculis coctis zirbeg, cum succo granatorū. Et collyrizetur oculus cum sief rub. deinde cum infrigidatiuo de camphora.

3 Debet euitare generantia flegma, & chol. rub. Et emplastretur cum eo quod dixi. Quod nisi dissoluatur, scarificetur locus, & extrahatur pro ut dixi in cura noduli, quando fit in toto corpore. Et superponatur ei post pul. citrinus.

4 Post purgationē corporis, & lotionem ipsius cum assidua balneatione, euitet patiens generantia superfluitates grossas, & comestionē assiduam ficuum siccarū. Cibetur gallinis, bistardis, & perdicibus. Et collyrizetur oculus cum rufani. Et illiniatur stafisagria, alumine, uitriolo, stercore caprino, & sale gemmæ ana. tritis, & distemperatis cum abrotano.

5 Curetur medicamine acuto, aut adhęsione, aut coctura. Et post depilentur cum instrumento pili. Coquatur locus pilorū, & coctura fiat super duos pilos, & superponatur mastix post cocturam, cum albumine oui, aut oleo ros. Aut depilētur, & post illiniatur locus sang. ranulæ, & cicarum adhærentiū in canibus, & ouis formicarū, & lacte foliorū ficus, & herba quæ inuenitur inter ordeum: tamen comprimi debet: & cum aqua eius liquefiat cera: & illiniatur locus cū eis, & sale ar. & ungula asini usta, tritis cum aceto. Et si pili sunt multi, & non confert medicina, fiat eleuatio, ut dixi superius. Sed casus pilorum palpebræ, accidit ex humore acuto: unde euacuetur corpus, & illiniatur locus cum nucleis dactilorum ustis, aut cum stercore muris usto, trito cum melle. Et collyrizetur cum lazulo.

6 Post purgationem corporis attenuetur dieta cum cibis coctis cum agresta, & galliculis. Et si patiens sit paruulus, utatur nutrix dieta, & superponatur in principio uitellū oui: deinde misceatur cum eo die tertio modica pars opij & croci. Deinde superponatur uulcaya, quod fit de sarcoc. conditis amido zucc. al. & gumi ar. Deinde utatur pul. confecto de sief memite ℥ ij. & de citrino magno ℥ iij. amido ℥ ij. tritis & cribellatis. Et iuuat guarding pul. sarcoc. & memitæ. Et emplastretur oculus cum lentibus, bene tritis cum farina ordei, & croco. Et inuersetur palpebra, & scindatur gnarding, & superspergatur pul. citrinus, deinde sief rub. erit iuuatiuum.

7 Post purgationē corporis de humiditate bauracina, corrigantur nutrimenta eius cum carnibus arietis, hędinis, gallinis, & pane al. Et illiniatur super palpebram cum litargyro, trito oleo ros. lino, sief memitæ. Et illiniatur cum ros. alphita, croco, tritis cum aqua endiuiæ. Et collyrizetur cum sief rub. & refrigerio agrestæ, confecto de agresta recenti, & tutia. Quod nisi conferat, fiat refrigerium de agresta, tutia, & uenis ana ℥ 1. mirabol. cit. zinzib. ana ℥ ſ. piperis lon. chelidoniæ ana danik 1. & sal. indi carat. 1. tritis, & conditis bene cum agresta, & iterum tritis.

8 Post mundificationem corporis sedeat inter manus tuas: deinde extende palpebrā cum indice & pollice, & comprime eam ad colligendam illam pinguedinem inter duos digitos: deinde præcipe, ꝙ attrahatur palpebra de medio supercilij, & extende eam de loco eius ad inferius. Deinde scinde palpebrā per latitudinē ad modum flebotomiæ & plus parū. Et noli comprimere ut plus rumpatur palpebra, ne noceat tunicæ corneæ: sed scissura fiat, descendat pinguedo, & capiatur cum panno lini, & cōmoueatur sinistro & dextro, donec eradicetur. Deinde superspargatur ei pul. citrinus. Deinde ligetur plumaceolis, & mane dissoluatur. Quod si non apostematur, uel calefit: superponatur ei unguentū, & illiniatur licio, & sief memitæ, sandal. auellana inda, cum aqua coriandri.

De eo quod multiplicatur in eo de morbis Coniunctiuæ.

	NOMINA	Salus, uel tior. Regio Tempus Aetas Complexio	CAVSA	SIGNVM	EVAcuatio	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Obthalmia in Coniũctiua.	Salubris Meridi. Occi. Autum. ueris Adol. iuue. Calida	Ex sangui. uel chol. rub. fluente ad coniũctiuã: uel fũo, uel puluere.	Apostema cõiũctiuæ, & rubedo, & repletio uenarum eius.	Cum minutione cephalicæ.	Emplastret oculus pãno infuso in aq̃ ro. & camfora in p̃cipio eius	Cum mucilag. grani citonij, uel gu. ar. uel albumine oui, cũ lacte mulier.
2	Inflatio in Coniũctiua.	Salubris Frigida Aestiuum Senilis. Frigida.	Ex uẽtositate, & superfluitate flegmat. grossa, uel subtili, uel melãchol.	Color albꝰ, uel liuidꝰ: Et si cõprimit, manet uestigiũ: nisi fuerit a melãcho.	Cum turbit, & iera pigra.	Cum sief albo, siue opio, & ros. alb.	Illiniatur aloe, & sief memitæ.
3	Duricies in Coniũctiua.	Salubris Sicca Autumnale. Senescens. Sicca	Ex humore grosso, & sicco.	Tardus motus oculi, difficilis aptio post dormitionẽ ex duricie ipsius	Cũ minutione, & decoctione epithimi.	Cũ pul. albo: deinde cũ citrino, & fiat cum aqua calida	Cum uitello oui, oleo ros. & lauetur aqua tepida.
4	Pruritus in Coniũctiua.	Salubris Sicca Aestiuum Iuuenilis Sicca	Ex superfluitate salsa, & bauracina.	Lachryma salsa, cõburens oculũ, & pruritꝰ in angulis, et rubedo palpebrę, & anguli.	Cum pillulis aloes, & pill. aureis.	Cum sief rub. leni, & pul. citrino paruo.	Cum refrigerio agrestæ.
5	Panniculus ruffus, & dicitur subin.	Tiorol. intẽsꝰ Meridiona. Veris. Adolescens. Sicca	Ex sang. grosso, uenas implente coniunctiuæ.	Panniculus, rubedo, lachryma, et uiso lumine solis sternutat.	Cũ minutione cephalicæ, & pillulis ieræ, & aloes.	Cum sief ru. & pul. citrino paruo.	Cum sief uiridi, basilicone, rusani, & melle cum succo granati.
6	Vngula.	Timorosa. Sicca Autumna. Senescens. Humida.	Ex materia grossa, & sicca.	Additio neruosa orit in angu. oculi, & extẽditur, et cooperit nigredinẽ oculi, & uisum.	Cum minutione cephalicæ.	Cum sief uiridi, & basilicone	Fricet sale armoniaco, gẽmæ, radice lilij, & tutia.
7	Lachryma.	Salubris. Humida. Hyemale. Senilis. Frigida.	Ex debilitate musculi oculi, uel ex humiditate fluente de capite.	Humidi oculi, & fluxus lachrymarũ: & macrescit alã grossicies eius	Cum pillulis de iera.	Cum refrigerio myrti.	Cum refrigerio agrestæ
8	Percussio, aut casus accidens in oculo.	Salubris Calida Veris. Adolescens. Calida.	Ex apãte in cõiunctiua, uel ruptura alicuius uenæ ex pcussione, aut sang. acuto.	Rubedo ipsius loci, præcedẽs eiectionẽ lippitudĩs, uel percussio.	Cum minutione cephalicæ.	Cũ lacte fœmineo, san. pulli columbæ, uel turturis, uel palumbæ	Cũ aqua cimini masticati, ita tamen ꝙ non sit apostema de caliditate

C V R A C O M M V N I S.

1 Species accidens ex caussa primitiua, curat̃ cessante caussa eam inducente. Deinde infrigidet̃ cum aqua ros. & modico camphoræ, & panno lini. Deinde collyrizetur refrigerio camphoræ confecto de ʒ ij. tutiæ & gra. 1. camphoræ, bene tritis. Et illiniat̃ oculus licio, sandal. aqua ros. & coriandri recentis. Et species accidens ex humore intrinseco, curet̃ purgatione corporis, & cibet̃ cum farre ordei infrigidato cũ zuccaro. Vtatur quiete & otio. Sedeat in domo obscura. Et infrigidet̃ oculus cum sief confecto cum gũmi ar. amido, dragagan. ana ʒ 1. opij ʒ 5. cerussæ ʒ iij. bene tritis, & bene distemperatis cũ albumine oui: & mitigato apostemate, parũ infrigidetur refrigerio camphoræ prædicto. Et tertia species post euacuationẽ, infrigidetur cũ eo quod dixi de sief, si tempus est æstiuũ. Si hyemale: lacte fœminæ, & sief prædicto: & emplastret̃ oculus psillio, endiuiæ aqua, & semper uiuæ. Et si ejcit lippitudinẽ: puluerizetur cum pul. confecto de sarcoc. ʒ iij. zuccari, gũmi ar. ana. ʒ 1. Minorata rubedine, mitigato apostemate, puluerisetur cum puluere citrino, & sief rub. Balneetur, & lauetur oculus aqua herbarum odoriferarum.

2 Prima species curetur cum eo quod prædictum est. Et lauetur decoct. camomil. coro. reg. maioranæ. Et balneetur in specie secunda, & cibetur galliculo post euacuationẽ corporis: uel bistarda, coctis spidebeg. Et collyrizetur sief rub. leni. Illiniatur cum aloe, licio, croco & sief memitæ. Et lauetur oculus aqua prædicta. Duæ aliæ species curentur per euacuationem corporis: & collyrizetur oculus sief rub. aceto, & pul. citrino. Et lauetur aqua camomillæ, coronæ regiæ, origani, & maioranæ.

3 Prima species comprehendit omnes. Post minutionẽ & purgationem collyrizetur sief al. & lacte mulieris: deinde cum pul. deinde cum sief rub. & calefiat cum aqua cali. Et illiniatur locus farina ordei, sief memitæ, corona regia, uitello oui, mixtis cum oleo ros. adipe anatis, & effusione olei uiol. super caput. Balneetur patiens, & illiniatur caput aqua cocta decoct. coronæ regiæ, nenuf. uiol. siccis, & fenugræc.

4 Post euacuationem collyrizetur cum eo quod dictum est. deinde cum sief rub. acuto. Et collyrizetur cum collyrijs acutis, prouocantibus lachrymã. ut basilicone, carissimo. Calefiat oculus camom. corona regia, et modico sale. Vtatur balneo. Cibetur carnibus hædinis, arietinis, pane mundo, uino claro limphato.

5 Post euacuationẽ si calefit, collyrizet̃ cum sief rub. Et mitigata febre cum sief rub. corrigant nutrimenta. Euitetur repletio cibi & potus generantis melancholiam. Euitet fumũ, puluerem, uocem magnam, & totum id quod replet uenas faciei & oculi. Quod nisi conferat, colligatur subin ferro, post purgationem corporis & capitis: iaceat patiens: & aperiantur oculi moderate, ita ꝙ non inuersentur palpebræ cum capite pollicis. Deinde cum hamo suspendatur subin ex parte anguli maioris caute, ne tangatur cornea, uel proximetur ei: & capiatur cum alio hamo ex parte palpebræ superioris: similiter ex parte anguli parui. Et eleuent̃ duo hami moderate cum manu sinistra, & forcipetur cum parte capite forcipis ex parte anguli parui modica pars eius: & intromittatur ei pars inferior alicuius pennæ, & excorietur, eleuetur, & colligatur cũ instrumẽto usq; ad angulum maiorẽ. Deinde suspendantur hami in parte palpebræ inferioris. Et fac ut pruno fecisti caute, ne proximet corneæ. Et si uides uenam aliquam, uel aliquid aliud remanere: noli aliquid agere, nisi ꝙ instilletur oculo aqua cimini masticati, colata cum sale. Et superponatur ei uitellum oui, cum oleo ros. Soluatur mane, et lauetur aqua calida cocta cum ros. siccis: & infundatur rastus in oleo ros. & imponatur palpebris. Mitigata caliditate ipsius, iterum utatur medicinis acutis iuxta ordinem prædictum.

6 Si est subtilis, cũ medicinis acutis: si grossa, & expanditur super foramen prohibens uisum, curetur ferro. Dormiat patiens, & suspendatur ungula cum hamo, & excorietur cum aliqua penna. Aut accipe acum in qua sit unus capillus mulieris, & impone eam sub ungula in parte anguli: & extrahe eam in parte alia, & moueatur cum capillo duabus manibus sub ungula in parte pupillæ: & cum ea excoriet̃ ungula imminente pupilla a longe. Et incidat̃ forcipe de radice eius, post quã euellat̃ parũ, caute, ne incidat̃ caro anguli, & accidat fluxus. Deinde instillet̃ in oculo aqua cimini, masticati cum sale. Et ligetur cum plumaceolis: super quos ligetur uitellum oui cum oleo ros. Et si mane calefit, curetur ut obthalmia: deinde acutis medicinis.

7 Hoc iuuat lachrymam, si collyrizetur oculus collyrio confecto de tutia ʒ viij. cadmia aur. ʒ 1. antimonij ʒ 1. folij ʒ 1 5. tritis, conditis cum aqua mirabolanorum, agresta, & aqua sumac in media parte agrestæ. Et emplastretur frons farina fabarum excorticatarum.

8 Instillet̃ in oculo de albumine oui. deinde de cotor. deinde de thure mixto cum lacte mulieris, & sief albo, si calefit oculus. Et Guadea est apostema durũ, simile perlæ: & in colore fit rufa. Curet̃ attenuatione dietæ, & collyrizetur cũ uulcaya, ro. Et si chronicũ fuerit, cũ sief ru. & albo. Sed ad id quod cadit in oculis de puluere, fumo, & alia re, instillet̃ oculo lac mulieris sæpe, aut aqua dulcis. Quod si ceciderit in eo arena, uel aliquid simile, quod non manifestatur: inuersetur palpebra superior, & inuoluatur super digitũ pannus lini, & abstergatur cum eo. Et si adhæret oculo aliquid, plane abstergatur. Et instilletur oculo de lacte fœminino.

De eo quod multiplicatur in eo de morbis Corneæ.

	NOMINA	Salus, uel ti. Regio Tempus Aetas Complexio	CAVSA	SIGNVM	EVACUATIO	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Vlcera.	Timorof. Meridiona. Aestiuũ, veris Adolescens. Humida.	Ex humiditate acuta manante ad oculum.	Fiũt sup nigredinẽ oculi, et diuersa sunt: ut prædixi in capite folij.	Cum cephaliçe minutione, & decoct. fructuum.	Cum lacte sief al. & lacte fœminino,	Cũ albumine oui, et pul. corticis oui, sem. rof. & hęmatite
2	Pustulæ.	Timorol. Meridional. Veris. Adolescens. Humida	Ex humiditate collecta in corticibus tunicæ corneæ.	Nigredo coloris qñ fiũt post corticẽ, & albedo ubi fiunt post tertiam.	Cum minutione cephalicæ.	Cum sief al. & albumine ouorum.	Cũ lacte fœminæ: deinde cũ pul. rof. s. collyrio.
3	Vestigiũ, albedo, & tinctura eius.	Timorol. Sicca. Autumnale Senescens. Sicca	Illud præcedunt ulcera, uel pustulæ.	Albedo quam præcesserunt pustulæ, uel ulcera.	Nulla fiat.	Cum sief rub. uel pul. cancri marini, tutia indiana, & zuccaro.	Cũ succo papaueris nigri, & cãnis tecti ueteribus bene tritis.
4	Cancer in cornea.	Timorol. Sicca Aestiuũ, autũ. Iuuenil. senes. Sicca	Ex hũore melãcholico cal. incinerato.	Apã durũ fit in cornea, rubedo, dolor, soda, cũ defectu appetit9 cibi.	Cũ minutione cephalicæ, & potu aquæ casei.	Cũ pul. hęmatitis, uel cadmię argẽti, abrotano, & corallo.	Bibat ptisanã, uel lac recens, & collyrizetur sief albo.
5	Eminentia.	Timorosa. Calida Aestiuum Iuuenilis Calida	Ex ruptura corneæ, & ulcerũ corrosione, uel pustulę: inde egrediet̃ uua.	Eminentia ut caput formicę, uel muscæ, uel caput claui.	Cum minutione, si corpus est repletum.	Cũ sief plumbi: & collyrizetur abrotano usto, cõdito.	Liget̃ in plumaceolis particula plũbi ʒ vij. & collyrizet̃ pincelleto usto.
6	Lauatio.	Timorof. Meridional. Veris Adolescens. Humida.	Ex punctione exteriori ulcere, uel pustula.	Videtur defectus partis de cornea, & fit cauatio.	Nulla fiat.	Cũ marcasita argentea.	Collyrizetur cum antimonio, & sandalo usto.
7	Occultatio saniei post corneam.	Timorof. Meridional. Veris. Adolescens. Humida.	Ex ulcere pcedẽte nõ curato, uel obtalmia, & soda, cuius superfluitas manat.	Similis ungulæ ĩ forma, sed maior est ea.	Cum rrocis. uiol. & zuccaro.	Bibat syr. papaueris, uiol. & iulep: & cibet̃ gallinis, hędorũ & arietum extremitatibus.	Cum sief rubeo.
8	Excoriatio Corneæ.	Timorof. Calida Aestiuum. Iuuenilis Calida	Ex re acuta, ut ferro, aut canna, aut medicina acuta.	Excoriatio partis corneæ.	Cum minutione, si calesit oculus.	Cum sief plumbi.	Cum antimonio asbaham.

CVRA COMMVNIS.

1 Poſt minutionẽ curetur mitigatiuis doloris, & frigiditatiuis: deinde cũ puluere al. Deinde cum roſeo. Et cibetur cũ agreſta, piſis & ſpinacijs: & bibat iulep, & aquã granati muzi, cum ſyr. acet. & agreſtæ, cũ aqua portul. Et bibat de ptiſana. Et emplaſtreť bombace infuſa in lacte, mixto cum ſief al. uel pſillio percuſſo cum aqua roſ. & aqua coriandri recentis. Et ſi fit in eorũ eminentia duricies: fiant plumeaceoli, & diſſoluanť in una hora poſt aliam. Et ſi fortificetur dolor: diſſoluatur ſief cum aqua fenugræci. Et illiniatur oculus cum litio & opio, cum aqua lactucæ, uel cum corticibus papaueris, tritis cum aqua coriandri. Et mitigato dolore, nullum ſtupefactiuum apponatur oculo, ſed digeratur cum ſarcoc. condita cum lacte fœminæ, cum amido & zuccaro al. deinde cum roſeo. Et ſi non ſufficit ad mundificationem ſordiciei, corallus uſtus iuuat: & repleto ulcere cum ſief ru. fiat cura. Balneetur, & cibetur galliculis, perdiceq;.

2 Fiat cura puſtulæ ut cura ulceris in euacuatione, & ſtupefactiuis penes multum dolorem. Cibetur ſpinacijs. Et bibat aquam portul. & ſyrup. agreſtę. Et niſi ſiccetur, pulueriſetur cum pul. confecto de hematite loto ʒ ij. perlis ʒ i. abrotani uſti loti ʒ i ſ. antimonij, tutiæ, marcaſitæ ana ʒ ſ. tritis, & extractis de rindeto. Et deſiccata materia, collyrizetur, & regatur regimine ſupradicto. Et ſi tardat reſudatio materiæ, & eius radicatio, miſceatur pul. citrinus cum lacte mulieris, & de eo inſtilletur in oculum.

3 Cum medicinis abſterſiuis. ut tutia indiana, ære uſto, ſtercore lupi, paſſerum, & hyrundinum, tritis cum melle. Et ſi eſt ſubtilis, ſufficit ei ſief ru. acutum, & aqua papaueris nigri ſylueſtris. Sed ſi groſſum, cum ſief uiridi: deinde cum pul. confecto de ſuc. & cancro maris, uſtis ana, & ſpuma maris, ſtercore lupi, tutia indiana ana par. ſ. tritis omnibus, mixtis cum melle, aut cum pul. macerato ſuper ſubſtãtiam oculi albedinis, et coletur. Recipe tutiæ indianæ, cancri maris, ſandal. uſti ana danik ij. ſuc. danik i. terantur bene cum melle colato, & aqua fenic. ana. ſarcoc. baurac, armenici ana partem decimam: terantur omnia, & cum eis collyrizetur: tangatq; oculum, & albedinẽ, glauc. collyrizetur cum lacte aſinino calido, & cum huiuſmodi ſief. Recipe florum granati parui cadentis, calcad. acaciæ gumi ar. ana. ʒ v. antimo. gallæ ana ʒ iij. terantur, & diſtemperẽtur cum aqua. Et niſi inueniatur flos granati, loco eius recipe panniculum ſubtilem. qui eſt ſuper grana granati.

4 Cancer non ſuſtinet medicinas acutas: unde curetur medicinis mitigantibus dolorem. Et ſi incidať, ſanatio eius eſt difficilis. Tamen ſi corpus eſt repletũ, minuatur: & purgeť aqua caſei, cum dragea confecta de epithimo trito ʒ ſ. ſene de mecca ʒ ij. bugloſſæ tranſmarinæ ʒ iij. melliſſæ i ij. turbit, polyp. hermod. ana danik. ij. ſem. podag. lini ana ʒ i. mirabol. nigr. keb. ana ʒ i ſ. ſalis indi ʒ i. ſticad. & lazuli ana danik i ſ. maſticis tantũdem, tritis omnibus, & ſumptis cum aqua caſei. Et ſi calefit oculus, infrigideť cum ſief al. Et emplaſtreť alphita, uiol. nenuf. farina fabarum, folijs maluauiſci, & maluæ; cum oleo uiol. Et collyrizetur cum tutia, hæmatite, amido, ſief, memitæ, luto ſigilla. & perlis tritis bene.

5 Cum deſiccatiuis & ſtipticis abſq; aſperitate. Et cum pul. ceruſæ, cadmia argenti, gumi ar a. Et ſi eſt poſt annos ij. & ſit magna, non ſanatur. Et ſi uis accipe acum cum filo, & inmitte acum ſub eminentia, & ſubligetur cum filo, & forcipeť forcipe. Deinde imponať oculo de hæmatite, & antimomo. Et ſalubrior cura erit, ſi imponas acũ cum filo radici eminentię in parte palpebræ inferioris ad ſuperius: deiode inmittas aliũ acum cũ filo in parte anguli pertinente ad manũ dextram in radice eminentiæ: & extendať, & incidatur in loco duplici horum duorum filorum: & ligetur uno filo ad inferius, & cum alio ad ſuperius. Et extrahatur acus, & inſtilletur in oculo aqua cimini maſticati cum ſale: et ſuperponantur oculo plumaceoli cum oleo roſ. et uitello oui. Et mane diſſoluatur, & inſtilletur in eo ſief al. Et melius eſt, ꝙ non incidatur, ſed relinquatur ſic: quia non ſeparabitur penes inciſionem eius iuuamentum, neq; reuerſio uiſus.

6 Collyrizetur cum ſief confecto de plumbo uſto, conchula uſta, dragagan. gumi ar. abrotano uſto, uino cocto, antimonio, ſiluada ana. mirra clara, opio cypriano ana p. decimã, tritis bene, & mixtis cum albumine oui. Et pulueriſetur cum puluere confecto cum hæmatite loto ʒ i. abrotano uſto condito ʒ ij. tutia condita ʒ ſ. perlis non perforatis ʒ ſ. plumbi uſti ʒ i. antimomi albaham conditi ʒ i. tritis bene.

7 Cum diſſolutiuis, & digeſtiuis, & cum temperie, & ſief ru. & uulcaya: & niſi diſſoluatur, collyrizetur melle confecto de aqua croci, & aloes ana ʒ i. uini cocti ad tertium, & mellis ana ʒ iij. mixtis bene, collyrizetur cum eo bis, uel ter in die. Quod niſi conferat, cureť ferro: ſcindať in loco poſt angulũ paruum parũ, ut emanet ſaniet. Et Gal. dixit, ꝙ ſcindatur panniculus qui eſt in loco corneæ, ut extra manet ſanies: ſic, ꝙ ſcindatur tunica corneæ cum inſtrumento flebotomiæ, cum ſciſſura non deſcendente ad oculum, & egredietur ſanies. Et inſtilletur in oculum de lacte mulieris. Et curetur cura ulceris.

8 Curetur cum eo quo curatur ulcus, cum deſiccatiuis. Et corrigantur nutrimenta in principio cum cibis de agreſta: & poſt cum galliculis, & gallinis, & potu iulep, & aqua ſem. portulacæ, & ptiſana. Et melius erit, ſi curatur cum ſief plumbi.

De eo quod multiplicatur in angulis oculi, et inter corneam, et cristallinam.

	NOMINA	Salus, uel ti. / Regio / Tempus / Aetas / Complexio	CAVSA	SIGNVM	EVACUATIO	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Fistula quæ dicitur, Garb.	Salubris / Meridiona. / Veris. / Iuuenilis / Cali. & humi.	Ex materia acuta.	Exitura anguli, uel naris.	Cum minutione, et decoct. fructuum.	Illiniat̃ memita, croco: et emplastret̃ laureo la masticata, uel fenugræco cum melle.	Emplastretur sem. lini, & thure tritis.
2	Manatio.	Salubris / Calida / Aestiuum / Iuuenilis / Calida	Ex diminutiõe carnis anguli ex re acuta, uel cura ferri, uel pꝰ morbillos.	Manatio hu. de angulo ad oculũ ex diminutione carnis eius.	Cum minutione, si est posibile.	Cum sief, memite, croco, gum. ar. tritis cum succo myrti.	Cum oleo, gummi ar. infusa in aqua rosa.
3	Galandula.	Salubris / Humida. / Hyemale. / Senilis. / Humida.	Ex sanguine grosso ualde.	Augetur caro anguli præter naturam.	Cum minutione.	Cum sief uiridis æris.	Cũ unguento uiridis æris.
4	Strictura foraminis.	Tior. sup oculi / Sicca / Autumnale / Senilis. / Sicca.	Ex siccitate, uel apostẽate, uel opilatione ex humore grosso.	Stringitur foramẽ cõtra q̃ntitatẽ eiꝰ: & qñ opponit̃ sole uidet̃ res ultra q̃ꝫ est, uel nõ uidet̃	Cum minutione, si est ex apostemate.	Cũ balneo, & humectatiõe, si est ex siccita. & oleis ca. sup caput, si est ex humiditate.	Cum exercitio moderato, si ex apostemate est, & fricatione capitis, et faciei moderata.
5	Amplitudo foraminis.	Tior. sup ocu. / Humida. / Veris. / Adolescens. / Humida.	Ex apostemate uueę, uel hũidi tate albugmeę, uel percussione forti.	Ampliaiur foramen, quãdo opponit̃ soli res, uidet̃ minor: uel nõ uidetur oĩno.	Cũ minutione, si est ex apostemate, uel percussione forti.	Lauetur lacte, si est rufa, & collyrizet̃ hæmatite.	Lauetur facies aqua frigida, & illiniañt tpa sandal.
6	Aqua.	Tior. sup ocu. / Humida / Hyemale. / Senilis / Humida.	Ex humiditate grossa, coagulata in facie pupillæ.	Si pficit, nõ uidebit: et uidebit ex residuo pupillæ, & color diuersus est.	Cum pillulis ieræ, aureis, & aloes.	Cũ marcasita aurea, uase fictili usta: deinde in uase uitri per. 7. dies, & erit alba: terat̃, & collyrizet̃.	Collyrizetur cũ melle, succo feniculi, & basilicone.
7	Imaginatio ex parte aquæ.	Tior. sup ocu. / Meridional. / Hyemale. / Senilis. / Humida.	Ex primo aduentu humiditatis, quæ dicit̃ aqua.	Visio muicę, uel capillorꝫ ubi nõ sunt. Et est ex repletiõe stomachi, uel ex inanitione eiusdẽ.	Cum pillulis ieræ, & cochijs.	Cum tutia indiana, & antimonio, cũ succo feniculi.	Cum basilicone.
8	Imaginatio ex parte stomachi.	Salubris / Humida. / Hyemale / Senilis / Humida.	Ex ascensione uaporum stomachi ad cerebrum.	Imaginat̃ cimices uidere. alleuiabit̃ uomitu: et cũ stõa. alleuiat̃, alleuiationẽ sentit cũ claritate.	Cum pillulis ieræ.	Cũ zuccaro ros. aq̃ cocta cum aniso, & mẽtastro albo.	Cum oxymelle seminum.

1532

COMM. REIP.

1 Poſt apertionem apoſtematis curetur cũ ſarcoc. aloe, ſang. dra. balau. antimonio, alumine ana, uiridis æris p. quarta: uel impleatur nuce corrupta, trita: uel myrrha, uel mirto, & pulpa coloquin. uel folijs rutæ hortenſis. Et ſi declinat ad fiſtulam: curetur cum uſnen perſo part. ŋ. calcis part. 1. uitrioli part. 5. tritis cum urina pueri: & imponatur ei licinium. Aut recipe utriuſq; arſenici caly. ana, terantur, & diſtemperentur cum armoniaco: & imponatur cum licinio fiſtulæ per diem & noctem, ter per triduum, & tria ligna ſucceſsiue: corrodet carnem malam ipſius, & ſanabit eam. Et niſi conferant medicinæ, & tendit eius putrefactio ad os naris: de iure incidi debet tota caro mala. Deinde tendatur ad os: et ſi os non fuerit corruptum, fricetur cum inſtrumento tumadin bene. Sed ſi fuerit corruptum: curetur ſubtili cauterio, prius repleto oculo de paſta infuſa cum aqua roſ. & tendat coctura ad partem interiorem naris. Et habetur ſignum ipſius, ꝙ reſtringatur anhelitus, & opiletur naris. Et ſi egredietur aër per locum fiſtulæ, perfecta cura eſt. Deinde imponatur licinium de bombace uetuſta, cum ære uiridi, & per alium cum bombace ſola: deinde conſolidetur.

2 Si deficit carnoſitas anguli, in toto incuruabllis eſt. Et ſi remanet de ea aliquid reſiduum, curetur rebus generantibus carnem, deſiccantibus humiditatem. ut marcaſita, alumen, memita. Cibetur cibis conuenientibus, ut gallinarum carnibus, hædorum, arietum. Bibat iulep. & ſyrup. uiolarum.

3 Si augetur caro ultra modũ naturalem, ſuperponatur medicamen acutum, ut unguentũ uiridis æris. Id niſi conferat, incidat̃ forpice abſq; mora. Et ſuperponat̃ loco pul. citrinus: Et emplaſtret̃ uitello oui, & oleo roſ. Et ſi caleſit oculus, collyrizetur cum ſief al. deinde cum ru. leni.

4 Si ſtrictura foraminis naturalis eſt, laudabilis eſt. Si accidens: curetur iuxta modũ inducentem eam. Si ex humiditate, cum euacuatione, fricatione faciei & capitis, & exercitio. Si ex ſiccitate ex macie oculi, incurabilis eſt: tamen curetur cum humectatiuis: cum cibarijs bonis, gallinis, extremitatibus hædorum, arietum: balneo, & apertione oculi in aqua. Sed quæ ſit ex opilatione, inſanabilis eſt. Et quæ ſit ex complexione cali. curetur cum eo quod infrigidat, & humectat.

5 Quando ampliatur foramen oculi, tunc dicitur expanſio. Et ſi ſit ex apoſtemate, curetur cum minutione, & emplaſtratione oculi cum ſale, & nenufar. Mitigato apoſtemate, emplaſtretur farina fabarum. Et ſi ſit ab humore groſſo, emplaſtretur & purgetur pillulis cochijs, & ieræ: collyrizetur ſief fellium, & collyrijs aquæ. Et ſi ſit ex ſiccitate, incurabilis eſt. Attamen inſtilletur lac in oculum, & humectettur complexio. Sumarie tamen, expanſio morbus difficilis inſanabilis, & incurabilis eſt. diſſoluatur tamen collyrijs ſtipticis, corroboratiuis, ut antimonio, tutia indiana, cadmia auri, argentiq;.

6 Euitentur cibaria generantia hnmores groſſos. ut lentes, caro uac. lac: & omnis ſpecies eius, allium, cepe. Et purgetur corpus. Et niſi conferat, curetur ferro ſi competit. Sedeat patiens inter manus medici ſuper plumaceolum planum in loco lucido cum radio ſolis, abſq; nebula: colligentur genua eius ad pectus, & ligetur ſuper oculum ſanum. ſedeat ſuper ſcamnum: aperiatur oculus læſus. teneat caput eius poſterius ſeruiens. & eleuet palpebras. Capiatur inſtrumentum, ſcilicet mahac, & approximetur parti anguli parui iuxta modum groſsitudinis raſti tranſuerſim, per rectitudinem foraminis, & imponatur caput eius acutum in loco: et comprimatur cum uiolentia donec ſentiatur cum inſtrumento, donec perueniat ad locum uacuum, & includatur oculus: & teneatur ſuper eum cum manu alia: nec moueatur donec tendat inſtrumentum ad ſubſtantiam foraminis paulatim: & uidebitur corpus inſtrnmenti ſuper inferiorem pollicem eius. Confortetur patiens bono eloquio: & mitigetur timor eius. Ante hoc nihil comedat, uel bibat. Deinde quando uidebitur ſuper angulum, tangatur cum digito parum pluries. Hic ſtet, donec aſcendat aqua: ſuſpendatur cum uuea. Et quando uidebitur, ꝙ non reuertetur ad locum eius, extrahatur inſtrumentum cum uolutione eius: hoc ter fiat, donec firma ſit cura. Dormiat in loco obſcuro. Et euitet motum, ſternutationem, tuſsim. Cibetur cibis coctis cum agreſta, mica panis, uſque ad diem ſeptimam, & diſſoluatur.

7 Collyrizetur cum melle compoſito cum aqua forti, felle iumenti. aut perdicis, piſcis ſaboth, uulpis, gruis, uulturis maſculi, & arietis montani, & cuiuslibet alterius animalis, & cum oleo balſami, ſerapino. Euitet cibaria mala, groſſa. ut lentes, acetum, lac, caſeum. Cibetur coctis cum agreſta.

8 Debet corrigi cibus. Et imponatur oculo de collyrio chariſsimo ſæpe. Et ſi in ſtomacho eſt cholera pungens, uomat cum aqua calida, & oxymelle. Et collyrizetur oculus cum corroboratiuo. ut collyrio cinereo. Et ſi læditur cerebrum: emplaſtrentur tempora cum infrigidatiuis, & ſtipticis. Odoret ſandal. cum aqua roſ. Nullo utatur collyrio oculus. Et attenuetur regimen.

De eo quod multiplicatur in eo de morbis nerui Visus, & doloribus Auris.

	NOMINA	Salus, uel tior. Regio Tempus Aetas Complexio	CAVSA	SIGNVM	EVAcuatio	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Vitiũ uidendi in die, & non in nocte: & dicit̃ Sabtara.	Salubre Meridional. Veris. Senilis. Humida.	Ex grossitudine spũs anialis, & turbitudine humorꝝ: uel ex assiduo solis uisu	Videt de die, & non de nocte.	Cum minutione uenæ utriusq; anguli, & iera pigra.	Cũ ẽpe frixo, assoq;, sup illud sparso pipere, et cinnamo. ad fomẽtãd. uaporẽ, et comedat̃ p⁹.	Collyrizet̃ aq̃sitate cali. ẽpis asi, priusq; infrigidat̃ parũ, & cũ refrigerio agrestæ.
2	Vitiũ uidendi in nocte, & nõ in die: diciturq; Geht.	Tior. sup ocu. Sicca Autumnale. Senescens. Sicca	Ex siccitate spiritus aĩalis, & paucitate dissolutiõis eius.	Videt in nocte, & non in die.	Nulla fiat.	Cũ impositione lactis, & oleo per nasale, et multa balneatione.	Cum impositione olei nenufar. per nasale.
3	Dolor auris ex caliditate.	Tioros. intẽs⁹ Calida Aestiuum Iuuenilis Calida.	Ex obuiatione rei calidę sang. uel chol. rub. ex condensatione pororꝝ.	Inflãmatio cũ rubedine, caliditateq;: & frigidis apposit. mitigat̃ dolor.	Cũ minutiõe, si repletꝰ: si ex chol. ru. cum uiolis, & zucc.	Instillet̃ lac mulieris cũ oleo ros. & aqua rasuræ cucur.	Instillet̃ albumen oui de hora in horã, & desiccet̃ bombace.
4	Dolor auris ex frigiditate.	Non timoros. Frigida. Hyema. autũ. Senilis, senesc. Frigida	Ex obuiatiõe rei frigidæ, aut sumptiõe eius, uel ex flegmate.	Dolor sine inflãmatione & rubediẽ, et calidis appositis mitigat̃ dolor.	Cum pillulis ieræ, cochijs: si flegma abundat.	Instillet̃ aqua maioranæ in aurem.	Instillet̃ in aurem de thure mixto cũ succo radicis.
5	Apostema calidum in aure.	Timor fortis Calida Veris. Iuuenilis Calida	Ex sanguine, uel chol. rub.	Fortis dolor, et pulsatio, grauedo capitis, & frõtis extẽsio, rubedo faciei, cum febre.	Cum minutione cephalicæ.	Cum fiet al. mixto cum lacte fœmineo.	Mulgeatũr lac mulieris in aurem
6	Apostema frigidum in aure.	Tior. sup ocu. Frigida Hyemale, æsti. Senil. adolesc. Frigida.	Ex flegmate, uel melancholia.	Ponderositas, et extẽsio absq; pulsatione, & forti dolore.	Cum pillulis de iera.	Instilletur in aurẽ de oleo narcisi.	Instilletur in aurẽ de oleo aneti, & narcisi.
7	Exitus sanguinis de aure.	Timor. intens. Calida Aestiuum Iuuenilis Calida	Ex uulnere, uel concussione facta in aure.	Exitus sanguinis ex p̃cedẽte percussiõe, & forti dolore, uel casu.	Nulla fiat.	Instilletur in eã aq̃ sumac, & portulacę.	Instilletur in eam de aqua porrorum napi.
8	Exitus saniei de aure.	Timor intẽsus Humida. Hyemale. Senilis. Humida	Ex ulcere præcedente.	Exitus saniei ex præcedente uulnere.	Cũ laxatiuo, si corpus est repletum.	Instilletur in aurem de oleo ros. cum modico opij.	Cum oleo ros. & sarcocolla.

COMM. REIP.

1 Vt plus accidit sabtara in oculis magnis & nigris. Et curari potest dieta subtili. Euitetur cœna, et cibaria inducentia uaporẽ ad caput. Et fomentet̃ patiens cum epate asso, in quo ponantur particulę piperis longi penes oculos ieiuno stomacho, non minus superssparso pipere, cĩnamomo, uel cardamomo. Et collyrizet̃ aquositate eius tepida. Deinde istud epar comedat. Hoc fiat per triduũ successiue. Quod nisi conferat: collyrizetur melle mixto cum modico sale ar. trito, uel succo fen. recentis, aut cum felle arietis, mixto cum melle, uel succo feniculi.

2 Non fit Ghet in oculis glaucis. quia bene uident in nocte in lumine lunę. Et qui patit̃ ghet, uidet in nocte. quia nox humectat cum suo aẽre siccitatẽ, & prohibet solutionẽ. Et potest curari cũ humectatione cõplexionis, & impositione lactis per nasale in naribus: & superpositiõe olerũ humectantiũ caput. Et collyrizetur hæmatite loto. Euitatis cibarijs acutis, acidis, & stipticis.

3 Lac recens si mulgetur in eam, bonũ erit. Deinde abstergat̃. Deinde mulgeat̃ secundo in eã: & illiniat̃ circa eam aurẽ cum sandal. aqua rof. & camphora, aqua coriandri recentis, & semperuiuæ. Et si fortificat̃ dolor, misceatur modica pars opij cum oleo uiol. & instilletur de eo in aurem, uel de succo mandragoræ, cum oleo rof. tamen non assidue utendũ est in ea his rebus stupefactiuis: ne in posterum auditus impediatur.

4 Iuuabit illũ instillatio alicuius medicinæ acutæ in aurem factæ, ut olei costi, uel amygdalarũ amararũ. Et bulliat̃ aqua maioranæ, cum oleo rof. & aqua rad. donec remaneat solũ oleum. quia ipsum oleum iuuabit contra frigiditatẽ & uentositatem. Et terantur folia salicis appellatæ garb. f. recentis, & fodiat̃ unum granatũ, & eijciatur quod in eo est, & imponant̃ ei folia salicis trita cũ modica aqua, & coquat̃ istud granatũ super ignẽ lentum: & instillet̃ in aurem de eius aqua tepida. Et si dolor est cum modica humiditate, instilletur in aurem de felle gruis, mixto oleo amygdalarum amararum, & iuuabit.

5 Illiniat̃ super aurẽ exterius cum psillio, aqua endiuiæ, & aqua coriandri recentis. Et emplastret̃ cum fabis, ordeo, folijs nenufar. camomillæ, rad. lilij, uiol. rad. maluauisci. Terant̃ omnia cum aqua coriandri recẽtis, & oleo uiolarũ, & tusula. Cibet̃ cibis cum agresta, & potu ptisanæ, & iulep. Quod si non mitiget̃ apostema hoc regimine, scias ꝙ sanies ibi generata est. Vnde instilletur in aurẽ mucil. se. lini, cum lacte mulieris in die sæpe, donec emittat sanies. Deinde curetur cũ eo quod dicturus sum in emittendo saniem de aure: & non aperiat̃, & uertatur ad dissolutionẽ. Coquat̃ camomilla, cum cor. reg. in uase obturato, cũ aqua. Et post decoc. eius aperiat̃ os uasis, & cũ uapore fomentet̃ auris. Et tẽpore caliditatis, instillet̃ in aurẽ oleum uiolarũ.

6 Emplastretur auris exterius cum aneto, camomilla, coro. reg. rad. lilij, maiorana, nepita, fenugræ. sem. lini, ana part. 5. tritis cum aqua maioranæ, & oleo lilij. Coquatur in uase obturato: post aperiatur, & ponatur cannula ori eius ex una parte, & ex alia parte auri: ut uapor recipiatur in aurem: iuuabit ualde ad dissoluendum apostema. Et si apostema est durum: emplastretur adipe gallinæ, mixtæ cum modico stercore caprino, trito bene.

7 Instilletur in aurem de aqua uirgæ pastoris, uel de aqua sumac, uel de galla trita bene cum aqua portul. uel de aloe, & thure, ana tritis bene cum aqua porrorum. Et cibetur cibarijs de agresta: & bibat de aqua granatorum, & aqua sem. portul. & iulep.

8 Terantur sarcoc. sang. dra. thns, myrrha, sief memitæ ana cum melle, & in eis innoluatur licinium lineum, & imponatur auri post mundificatiõem eius cum bombace de sanie. Aut inuoluatur cum sief memitæ, sarcoc. tritis cum melle, & imponatur ei. Et si exitus saniei sit chronicus: Recipe mell. ℥ x. aceti ℥ v. coquantur, despumentur, & superspargatur eis æris uiridis ℥ 1 5 & inuoluatur licinium in eis, & auri imponatur: aut inungatur unguento ruso confecto de litargyro, & uenis citrinis.

De eo quod multiplicatur in eo de morbis Auris, & Naris,

	NOMINA	Salus, uel ti. Regio Tempus Aetas Complexio	CAVSA	SIGNVM	EVACUATIO	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Opilatio auris.	Salubris Humida. Hyemale. Senilis. Humida.	Ex ſordicię, uel alia re quacūq; aurē intrāte, carne addita, & opilante	Per ſordiciem uiſam, et motū aīalis: uel per figurā rei in eam cadentis.	Cum pillulis ieræ, & cochiis, ſi fit ex flegmate.	Si ex flegmate, imponat̃ auri liciniū inuolutū in baurac trito in aceto	Si ex ſordicie, cū mūdificatiuis, inſtillet̃ in aurē per dič: p9 cū aq̄ tepida.
2	Tinnitus auris	Salubris Humida. Hyemale Senilis. Humida.	Ex uentoſitate, uel humore	Grauedo, cum tinnitu: ſi ex humore: uel extēſio, ſ. ex uentoſitate.	Cum pillulis aloes, ſi eſt ex flegmate.	Inſtillet̃ in aurem de coſto, croco, & aceto.	Inſtillet̃ in aurem oleum rutæ
3	Surditas auris	Tiorſupaudi. Humida. Hyemale Senilis Humida.	Ex mala cōplexiōe, uel ſeparatione continuitatis, uel ex morbo officiali	Si ex apāte, erit extēſio & pulſatio: ſi ex ſolutione cōtinuitat. erit p̱ caſū, uel percuſsiōem.	Cum pillulis conuenientibus, ſi ex flegmate.	Inſtillet̃ in aurem de ſucco rutæ, & oleo aneti.	Fiat liciniū de ficu, & ſinapi: & imponatur p̱ triduū, ſi eſt ex flegmate.
4	Apoſtema naris cum caliditate.	Timoroſum. Calida. Aeſtiuum Iuuenilis Calida	Ex ſang. uel chol. ru. uel obuiatione rerum cali.	Grauedo, extēſio, et pulſatio, ſi eſt apoſtema. Et ſenſus caliditatis, ſi nō eſt apoſtema, mitigatur frigidis.	Cū minutiōe, & uentoſa, ſi ex apoſtemate	Odoret̃ aqua roſ. & ſemperuiuæ.	Superponatur nari pānus infuſus in aqua ro. & ſand.
5	Vlcera narium.	Non timoroſ. Calida Veris, æſtiuū Adoleſ. iuue. Calida	Ex præcedēte apoſtemate, uel puſtula.	Videbis ea ſi apponas nares ſoli.	Cum minutione uenæ cephalicæ.	Si ſunt humida, cum ceruſa, litargyro, oleo roſ. & licinio.	Si ſunt ſicca, cū cera, oleo, et mucilag. granorū citon. & dragngā. & licinio inmiſſo.
6	Caro addita in naribus.	Tior. ſi ē dura Sicca Autumnale Seneſcens. Sicca	Ex humore groſſo, & ſanguine turbido.	Polipus eſt qn̄ eſt dura: & ſi lenis, uidebis eā in ſole.	Cū minutione cephalicæ, & pillulis ieræ	Cum licinio, & ung. æris uiridis	Cū licinio infuſo in aceto, & myrrha ana impoſita nari.
7	Fœtor narium	tior. ſup odor. Humida. Veris. Senilis. Humida.	Ex putrefactione oſſis colatorij, uel hūore putrido in nare, uel cerebro	Manifeſtus odor ipſius.	Cum pillulis aloes.	Gargarizet̃ uino cocto cum ſpica gariof. & mentaſtro.	Sufflet̃ in narem danik ı. mentaſtri.
8	Fluxus ſang. narium.	Timor. incēſꝰ. Calida Aeſtiuum. Iuuenilis Calida	Ex criſi, uel ſan. ſubtili, uel corroſione, uel ex multitudine ipſius.	Si ex criſi, dies erunt critici: ſi ex ſubtilitate, acuitate eius, et uidebitur.	Cū uentoſa ſuper occipitiū, uel minutione cephalicę, ſi uirtus eſt fortis.	Cū aqua ro. et myrti poſitis ſup̱ frontē & fontinellā, cū pannis ĩfrigidatis.	Cū effuſiōe aq̄ frig. ſup̱ caput, & ligatōe extremitatū, et ſpongia infuſa in aq̄ ro. burſę paſtoris narib. imiſſa

CVRA COMMVNIS.

1 Si fit ex flegmate: purgeť, & gargarizetur cū ſinapi, oxymelle ſem. & aqua cal. ſternuteť cum condiſio: inſtilletur in aurē decoct. rutæ, maioranæ, nepitæ, aut rutæ cum baurac. Et ſi fit ex apoſtemate: cureť cura apoſtematis iam dicta. Si fit ex carne addita, uel uerruca: incidať ferro, ſi fieri poteſt: ſin aūt, cum uiridi ære. Et ſi eſt ex lapide, uel nucleo: imponatur raſtus ſubtilis, impoſita ei bombace inuoluta uiſco, uel gumi liquido, ut adhęreat ei: & hoc fiat ſæpe, donec extrahať. Et ſi non egrediť: ſternutetuř cū impoſitione licinij facti de papyro in nare, obturatis naribus, & ore cum bombace. quia cōmouebitur, & expelleť uiolenter. Si aqua fuerit ingreſſa: erigatur patiens ſuper unū pedem, & declinet caput ad illam partem: et ſuperponať caput plumaceolo, & cōmoueatur. Et niſi egrediať: recipe particulā papyri in longitudine unius palmi, & plus: & una pars ipſius inuoluatur in bombace uſq; ad tertiam partē ipſius, & infundatur in oleo: & alia pars ipſius auri imponať: & accendatur pars alia inuoluta cum bombace, & inſtilleť in ea de oleo roſ. Fiat tenta de ſpongia ſicca, & imponatur. quia ab illa attrahetur ut a uentoſa. Vel imponať cannula ad ſugendam eam. Syringa autē, uermis generatus in aure, uel reptile ingrediens aurem, extrahatur cum aqua ardenti; infuſionis abrotani, mentaſtri fluuialis, abſin. baurac, & ſucco cucum. aſinini infuſo auri.

2 Coquatur hyſſopus. i. zufa, grana lauri, folia piri, uel pini cum aqua, & inſtilletur de ipſa in aurem. Quod niſi conferat: tinnitus eſt ex humore groſſo incluſo in panniculis cerebri: unde purgetur cum eo quod dictum eſt, uel cum turbit daniř ij. pulpa coloquin. daniř 1 ſ. dragagan. ſarcoc. ana daniř 1. mirabolanorum. Keb. daniř ij. tritis, & pulueriſatis. Et fiat impoſitio narium attenuatiua, calefactiua per naſale: & ſternutetur cum thure: uel ſuffumigetur auris cum ſale ar. ſuper tegulam calidam.

3 Si ex flegmate, purgetur ut dixi. Et ſi ex chol. rub. uel poſt morbos acutos: purgeť cholera. Et corrigatur dieta cibarijs bonis, & balneis. Et ſi ſurditas eſt ex parte cerebri, uel nerui ex concuſsione, uel diſcuſsione, uel ex parte debilitatis uirtutis audientis, uel ex natura, inſanabilis eſt.

4 Quod ſi caliditas tendit ad utrunq; uentriculū: fiat impoſitio naſalis cum oleo nenufar. confecti cum oleo cucur. & cū oleo roſ. & odoreť infuſio ſandalorum, camphoræ, nenufar. uiol. roſ. papaueris. Et cureňť apoſtemata, & puſtulæ cum cibis infrigidatiuis. ut cum farre ordei, zucc. aqua granatorum, pomorum, prunorum, & mororum. Et emplaſtretur frons, & naris cum ſandal. ſief memitæ, licio, aqua roſ. portul. ſemperuiuæ. Et ſi ſit apoſtema durum in panniculo narium, induto interius: id ſequetur extēſio, & grauedo abſq; pulſatione, et nocumentum uocis. Et curetur cum lenitiuis.

5 Curentur ulcera putrefacta cum lotione nariū, cum aceto & aqua plumbi: deinde cum ſuffiatione myrrhæ tritæ in eis. Et ſi ſint humida, recipe ſpumæ argenti. litargyri, ceruſſæ, plumbi uſti. ana. terātur in mortario cum oleo roſ. & imponanť naribus cum licinio. Sed ſi ſicca ſint, fiat cum cera, colata oleo roſ. oleo amygd. medulla oſſis tibiæ uaccinæ calefactæ, trita cum oleis, & mixta cum mucil. granorum citoniorum, & modico dragag. Aut imponatur naribus licinium de panno lini, inuolutum in eis.

6 Si caro eſt dura, & color declinat ad nigredinem, nulla fiat cura. quia eſt de genere cancri. Si lenis eſt, rubei coloris: curetur cū uitriolo, & calcad. & myrrha ana ʒ 1. calcarat ʒ ſ. aluminis ſciſsi, gallæ, batiturę æris ariſtol. rot. ana ʒ ſ. thuris daniř 1. aceti ʒ. xxv. Coquantur in uaſe æreo: deinde fiat ad modū mellis: & utatur his cum licinio. Quod niſi conferat, curetur medicamine acuto. ut titen, & diebardit. Quod niſi conferat, curetur cum ferro. Videantur nares in radijs ſolis, & circumcirca radatur cum inſtrumento acuto, facto ad modū folij myrti, & mundificetur finaliter. Deinde imponantur naribus cannulæ de plumbo factæ, ne adhæreant: & curetur cum conſolidatiuis.

7 Gargarizetur cum oxymelle ſem. & iera pigra, uel decoct. ſinapis: et fiat impoſitio naſalis cum myrrha diſſoluta in ſucco mentaſtri. Aut recipe amomi, roſ. ſiccarum ana par 1. terantur cum oleo muſtellino, & cum eis illiniatur pars interior narium: & fiat impoſitio naſalis cum urina cameli, uel aſini, in qua diſſoluantur odorifera calida, uel frigida, ſecundum q ipſius complexio & ætas requirit.

8 Si eſt intenſus, & non ceſſabit: inuoluať licinium in aloe, thure, & aceto, & imponať naribus: uel inuolutū in atramēto, uel calce, uel gipſo: aut fiat impoſitio naſalis cum ſucco porri, uel acacia, & camphora, uel charta uſta, cortice granati acidi, uſti: tritis cum aqua dactili inmaturi, & cum licinio imponatur pars aliqua eorum. Quod niſi conferat, epithimeť ſuper caput aqua frigida. Et emplaſtreť frons cū galla recenti, cortice granati, roſ. ſiccis, lentibus excoriatis, licio, et in quātitate omniū, trita cum aqua myrti, et aqua roſ. et emplaſtretur cum ſaſceolis coctis in aceto. Quod niſi conferat, ſuperponať uentoſa in loco hypocondriorū in parte læſa, & ligentur bene teſticuli. Et emplaſtretur frons; & fontinella cum luto ar. ſucco barbæ hircinæ, farina lentium, balauſt. ana part. 1. camphoræ, opij ana. tritis cum aceto. Vel emplaſtretur folijs ſalicis, uitis, ſpinæ ſanctæ, fol. roſ. & tamariſci, tritis cum alphita. Aut licinium telæ araneæ inuoluatur in uitriolo ægyptiano, & aceto: & imponatur naribus. Cibetur cibo groſſo, de amygdal. riſo cum lacte, de caſeo recenti, & lacte proximi partus, & arietibus lactantibus, & frumentarijs, & alijs cibis ſanguinem ingroſſantibus.

De eo quod multiplicatur in eo de morbis Odoratus, & Linguæ.

	NOMINA	Salus, uel tior. / Regio / Tempus / Aetas / Complexio	CAVSA	SIGNVM	EVACVATIO	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Chasam.i.defectus odoratus.	tior. sup odor. Humida. Hyemale. Senilis. Humida	Ex mala cõplexione intẽta, uel morbo officiali, uel separatione cõtinuitatis.	Si fit a carne addita, uel hum. grosso: erit tussis, & sequit̃ defectus odorat9	Cum pillulis ieræ, si est ex flegmate.	Cum impositione maioranæ, uel mẽtastri cũ nasali.	Cum impositione urinæ cameli, & nigellꝫ
2	Coriza.	Non timorof. Humida. Hyema, autũ. Senilis. Humida.	Ex mala cõplexiõe calida, uel frigida, attrahente humiditatẽ narium.	Rubedo faciei, & nariũ: & q̃d fluit erit cali. si ex caliditate: si ex frigiditate, opilatio nariũ, extensio.	Cum minutione.	Cum pulte aquæ furfuris, zucc. & oleo amygdal.	Gargarizetur primo, secundo, & tertio diebus cum aqua rof.
3	Vlceratio oris, id est, Colla.	Timor. nigra. Humida. Veris Iuuenilis Humida.	Ex malicia lactis nutriẽtis, uel flegmate grosso, & putrido.	Pustulæ latæ, extensę in lingua & ore, color. al. uel nig.	Cum minutione cephalicę, & uentosa, si est puer.	Cũ ros. sumac, coriãdro, balaustia, ol. ros. cera, cãfora, & cum eis illiniatur lingua.	Cũ litargyro fricato sup lapidem, illinito cũ eo panno, & posito super linguam.
4	Apostema calidum in Lingua.	Timor intẽsus Calida Aestiuũ, ueris Iuuenil. adol. Calida	Ex sanguine.	Rubedo linguæ, & eius inflatio.	Cum minutione cephalicæ.	Abluat̃ os decoct. coriandri, & sumac,	Lauetur os decoctione lentium, & ros.
5	Apostema durum in Lingua.	Timorosum. Frigida Autumna. Senescens. Frigida.	Ex flegmate grosso decliante ad linguam.	Duricies apostematis, & eius albedo.	Cum decoctione epithimi.	Lauetur os lacte caprino, & oleo uiol.	Lauet̃ os decoct. ficuum, butyrio, & oleo nenuf.
6	Gustus ex humore cal.	Non timorof. Calida. Aestiuum Iuuenilis Calida	Ex sang. & chol. rub.	Dulcedo oris, si est ex sanguine: si a cholera, amaritudo.	Cũ minutione: si puer, cũ syrup. ros.	Cum syrup. agrestæ, & tamarind.	Cum succo granati, aqua portul. & citrulli.
7	Gustus ex humore frigido.	Non timorof. Frigida. Hyemale Senilis Frigida.	Ex flegmate.	Aridum os, uel salsum.	Cũ uomitu, cũ melle aqua cal. sale grosso, trito.	Cũ zucc. ros. syr. aceto, & bistarda assa in ueru.	Cũ decoct. masticis: & cibet̃ spidebeg, & frixis cũ elmori, acetoq;
8	Grauedo Linguæ	Timorosa. Frigida. Hyemale. Senilis. Frigida	Ex mala complexione, opilatione, uel separatione continuitatis.	Difficilis loquela, graue do super linguam.	Cum pillulis ieræ, si ex flegmate.	Gargarizetur oxymelle, & decoct. ordei mentastri, & maioranæ.	Fricetur lingua sinapi.

C O M M. R E I P.

Si fit ex humore inuiſcato: cum oſſe ſimili colatorio, ſuffumiget̃ ſuffumigio confecto cum nigella, aut feni. roſ. & mentaſtro ana tritis bene, & poſitis in uaſe figuli, infuſis cum urina aſini, uel cameli: et poſito uaſe in ſole, et commoto ſæpe in die per plures dies. Deinde deſiccetur totũ in umbra: teratur pluribus uicibus, & pulu. fiat. pul. de quo ponatur in naribus, & fiat ſuffumigium cum emboto, ut capiat uaporem decoctionis rerum infuſarum bis, uel ter in die. Et poſt ſuffumigium odoret oleum roſ. ad mitigandam acuitatem medicinæ.

2 Euitet nuces, caſeum uetuſtũ, & erucam: minoret̃ cibus. Euitetur diſcoopertio capitis. Cooperiat̃ cum ſtudio. Dormiat ſuper latus, & non ſuper dorſo. Gargarizet̃ cum aqua roſ. Cibetur cũ pulte prædicto. Et deſcendente aliquo de naribus, ingrediat̃ balneum. Fomentet̃ cum uapore aqua decoct. camomillæ, coronæ regiæ, uiol. ſiccis. Sed non ingrediat̃ balneum, niſi poſt digeſtionẽ reumatis. Et ſi in multa quantitate deſcendit fluxus de naribus, & eſt ſubtilis: capiat ſuffumigiũ & odorem xyloal. & camforæ poſitorũ in carbonibus, uel lapid. rorati cum aceto roſ. calefacti: quia ingroſſabit fluxũ. Et ſuperponatur furfur infuſum in aceto lapidi calefacto, & cum eo fomentetur. quia efficax eſt ad incidendum reuma.

3 Illiniat̃ cum ceruſa, litargyro, oleo roſ. cera, & camfora. Et ſi accidit in puero, & non poteſt apponi uentoſa: minuat̃ nutrix, & cibet̃ cibo agreſtæ, aut ſumac. Et ſi fit in iuuene: poſt minutionẽ bibat aquã tamarind. & iulep. Et lauet̃ os aqua plantaginis, infuſionis ſumac, & coriandri ſicci, uel decoct. moroꝝ, ro. coriandri cũ rob mororũ, & aqua ligamẽti uitis. Et curet̃ os coriandro ſicco, roſ. ruf. ſumac, lentibus, auellana inda, ſpodio, amido, zucc. ſe. portul. ſandal. ana. camforæ parte quarta: & digeſtione facta ponatur unguentũ ceruſæ. Et in fine morbi lauetur os decoct. rad. liliȷ. Et ſi fit nigredo: curet̃ cum foliȷs oliuæ, mentaſtro, acacia ana ʒ v. rad. liliȷ, origani ana ʒ i. aluminis fiſsi, uitrioli ana ʒ ſ. tritis bene, & ſuperpoſitis collo corroſo.

4 Bibat de ſucco granati, aqua citrulli, cucu. cũ ſyr. agreſtæ. Et lauet̃ os cum eo q̊d dixi. Dein de poſt tres dies cũ aqua endiuiæ. Et declinante apoſtemate, gargarizet̃ cum decoct. camomillæ coro. reg. maioranæ, uiol. & diſſoluatur in ea caſſia fiſt. Et ſi declinat ad putredinẽ, aut ſaniem in lingua, aut in alia parte oris, lauet̃ decoct. ficuũ, & mucil. ſe. lini, & oleo uiol. Et ſi nõ eſt magnũ, ſufficiens eſt in digeſtione eius aqua cal. cũ oleo uiol. detenta in ore. Emanãte apoſtemate, ſuper ponat̃ bombax cũ oleo roſ. Deinde mundificet̃, & ſuperponatur unguentũ ceruſſæ.

5 Euitent̃ cibaria generantia flegma, et cholerã nigram. Et teneat in ore ſuo mucil. fenugræci, & ſe. lini cũ decoct. ficuũ, & oleo nenufar. Et lauet̃ os cum eis: & abſtergat̃ lingua cum oleo roſ. cera, adipe gallinæ, & oleo uiol. Deinde lauet̃ os decoctione feni. in qua diſſoluit̃ caſiafiſtula.

6 Bibat de aqua tamar. ſyr. acet. iulep, et aqua granati muzi. Cibet̃ cum iure galliculi cocti cũ agreſta. Et ſi natura eſt conſtipata: bibat de ſucco utriuſq; granati, cum pulpa ipſoꝝ. Et ſi eſt ex cholera nigra, de ſyrup. uiol. infuſis in eo prunis. Si ex ſang. bibat aquã de ſem. portul. cum ʒ ſ. ſpodiȷ, & iulep. quouſq; fiat ductus ad ſanitatem.

7 Euitetur id quod generat flegma: cibetur biſtarda, perdice, aſſis in ueru, uel frixis, uel coctis cum agreſta zirbeg, aut cum ciceribus: lauetur os cum aqua cal. & de ſyr. aceto. ſimplici bibat, cum aqua cocta xyloal. & aniſo. Et euacuetur cum pillulis de iera. Recipe ieræ pigræ, turbit, mirabolanorum kebul. uel citri. ana ʒ ſ. pulpæ coloquint. ſcamo. ana danik̃ i. ſalis petrol. danik̃. i ſ. aloes ſcutiuini ana danik̃ ȷȷ. terantur aqua, fiant pillulæ, quibus utatur.

8 Curetur cum eo quod dixi, ſi eſt ex flegmate. Et ſi eſt ex ſpamatione neruorũ, & fuerit ex humiditate & repletione, iam dicta eſt cura. Et ſi eſt ex ſiccitate, tardæ ſanationis eſt: tamen gargarizetur lacte mulieris, oleo amygdalarũ, oleo granorum cucur. & oleo uiol. Et angatur occipitium cum ceroto olei uiol. & ceræ: & emplaſtretur adipe gallinæ, uel cauda ouina. Et epithimetur pars poſterior capitis cum decoct. uiol. nenufar. ordeo fracto. Et bibat ptiſanam, uel lac caprinum. Et gargarizetur cum oleo uiol. & lacte. Et ſi hoc ſit caſu, uel percuſsione incidente neruum linguæ, non ſanabitur.

De eo quod multiplicatur in eo de morbis Labiorum, & Dentium.

	NOMINA	Salus, uel ti. Regio Tempus AEtas Complexio	CAVSA	SIGNVM	EVACVATIO	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Fiſſura labiorum.	Salubris Sicca Aeſtiuū, autū. Senes. Iuue. Sicca	Ex mala complexione, ſicca.	Manifeſtum eſt.	Cū pillulis ieræ, & aloes, ſi eſt in corpore humor melancholicus.	Illiniat̄ adipe gallinę, & anatis, liquefacto cum cera, uel ſepo.	Illiniat̄ roſ. dragagan. & ſupponat̄ panniculus interior cannæ.
2	Hæmorroidæ labiorum.	Salubris Meridiona. Veris. Iuuenilis Calida	Ex ſuperfluitate ſanguinea.	Color ipſarū declinat ad liuiditatē, & ſunt ut grana ſubtilia.	Cū minutione cephalicæ, uel uenę labij, uel uentoſa.	Coquant̄ lētes cū camom. coro. reg. malua-uiſco: miſceant̄ uitello oui, & adipe gallinæ: & emplaſtret̄.	Aſpergat̄ pul. nucis cypreſſi, cinis cologn-ti. capulę glād. bene tritis.
3	Labiorum puſtulæ.	Salubris Calida Aeſtiuum. Adoleſcens. Calida	Ex ſanguine, & chol. rub.	Erunt rubeæ ſuper labia.	Cū minutione cephalicæ.	Illiniatur unguēto ceruſæ.	Illiniat̄ litargyro, galla, cera, & oleo roſ. bene mixtis.
4	Dolor dentiū ex calore.	Salubris Calida Aeſtiuum Iuuenilis Calida.	Ex mala complexione cal. neruorū, uel apoſtemate carnis gingiuarū.	Iuuant res frigidæ, & nocēt calidæ eis applicatæ.	Cū minutione materiei.	Cū aqua roſ. infuſa ī ea ſumac, cū modico camforæ.	Cū aceto, & aqua roſ.
5	Dolor dentiū ex frigore.	Salubris Frigida. Autumna. Senil. ſeneſc. Frigida.	Ex mala complexione frigida accidente in neruis.	Iuuant res cal. nocēt frigidæ actualiter applicatæ.	Cum pillulis de iera.	Lauet̄ os cum decoct. hyſopi, rutæ, modico mellis.	Cū nucleis pſicorū, et ſale, tritis, poſitis ſuper dentem.
6	Corroſio dentium.	Salubris Meridiona. Veris Adoleſcens. Cali. & humi.	Ex humiditate putrida putrefaciēte dentes.	Cognitum eſt.	Cum pillulis aloes.	Cū ſale ar. & opio, tritis impleat̄ de eis, & ſuperponatur eis gumi.	Impleatur allio cocto, uel gumi hæderæ.
7	Cauatio dentium.	Salubris Humida. Hyemale. Senilis. Humida.	Ex uaporibus aſcendentibus a ſtomacho.	Citrina limoſitas quæ ligatur ſuper dentes.	Cū uomitu, aqua cal. oxymelle, & aqua roſ.	Cū modica farina or. mixta cū melle, & uſta, & ſpuma maris, & pul. paraſidistrito.	Cum ſale gemmę, et rad. cannæ uſta.
8	Stupor dentium.	Salubris Frigida Autumnale Senilis. Frigida.	Ex maſticatione rei acidæ, uel humore acido in ſtōacho.	Cognitum eſt.	Cū uomitu, ſi eſt ex humore in ſtomacho.	Vngant̄ dentes cum oleo amygdal. dulcium.	Fricent̄ dentes cum ſale groſſo, & maſticatione portul.

1532

COMM. REIP.

1 Humectetur complexio cum nutrimentis bonis, ut carnibus arietum, gallinarum. Et bibat de syrup. uiol. & papaueris: & illiniatur cum amido, dragagan. galla, cerussa, tritis, cribellatis, & mixtis cum adipe gallinarum, & modica cera, positis, incorporatis adinuicem, ut decet.

2 Melius est ut incidantur post minutionem, & correctionem cibi, & complexionis. Deinde curetur cum rof. & croco, & sarcoc. Et cibetur cum cibis cum agresta coctis. Dieta eius sit subtilis: euitatis cibis generantibus flegma turbidum, & malum humorem, uiscosum.

3 Post minutionem, si opportuna est purgatio, fiat cum decoct. mirabol. & potu syrup. acet. & aqua portul. Et cibetur galliculis cum agresta. Euitatis cibis generantibus humorem melancholicum, cholericum, & sanguinem malum.

4 Lauetur os cum aqua sumac, cum plantagine, uel fructu tamarisci, & folijs populi, coctis cum aceto. Et si est ex chol. rub. purgetur cum mirabol. aloe, tamarind. & decoct. prunorum cum zuccaro.

5 Dixerunt, quod si teneatur in ore sal cum aceto, iuuat dolorem dentis ex caliditate, uel frigiditate: ex eo, quod in aceto est de infrigidatione & profundatione ad caliditatē incisione flegmatis ad frigiditatem: & eo, quod sal incidit, dissoluit, attenuat. Et si coquatur radix cum cucu. asini. & decoct. teneatur in ore, aut spolium serpentis coctum, iuuat. Et remouet a proprietate dolorem dentium similiter millefolium, & radix, & cornu cerui.

6 Nisi conferant medicinæ, coctura fiat tali modo. Recipe olei unc. 1. maioranæ unc. 1. terant bene, & decoquantur. Et superponatur denti corroso cannula parua post mundificationem corrosionis ipsius. Deinde calefiant duo claui de ferro in igne carbonū prope patientem, & infundatur unus in ipso oleo, & intromittatur cannulæ, donec perueniat ad foramen dentis: dimittatur ibi, donec infrigidetur. Deinde ponatur alius ut de primo dictum est, cauterisando ut cesset dolor. Et nisi mitigetur dolor, impleatur foramen bombace, & eradicetur tenaculis, sicut decet. Et post eradicationem, superponatur loco bombax cum oleo rosato. Frangit etiam dentem corrosum lac ficus superpositum, uel altit.

7 Iuuant contra hoc spuma maris, cortices oui usti, abrotanum ustum, pumex, & pulueres paraxidis fini: si terantur bene, & fricentur dentes cum eis, aut sal ietnæ, & farina ord. mixta cum melle. Et usti etiam cortices ouorum strutionum, uel cornu cerui ustum. Et pul. paraxidis fini ana. terantur, & cum eis fricentur dentes.

8 Fricentur dentes cum oleo sambucino, uel amygdalarum bis, uel ter. Et teneatur in ore similiter de eo, uel de iure pingui facto spidebeg. Aut masticetur gummi fisticinum, & amygdal. dulc. uel uitellum oui coctum, aut caseus pinguis recens.

De eo quod multiplicatur in eo de morbis Dentium, Gingiuarum, & Vuulæ.

	NOMINA	Salus, uel tu. / Regio / Tempus / AEtas / Complexio	CAVSA	SIGNVM	EVAcuatio	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Commotio dentis	Timorosa. Humida. Hyemale. Adoleſcens. Humida.	Ex hũiditate, et putrefactione gingiuarũ, uel ampliatiõe foraminũ, in quibus ſunt.	Cognitum eſt	Cum pillulis aloes, ſi eſt ex humiditate	Cũ ſandal. auellana indiana, anthera, myrto ad fricandũ cũ eis	Fricent̃ dentes cũ ſumac, roſ. copula gland. tritis
2	Apoſtema calidum in gingiuis.	Non timoroſ. Calida AEſtiuũ, ueris Adoleſ. iuue. Calida	Ex materia ſanguinea	Dolor, & pulſatio in gingiuis, & dentiũ radicibus	Cum minutione cephalicę, & uentoſa.	Laue᷑ os cum aqua roſ. in q̃ infundatur ſumac.	Cũ corticibus granati acidi, et ſumac, coct. cũ aqua ad lauandũ os
3	Putredo gingiuarũ, & ſanies in eis.	Non timoroſ. Meridiona. Veris. Adoleſcens. Cali. & humi.	Ex præcedẽte apoſtemate	Odor putridus, & ſaniei repertio in gingiuis	Cum minutione cephalicę, & uentoſa.	Laue᷑ decoct. myrti, roſ. & melle roſ.	Fricent̃ gingiuæ cũ calcidion cũ aceto: deinde ungatur oleo roſ.
4	Fœtor	Non timoroſ. Meridional. Veris. Senilis. Humida.	Ex putrefactione alicuiꝰ dentis, uel gingiuę, uel flegmate in ſtõacho	Ex putrefactione oris uidebit̃, ſi ex ſtõ. cibus diminuit fœtorem eius	Si ex ſtõacho, cũ uomitu, & pillulis aloes	Maſticet cubebas, gariof. & zinziber.	Maſticet maſticem, & fricentur dentes cũ cypero.
5	Manant ſaliuiæ in ſomno	Non timoroſ. Humida. Hyemale Adoleſ. iuue. Humida.	Ex humiditate cerebri, attracta ad uuulas, uel ex ſtomacho	Cognitum eſt.	Cum uomitu facto cũ rad. & melle.	Cibetur perdicibus frixis.	Maſticet thus, & maſticem
6	Caro addita in dentibus.	Non timoroſ. Meridional. Veris. Adoleſcens. Cali. & humi.	Ex præcedẽte apoſtemate calido.	Eſtimatur ꝙ aliquid adhæret denti de cibo	Cũ minutione, ſi apoſtema eſt corruptum	Fricent̃ melle: deinde aſpergantur eis ſumac	Incidatur ferro
7	Apoſtema gingiuarum calidum	Non timoroſ. Meridional. Veris. Adoleſ. iuue. Calida	Ex materia ſanguinea, uel cholerica	Dolor, & pulſatio gingiuarũ, & læſio penes glutitũ.	Cũ minutione cephalicæ, uel caſiafiſt, & zinzibere	Gargarizetur aqua roſ. & aqua plantaginis	Gargarize᷑ aqua cocta cũ ſumac
8	Mollificatio Vuulæ	Nõ ti. niſi inci. Meridional. Veris Adoleſcens. Humida.	Ex humiditate mollificante.	Erit q̃ſi aliq̃d adhærẽs gutturi, & ore apto, emiſſa lingua: uide᷑ vuula prolongata ultra modum.	Cũ minutione cephalicæ	Sufflet̃ in gutture memita cũ ſem. roſ. croco, & cardamo.	Sufflet̃ in gutture ſal. armo. trito aneto torrefacto.

COMM. REIP.

1 Debilitas dentium ex senili ætate nullam habet caussam. Quod si accidit ex humiditate gingiuæ: cũ rebus stipticis curetur, cum cinere filicis, balaust. rosf. mirabol. citri, ramik, sandal. galla, alsanna de mecha: & cinis filicis si coquatur in aceto, & aqua rosf. & cum eis lauetur os, corroborat gingiuas, & restringit dentes.

2 Post minutionẽ & uentosam, cibet cibarijs tenuibus, ut carnibus galliculorũ, et perdicum, cum succo berberis, & granatorũ. Deinde lauet os cum decoct. hippoquistid. barba hircina, cinere filicis, & corticibus granati acidi, & sumac. Et si fit inde puluis, & superspargat, iuuabit in fluxu sanguinis. Recipe foliorũ cypresfi, nucis ipsius, gallæ, balaust. fructus tamarisci añ. coquatur in aceto, & aqua plantaginis: & aqua illa lauet os, quia cessabit fluxus. Si fuerit ex nimia subtilitate eius, & debili uirtute alteratiua: iuuat se. rosf. sumac, balaust. cocta in aqua rosf. ipsa aqua colata, & mixta cum succo plantaginis. Et lauetur os, & cessabit fluxus ex eis.
Et ualet contra apostema calidum, & pustulas.

3 Post medicaminis acuti positionẽ, & mundificationẽ carnis putridæ, superponat unguentum cerusæ ad generandũ carnẽ. Lauet os aqua rosf. in qua infundat sumac, galla, nux cypressi: quia restringũt gingiuã. Quod si non conferat medicamen acutũ in eo quod opus est, coquatur cum cauterio: & post cocturam superponat ei oleum rosf. Et cibetur carnibus tenuibus, coctis cum sumac, berberis, agresta, uel succo granatorum.

4 Si ex putrida gingiua: curet cum eo quod cõpetit. Et si dens corrosus: radat, uel eradicet. Et si est ex stomacho: bibat purgationem. Deinde utatur mirabol. conditis, et bellericis conditis cũ melle. Et lauet os his rebus. Recipe aquæ rosf. mensuram unam, uini cocti quartam partem. xyloaloes, masticis, gariof. nucis indianæ ℥ ij. Terantur non bene, & ligentur in panno lini, & ponantur in aqua rosf. in olla parua, & bulliãt lento igne donec deficiat tertia pars: coletur aqua ipsarum: et cum ea lauet mane & sero: & utatur medicinis his. Recipe rosf. sand. ana ℥ v. cyperi, corticum citri siccat. squinãti, ramik ana ℥ iij. cucullæ, cubebe, masticis, gariof. xyloaloes, masticis ana ℥ ij. camphoræ ℥ ʃ. musci danik ʃ. terantur omnia, & distemperentur aqua rosf. Et de his fiant pillulæ. Et ponatur una in ore.

5 Si est ex caliditate: comedat patiens endiuiã ieiuno stomacho cum sale. Et puluerisẽt cum farre tritici & ordei, sumptis ieiuno stomacho. Et si est ex humiditate flegmatica: misceatur farina modica sinapis. Et sorbeat de elmori aliquid ieiuno stomacho. Quod nisi conferat, uomat patiens: & utatur trifera parua, & mirabolan. conditis. Et ad saliuam manantem de ore infantium, abstergatur os cum acacia, aqua rosf. & uino cocto ad tertiam.

6 Debet suspendi hamo, & incidat flebotomo dnm egrediat sanies: aut incidat per circumitũ. Et lauetur os cũ aceto, & aqua: deinde cũ aqua rosf. & oleo rosf. mane lauet aqua & mellet & puluerisetur locus cum corona regia bene trita, uel sumac, & balaustia.

7 Sufflertur in guttur de balaust. galla, sand. al. fief memitæ, lentibus excorticatis, uenis citrinis, & radicibus lilij tritis bene, & extractis per rindetum. Et sufflertur per cannulam: & gargarisma fiat cum aqua solatri, & rosarum.

8 Cum hoc medicamine. Recipe succi memitæ, rosf. sem. rosf. sumac, croci, salis ar. rob liquiric. origani persi, piretri, piperis longi, fructus tamarisci, capularũ granatorum, uenarũ citrinarum, mirabol. cit. ana. aluminis scissi, masticis, alcanni, cardamomi, calami arom. arsenici rufi, costi, stercoris canis albi comedentis ossa per triduũ, arundinum ustarũ ana. terant omnia bene, & sufflet in guttur de eis. Et iuuat contra hoc uitiũ alumen scissum, & balaust. trita, sufflata, uel superposita cũ cocleari. Quod nisi conferat, & radix subtilis est, & caput rotundũ, & color ipsa rum declinat ad albedinẽ: dubitandũ est, ne superueniat squinantia: unde incidat pars superflua. Sedeat patiens in sole, & aperiat os toto posse: & capiatur uuula instrumento cognito: attrahatur, & incidat forpice. Deinde lauetur os cum aqua rosf. infusionis sumac, & balaustiarum.

De morbis Gutturis, Epiglotti, Pulmonis, & Cannalium eius.

	NOMINA	Salus, uel ti.	Regio	Tempus	Aetas	Complexio	CAVSA	SIGNVM	EVAcuatio	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Squinantia.	Tīorosa si spu- tū est strictum	Omnis	Aestiuū, veris	Adolesc, iuue.	Calida	Ex sangui. uel chol. rub. manāte ad musculos gutturis	Os apertū, digluti tus, anhelitus, oculorū rubedo, cum febre forti	Cum minutione cephalicę, & clisteri	Cū pulte furfuris, similæ, zuccaro, et oleo amygdal.	Cum ptisana cocta cum lentibus
2	Sanguisuga, os, spina guttur ingressa	Non timoros.	Vniuersalis.	Vniuersale.	Vniuersalis.	Vniuersalis.	Ex cōmestione piscis, uel ossis, aut bibitiōe aquæ fontis in qua sunt sanguisugæ	Habet a patientis interrogatione, unde id illi euenerit	Cum uomitu	Cum bona ficu, pingui, masticata, & trās- glutita	Deglut. at buccella grossa panis absq; masticatōe: uel capu porri imissum, & extractum
3	Submersio, uel strangulatio	Ti. si spu. egredit de strāgula.	Vniuersalis.	Vniuersale.	Vniuersalis.	Nulla	Caussa cognita est	Cognitum est	Suspendatur, ut aqua egrediatur	Cū pulte furfuris, ciceris, et lacte post egressum aquæ	Distillet in gutture aqua furfuris cocta cū modico pipere.
4	Reumata	Tīoros. si sunt ex pulmone	Septē. Merid.	Autum. veris	Senilis.	Humida.	Ex humida superfluitate a cerebro descendente	Acuitas materiæ fluētis, si est ex caliditate: Et opilatio nariū, si est ex frigidi.	Cum minutione	Cū pulte papaueris fctā cū amido, et zucc. et posta regali facta cū papauere, amygd. et zuc.	Cū ptisana cocta, iuiubis, sebesten, & syr. papaueris
5	Tussis	Tior. si ex pulmōe, & fortiss.	Septentrion.	Autum. veris	Senilis	Humida.	Ex superfluitate capitis descendēte, uel cā exteriori, uel pul. fumo, et simili.	Sitis, nisi sit ex cā exteriori, uel mala cōplexiōe cali. læsiōeq; rei frig. uel aēre fri. si est ex cā frig.	Cū minutione si humor est cali. cui opportuna est euacuatio.	Cū zucc. uiol. oleo amygdal. pulte farinæ similæ, amido, & zuccaro	Cum ouis mollibꝰ, butyro recenti, & zuccaro
6	Asthma	Timorosum.	Septentrion.	Autumna.	Senilis, senesc.	Humida.	Ex humore frigido, grosso, contento in uenis pulsatilibꝰ, quæ sunt in pulmone	Tussis cum rubedine, & frequēti anhelitu: & emissio anhelitus est melior imissione eius	Cū turbit, agarico, sale petroleone, & pulpa coloquin. uel uomitu frigido cum aceto & oxymelle	Cū granis pini, melle, & zucc. mixtis	Cū nigella trita bene cū melle, & decoctionis urticæ, & aristolochiæ
7	Eiectio, & constrictio anhelitus	Timorosa.	Septentrion.	Autumna.	Senilis, senes.	Humida.	Ex humore frigido, grosso obtēto in partibus pulmōis	Anhelitus freqūes sine feb. et fortificat cum dormit supine: & alleuiat cum erigit. Et emissio melior est in missione eius	Cū pulpa coloquint. se. apij, turbit, agarico, & iera pigra	Bistardis coctis in aqua cicerū, & frixis, & melle ligato cū granis cartami	Cū exercitio ān cibū, & fricatiōe facta aspera. Cibet iure cicerū, bletarum, & sinapi cū syr de pssio.
8	Peripleumonia	Timorosa in fine ipsius	Septentrion.	Autumnale	Iuuenilis	Calida	Ex sangui. uel chol. rub. manante ad pulmonem	Feb. cū tussi, strictura anhelitꝰ, et fortis dolor ī pte antiori pectoris, genę rubeæ, sitis, cautela imissionis aēris frigidi.	Cū minutione basilicæ, & decoct. cassiæ fist. mānæ, et uiol.	Cum ptisana facta cū iuiubis, sebesten, syr. uiol. aqua frigida	Cum spinacijs coctis, uel malua cocta cum butyro, uel oleo amygdal.

1 Extrahatur sanguis per plures uices paulatim, & gargarizet cum succo plantaginis, aqua ros. succo granatorũ, aqua portul. in quibus infundit sumac, lentes tritæ, excorticatæ, & aqua psillij extracta cum aqua rosata, & sufffletur in guttur de puluere ros. amidi, sem. portul. spodij, balaustiæ, & zucc. al. ana: & in die secundo & tertio gargarizet cum aqua coriandri, & aqua cocta cũ lentibus, & diamoron, & oleo uiol. tepefacto, uel cũ aqua cocta cũ lentibus, rosis, et liquiricio, dissoluto in ea cassiafist. Quod nisi conferat, sufflet in guttur de puluere stercoris al. canis comedentis ossa per triduum, & gallæ, & origani: & illiniantur de eis interiora gutturis. Quod nisi dissoluatur, gargarizetur cum rebus maturatiuis, aut ficubus, & fermento acri, aut sem. mentastri al. aut cum sem. lini, tritis, percussis cum lacte caprino, uel decoct. ficuũ, & butyro ouino, et fermento. Et si maturatur apostema, non est sufflandum in guttur sæpe de rebus stipticis, ut de galla, balaustia, sem. granatorum, sed tempore emanationis gargarizetur cum oleo uiol. aqua calida: deinde cum ouo crudo, percusso aqua rosata, oleo amygdalarum, & dragagant. utatur pultæ aquæ furfuris.

2 Gargarizetur cum aqua cocta cum ficubus, & fermento, & uino cocto: aut assetur particula carnis, & ligetur cum filo: deglutiatur, & extrahatur subito. quia cum ea extrahetur spina. Quod nisi egrediatur, alia similis deglutiatur bis, uel ter: & fiat cum particula spongiæ factæ cum pasca. Et si res deglutita est dura, ut os, uel nucleus: percutiat inter spatulas percussione forti, & egredietur penitus. Et si transglutitur sanguisuga: comedat de allio, & sinapi. Aut recipe aceti fortis. ʒ xx. dentes allij ʒ ij. baurac aur. iij. terantur omnia in aceto, & de eis gargarizetur. Et bibat amara, salsa. Et si est in manifesto: capiatur tenalibus. Et si adhæret stomacho: terantur cum aceto, absinth. artemisia, nigella: misceantur cum aceto, & bibantur.

3 Submersus in aqua, regat ut dixi in tabula. Et strangulatus si de ore eius egreditur spuma, insanabilis est. Si non: gargarizetur cum oleo uiol. & aqua tepida sæpe. Et sorbeat pultem aquæ furfuris similæ, olei amygdalarum, cum zucc. al. Euitetur uox multa, magna, fumus, puluis, sumptio ciborũ calidorum, & acutorum.

4 Si sint ex materia cal. curent cum his. Recipe papaueris al. & ni. ana ʒ xx. radic. lilij fracti ʒ xxx. granorum citoniorũ, sem. maluauisci ana ʒ xv. ponant omnia in rotul. v. aquæ per diem & noctem: deinde coquant ad medium, misc. ʒ vij. gumi dragag. & ʒ ß. gumi ar. & medullæ granorũ citoniorum, tritis bene, & zucc. rotul. ij ß. Coquant leneo igne. Et si fuerint sine caliditate: misceant uino cocto, & ligẽtur modo congruo. Et si fortificetur reuma: radatur caput, & illiniatur frons cum luto ar. trito, cum succo plantaginis: & ungatur oleo salicis, cum papauere, & cortice eius tritis, & fol. myrti. Et fomẽtetur uapore aceti cocti cum furfure, uel uapore sand. & camphoræ. Minoretur somnus. Sit caput altũ. Cibetur pulte farinæ similæ, amidi, zucc. Si materia est grossa, uiscosa, difficilis sputi: cibetur pane grosso, bistarda, perdicibus, gallinis coctis cum aceto, et elmori, iure ciceris, & melle, et chasgeban. s. confectione mellis regionis argen. Comedat fisticos, passul. Balneet ante cibum: & post exercitiũ modicum bibat de isto medicamine. Recipe hyssopi ʒ iij. ficus x. capilli ueneris, liquiricij fricati & fracti, uiol. sur. sem. maluauisci, maluæ, centaur. ma. ana ʒ 4. sebesten xxx. iuiubarum xx. passularum absq; nucleis ʒ xx. rad. sqnãti, floris eius ana ʒ iij. Coquant cum rotul. iiij. aquæ, usq; ad rotul. ij ß. Et bibat de eis quolibet die partem terriam cum oleo amygd. unc. 1. & zucc. unc. 1.

5 Si est ex asperitate gutturis raucedo, uel tussis: sumatur syr. uiol. cũ mucillag. granorũ citoniorum, & amygdalarũ, tritis cum iulep, & gũmi ar. dragag. medulla granorũ citonij, cucur. tritis cum iulep: & teneat in ore dragagan. uel granum citonij, uel gumi ar. Si est cum febre: curetur cum aqua ordei, cocta cum iuiubis, sebesten: in qua dissoluatur zucc. uiol. cũ modico oleo amygdal. Cibetur cum spinacijs, & oleo amygd. granatis bonis, & cannis mellis. Euitetur clamor, puluis, fumus. Et sugat de mucil. psillij, granorũ citonij. cũ zuc. al. Si fuerit ex frigiditate: utatur pulte aquæ furfuris, & oleo amygd. zucc. q; ros. & hoc electuario. Recipe sem. lini, fenugræc. medullæ sem. bombacis ana gumi prunorũ part. ß. terant bene, cribellent, misceant cum melle, & cassiafist. coquant ad modum loch. Si raucedo fuerit ex humiditate: curet cum ingrossantibus humorẽ fluentem, & inuenies alleuiationẽ. ut cũ simila cocta cũ oleo amygd. & aqua cocta cũ liquiric. & melle. Et utat electuario: se. lini, fenugræci, granoꝝ magnorũ, pini, medullæ seminis bombacis, & mellis. Cibet perdice spidebeg, aqua cicerũ.

6 Curet cum eo q̃d abstergit humiditatẽ, incidit, & mundificat. ut cũ oxymelle: aut terat hyssopus, & radix lilij cœlestis: & distemperent cum melle, & eis utat. Et bibat aquã hyssopi coctã cum iuiubis xx. sebesten xxx. ficubus x. passulis sine nucleis ʒ xx. sem. maluauisci, & maluæ ana ʒ iij. liquiric. fricati & fracti ʒ v. hyssopi, mentastri, capilli uen. ana ʒ iiij. corticũ radic. fœni. corticũ radici apij, radic. lilij colchidis ana ʒ ij. masticis, spicæ aua ʒ 1 ß. & rotul. iiij. aquæ usq; ad 1 ß. coctis: & bibat quolibet die quartã partem eius cum ʒ 1. olei granoꝝ pini & olei amygd. amar. cum zucc. ros. Cibetur perdice cocta cum iure cicerum spidebeg.

7 Post euacuationẽ fiat electuariũ. Recipe granoꝝ pini magnoꝝ, fisticorum, amygdalaꝝ excorticatarũ ana ʒ v. sem. utticæ, sem. orobi, fenugræ. ʒ iij. medullæ granoꝝ bombacis ʒ iiij. terant, coquant ficus, & misceantur cũ oleo amygd. amar. dosis aur. 1. cũ decoct. passularꝝ, aut uino cocto. Et fiat syr. Recipe abrotani, artemisiæ, corticũ rad. apij, fænic. mentastri mon. hyssopi, capill. uen. ana ʒ iiij. masticis ʒ iij. ficuũ al. rotul. 1. coquant cum rotul. v. aquæ, usq; ad rotul. 1. & misceant cũ rotul. ij. uini, & rotul. 1. mellis: coquant, & despument. dosis ʒ 1 ß. cũ aqua ros. Vel rec. oxymellis, squillit. syr. de prassio, de liquiric. ana partẽ 1. cum aquis eorundẽ utatur. Cibetur rebus cõuenientibus. Euitatis rebus uentositatẽ generantibus, & non dormiat post comestionẽ, nec longo somno utatur. Emplastret pectus cum farina orobi, fenugræc. ana ʒ ij ß. nigellæ, rad. iiij ana ʒ ij. tritis, & mixtis cum cera liquefacta cum oleo lilino, aut nardino.

8 Post minutionem, & potum ptisanæ emplastretur pectus in principio cum hoc emplastro. Cum sandal. al. farina ordei tritis cum aqua semperuiuæ, uel portul. & oleo uiol. Et die quarto emplastretur cum farina ordei, maluauisco, uiolis siccis, camomil. corona regia, tritis cũ cera liquefacta, et oleo uiol. Et si est tardæ digestionis, misc. cũ se. lini, fenugræco, & farina ordei. Et bibat decoctionẽ sequentẽ. Rec. iuiub. xx. sebesten xxx. passul. ʒ v. ficus v. capilli ueneris ʒ ij. se. maluæ, maluauisci, uiol. añ. ʒ iij. ordei fracti unc. 1. Coquant cũ rotul. iij. aquæ usq; ad 1. Colet. dosis tertia pars eius cũ ʒ v. cũ zuc. uel syr. uiol. & oleo amygd. & dormiat patiẽs sup syr. uiol. & mucil. granoꝝ citonioꝝ. Cibet cum pulte aquæ furfuris, & zuccaro.

De ſputo ſang. & ſaniei, & morbis panniculi coſtarum diaphragmatis, & cordis.

	NOMINA	Salus, uel timor. Regio Tempus Aetas Complexio	CAVSA	SIGNVM	EVAcuatio	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Sputum ſanguinis	Timoroſum. Septentrio. Hyemale. Iuuenilis Calida, ſicca.	Ex pcuſsione, uoce magna, reumate cali. repletione, ſiccitate intenſa	De pectore cũ tuſſi, de calidi. cũ raſcatione, gutture, et ſtõ. per uomitũ	Minuat̃ cephalica ꝑ gutture, mediana ꝑ ſtomacho: baſilica, ſi eſt de pulmone	Cũ pdice, biſtarda coctis ſumac, berberis, citonio, papauere, bibatur cum ſyrup.	Cũ aq̃ ſumac, & mucil. pſillĳ, aquę, portul. & ſucco papaueris
2	Sputum ſaniei	Ti. ſi de pulm. Septentrion. Veris Iuuenilis Calida	Ex apãte calido in pectore, uel pulmone, uel poſt ſputũ ſanguinis	Ante ſputũ febris, rigor, ponderoſitas later. in q̃ eſt. Et ſi ſputũ ponat̃ in aq̃, reſidet ſanies	Nulla fiat.	Cũ trociſ. papaueris, lacte capno, & ſyr. papaueris: cibetur extremitatibus arietum	Cibetur lacte caprino, pane albo, & ouis mollibus
3	Ptiſis	Tim. in fine eiꝰ Septentrion. Autumnale. Seneſcens. Calida	Ex ulcere pulmonis, cũ ſanie in eo pura	Febris cõti. fortis in nocte, debilis in die: poſt cibũ oculi cõcaui, genę rubeę, paucꝰ aſpectꝰ, ungues curui, apoſtẽa pedũ.	Nulla fiat.	Cũ aqua ord. cocta cũ iuiubis, febeſten, liqric. ſyr. uiol. oleo amygda. & butyro.	Cũ dragag. gumi ar. amido, lacte caprino, cũ pane albo.
4	Pleuriſis	Timoroſa Septentrion. Hyemale Iuuenilis Calida.	Ex humiditate manãte ad pãniculũ ſupra coſtas, ex qua fit apoſtema cal.	Feb. cõt. tuſſis, ſtrictura anhel. dolor pungẽs	Minuat̃ baſilica manꝰ oppoſitę in princi. & pꝰ princ. in manu partis læſæ	Cum ptiſana, ordeo, zuccaro uiolaceo	Cũ mucilag. citoniorũ, & ſyrup. uiol.
5	Exiturę in pectore	ti. ſi intis i pec. Septentrion. Veris. Iuuenilis Calida	Ex apoſtemate cal. quod fit in pectore	Si eſt i muſculo inẽiori, fe. c̃, pulſatio ſine tuſſi, pũct. et ſputo: ſi eſt in exteriori, tãget̃ apã durũ, & extenſum.	Cum minutione	Cum ptiſana, & ſyr. uiol.	Cũ mucillag. pſillĳ, & ſyr. de papauere.
6	Birſam	Timoroſ. Septentrion. Veris Iuuenilis Calida	Ex materia manãte ad diafragma, ex qua fit apoſtema	Mẽs pmixta febre. Et qñ fortificat̃, erũt uigiliæ, & ſiccitas oris, & euulſio pilorũ panni.	Cũ minutione baſilicæ	Cũ trociſ. cãforæ, aq̃ granatorũ, galliculis coctis ſucco granatorꝶ, uel agreſta.	Cũ aqua ſem. portul. ſyrup. papaueris, & ſpinacĳs
7	Caliditas cordis	Timor. intẽſa. Septentrion. Veris Iuuenilis Calida	Ex rebus calidis ſumptis, & laborioſo motu	Magnus pulſus, lõgus, ſubtilis, & altus.	Cũ minutione baſilicę manus ſiniſtræ, & uentoſa inter ſpatulas, & decoctione fructuũ	Cũ trociſ. papaueris, & lacte acetoſo debutyrato.	Cũ ptiſana, ſucco granatorũ, farina ordei, coctis cũ eis
8	Algor cordis	Timoroſus Meridiona. Autumna. Senilis. Frigida.	Ex rebus frigidis ſumptis in cibo intẽſo, & motu intenſo ualde	Paruꝰ pulſus, breuis, ſubtilis, & rarus	Nulla fiat.	Cum ſyr. pomorũ cum muſco facto, & ſucco	Cum aqua roſ. cocta cũ cortice citri, & maſtice, & gariofyl.

1532

CVRA COMMVNIS.

1 Si eſt de gutture, gargarizeť cum ſumac, aqua plantaginis, luto cyprino, & ar. Si ex hyſophago, uel ſtomacho: cum trociſcis carabe aur. 1. & luto cyprino, aqua plantaginis ℥ 1. infuſionis ſumac, ſem. acetoſæ, uel cum trociſcis iſtis. Recipe roſ. balau. ſumac, ſandal. acaciæ, carabe, ſucci barbę hircinæ, hippoquiſtid. ana. detur cum ſucco plãtaginis, aqua roſ. & aqua ligamentorũ uitis. Et emplaſtreť ſtomachus cũ eis. Si ex pulmone, ex cauſſa exteriori, deť ei de carabe, luto cyprino, amido, ſucco barbæ hircinæ, gumi ar. & dragag. & aqua portul. & mucilag. pſillij. Si fuerit a repletione, euacueť: deinde utať trociſcis carabe, ut dixi. Et ſi tuſſis fuerit fortis, utať trociſcis de papauere factis cum carabe, luto cyprino, & ſyr. papaueris facto cum iuiubis, & ſucco plantaginis. Vel utatur trociſcis iſtis. Recipe carabe, coralli, perlarum, cornu cerui uſti, hæmatitis loti, roſ. ſem. portul. aniſi, coriandri, papaueris, ſumac, amidi, gũmi ar. balau. ana ℥ 1. ſpodij, acaciæ ſucci barbæ hirci ana danik iiij. teranť, & diſtemperenť cum aqua ſumac, uel aqua in qua infundiť balauſt. Et ſi tuſſis eſt fortis, cum mucillag. pſillij fiant trociſci. Bibat de aqua portulacæ: & emplaſtreť pectus cum ſandal. aqua roſ. plantaginis, & portul. Cibetur pulte amidi, papaueris triti, & zucc. Et bibat de aqua cum luto ar. ſpodio, & gumi ar. Si eſt ex corroſione uenarum, utatur electuario papaueris.

2 Si ſputum fit cum febre: utatur cancris fluuialibus, gumi arabico, luto cyprino, papauere alb. & nigro, & dragag. ana ℥ ij. in principio diei cum ℥ xi. lactis aſinini, & ℥ ij. ſyr. iuiubarũ, & in fine aur. 1. cum unc. ij. ſyr. papaueris. Et ſi ſputũ fuerit groſſum: detur ei de electuario confecto de amygd. dul. medulla granorũ bombacis ana ℥ x. fabis excoriatis ℥ v. fenugræco ſicco ℥ iij. diſtemperatis cũ zucc. al. & penidijs diſſolutis in aqua pluuiali, & coctis ſuper ignẽ mane & ſero. Si ſputũ fuerit multũ, inceſſabile, detur ei de his trociſcis. Recipe roſ. carabe, gumi ar. coral. rob liquiriciæ, præcenlleti uſti ana ℥ v. luti ar. & cyprini ana ℥ iij. cancri uſti, ſem. portul. ana ℥ x. dragag. amidi, ſpodij, hæmatit. ana ℥ iiij. terantur oĩa, & diſtemperenť cum mucil. pſillij, & inde fiant trociſci. Cibeť pulte amidi, & papaueris, & olei amygdal. dul. butyro, zucc. & ſimilibus,

3 Si non eſt cũ caliditate manifeſta, deť ei lac recens tali modo. Recipe aquæ portul. cucu. ſarracenici ana par. 5. lactis caprini iuuenis, recentis par. 1 5. coquanť donec deficiat aqua: de qua bibat: & ſi febris eſt manifeſta, euitetur lac, & utať trociſcis papaueris, & ptiſana cocta cũ iuiubis & cancris fluuialibus. Et cibeť cancris tritis ſpidebeg, & aſſis. Et ſtude ad mitigandũ tuſsim. Et utať dragea iſta. Recipe papaueris ℥ x. gumi ara. amidi, dragag. ſpodij ana ℥ iij. ſem. portul. ſem. maluauiſci, ſem. maluæ ana ℥ v. ſem. cucum. citrul. cucur. & medullæ granorum citoniorũ ana ℥ vij. teranť bene: doſis ℥ iij. cum ſyr. papaueris, iuiub. & nenufar. Et detur ei de gumi ara. torrefacto, trito cum oleo uiol. mixto cum tertia parte eius zucc. Cibetur galliculis coctis cum piſis excorticatis ſpidebeg, & ſimilibus. Et ſi declinat ad conſumptionẽ: curetur cũ eo quod dictũ eſt in conſumptiõe: & detur ei de pulte hac. Recipe papaueris triti, & ĩfunde in aqua, & cola. deinde recipe ordei excorticati, fabarꝫ al. excortic. & fractarũ ana ℥ x. coque cũ aqua papaueris, & cola, & miſce cũ rind. lactis recentis, & mica panis al. zucc. oleo amygd. & oleo ſem. cucur. & coquať, & miſceatur cũ medulla ſem. citoniorũ, & ſe. cucur. tritorꝫ ana ℥ v. gumi arab. dragag. ℥ 1. & bibat de eis. Et ſi lenitur, detur ei de trociſcis camphoræ recentis, uel de trociſcis ſpodij recentis, cum rob myrti. Et cibetur cum galliculo, uel perdice, coctis cum piſis torrefactis, & excoriatis: uel pedibus cum rizo, cucurbita, & ſpinacijs.

4 Cauendũ eſt, ne detur aqua ordei ante minutionẽ factam, donec muteť ſang. & accidat quaſi ſincopis. Et ſi dolor tendat ad inferius ad partẽ hypocundriorꝫ, detur caſsia ſiſt. cũ aqua fructuũ, & uiol. ſiccarũ. deinde ptiſanã ord. Quod ubi ſpuat, deť ei ante ptiſanã ſyr. uiol. cũ oleo amygd. & calefiat poſt purgationẽ cum uaſe æneo, aureo, uel argẽteo. Quod ſi non mitigať, calefiat cũ panico, uel furfure. Et ſi tardat ſputũ: emplaſtretur cum uiolis ſiccis, gumi, ſandal. al. furfure ordei, maluauiſco, furfure ſimilæ, & coro. regia. tritis cũ oleo uiol. Et ſi opus eſt, diſſoluanť fenugræ. cũ ſem. lini. Vtatur pulte farinæ ſimilæ, cũ zucc. penidiarꝫ. elect. & oleo amygd. Et ſi tardat digeſtio, utatur aqua hyſſopi, decoct. uuarꝫ paſſarum, caricarum, cum zucc. uiol. Purgato corpore, balneetur. Et non diuerſificetur cura in pleuriſi; ne uicietur apoſtema ad indigeſtionem.

5 Curentur cum cura pleuriſis poſt purgatiõem. Et ſi tardat digeſtio, emplaſtretur cum fenugræco, ſem. lini, maluauiſco, farina fabarum, & ficubus coctis: & bibat de aqua hyſſopi cum ſyrup. uiol. Si fuerint cum febre, nil calidum detur ei, ſed aqua ordei cocta cum liquiricia fricata, & penidijs bonis.

6 Si eſt cũ tuſsi: cum ptiſana, & ſyr. iuiub. Sin aũt, bibat de ſyr. tamarind. & ſyr. ſimplici. Et ſi debilitať uirtus poſt minutionẽ: detur ei galliculus coctus cũ ſucco granatorũ. Si materia fuerit ſicca, leniať cum medulla caſsiæ ſiſt. & tamarind. & emplaſtreť poſt euacuationẽ cum panno infuſo in aqua roſ. & modico aceto. Et ſi fortificatur ſitis: detur aqua cucur. aſſæ cum ℥ ij. ſem. portul. & ℥ 5. ſpodij. Tempore æſtiuo infrigidentur cibaria in niue. Et locus ſternatur folijs ſalicis, roſ. ſandal. aqua roſ. roratis cum lactucis. Si hyemale: locus ſit æqualis tepiditatis. Et abſtergatur lingua panno lineo, & mucillag. granorum citoniorum, & zuccaro.

7 Bibat de aqua lactis acidi uaccini exbuturati cum coriandro ℥ 1. ſpodio, carabe ℥ 5. camphoræ daniℏ 5 utatur hoc per triduũ. Si fuerit cum febre: cibeť cum cucur. cocta cum ſucco granati. Si ſit ſine febre: cibeť cum galliculo. Moreť æſtate loco frigido, ſtrato cum folijs ſalicis, ozimo, roſ. flore pomorꝫ, gariofylato, flore citoniorꝫ, & extremitatibus myrti, nenufar. ſandal. aquæ roſ, & camphora. Et ſuperponanť pectori pãni cũ ipſis rebus: & fricеť aqua ſemperuiuæ, & portul. foliorũ uitis, & plantaginis. Et emplaſtreť cum ſucco citonij, ſandal. & camphora irroratis. Vitet laborem, coitum, uigiliam, triſticiã, anguſtiam: & penes dormitionẽ bibat de ſucco granati, & mucillag. pſillij, cum luto ar. & ſem. portul. Cliſterizeť ptiſana cocta cũ iuiubis, ſebeſten, & portul.

8 Curetur cum aqua muſci dulcis. & ſapor, uel cum aqua cocta xyloaloe, & maſtice; uel cũ aqua citri triti, & expreſsi: uel cũ aqua fol. recentiũ citri: uel cum ſyr. liquiric. ℥ iiij. Et ſuperponať pectori cerotũ confectũ de ſucco nepitæ, maioranæ, abrotani, cum oleo ſambucino, et ceruſſa rufa. Et ungatur pectus cum galia. Et bibat parum cum aqua frigida. Quod niſi conferat: ſumat dyambra. Cibetur perdice frixa.

De eo quod multiplicatur in eo de morbis Cordis.

	NOMINA	Salus, uel tior. Regio Tempus Aetas Complexio	CAVSA	SIGNVM	EVAcuatio	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Humiditas cordis	Timorosa Meridiona. Hyemale. Senilis, iuue. Humida.	Ex sumptione multa rerũ calidarũ, et prohibitione dissolutionis	Pulsus lenis, ita q̃ estimatur, q̃ caput digitorum submergat in exitu ipsius.	Cum pillulis ieræ, & clisterijs	Cũ diambra decoct. masticis, xyloaloes, & succi liquiricij	Cũ ruta, & apio, tritis cũ salsa sinapis, & elmori.
2	Siccitas cordis	Timorosa Septentrion. Aestiuum Iuuenilis Sicca	Ex multo labore, et puitate cibi, & obuiatione rerũ siccarũ, sumptioneq̃ earundem.	Pulsus durus: ita q̃ uidetur esse fortis, & est ualde debilis	Nulla fiat.	Cũ ptisana, & oleo amygdalarũ, et zucca, & iure galliculi cocti spidebeg	Cum ptisana, & potu lactis recẽtis
3	Saltus. s. debilitas cordis	Tim. ex apãte Meridiona. Veris Senilis. Humida.	Ex inclusiõe humiditatis ĩ pãniculo cordis, uel apãte, uel uaporib. melã. ascẽdẽti. ad id.	Laborans ipsa hũiditate, sentiet q̃ quasi cor uulneratur: sed apã sequit̃ sincopis, strictus anhelit⁹, & est ut, sincopis in motu eius.	Cum minutione basilicæ, si ex sanguinea hũiditate, uel caliditate.	Cũ syr. pomorũ, aquæ ro. cũ xyloaloe, mixta mastice, costo, plarũ: añ. dãi ʒ j.	Cũ coriandro succo, & mastice
4	Sincopis ex inanitione	Timorosa. Sicca Aestiuum Senilis Sicca	Perditio sang. sudor intẽsus, fluxus supflu⁹, labor, defectus cibi & potus, exitus saniei.	Sincopis cordis	Nulla fiat.	Roret̃ facies aqua ros. infrigidata, & sumat de pane infuso in sapa ligata.	Roret̃ facies aq̃ fri. uel aceto: ligent̃ extremitates, retineat̃ anhelitus, cũ opilatione nariũ.
5	Sincopis ex repletione.	Timorosa Septentrion. Hyemale. Adolescens. Iuuenilis	Ex nimia bibitiõe, uel comestiõe, uel repletiõe alicui⁹ humorum.	Accidit post satietatẽ nauseatiuã, & repletionem uenarum	Cũ uomitu, si est hũor in san. uel si ẽ fastidiũ, cũ aqua cal. & oxymelle	Roret̃ facies aq̃ fri. ros. infrigidata, & ligẽtur musculi brachiorum, & tibiarum.	Cum tricatiõe manuũ & pedũ, abstinẽtia: roret̃ facies aq̃ rosarũ, aceto: bibat decoct. mentastri.
6	Sincopis ex mala complexione cordis	Timorof. Cõfortãs cõp. Propriũ cõpl. Propria cõple. ex qua facta ẽ.	Ex mutatione facta subito ad complexionẽ malam	Cum eo quod præcedit oẽm modũ malæ cõplexionis	Fiat, si fuerit necesse	Cũ correctione malę cõplexionis superueniẽtis	Vtamur contrarijs malæ cõplexionis lædentis
7	Sincopis ex mala cõplexione epatis, & stomachi	Timorosa. Cõfort. cõple. Inducẽs euẽ. ei⁹ Ind. euẽtũ eius ex qua facta ẽ.	Ex euentu malę cõplexionis subito absq̃ aliquo ordine.	Id q̃d dicturus sum in morbis epatis, & stomachi	Cũ uomitu, si cũ mala cõplexione, & humor pungitiuus fuerit	Cũ emplastris confortãtibus stomachum	Cum correctione malæ cõplexionis dominantis
8	Sincopis ex putrefactione cordis.	Timorosa. Meridional. Aestiuum Senil. adolesc. Dñans labor.	Ex dolore, & manatiõe hũorũ ad stõachũ, uel apãte mẽbri nobilis	Accidit post caliditatẽ fortem, uel post descensionẽ humorũ ad stomachũ. Et signũ est, uomit⁹ eius	Cum uomitu, si humor est in stomacho.	Fricent̃ manus & pedes, roret̃ facies aq̃ ros. aceto ĩfrigidato in niue, et ligẽt̃ musculi ipsorũ.	Euitet somnũ, roret̃ facies aq̃ frigida, et ligẽtur musculi tibiarũ, & brachiorum.

COMM. REIP.

1 Mala cõplexio humida ſiſtit in corde, generat morbos incurabiles. Et poſſibile eſt, ꝙ præcedant eam apoplexia, uel paraliſis poſt dominationẽ eius. Verũtamen curari poteſt cum rebus deſiccantibus ſtomachum: euitatis rebus humectãtibus, ut piſcibus, lacte, & ſimilibus. Vtatur deſiccatiuis, et eo quod non debilitat uirtutẽ, ut biſtarda, perdice, pullis paſſerũ, frixis cũ elmori, aceto, pipere, carui, cinnamomo: & ambulatione in arena, & puluere.

2 Curetur cura ethicæ. Vtatur lacte aſinæ, uel fœminę, & capræ ætatis iuuenilis. Et ſi eſt cum caliditate: cum ptiſana, mucilag. pſillij, oleo amygdalarum, & ſyrup. uiol. uel nenufar. Emplaſtretur pectus pannis infuſis in aqua roſ. oleo uiol. & oleo cucur. confecto cum uiolis. Cibetur piſcibus bonis, frixis in oleo amygdalarũ, butyro, uel galliculis coctis ſpidebeg.

3 Si eſt ex caliditate: fiat minutio. Deinde curetur cũ ſucco granatorũ, & aqua tamarind. Deinde cum dragea luti ar. confecta de medulla ſem. cucum. citrull. cucur. portul. ana ʒ v. berberi, ſpodio, luto ar. roſ. ana ʒ ij. carabe, perlis ana ʒ ij. xyloal. camphoræ. & maſticis ana ʒ i. tritis bene cũ ſyr. pomorũ tranſmar. & ſyr. acaciæ. Sed ſi fuerit ex frigiditate, utatur diambra, tyriaca magna, & dragea iſta, cum ſyr. pomorũ dulcium, & melliſſæ. Recipe xyloal. gariofyl. ana ʒ i. carabe, cortice citri, luti cyprini, ſemin. melliſſę, cyperi, coriandri, ſucci emblicorũ ana ʒ iij. coralli, perlarum gengem uſtarũ, lapidis lazuli, & maſticis ana ʒ i. Terantur omnia, utatur dragea.

4 Debent ei appropinquari res boni odoris, camphora, ſandal. aqua roſ. & fumigetur xyloal. Et appropinquentur ei roſæ, nenufar. ozimũ, gariofylatum. Cibetur biſtarda, & perdice. Et ſi euacuatio fuerit ex fluxu uentris cum uomitu, diarria, uel laxatiuo: roretur facies aqua frigida. Si ex uomitu: fricentur pedes, ligentur tibiæ, fiat ſuppoſitorium laxatiuũ, utatur rob. Et emplaſtretur ſtomachus ſtipticis, ut roſis, aqua roſ. camphora, & ſimilibus. Si ex ſudore: non inquietetur, neq; ligentur tibiæ & brachia, neq; retineatur anhelitus, ſed roretur facies aqua frigida. Epithimetur cum aqua roſ. cocta cum myrto & aneto: illiniatur acacia, licio, & oleo myrti, & oleo palmę ram. Iaceat in loco frigido, cum herbis frigidis odoriferis. Si ex fluxu ſang. narium; ligentur muſculi pedum & manuum. Et utatur eo toto quod diximus in cura fluxus ſang. e naribus intenſi.

5 Si caret febre, balneum iuuat. Sin aũt, non. Et bibat de ſyr. acet. Et ſi ſit ex humore cholerico in ſtomacho: roretur facies cũ aqua frigida, & teneatur anhelitus, & fricentur os, & gingiuæ, & os ſtomachi: & uomat cũ eo q̊d dixi: & bibat poſt uomitũ de ſucco granatorũ muzi, & comedat de pomis muzis. Et ſi abunidat uomitus, recipe ſuppoſitoriũ laxatiuũ: et bibat de ſyr. abſin. cũ decoct. abſin. et zuc. Et emplaſtretur ſtõachus cũ aqua ſempuiuæ, ſand. roſ. cãphora. Et ſi in ſtõacho eſt flegma: uomat decoct. aneti, rad. & ſal. Et ſi eſt ex opilatione: bibat de ſyr. acet. uel aqua granati cũ zucc. origano, mentaſtro, hyſſopo, aniſo, ſe. apij & fęniculorũ. Si ex ſuffocatione matricis: retineatur anhelitus, roretur facies: & bibat decoct. hyſſopi, mẽtaſtri, origani: et nõ utatur oxymelle. Approximẽtur naribus fœtentia, ut altit, opoponar: & matrici res boni odoris, ut muſcus, ambra, camphora, & ſimilia.

6 Debemus inſpicere, ſi mala cõplexio eſt ex caliditate. Si ſic: roretur facies cũ aqua frigida, & pectus cum aqua roſ. & bibat de ſyr. acet. & agreſtæ. Et cibetur iure galliculi cocti cũ ſucco granati muzi. Et ſi ex alia mala cõplexione: curetur cum eo contrario quod dictũ eſt ſuperius.

7 Si eſt ex mala cõplexione epatis: curetur correctione ipſius cõplexionis dominãtis, cum contrario eius, prout dictũ eſt. Et ſi eſt ex mala complexione ſtomachi: curetur cum contrario complexionis dominãtis, prout dictum eſt in cibis, medicinis, emplaſtriſq; de curis ſtomachi.

8 Si cholera eſt in ore ſtomachi, iam dicta eſt cura eius. Si ex fluxu uentris, ſimiliter dicta eſt eius cura. Si ex cauſſa ſiccitatis: cibetur ante paroxiſmum cum pane infuſo in aqua roſ. & ſapa. Et bibat de ſyrup. pomorum, & ſucco citoniorum. Ligentur manus & pedes, & fricentur. Et ſi ſincopis fit in principio paroxiſmi febr. cibetur cum pane infuſo in ſucco granatorum, & ſapa. Et ſumme debemus inſpicere in cura ſincopis, ut poſsit corrigi cum ſuo contrario: quod quidem bono medico eſt perquirendum.

De eo quod multiplicatur in eo de morbis Hysophagi, & Stomachi.

	NOMINA	Salus, uel ti. Regio Tempus AEtas Complexio	CAVSA	SIGNVM	EVACVATIO	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Caliditas hysophagi	Salubris Meridional. Aestiuum Iuuenilis Calida	Ex usu rerũ calid. uoce magna, & multo labore	Sitis sequit, & iuuamentũ ex usu rerũ frigidarum	Nulla fiat, nisi corpus fuerit repletum	Cũ iulep, et syr. tamarid. & fiat emplastrũ inter spatulas cum sand. ros. & camphora	Cũ mucilag. psilij, & sem. portul.
2	Frigiditas hysophagi	Salubris Septentrion. Hyemale Senilis Frigida.	Ex assiduo usu rerum frigidarum	Pauca sitis. Et sequitur iuuamentũ ex rebus calidis	Nulla fiat, nisi corpus fuerit plectoricũ, seu repletum	Cũ iure gallicu li spidebeg cocto, cũ aneto, & cinnamo. calido	Cũ aqua cocta cũ mastice, aniso, & sem. fœniculorum
3	Siccitas hysophagi	Salubris Septentrion. Autumnale Senescens Sicca	Ex usu rerũ siccarũ, multo labore, pauco usu rerũ humidarum	Siccitas	Nulla fiat	Cũ syr. uiol. oleo amygdalarum, & iure gallinæ pinguis	Cum pulte lactis cecentis, & mucilagine granorꝫ citonij
4	Humiditas hysophagi	Salubris Meridionle Hyemale. Senilis. Humida.	Ex usu rerũ humidarũ intẽso, multa quiete, uel stomachi humore	Humiditas oris, & multum sputum	Cum uomitu, si in stomacho sit humor	Cum syr. acet. & syr. pomorꝫ, muscato	Sumat de pul. ros. ℥ 1. & cibetur elmori
5	Apostema calidum hysophagi	Ti. opil. meatu Septentrion. Veris Adolescens. Calida	Ex manatione sang. uel chol. ad hysophagum	Febris, sitis ualida, & dolor inter spatulas	Cum minutione medianæ	Cum iulep, & succo granatorum, aut diamoron	Cũ aqua sem. portulacæ, uel aquæ endiuiæ
6	Apostema frigidum hysophagi	Ti. opil. meatu Frigida Hyemale Senescens Calida, & frig.	Ex manatione flegmatis, & chol. nig.	Ponderositas inter spatulas absqꝫ dolore	Cum clisteribus acutis	Cũ iure spidebeg, cum aneto, & cinnamomo	Sumatius cicerum, coctũ cum aneto, & fenugræco
7	Caliditas oris stomachi cum chol. rub.	Salubris Calida Aestiuum Iuuenilis Calida	Ex usu rerum cal. multo labore, pauco cibo & potu	Sitis, cal. in ore stõachi, iuuam. ex potu aquæ fri. et suppõne eius, exteriꝰ super stomachũ	Nulla fiat	Cum rob pomorꝫ, syr. agrestæ, & trocis. camphoræ	Cũ succo granatarũ muzarum
8	Frigiditas oris stomachi cum chol. rub.	Timorosa Calida Aestiuum. Iuuenilis Calida	Ex manatione chol. rub. ad stomachum	Nausea, amaritudo oris, sincopis cũ signis caliditatis	Cũ uomitu, cũ syr. acetoso, & aqua cal. post comestionem, uel aqua ordei	Cũ syr. acetositatis citri, uel ribes, et syrup. tamarind.	Cũ rob pomorum, syr. agrestæ, & trocisc. camphoræ

C O M M. R E I P.

1 Bibat de aqua tamarind. & iulep, mucilag. psillij paulatim: & assidue utatur cursu medicaminis in hysophago. quia nihil potest manere in eo. Et fiat emplastrum inter spatulas cum sandal. cum aqua rosſ. & camphora, & aqua lactucæ, & portulacæ, semperuiuæ. Et cibetur succo granati muzi, agresta cum cibo suo. Vtatur pauca loquela, labore modico, & motu.

2 Bibat de iure cibi cocti spidebeg calido actualiter & potentionaliter: & de aqua cocta cum spica, aniso, aneto, & sapa. Et unctio fiat inter spatulas cum oleo narcissino, uel costino. Et emplastrum fiat de absinth. aloe, mastice, & spica.

3 Bibat de sirup. nenufar. & oleo granorum cucur. & de iure pinguedinis anatis, & maluæ, & pulte farinæ similæ, & lactis recentis, & de lacte asinino, & caprino calido. Et unctio fiat inter spatulas cum oleo granorum cucur. uiolis, & cera. Et emplastrum fiat cum folijs maluæ, fenugræci, & oleo uiol.

4 Vtatur trifera parua, & mirabolanis conditis. quia iuuant ualde. Euitet potum aquæ, & nutrimenta humectantia. Vtatur gallinis, & bistarda, uel galliculo frixo cum elmori, & cinnamomo.

5 Bibat de aqua sem. portul. cum iulep paulatim, uel aquam or. cum syrup. uiol. uel de aqua tamarind. in qua dissoluitur cassiafist. cum oleo uiol. Emplastretur inter spatulas cum sandal. aqua endiuiæ, coriādri. Deinde cum farina or. maluauisco, uiol. furfure similæ, camomil. coro. reg. Et si incipit apostema congregare saniem, apparente signo horripilationis, bibat decoct. ficuum, cum sapa tepida, & ponatur cum emplastro farina or. oleum uiol. & decoct. ficuum. Et bibat de pulte aquæ furfurum, fabarum, zuccari, & olei uiol.

6 Vnctio fiat inter spatulas cum oleo aneti. Et emplastrum fiat cum camomil. fenugræc. coro. regia, & decoct. ficuum. Et bibat de aqua cocta cum iure cicerum calido, & iure caulium rubeorum, aneti, & similium.

7 Vtatur dragea ista. Recipe rosſ. rub. sem. portul. medullæ sem. cucu. citrull. mundatorum ana ʒ 1. spodij, sandal. al. berberis, coriandri sicci, infusi in aceto siccati, ana ʒ ß. camphoræ danꝰ 1. terantur omnia. Dosis aur. 1. cum syrup. pomorum muzorum, & agrestæ. Vtatur trocis. spodij cum aqua lactis acidi exbutyrati, aut cum aqua acetositatis citrorum, aut rob agrestæ, aut rob ribes. Et emplastretur os stomachi cum aqua lactucæ, endiuiæ, rosſ. semperuiuæ, rasuræ cucur. sandal. camphora, modico aceto. Cibetur galliculis, aqua granatorum, ramis portulacæ, piscibus bonis factis selibeg.

8 Si uomitus non fit, de facili purgetur cum decoct. mirab. rosſ. fumiterræ, passul. tamarind & aloe. Et si fuerit cum feb. dentur ei hæ pillulæ. Recipe mirabol. cit. ʒ iij. ieræ pigræ, absinth. romani, rosſ. ana ʒ ij. terantur, distemperētur cum aqua fumiter. & fiant inde pillulæ. Dosis ʒ iiij. cum syrup. acetosſ. & tamarind. Et emplastretur stomachus cum rosſ. sandal. camphora, infusis in aqua rosſ.

De eo quod multiplicatur in eo de morbis Stomachi.

	NOMINA	Salus, uel ti. Regio Tempus Aetas Complexio	CAVSA	SIGNVM	EVACVATIO	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Appetitus caninus	Sal. niſi inteſ. Meridiona. Autumnale Senilis. Frigida.	Ex humore acido i ſtomacho incluſo, uel ex nimia euacuatione	Eructuatio acida ex humore, uel præcedens euacuatio, ſi ſit ex eo	Cum pillulis aloes, & ieræ, ſi eſt ex flegmate	Cũ ſpidebeg, & potu ſapæ ad tertium	Cum ouis mollibus, recentibus
2	Dolor ſtomachi	Timoroſus Occidental. Aeſtiuum Iuuenilis Calida	Et mala cõplexione cali. uel chol. manante ad os ſtõachi, uel flegmate putrido	Si ex cali. mitigat̃ appõe rerũ frigidarũ. Si ex cho. ſincop. erit cũ frigiditate extremitatũ	Cũ uomitu ex melle, & aquæ cal. cliſteri, & aqua or.	Cum ſyrup. pomorum, & granatorum	Cum farre ordei, & lixiuio
3	Sitis	Non timoroſ. Meridiona. Aeſtiuum. Iuuenilis Calida	Ex caliditate, & ſiccitate, uel humore putrido	Si ex pectore, mitigabit̃ inmiſsione aeris: Si ex ſtomacho, potu aquæ frigidæ	Cũ uomitu, ſi eſt ex humore in ſtomacho	Cũ rob pomorũ, & rob ribes cum niue	Cũ ſucco granati muzi, & aqua portul.
4	Mala digeſtio calida	Timoroſa Calida Aeſtiuũ, autũ. Iuuenilis Frigida.	Ex mala complexione calida dominante ſuper ſtomachum	Eructuatio fumoſa, horribilis, ſaliua ſimilis fęci aquę, ut odor piſciũ	Nulla fiat	Cũ ſyr. acetoſo citoniorũ, ſyr. limonũ, & aqua frigida	Cum ſyr. granatorum
5	Mala digeſtio ex frigiditate	Non timoroſ. Meridional. Autumnale Senilis. Frigida	Ex mala cõplexione frigida dñante ſuper ſtomachũ	Eructuatio acida, pauca ſitis, & horribilitas cibi frigidi	Nulla fiat	Cũ electuario xyloaloes, & electuario aloes	Cum cimino, mẽta, maſtice, aniſo ana, tritis cum aqua calida
6	Mala digeſtio ex humore cholerico	Non timoroſ. Meridionale Autumnale Senilis Frigidæ.	Ex humore cholerico	Horribilis ſaliua, eructuatio fumoſa, chol. in ſputo, uel uomitu poſt nutrimẽtum bonũ	Cũ ſyr. roſ. & acet. et decoct. mirabol. uel caſiæſiſt.	Cum ſyr. acet. citoniorũ, & agreſtæ	Cũ ſucco granati muzi, in quo coquitur menta
7	Mala digeſtio ex humore flegmatico	Non timoroſ. Meridional. Hyemale. Senilis Frigida	Ex humore flegmatico	Eructuatio acida, defectus appetit⁹ cibi, ſputum flegmaticũ penes ſumptionem mellis	Cum pillulis ierę, & cochijs	Cũ maſtice, & xyloaloes ana tritis cũ zuccaro roſ. p⁹ cũ aq̃ frig. & decoct. aniſi detur	Cum decoctione aniſi, ameos, & apij
8	Mala digeſtio ex humore melancholico	Timoroſa Occidentale Aeſtiuum Seneſcens Frigida	Ex humore melancholico	Eructuatio acida, exitus melancholiæ cũ uomitu	Cũ decoctiõe epithimi, & catartico aloes	Cũ ſyr. melliſſæ, & cibo galliculorum	Cum menta, mentaſtr. & melliſſa

COMM. REIP.

1 Poſt purgationem utatur cibis unctuoſis. ut oſſis in iure ſpidebeg, conditis de aromatibus calidis. Et bibat de ſapa. Et potus uini puri ſanat appetitum caninum, ut dicit Hippo. quia calefacit ſtomachum, & diminuit appetitum. Tamen peccatum ipſius eſt maius utilitate. Et hoc ſecundum opinionē legis arabicæ, dicit translator. Et ſi cibus deſcendit a ſtomacho, cito utatur fermētantia, & carnibus groſſis, & ſelideg. Euitet res acuas. Et ſi leniē natura, utatur dyacitonion muſcato. Et ſi appetitus ſit ex parte inanitionis: ſumat cibum ſuum paulatim in die, ut digeratur. Et balneetur in aqua frigida: ſedeat in locis frigidis. Et minoretur motus. Inungatur corpus cum oleo roſ. & myrtino.

2 Hippocrates dixit, ꝙ quædam mulier conquerebatur de dolore ſtomachi: & mitigabatur dolor cum farre ordei, & ſucco granatorū. Sed debet emplaſtrari ſtomachus cum ligamentis uſtis, bene tritis cum mica panis, & ſucco citoniorum, plantaginis, ſemperuiuæ, & oleo roſ.

3 Si eſt ex caliditate: utatur rob infrigidatiuo. ut prunorum, pomorum, cum ſucco cucur. & ſyrup. aceto. ſimplici, cum aqua frigida. Etiam mane & ſero trociſ. factis de medulla ſem. cucur. ſem. cucum. ſem. citrul. ana ʒ iiij. gumi ara. dragag. ſpodio, amido, ſandal. aniſo ana ʒ ij. camphora danik ij. diſtemperatis cum mucil. pſillij. doſis aur. 1. cum ſucco berberis, & aqua frigida. Et ſi ſitis ſit a ſiccitate intenſa: utatur aqua frigida, & ptiſana, aqua cucur. & mucil. pſillij, ſem. citoniorū, & cibo de farre ordei infrigidato cum niue. Si eſt ex caliditate & ſiccitate: utatur ſucco cucurb. cucumer. & trociſ. roſ. Et teneat pillulas frigidas prædictas in ore. Cibetur galliculis coctis cum agreſta, ſucco citoniorum, pomorum acidorum, & rebus frigidis mixtis cum niue. Si fuerit ſitis a caliditate cordis, uel pulmonis: utatur immiſſione aëris frigidi, & diſcoopertiōe capitis: et ſedeat in loco frigido, & criptis aquarū. Et emplaſtreē ſtomachus cū frigidis reb. actu.

4 Debet uti trociſ. roſ. ſpodij, cum ſyrup. pomorum, & aqua frigida, & tragea confecta de roſ. abſq; capul. Et grana berberis ana ʒ v. ſem. portul. medul. citrull. cucum. ana ʒ iiij. ſpodij, xyloal. ana ʒ 1. maſti. ʒ iij. tritis bene. doſis mane ʒ ij. cum lacte acido exbutyrato: & in ſero ʒ ij. cum ſyrup. pomorum granatorū. Cibetur galliculis frixis cum aceto, & modico elmori, & coriandro, aut cum ſucco mentæ, & granatorum, coctis cum menta, & agreſta, & modico apio. Sugat muſcum, & citonium.

5 Vtatur ſyrup. xyloal. iſto. Recipe ſudoris aquæ roſ. rotul. ij. ponatur in olla cum xyloal. & ſucc. ana ʒ iij. factis ſpic. gariofyl. maſti. nucis muſcatæ ana ʒ ij. ligentur in panno leniter: coquantur ad conſumptionē medietatis: extrahatur, comprimaē, dulcoretur cum zuccaro, fiat iulep: & miſce cum eo danik 1. muſci. doſis quolibet die ʒ 1. Cibetur pane bruno, perdice frixa cum aceto & elmori. Vtatur paſſul. penidijs, et maſticatiōe maſticis, & xyloal. humectatiuis. Et utatur balneatione, & exercitio ante cibum.

6 Si tempus eſt autumnale, laxetur natura: & ſi eſt æſtiuum, uomat. Et utatur catartico aloes. Purgato ſtomacho, utatur trociſ. roſ. cum ſpodio, & ſyrup. acetoſ. ſimplici, uel granatorum. Cibetur galliculis coctis cum agreſta: & utatur toto regimine quod dixi in cura malæ complexionis ex caliditate.

7 Poſt purgationem utatur trociſ. roſ. ʒ 1. maſtice, xyloal. bene tritis ana danik 1. cum ʒ v. zuccari roſ. & potu aquæ roſ. in quo coquatur aniſum, & ſem. apij. Et ſi totus ſtomachus infunditur de ipſo humore: utatur pillulis aur. & pillulis aloes, & trociſ. ſtellæ ʒ 5. cum ſyrup. pomorum aromatito. & electuario diacitonico laxatiuo. Cibetur galliculo modico frixo, uel iure ſpidebeg.

8 Poſt euacuationem euitet id quod generat melancholiam, ut ſunt legumina, carnes uaccinæ, & ſimilia. Vtatur electuario lætificante, uel ſyrup. laborantium gneſues: & bibat de aqua caſei, cum hac tragea. Recipe polypodij, epithimi ana ʒ iij. mirabol. kebul. ni. ana ʒ iij. ſalis petrol. lapid. lazuli ana ʒ 1. doſis ʒ iij. cum rotul. 5. aquę caſei quolibet die: & augeatur uſq; ad ʒ iij. & rotul. 1. aquæ caſei, hoc fiat per dies quinq;.

De eo quod multiplicatur in eo de morbis Stomachi.

	NOMINA	Salus, uel tior. Regio Tempus Aetas Complexio	CAVSA	SIGNVM	EVACUATIO	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Frigiditas stomachi cũ humiditate	Salubris Meridional. Autumnale Senilis. Frigida.	Ex usu rerum frigidarum, & multo potu	Pauca sitis, & iuuamentũ de reb9 cal. appositis, & earum sumptione	Nulla fiat.	Cũ zuccaro al. rof. & aqua cocta cũ xyloal. & mastice	Cum decoct. masticis, aniso, sem. apij, et mentastro
2	Frigiditas stomachi cum chol. nig.	Salubris Meridiona. Autumna. Senilis, senef. Frigida	Ex flegmate, & chol. nigra	Acetositas in ore ipsius	Cũ pillulis aureis, uel aloes, & uomitu: cũ oxymelle post cõestionẽ rad.	Cum zuccaro rof. mastice, & aqua rof. cum xyloaloe, & mastice	Cum mastic. mẽtę siccę aur. 1. decoct. anisi, & sem. apij
3	Siccitas stomachi	Timorosa. Septentrion. Autumnale Senescens Sicca	Ex usu rerum siccarꝫ, uel pauco nutrimento, uel labore forti	Siccitas oris, & corporis, et eius consumptio	Nulla fiat.	Cũ galliculis coctis, & cucur. spinacijs spidebeg	Cum lacte recenti
4	Apostema calidum stomachi	Timorosum Septentrion. Veris Iuuenilis Calida	Ex sanguine, uel cholera rubea	Grauedo, lamẽtatio, sitis, nausea, grossicies oris stomachi cũ caliditate	Minuatur mediana	Cũ aqua ordei, syr. uiolaceo, & nenufar.	Cum aqua ordei; et succo granati muzi.
5	Apostema frigidũ stomachi	Timorosum Occidental. Hyema. autũ. Senescens Frigida	Ex flegmate, uel chol. nig.	Grauedo, & grossicies oris stomachi, absq; caliditate, & siti	Cum clisteri acuto, catartico aloes	Cũ perdice, bistarda frixa, cũ elmori, aceto, carui, & cinnamomo	Cibetʼ iure cicerum, cimino, cinnamomo, & aneto
6	Malus appetitus praegnantis	Non timorof. Occidental. Autumnale Iuuenilis Frigida	Ex humore malo iclufo, qualitatis malæ in ore stomachi	Appetit acutũ, salsum, lutum, carbonẽ, & aliud simile qualitatis malæ	Nisi sit pgnãs, cũ uomitu, oxymelle, menta, aqua cali. cocta cũ rad. sale & aceto	Cũ electuario xyloaloes	Cũ sem. apij, aniso, menta sicca ana ʒ 5. cum aqua calida
7	Defectus appetitus cibi	Timorof. Meridional. Aestiuum Iuuenilis Calida	Ex mala cõplexiõe cal. emolliente os stõachi, uel cholera, uel humore salso uiscoso	Ructuatio fumosa, sitis, nocumentũ cibi, cũ delectatiõe potus aquę fri. ut febricitãtis	Cũ uomitu, si est de chol. ru. uel humore uiscoso	Cũ syr. agrestæ pomorꝫ, et galliculis cũ succo granatorꝫ, uel ribes cum niue infrigidato	Cum lactuca, endiuia, & portulaca
8	Bolisinus	Timorosus Occidental. Autumna. Senilis Frigida	Ex mala cõplexione frigida, intẽsa in ore stomachi, uel pauco cibo, & uirtute debili	Frigiditas oris stomachi, cibi defectus, appetit9, dolor, sincopis, et cõsumptio corporis	Nulla fiat.	Cibetʼ pane infuso in syr. pomorũ, & pastelletis, cũ galliculis, & pdicibus	Cũ pane infuso in sapa, & rotetʼ facies aq̃ frigida

COMM. REIP.

1 Denẽ ei trocisc. rof. cũ aqua rof. Quod nisi conferat, deẽ diamusci, & tyriaca maior cũ decoct. anisi, cimini, masticis, & spicæ. Emplastreẽ cũ mastice, xyloal. indiano, absint, croco, distẽperatis cũ succo citonij. Et liniaẽ stomachus cũ ceroto confecto de succo maioranæ, cera, & oleo mast. Cibeẽ cũ bistarda, perdice, frixis, aut cũ iure cicerũ. Et utaẽ hac tragea. Recipe xyloal. mast. spicæ, nucis muscatæ ana ℥ 1. mamachi. aua. sem. apij ana ℥ iij. rof. ℥ v. terantur. dosis aur. 1. cum sytup pomorum.

2 Post purgationem stomachi dentur ei trocisc. rof. cum melle rof. Quod nisi conferat, detur ei de metridato, uel tyriaca cum aqua pomorũ, uel mentæ: & si uirtus est debilis, breuis: fiat cura cum trocisc. rof. & aqua rof. cocta cũ gariofyl. & xyloal. Et si fortis: sumat de æstiuis magnis. Et si acidus cibus sit in stomacho: sumat de cimino, carmeni danic 1 ʒ. de gariofyl. car. 1. de xyloal. daniẽ 1 ʒ. tritis omnibus bene: & sumat cum aqua & sapa.

3 Vtatur aqua lactis acidi exbuturati, lacte mulieris, asinarum, caprarum iuuenilis ætatis. Et balneetur in aqua cum uiol. nenufar. cucur. lactuca, ordeo excoriato fracto. Cibetur galliculis coctis cum cucur. lactucis spinacijs spidebeg. Emplastretur stomachus cũ ceroto confecto cum oleo uiol. oleo sem. cucur. nenufar. cera al. succo lactucæ, semperuiuæ, portul. Cibetur bonis piscibus. Humectetur stomachus, ne fortificetur super eum consumptio.

4 In principio bibat de eo q̃d dixi. Fiat emplastrũ cum sandal. luto armeno, licio, fieẽ memitæ, succo coriandri recentis, succo citoniorũ, aqua portul. rof. succo myrti, succo pomorũ: percutianẽ hij succi, & aqua cũ cera, & oleo rof. in mortario, & misceanẽ cum sandal. & camphora. Cibeẽ spinacijs malua coctis, cũ mica panis bruni. Et incepta digestione apostematis, emplastretur farina ordei, maluauisco, camom. sandal. corona regia, & rof. distẽperatis cũ succo solatri: & bibat de succo endiuiæ, casiaf, & oleo amygd. dulc. Et si est sine febre, cibetur cum pulte aquæ furfur. zucc. & ol. amygd. dul. & de mica panis bruni fiat iuscellũ cũ oleo amygd. Et si declinat ad putredinẽ, bibat de sem. mentastri, & maluauisco, unc. iiij. cũ lacte recenti mane & sero. Et si est sine feb. bibat de aqua ficuũ unc. iiij. in qua dissoluitur ℥ 1. fermẽti. quia aperieẽ apostema: & emanãte apostemate bibat de lacte caprino rotul. quart. ʒ. cum syr. papaueris, iuiub. luti ar. & gumi ar. 1 ʒ. Vtatur pulte de amido, cum lacte recenti, & papauere trito, & colato.

5 Si apostema est molle, bibat decoct. se. apij, fœnic. passularum, medullæ casiæfist. Deinde de tyriaca, & metridato. Et emplastretur cum aloe succotrino, cera rufa ana ℥ v. absinth. rom. ℥ iij. mastic. spicæ bonæ ana ℥ ij. cineris uitis ℥ iij. sambuci ℥ xx. mixtis omnibus, tritis, cribellatis, liquefactis. Et si apostema fuerit durũ: emplastreẽ cum dyaquilon, dissoluto cũ oleo costi, & mixto cum croco, spica bona, amygdal. amara. & armoniaco, bene tritis.

6 Nisi sit pregnãs, utaẽ uomitu. Et si sit ex humore flegmatico, fiat ut dixi. Si ex acuto, uel salso, fiat cũ aqua cal. tm. Et bibat de ista medicina. Recipe capulorũ gland. ℥ ij. passul. enucl. ℥ vi. anisi, mirabol. keb. emblic. ana ℥ v. Coquanẽ oĩa cum rotul. 1. sapæ coctæ ad tertiũ, & rotul. ʒ. usq; ad mediũ. dosis quolibet die ℥ 1. Et si deficit appetitus cibi ex chol. rub. fiat ut dixi in cura stomachi, quando calefit ex fluxu chol. rub. Si ex flegmate: iam dictum est. Et sumat dyacitonicum laxatiuũ. Cibetur galliculis frixis cum elmori, sinapi, et cinnamomo, carui, et galangis. Habens in utero, non uomat, sed sumat de tragea tali quolibet die. Recipe cardamomi, macis, cimini, carmeni, ameos, ana p. ij. teranẽ oĩa: & excitato ipso morbo, fugat ossa galliculorũ assorũ.

7 Si est ex mala cõplexione calida, fiat ut dixi. Si ex frigida: cureẽ diambra, xyloal. syr. aceto. & citoniorũ, cum melle confecto, cicerũ imperatorũ, cum succo citoniorũ ana, & detur trag. ista cum sapa. Recipe cimini, sem. apij, ana. origani, ameos, mẽtastri, mastic. ana. terantur omnia. Si ex cho. rub. fiat ut dictum est: si ex flegmate, similiter dictum.

8 Si accidit sincopis: roretur facies cum aqua frigida, & rof. infrigidata. Odoret patiens res boni odoris, & aromatica cal. ut muscum, ambram, xyloal. conditũ cum aqua rof. Emplastretur stomachus cũ musco, ramiẽ, myrto, lilio, rof. tritis. Ligenẽ manus & pedes, & fricenẽ. Euellantur capilli, & uox detur in aure magna. Percutiatur, & pungatur corpus cum refusiana pungente. Et mitigata sincopi, detur ei de pane infuso in sapa cocta ad tertium. Deinde cibetur cum perdice, bistarda, & fasiano, cum aqua berberis, & sapa bene cocta.

De eo quod multiplicatur in eo de morbis Stomachi.

	NOMINA	Salus, uel tīor.	Regio	Tempus	Aetas	Complexio	CAVSA	SIGNVM	EVAcuatio	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Ayda.i.fluxus uentris cū uomitu, & est colica paſſio	Timoroſus	Meridional.	Autumna.	Senilis.	Frigida.	Ex corruptione cibi, & multitudine eius, mala qualitate eius	Lamētatio, ſitis, nauſea: deinde fluxꝰ uētris, uel uomitus	Cum uomitu aquę calidę, & oleo amygd.	Cū ſyr. citoniorū, ſi intenſus eſt uomitus, uel fluxus	Infundatur in aqua frigida, & dormiat
2	Diarria	Timoroſa.	Meridiona.	Aeſtiuum	Seneſcens.	Calida.	Ex mala dieta, uel repletione uenarꝝ, uel hū. ſalſo, acuto, uel alio ſimili.	Salledo oris: pūctio ſtōi, ſi eſt ex acuto hūore, uel mala dieta: & interrogetur de quo	Nulla fiat.	Cum rob citoniorū, & trociſcis de ſpodio conſtipatiuis	Ciba cum nucleis paſſularꝝ, luto ar. & cibo ſumac
3	Lienteria	Tior. ſi intēſa	Meridional.	Autumnale,	Iuuenilis	Frigida	Ex mala cōplexiōe frig. & hu. debilitāte retentiuā, uel ulceribus inducētib. expulſionē	Sitis, puſtulæ in ore, & lingua, ſi ex ulceribus eſt. Et ſi ex frig. aq̄ pauca erit ſitis	Nulla fiat.	Cum electu. corticū, & ſumac	Cum corio, balauſtia. & & roſ.
4	Nauſea, cum uomitu	Timoroſa	Meridiona.	Autū. æſtiuū	Seneſcens.	Calida, frig.	Ex multo cibo, & mala q̄ntitate eiꝰ, uel hūore pūgitiuo, uel groſſo inducēte uomitum	Dieta p̄cedēte, uel hūore emiſſo, ſi eſt ex humore aliquo	Cum uomitu, ſi eſt ex cibo, uel humore	Cum iulep, & ſyrup. agreſtæ	Cum ſucco granati muzi
5	Singultus ex inanitione	Timoroſus	Meridional.	Autumnale	Senilis.	Sicca	Ex defectu cibi, uel euacuatione intenſa	De re præcedente eum	Nulla fiat.	Cum aqua roſ. mucillagie pſillij, iulep, & amygd.	Cum aqua citrull. cucum. ambra, & iulep
6	Singultus ex repletione	Salubris	Meridiona.	Hyemale	Senilis	Humida	Ex multo cibo gn̄ante groſſas ſuperfluitates, uel defectu exercitij cōſueti	Ex multo cibo præcedēte, uel pauco exercitio, uel balneo	Cū uomitu: cū aqua calid. ſyr. aceto. uel aqua aneti, radi. cōpreſſ.	Cū ʒ ϛ. trociſ. ſtellæ, & cum iulep, & ſapa bene cocta	Cum ſternutatione, licinio inmiſſo in nares
7	Ventoſitas, inflatio ſtomachi, & eructuatio	Non timoroſ.	Meridional.	Autumnale	Senilis.	Frigida	Ex debilitate digeſtionis, uel cibo amygd. & zirbeg	Si ex cā debilitatis digeſtiuę, ꝓlongat̄ mora eius. Si ex cibo inflante, non prolongatur	Cum exercitio, & balneo ante cibum	Cum electuario, xyloal. origano, & mentaſtro	Emplaſtret̄ ſtomachus ſale, cimino, & panno calefacto cum igne
8	Defectus appetitus cibi ex ſatietate nauſeatiua	Timoroſ.	Occidental.	Aeſtiuum	Senilis	Frigida.	Ex debilitate ſtomachi, & indigeſtione	Horribilis ructuatio, & fumoſa, ex præcedente cibo accæpto	Cum uomitu, oxymelle, & aqua calida	Mundificetur ſtomachꝰ cum cibo citonio, pomorum, & pirorum	In tempore æſtiuo infundatur in aqua frigida

COMM. REIP.

1 Debet emplaſtrari uenter cum myrto, citonio, oleo roſ. luto ar. Et odoret odores bonos. ut ſandal. aqua roſ. & camphor. Et fluxus uentris ſi ſit intenſus, uel uomitus, & accidit ſincopis: roretur facies aqua frigida, uel aqua roſ. frigida: & ligentur muſculi brachiorum, & tibiarum: fricentur pedes, & mitigata ſincopi, utatur citonio, & pomis. Cibetur cum pane infuſo in ſapa bene cocta, uel in aqua pomorum bis cocto, uel iure biſtardæ, uel galliculi zirbeg, bis cocto confecto cum ſumac, uel berberis, uel particulis citonij, & pomorũ. Et ſi eſt cum caliditate: utatur ptiſana facta ordeo fracto & aqua niuali. Et infrigidetur ſtomachus cum ſandal. & aqua roſ. Et ſi uomitus eſt flegmaticus, utatur ſyrup. aromatico pomorum.

2 Si eſt ex parte criſis: niſi ſit intenſa, non incidatur. Sin autem: inſcindatur cum ſyrup. pomorum. Et cibetur cibo berberis. Et ſi materia eſt cholerica, fluens ad ſtomachum: utatur trociſcis de ſpodio, rob utriuſq; granati, moris ſiccis acidis: & hac tragea. Recipe granorum granati torrefactorum ʒ x. granorum myrti, berberis ana torrefactorum ʒ iij. ſumac, farris gelberæ, & nabit, & pomorum ana ʒ ij. coriandri ſicci infuſi in aceto, torrefacti, cormi mac. & napti ana ʒ i ſ. mororum ſiccorum ʒ ſ. acetoſæ ʒ i. fructus rubi ʒ iij. roſ. ʒ i ſ. ſpodij ʒ i. terantur groſſo modo. Et in potu dentur de ea ʒ iij. mane, & ſero, & meridie cum rob myrti. Et ſi fluxus eſt flegmaticus, utatur tragea matrefate cum ſyrup. pomorum aromatico.

3 Si eſt humiditas uiſcoſa, utatur hac tragea. Recipe balauſt. granorũ myrti, ſumac, carab. hippoquiſtid. ana ʒ i. gallæ torrefactæ, extinctæ in aceto, capularum granati acidi, ſeminũ acetoſæ, cormi, napti, nucleorum paſſularum, capularum gland. ana ʒ i. cimini, carmeni aceto infuſi, & torrefacti ʒ iij. maſtic. xyloal. ana ʒ i ſ. terantur. doſis ʒ i ſ. cum rob myrti. Vel utatur trociſ. præpar. cum ſyr. pomorum aromatico. Et cibetur perdice, biſtarda cum aceto, infuſionis berberis, ſumac, impletis de ſem. granatorum, coriaodro, apio. Vel cum biſtarda, cum nucleis paſſularum, granis myrti, cinnamomo. Et ſi fuerint ulcera in ſtomacho: utatur trociſ. ſpodij retentiuis, & rob citon. & myrtino, & aqua or. cocta cũ citonijs, granis myrti, gumi ar. luto cyprino. Cibetur rizo cocto cum biſtarda frixa cum oleo amygd. Et utatur farre golberæ, citonio, & menta.

4 Si eſt nauſea ex multo cibo: uomat cum oxymelle, et aqua cal. Et poſt uomitum ſumat de ſyr. granatorũ facto cum menta. Attenuetur dieta. Et ſi eſt ex cauſſa criſis, permutetur, niſi intenſus ſit uomitus. Et ſi eſt cholericus: ſumat de ſyrup. pomorum citoniorum, facto cum menta, uel aqua citonij muzi, uel aqua tamarind. ʒ i. in qua coquatur menta: coletur et miſceatur cum ſpodio. Cibetur farre ordei, biſcocto cum ſucco pomorum. hoc fiat bis. Si illud refutat animus, & debilitatur, cibetur aqua carnium facta de pectore gallinarum & galliculorũ, cum biſcocto & ſucco citonij, & pomorum. Et utatur tragea iſta. Recipe granorum granati, berberis ana ʒ. v roſ. ſumac, ſpodij, corticum fiſticorum exteriorum ana ʒ ij. carabe, xyloal. ana ʒ i ſ. doſis ʒ ij. cum ſyrup. pomorum. Quod niſi ceſſet uomitus: ligentur brachia, & ſuperponantur uentoſæ infra umbilicum. Et faciat mitigari uomitum cholericum. Recipe berberis, ſpodium, cortices fiſticorum exteriores, mentam ſic. xyloal. camphoram, granum granati, doſis aur. i. cum aqua coriand. diſſoluta in aqua roſ. poſita in uaſe figuli nouo, fumigato xyloal. & camphora. Et ſi uomitus eſt flegmaticus, utatur aqua pomorum & citonij, & ſapa cocta cum menta, & mentaſtro, bene mixta cum xyloal. maſtice, & cardamomo, & zinzibere.

5 Bibat de ptiſana infrigidata cum niue, mixta cum oleo amygdalarum: & emplaſtretur ſtomachus cum ceroto confecto cum aqua citrulli, cucum. cucur. ſemperuiuæ, farinæ ordei, maluauiſco, & oleo uiol. Et bibat de aqua portul. cum oleo uiol. & iulep: uel de aqua cucur. cum oleo uiol.

6 Poſt uomitum utatur tragea confecta cum cimino, carmeni, ameos, ſem. apij, aniſi, matratri, carui ana. doſis aur. i. cum ſucco mentæ, & ſapa bene cocta. Et ſi ſingultus eſt de cholera rub. ſumat poſt uomitum de pulte confecto cum amido, zuccaro, & oleo amygdal. dul.

7 Sumat de tragea confecta de ameos, ſem. apij, fęniculi, carui ana ʒ i. ſem. naſturcij, zinziberis, thuris ana ʒ i. mentaſtri montani, nepitæ ana ʒ i ſ. tritis bene. doſis aur. i. cum ſapa bene cocta, uel ſyr. meliſſæ. Et niſi diſſoluatur, utatur metridato, & electuarijs calidis. Et ſi natura eſt lenis, utatur ſem. naſturcij torrefacto cum cimino, carui infuſo in aceto, torrefacto & ſiccato. Et ſi mnltiplicatur ructuatio, uomitus iuuat: & poſt eũ ſumat de zinzibere condito, & dyapiperion. Et ſi minoretur, maſticet de cimino & thure.

8 Si uomat de leui, fiat uomitus poſt uomitum. Vtatur electuario laxatiuo cum aqua cal. & oleo amygd. & dyacimino. Vtatur fame, & infundatur corpus eius in aqua frigida tempore æſtiuo. Minoretur cibus. Vtatur exercitio moderato, & balneo ante cibum. Fricetur ſtomachus, & epithimet cum aqua tepida: & emplaſtretur pãnis. & ungatur uenter cum oleo amygdalarum.

De eo quod multiplicatur in eo de morbis Inteſtinorum, partiumcꝫ inferiorum

	NOMINA	Salus, uel n. Regio Tempus Aetas Complexio	CAVSA	SIGNVM	EVACVATIO	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Tenaſmon	Tior. ſi forte ſit & intenſum Frigida Autumna. Seneſcens Sicca	Ex humiditate pungēte inteſtina, uel apāte, uel ſtercore ſicco in inteſtinis gracilibus	Motus mouēs egeſtionē abſcꝫ effectu, ſed qndam humiditatem mixtā ſanguine expellit	Cum medulla caſſięf. & oleo, ſi fuerit ex ſtercore ſicco	Cū pſillio, oleocꝫ uiol. iuribuscꝫ unctuoſis.	Lauent̃ inferiora aqua tepida, unganẽ oleo uiolaceo
2	Dyſenteria	tio. ſi cū ea puculę epatis ex. Frigida. Autumnale Seneſcens Calida	Ex pcedēte tenaſmone, uel diarria, uel hūore ſalſo, uel cholerico in inteſt.	Exitus hūiditatis flegmaticæ: deinde raſuræ cōtinuæ, & dolor ſub umbilico, & tenemēntis eius	Nulla fiat	Cū citonio, piro. Cibet̃ rizo, lacte, panicocꝫ, biſtarda, ſumac, & berberi.	Cū uitello oui elixo, ĩ acet. uel pulte aniſi cū ſepo caprino bulliti
3	Dyſenteria epatica	Timor. ſi ſanguis nigreſcit Occidental. Autumnale Seneſcens Calida	Ex multo ſang. ſup epar, paucocꝫ motu, uel debilitate epatis in mutatione cibi, uel inciſione membri	Si ex multo ſanguie, ſubito fit, & nō deficiet appetitus; ſi ex debilitate, deficit appetitus, et eſt ut lotio carnis	Nulla fiat	Cū rob granatorū, & ſyr. citoniorū, cū ſtipticis, & troc. ſpodīj	Cum berberis, & luto ſigill.
4	Colica	Tioro. ſi fortis eſt dolor eius Occidental. Hyemale Senilis. Calida	Ex flegmate groſſo, obtēto in tunicis colon, uel groſſa uentoſitate	Dolor fortis: ut pforatio, eructuatio acida, cōſtipatio uentris	Cū ℥ xx. med. caſſięf. & xxv. mellis roſ. ebullitis cū ℥ ij. feni. & aur. 1. turbit, & ieræ p.	Cum dyacitomio laxatiuo	Calefiant inferiora uentris, cum ſale calefacto
5	Iliaca	Timoroſ. ſi uomit ſtercus Septentrion. Autumnale Seneſcens Frigida	Ex apāte in gracili iteſtino, uel opilatiōe fęcis, uel fleg. groſſo, uel medicamine mortali, uel inanitione	Si ex apāte, uel fęce ſicca, erit extenſio: ſi ex opilatione, dolor pforatiuus	Cū minutiōe, ſi eſt ex apāte. Et ex pillulis fœtidis, ſi eſt ex ſtercore ſicco incluſo	Cum tyriaca faroc	Cum decoct. aniſi, fenic. apīj, & ſapa bene cocta
6	Lumbrici, & uermes cucurbitini	Salubris: niſi multiplicent̃ Humida Autumna. Adoleſcens. Humida.	Ex humiditate flegmatica putreſacta in ſtomacho, uel inteſtinis	Exitus ipſorū, cū egeſtione, punctione, torſione penes cibum	Cū abſinthio, abrotano, hyſſopo, lupinis mixtis cum melle	Cū nuce indiana, ſucco granati dulcis, elmori, & coriandro ſicco	Cū radice ſinapis, & menta, & ſemine alexandrino
7	Torſio	Timoroſa, ſi fortificatur Occidentale Autumnale Senilis Frigida.	Ex chol. pungēte inteſtinū, uel flegmate, uel ſtercore incluſo, uel uentoſitate	Si ex uentoſitate, dolor tranſmutabitur	Cum iera pigra, cliſtere, ſi ex fęce incluſa	Cum ſem. naſturcīj torrefacto, uel ſyrup. pomorum	Cū granis granati, & ſem. naſtūrcīj torrefacti
8	Hæmorroidæ labīj, & ani	Salubris Meridional. Autumna. Seneſcens Calida	Ex multa generatione ſang. melancholici in epate	Additamenta addita orificio uenarū ad modum ficus, uuæ, uel mori	Cū uomitu, ſi fit intenſus exitus ſanguinis	Cū plis, luto cyprino, & troc. carabe, & ſyr. pomoꝝ, poſt exitū eorū ſan.	Spargat̃ deſuper cinis nucis cypreſsi

CVRA COMMVNIS.

1 Plures uiderunt in tenaſmone emitti ſtercus ſiccum, cum raſura: & exiſtimantes id eſſe fluxum uentris, curauerunt cum conſtipatiuis: & periculoſa fuit cura ipſorũ. Et diſtinguitur inter ea: quia tenaſmon non fit ex humore pungente, ſicut fluxus. Et ſi tenaſmon fit ex humore pungente: curetur cum pſillio, & oleo uiol. Et ſi ex fluxu cholerico, cum tragea luti, ſyr. myrti, ſem. ozimi, gariofylati torrefacto. Et ſi eſt cum humiditate uiſcoſa, cum tragea naſturcij, & ʒ 1. ſem. eius, & ſem. apij, cum aqua cal. Cibetur iure cicerum, pullis columbi. Et utatur ſuppoſitorio cum filo confecto, & opio, thure, et croco. Et ſi eſt ex ſtercore ſicco incluſo, utatur cliſteri lenitiuo, & eo quod dixi, uel trociſ. uiol. cum zucc. & fiat ſuppoſitoriũ de baurac, maluauiſco, pulpa coloquin. & zucc. roſ. & cibetur cum iure ſpidebeg de granatis, uel de blitis coctis cum polypodio.

2 Detur ei in principio tragea luti, trociſ. carabe, uel trociſ. balauſt. uel trociſ. dactyl. inmat. uel corall. cum ſyrup. myrtino, uel citoniorum, cum plantag. & aqua portul. Si ſine febre: detur lac calefactum cum lapide, uel ferro calefacto, cum biſcocto arom. Si cum febre, trociſc. de ſpodio cum rob citoniorum: deinde cum aqua farris ordei, cum luto, & gumi: deinde per horam dentur ei ʒ iij. de trag. confecta de pſillio, ſem. mentaſtri, & ſe. ozimi, gariofylati torrefacti, & luto ar. amido, ſpodio, roſ. carabe, cum rob citoniorũ, & myrtino. Et utat pulte confecto de biſcocto aromatico, golleta, amygd. torrefactis, et oleo amygd. & roſ. ol. Et ieiuno ſtomacho comedat de citonio pomo, caſtaneis, golleta, trioſſo & nabo. Et ponant in aquam ſui potus ſpodiũ, roſæ, gumi, & lutum. Et ſi diſcoriatio eſt in inteſtinis, cliſterizetur cum aqua plantaginis & portul. in rotul. ſ. poſita in eo uitello oui, elixo in aceto, luto caprino, gumi ar. acatia, ſang. drac. ſucco barbæ hyrcinæ, & ceruſſa plumb. ana ʒ 1. tritis omnibus cum. ij. uitellis ouorũ in mortario. Et ſi punctio emittit ſaniem, tantũ cliſterizetur cum cliſteribus fortibus in deſiccatione. Et ſi emittat de inteſtino recto, fiat ſuppoſitorium fili confectum de rizo perſo, charta uſta, acatia, balauſt. ceruſſa plumb. ſang. drac. ſucco barbæ hyrcinæ, & opio ægyptiano, diſtemperatis cum ſucco myrti & plantaginis.

3 Primo confortet epar, deinde curet dyſenteria cum tragea confecta de berberis, nucleis dactyl. inmatur. ana ʒ iij. roſ. ſandal. ſpodij gumi ar. amido, ana ʒ ij. ſem. acetoſæ ʒ iij. tritis omnibus. doſis ʒ ij. cum ſyrup. citoniorum, uel pomorum muzorum, uel rob ribes. Vtatur medicinis facientibus contra debilitatem epatis ex caliditate. Et epithimetur cum ſandal. roſ. ſumac, balauſt. luto ar. infuſis in aqua plantaginis, roſ. uel fiat. emplaſtrum ex prædictis, & applicetur epati: & cum calefit remoueatur, & iterum applicetur. Vel appone emplaſtrum de garro Meſ. apertiuum frigidum, cum ſignificatione caliditatis.

4 Sedeat in decoct. camomil. coro. reg. artemeſię. cicerũ imperialiũ. Et poſt triduũ laxet natura cũ cliſteri cõfecto de mẽtaſtro al. iuiub. ſebeſtẽ, paſſul. ciceribus impialibus, camo. coro. reg. aneto, blitis, nenufare, uiol. maluauiſco, furfure, ligatis oibus in pãno, bulliant. Coletur: in qua ponat adipis gallinæ, anatis, elmori, quantatẽ cõpetentẽ: baurac ʒ 1. cũ iera pigra, uel bñdicta: uel fiat ſuppoſitoriũ ex cologn. ſcamonea, baurac, melle. &c. Et niſi conferat, ſtercus lupinũ inuentũ inter ſpinas ligetur, uel liniat ſuper umbilicũ. Aut liget ſuper coxam: aut de eo bibat danik 1. cum decoctio. aniſi, cimini, ſem. fęnic. & aloe. diſtemperatis cum melle. Et ſi fuerit ex uentoſitate, fiat calefactio cum aqua calida, & ſale: laxetur pillulis fœtidis, & cliſteri. Cibetur iure gallorum ſpidebeg, cicer. aneto, cimino, polypod. Et bibat poſt purgationem, & bene habebit.

5 Si ex fęce congregata, laxetur medicinis dictis. Si ex medicamine mortifero, curet tyriaca, & metridato. Et ſi ex tarditate ſumptiõis nutrimẽti, cum iuribus unctuoſis carniũ arietum, infuſo in eis pane trito: ſimiliter cum oleo amygdal. & mucilag. Euitentur groſſa, opilantia. Cibetur ſpidebeg & zirbeg. Continue utatur zuccaro, et penid. Et ſi ex caliditate, ſumat de mica panis bruni, cum iulep, oleo amygdal. galliculo zirbeg, & offis ſub gallinis pinguibus, prius infuſis in ſyrup. uiol. zuccaro & aqua calida.

6 Curet cum medicinis interficientibus ipſa aialia: & emittentibus ea, in qbus eſt amaritudo & abſterſio. ſicut in lupinis, artem. abrotano, mentaſtro, & ſimilibus. Et ſi de his ſumant cõpoſite, uel ſingulariter ʒ iij. cum melle & aqua tepida, emittentur animalia. Et ut plus generantur ex comeſtione cretæ al. trit. lenis carnis, uel crudæ lactucæ, lactis recentis, aquæ graminis, ſem. cucur. mentæ, & ſimil.

7 Si fuerit ex ſubſtantia recenti, fiat cũ eo quod dixi de medicinis laxatiuis. Et ſi eſt cum ſolutione uentris, fiat cum eo quod dixi de tragea naſturcij. Et ſi eſt ex uentoſitate groſſa, fiat cũ ſem. apij, aniſi, fęni. ameos, orig. perſo, tritis bene. doſis ʒ ij. cum ſapa bene cocta, uel aqua uitæ. Si cum chol. rub. fiat cum pſillio, ſem. portulacæ, ozimi, gariofyl. medulla ſem. citrul. cucu. ani. ſpodio, ſem. plantaginis ana par. 1 ſ. tritis omnibus præter pſillium, roratis cum oleo roſ. doſis ʒ ij. cum aqua decoct. berberis, & ſyrup. de ribes.

8 Si hæmorroidæ ſunt cæcæ, illiniant pane porcino, & calfidion. Et mitiget dolor ipſe cum ſem. lini ueteri. Emplaſtret emplaſtro de camo. coro. reg. fol. fenug. coctis, & tritis cum uitello oui. Et ſi ſint cũ caliditate, miſceant cum lentibus excorticatis, oleo uiol. Sin aũt: fiat emplaſtrũ cum allio trito, & cocto cũ ſem. lini, de quo emplaſtret tepide. Quod niſi conferat, et uis eas incidere cũ medicamine: illiniant calce uiua, & calfidion: deinde cũ uino. deinde ſuperſpargant eis cortices cologn. uel lupinorũ combuſti. Deinde illiniant unguento ceruſſæ, aut albumine ouorũ, & oleo roſ. Quod niſi conferat: incidant ferro: aut ligent. Et apoſtema calidũ emplaſtret cum folijs maluauiſci, uiol. ſiccis, lenticulis excorticatis, coctis cũ aqua, mixtis cũ oleo roſ. uiol. uitello, & albumine oui. Et fiſſura curet unguento ceruſſæ, camphora, albumine oui, & unguẽto baſiliconis: & ſedeat in aqua cucu. Et ſuperſpargatur eis pul. nucis cypreſsi, myrti, acaciæ, ſucci barbæ hyrcinæ, gallæ recentis, ſe. roſ. & ſumac. Et ſi cum hoc eſt apoſtema, fiat cũ lentib. excorticatis, cortice granati, capulis gland. & nuce cypreſsi, coctis cum aqua myrti, & tritis cum oleo roſ.

De eo quod multiplicatur in eo de morbis Epatis.

	NOMINA	Salus, uel ti. Regio Tempus AEtas Complexio	CAVSA	SIGNVM	EVACUATIO	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Caliditas Epatis	Timorosa Calida Aestiuum Iuuenilis Calida	Ex usu rerũ cali. tam cibo ꝙ potu cum obuiatione	Defectus appetit9, multa sitis, rubedo oculorũ, crocea urina, uomit9, fluxus cholericus	Cum minutione basilicæ dextræ	Cum trocisc. camphorę, aqua cucu. & iulep	Cum ptisana, & zuccaro
2	Frigiditas Epatis	Timo . in:ẽla Occidental. Autumna. Senescens Frigida.	Ex usu rerũ frigidarũ, & obuiatione, & in cibo	Appetitus multus sine febre, malus color faciei, egestio uiscosa sanguinolenta, aliquãdo cum febre	Cum pillulis aloes, si natura est constipata	Cum syr. acetoso seminũ, & diapipereon	Cũ comestiõe apij, mẽtę, passul. cum nucleis bene masticatis
3	Humiditas Epatis	Timor. inẽsa Meridional. Hyemale Senilis. Humida.	Ex usu rerum humi. & obuiatione, uel in cibo	Multa urina, subtilis, cum pauca siti	Cum prouocantibus urinam	Cum bistarda, galliculis frixis cũ aceto, elmori, carui, & ciñamomo	Cũ fame, balneo aquæ salsæ, & ambulatione in arena
4	Siccitas Epatis	Timorol. Septentrion. Aestiuũ, autũ. Iuuenilis Sicca	Ex modico cibo, uel usu rerum siccarũ	Corpus aridũ, urina pauca, & grossa, & sitis	Nulla fiat	Cũ iulep, syr. iuiubarũ, galliculis, cucur. spinacijs	Cũ lacte recẽti, piscibus bonis, pulte farinæ similæ, zucca. & oleo amygd.
5	Apostema calidũ Epatis	Timorosum Calida Veris Iuuenilis Calida	Ex chol. rub. uel ex sanguine	Dolor sub hypocũdrijs tendẽs ad furculã, sitis, tussis sicca, grossicies loci	Cũ minutione basilicę manus dextræ	Cum ptisana, zũcc. & syr. acetoso simplici	Cum ptisana
6	Apostema frigidũ Epatis	Timorosum Occidental. Autumnale Senescens Frigida.	Ex flegmate, uel chol. nigra	Grauedo lateris superioris, tussis lenis sine febre, & siti, grossicies, & grauedo	Cum polypodio, policaria, spina al. passul. & reubar.	Cum syrup. acetoso, & xyloal. & bistarda frixis	Cũ esu mentæ, apij, & rutæ
7	Apostema putridum in Epate	Timorosum. Calida. Aestiuum Iuuenilis Calida	Ex apostemate præcedenti	Mitigatio febris, & rigoris, ex qbus gñata est sanies, & aliqua pars exit in egestione	Cum attractione materiæ, ad uesicam	Cum pulte micæ panis, uel olei amygd. & zuccaro	Cum ptisana
8	Opilationes Epatis	Timorosę Occidental. Autumnale Senescens Frigida	Ex apostemate, uel humore grosso	Malus color faciei, grauedo, extẽsio in latere dextro sub hypocundrijs	Cum decoct. epithimi, si est in rotunditate epatis	Cibetur iure cicerũ, amygdalarum, & cinnamomo	Cũ aqua endiuiæ, cocta cum maratro, & apio, & syr. acetoso

1532

C O M M. R E I P.

1 Emplaſtreť epar cū ſand. & aqua endiuiæ, lactucæ, portul. ſemperuiuæ, raſura cucur. oleo roſ. cera al. Vtatur trociſ. de ſpodio, cū ſyr. acet. & aqua endiuiæ: & bibat de aqua ſolatri, podagræ lini, & lactucæ, cū tragea cōfecta de mirab. citrinis, lacca lota, roſis, ſpodio ana ʒ v. cinnamomo ʒ iij. ani. ʒ ij. tritis oībus. doſis ʒ iij. cum zuccaro. Cibeť cum galliculo zirbeg, & ſugat de pomis granatis: & comedat de piſcibus ſelibeg. Et ſi eſt cum febre, utatur cibis cum agreſta. Et ſi cum tuſsi, utatur piſis cū agreſta, ſpinacijs, & cucur. Et ſi natura eſt lenis, utatur trociſ. de ſpodio conſtipatiuis, cum ſyr. myrtino, ribes, & citonio. & facto cibo cum ſumac.

2 Debent dari trociſ. regis, cum oxymelle, & zinzibere condito: & emplaſtreť epar cum cypero, ſquinanto, coſto, ſpica, aloe, abſinth. camo. coro. reg. diſtemperatis cū oleo coſtino, cum ſapa bene cocta. Cibeť cum biſtarda, cum iure cicerū, aceto, & cinnamomo, aut frixa rorata cū ſapa bene cocta, uel cum pane bene infuſo in ſapa bene cocta. Et epar lupi ſiccatū, tritum, ſi bibať cum reub. iuuat ualde contra dolores epatis frigidos & cali. Et emplaſtreť epar ante cibū cum panno infuſo in aqua, in quo coquatur ſpica, ſquinantū, maiorana.

3 Euitet patiens cibaria humectantia. ut piſces, lac, & cibum dulcem, & ſimiles. Poſt cibum minoretur nutrimentū ualde, ſuſtineat famem & ſitim. Vtatur exercicio in locis arenoſis & ſiccis. Et balneetur in aque ſalſa. Et ſumat de trociſ. his. Recipe roſ. ʒ iij. berberis ʒ 1. ſpicæ bonæ, aſari, ſucci policariæ, ſucci abſinth. ana ʒ 1. ſe. apij, aniſi, fęni. ſquināti ana ʒ ſ. croci danik 1. terantur oīa, fiant trociſ. & bibat de eis cum aqua apij. Et emplaſtretur epar cū aloe, ſtercore caprino, ſale trito, & aceto, & aqua apij. Laueť cum decoct. abſinth. camo. abrotani.

4 Bibat de ptiſana cum zuccaro. deinde de ſyr. papaueris, & granatorū bonorum, & pomorū maturorum. Cibetur cum extremitatibus hædorū, galliculis, ſpinacijs, cum papauere, amido, amygd. zuccaro, & mica panis. Et ſuperponantur epati panni infuſi in aqua roſ. portul. ſemperuiuæ, raſura cucur. & oleo uiol. Et bibat de aqua cucum. cucur. cum iulep. Et ingrediatur balneum, & ſedeat in pila in decoctione nenufar. uiol. lactucis, capitum papaueris: & ungatur oleo uiolarum.

5 Vtatur in principio ptiſana, ſyrup. acetoſo, & ſucco granatorū: & leniatur natura cum medulla caſſięfiſt. Et emplaſtreť epar cum ſucco coriandri recētis, aqua raſuræ cucur. ſemperuiuæ, morellæ, ſand. roſ. & campho. Deinde miſce cum eis maluauiſcū, camo. & ordeum. Et ſi eſt in gybbo epatis, curetur cum prouocantibus urinam. Et utatur trociſ. berberis, ſyrup. acetoſo, aqua endiuiæ, podagræ lini, & aqua ſolatri. Et ſi eſt in rotunditate ipſius: curetur cum laxatiuo. ut endiuiæ, caſſiefiſt. oleo amygd. & trociſ. ſpodij lenificatiuis, cum ſyr. acetoſo, aqua caſei, medulla caſſiæfiſt. mirab. kebul. & citri. ana ʒ x. ſem. endiuiæ, podagræ lini, ſem. cucu. citrulli ana ʒ 1. doſis ʒ 1. cum rotul. ſ. aquæ caſei.

6 Curetur cum trociſ. abſinth. & tro. reg. & ſyr. acet. Et ſi eſt molle, emplaſtretur cum ſem. lini, ameos, cardomomi, & aloe, rad. ſquinanti, ſpica, maſtice, baurac, ar. uiſco pini, cera, & oleo coſtino. Euitet lac & legumina. Et ſi eſt melancholicū, bibat lac, & decoct. hyſſopi. Et ſi cum caliditate: utatur aqua caſei confecta cum ſyr. acetoſo. Emplaſtretur epar cum fenugræco, ſem. lini, cera al. adipe gallinæ, uiol. ſic. maſti. & oleo uiol.

7 Emplaſtreť cum fenugræco, ſem. lini, mētaſtro, cepa, narciſſo, aſphalto, rad. maluauiſci. oleo lilij, pul. molend. camo. coro. reg. uiol. ſiccis, modico maſtice, ſtercore columbino, baurac, cū oleo uiol. & cera: & attrahať materia ad partē ueſicæ. Et ſi non eſt cum febre, cū decoct. hyſſopi, rad. apij, & fen. Et ſi cum feb. cum ſem. melonū, cucum. cucur. citrull. ana ʒ v. amido, gumi ara. dragag. ſucco liquiric, ana ʒ 1 ſ. doſis mane ʒ iij. cum ſyrup. uiol. Cibetur cum iure pedum arietū ſpidebeg, & cibo de ſpinacijs, malua, blitis, cum oleo amygd. poſt emanationem ſaniei. Et ſi eſt ex latere renum: bibat de papauere cum ſyrup. iuiubarum. Cibetur cum pulte. Et ſi eſt cum egeſtione, cibetur cum pulte rizi, & amido, & ſimilihus.

8 Si ſunt in gybbo epatis: curentur cum prouocantibus urinam. ut trociſ. abſinth. trociſ. berberis, cum ſyrup. acetoſo. Euitet res dulces, proprie confectas de amido, & farina. Et ſi eſt in rotunditate epatis, curentur cliſteribus laxatiuis, & electuarijs aperientibus opilationem, & electuario romano. Et emplaſtretur epar cum emplaſtro confecto de camomill. coro. reg. artem. ana ʒ ſ. ſem. apij, ameos ana ʒ iij. maſtic. ſpica bona, aſaro ana ʒ iij. tritis, & diſtemperatis cum aqua fen. penes uacuitatem ſtomachi.

De eo quod multiplicatur in eo de morbis Hydropisis, Fellis, & Splenis.

	NOMINA	Regio Tempus Aetas Complexio	Salus, uel iuor.	CAVSA	SIGNVM	EVAcuatio	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Hydropisis carnosa	Humida. Hyemale. Senilis Humida.	Tio.si pen.mē bra hūidit.eius	Ex humiditate flegmatica, & frigiditate epatis, & ipsius humiditate	Apost.molle in membris, et inflatio faciei, mannum, & pedum	Cum medicinis prouocantibus urinam	Cū syr.acet.semi.bistarda frixa cum aceto, uel elmori, & cinnamomo	Cū fame, siti, ambulatione, sinapi, elmori, & aceto
2	Hydropisis Asclites	Humida. Hyemale Senilis Frigid.humi.	Timorosa	Ex forti frigiditate epatis, hūiditateq; eius, et oleribꝰ frigidis, uel aqua frig.	Sonus uentris post motū eiꝰ, ut uter plenus humiditate	Cū ʒ 1. laureolæ, & ra. ʒ 1, anisi, in pulte mixtis	Cum ʒ 1. olei laureolę, & aqua casei	Emplastretī stercore caprino, arsenicoq; citrino, distēperato cū oxymelle
3	Hydropisis Tympanites	Meridional. Autumnale Senescens. Calid. debilis	Timorosa	Ex frigiditate multa epatis	Sonitus uētris cū percutitur ad modum tympani	Cum cimino, baurac, ruta, mixtis cū melle: supponit̄ saepe in die.	Cum tyriaca faroc, masticatione mast. & electuario marmasat.	Cū masticatione thuris
4	Hydropisis ex caliditate	Meridiona. Aestiuum Iuuenilis Calida	Timorol.	Ex morbis acutis debilitantibus epar, cū calefact. unde nō potest gñare sang. bonū	Sitis, rubedo urinæ, & feb. cū signis hydropisis praecedentis	Cum succo solatri, reub. & calsiæsi.	Cum gallinis, & bistarda zirbeg	Cum ramis salicis
5	Ictericia crocea	Calida Aestiuum Iuuenilis Calida	Timorosa.	Ex opilatiōe cistis fellis, uel supercalefactiōe epatis, & non gñat sang.	Sitis cū rubedine urinę, & fe. cum signis hydropisis praecedentis	Cum minutione, si est ex caliditate	Cū iure pisciū coctorū selibeg	Cum syr.acet. aquę endiuiæ, & podag. lini
6	Ictericia nigra	Occidental. Autumnale Senescens Frigida	Timor. incēsa	Ex debilitate attractionis, aut opilatione splenis	Nigredo corporis, liuiditas albedinis oculorū: grauedo splenis, si est cū opilatione	Cum decoct. epithimi, & minutione saluatellæ	Cum galliculis zirbeg	Cum exercitio, & fricatione splenis
7	Mala complexio in Splene	Calida Aestiuum Iuuenilis Calida	Salubris	Ex usu rerū cali. in cibo, uel potu	Paucus appetitꝰ cibi, sitis multa, uomitus melancholicus, cū debilit. splenis	Cū minutione basilicæ, & saluatellæ manus dextrę, & decoctiōe fructuū	Cū galliculis in aceto, menta, & apio modico	Cū aqua utriusq; granati, & aqua berberis
8	Apostema calidum in Splene	Meridional. Veris Iuuenilis Frigida	Salubris	Ex sang. uel chol. rub.	Caliditas tactꝰ, grossicies eius, dolor, grauedo, extēsio sitis, & febris	Cum minutione basilicæ, & saluatellæ	Cum trocis. berberis, & syr. acetoso	Cum aqua endiuiæ, solatri, & syrup. acetoso

COMM. REIP.

1 Euitet multum cibum humidum, ut piſces, lac, butyrum, oleum ſiſami, & legumina. Etiam res dulces, ut mel, zuccarum, & omnia nutrimenta groſſa. Minoret potum aquæ, proprie niualis. Et motũ poſt cibum. Vtatur exercitio ante cibum in ſole calido. Cibetur galliculis & robagig, cum iure cicerum, aneto, galanga, cum ſapa bene cocta, in qua ſcindatur apium, ruta, menta. Et bibat de trociſ. berberis, & trociſ. de renibus, & de tragea facta de ſem. apij, aniſo, maratro, ſem. fœnic. ſucco policar. abſinth. roman. ſpica bona ana ʒ i. cinnamomo, lacca ana ʒ iij. rad. lilij ʒ i ſ. tritis omnibus. doſis ʒ ij. cum ſapa bene cocta. Et illiniatur uenter cum emplaſtro confecto cum camom. coro. reg. farina or. ſtercore caprino ana ʒ x. aloe, rad. lilij, coſto ana ʒ v. maſtice, ſpica, aſaro ana ʒ ij. tritis, & diſtemperatis cum aceto, aqua fœniculi, & apij.

2 Curetur in principio ut curatur febris. Deinde cum laxatiuo confecto de lacca, xyloal. aqua baurac, infuſis in aceto, die, nocteq; ana ʒ ij. aniſo, maſtice ana ʒ i ſ. reſinæ, ſucco abſinth. ſucco policariæ, rad. lilij cœleſtis ana ʒ i. tritis cum aqua fœni. & bibita cum aqua cal. Cibetur iure cicerum fractorum. Et ſi non poteſt ſuſtinere laxatiua, emplaſtret emplaſtro de pulpa coloquin. et rad. eius, camerno, cartamo indianto, buteola, ſcamon. origano, myrrha clara, bdellio, rad. lilij cœleſtis, ſtercore uaccrum paſcentium ana ʒ i. felle thauri, cucu. aſinino, ſtafiſagria, cardomeni, amomo, ſigia liquida, euforb. ana ʒ i ſ. baurac ruſo, ſale petrol. ana ʒ i. adipe anſeris & gallinæ, uituli ana unc. i. ceræ lib. i. mixta cera cum adipe, & colata, mixtis medicinis emplaſtretur uenter. Quod niſi conferat, extrahatur aqua cum cannula. Et poteſt fieri coctura loco cannalæ ſuper ſtomachum, os eius, epar, ſplenem, umbilicum in quinq; locis cum ferro in parte cum ligno gland.

3 Euitet totum id quod generat uentoſitatem: utatur pillulis confectis de iera pig. ʒ ij. agarico, ſale indi ana ʒ i. ſem. apij, aniſo, ameos, rad. ſquinanti, ſucco policariæ, laureola cruciata, origano perſo, maratro, dauco, ſe. rutæ, aſaro, ſpica, tritis cum oleo aneti, formatis.

4 Curetur cum aqua caſei, & ſyrup. aceto. Et ſi eſt cum febre, fiat cum ʒ x. mirabol. citro. & ʒ ſ. reſinæ. Et ſi eſt ſine febre, utatur ʒ ij. lactis camelorum, cum ʒ i. olei laureolæ, quod ſic fit. Recipe laureol. rotul. ſ. & coquatur in x. rotul. aquæ uſq; ad i. coletur & mundetur, miſceatur cum rotul. quart. i. olei amygd. & bulliat donec deficiat aqua, & remaneat oleum. De qua detur ʒ i. Et emplaſtretur cum ſand. roſ. auellana inda, aloe, ſtercore uaccino, rad. granati ſylueſtris, ſief memitæ, camo. corona regia, maluauiſco, farina or. uiol. ſiccis, & modico croco, tritis cum aqua endiuiæ. Cibetur galliculis, & ſucco limorũ, uel ſpinacijs frixis cũ aceto, & elmori.

5 Si adeſt tuſſis, utatur balneatione, & comeſtione piſcium coctorum ſelibeg. Et ſi eſt ex caliditate epatis, utatur trociſ. de ſpodio lenitiuis, cum ſyrup. endiuiæ, & podag. lini. Et ſi cum febre, utatur ptiſana, manna, ſpodio, granato muzo cucu. ara. & cibo lentium citrino. Et ſi ſine febre, utatur aqua caſei, & emplaſtretur epar cum ſandalis, aqua roſ. & camphora. Et ſi eſt ex mutatione humorum ad chol. ni. utatur ſyrup. roſ. & ſyrup. acetoſo. Et ſi ex morſu alicuius animalis, bibat de mucilagine pſillij, aqua cucum. ara. cucurb. ſpodio, ptiſona, manna. Et ſi ex opilatione, utatur decoct. abſinth. & ſyrup. eius. Et ſi ex morſu animalis, cibetur piſcibus coctis ſelibeg, & fomententur oculi cum uapore eorum. Et ſi corpus eſt ſaluum, & in oculis eſt citrinitas: utatur balneo, & odoret odorem aceti fortis, & collirizetur oculus cum aqua roſ.

6 Bibat de aqua caſei, cum hac tragea. Recipe mirabol. indorum ʒ ij. epithimi, agarici ana ʒ i. ſal. petrol. aloes ana danik i. doſis ʒ ij. Aut recipe paſſularum enuclearum ʒ x. roſ. ſiccarum ʒ v. cubebe ʒ iij. infundantur per noctem in aqua calida. doſis aquæ rotul. ſ. ieiuno ſtomacho per hebdomadam. Aut fumat ʒ ij. de lentibus excorticatis, tritis bene cum aqua fœni. & urina alicuius pueri imperfectæ ætatis, ut xij. annorũ, in potu ieiuno ſtomacho. Si in ſplene fuerit duricies, emplaſtretur cum eis quod dicemus in duricie ſplenis.

7 Iuuant contra eam trocil. de ſpodio lenitiui, cum oxymelle, & bibat de aqua caſei cum tragea confecta de mirabol. roſ. berberis ana ʒ v. ſpodij ʒ ij. doſis ʒ ij. Et emplaſtretur ſplen cum folijs tamariſci, tritis cum farina or. & aceto, & panno filtri infuſo in aceto, in quo infunditur furfur.

8 Poſt minutionem ſumat de tragea confecta de roſ. berberis ana ℥ iij. rad. lilij, lacca mundata, ſpodio, reſina, rad. capparis, ſucco polyc. ana ʒ ſ. croci danik i. doſis aur. i. cum ſyrup. acet. ſemi, & aqua frigida. Emplaſtretur ſplen farina ordei, maluauiſco, rad. granati, ſylueſtris, aniſi, roſ. ſandal. ana partem ſ. tritis, & diſtemperatis cum ſucco ſolatri, ſucco fol. graminis, & aceto ſquillitico.

De eo quod multiplicatur in eo de morbis Splenis, & Renum.

	NOMINA	Salus, uel tior. Regio Tempus Aetas Complexio	CAVSA	SIGNVM	EVAcuatio	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Mala complexio frigida in Splene	Tior. si intēla Occidental. Autumnale Senescens Frigida	Ex sumptione ciborũ frigidorum, uel multa melancholia in ea	Liuiditas coloris corporis, uiriditas eius, pauca sitis, os acidum	Cum decoctione epithimi	Cũ granis pini, fisticis, penidῃs, & syr. acetoso	Cum comestione blitorum, sinapis, & elmori
2	Apostema frigidum in Splene	Salubre Occidental. Autumnale Senescens. Frigida	Ex flegmate, uel chol. nig.	Liuiditas corporꝝ, cum duricie multa: si de flegmate ē, molle corpus, cũ albedine	Cum decoctione epithimi	Cum syrup. acet. sem.	Cum melle, & sinapi emplastretur
3	Lapis, uel arena in Renibus	Timoros. Occidental. Autumna. Senescens Calida	Ex caliditate desiccante humorem grossum in renibus, & petrificāte ipm	Exitus urinæ paulatim cum ardore, & arena, cum dolore flegmatici uentris	Cum uomitu oxymell. & pillulis muscatis	Ponat in cibo amygd. cinis scorpionis, & uitriolũ tritũ, in quolibet cibo car. 1.	Cũ pul. scorpionum ustorũ aut cantaridorum ustorũ, & gumi prunorꝝ
4	Apostema durum in Renibus	Salubre Meridional. Veris Iuuenilis Calida	Ex flegmate, uel chol. nig.	Ponderositas uentris absq; magno dolore	Cum decoct. epithimi	Emplastretur cum Diakalon	Vngat locus medulla tibiæ uaccinę, adipe gallinæ, resina, dissoluta in aqua cal.
5	Mictus sanguinis	Timor. intens. Occidental. Autumnale Senescens Frigida	Ex uulnere in uesica, uel debilitate uirtutis retentiuæ, aut cā exteriori	Cognita est.	Cum minutione basilicæ.	Cum trocis. carabe, & aqua ros.	Cũ amido, luto ar. cũ aqua sumac, & portulacę
6	Mictus saniei	Timor intēsus Calida Veris Iuuenilis Calida	Ex apostemate præcedente in renibus, & uesica	Dolor uentris, si est in renibus cũ horripilatione	Cũ lacte asinino, et uaccino, & trocis. alkakengi, stom. purgantia	Cũ galliculis spidebeg, pulte amidi, zuccari, & oleo ros.	Cũ cibo maluæ, spinaciarꝝ, pisarũ, lentiũ, & ouorũ mollium
7	Fluxus urinæ: & dicitur ricania	Tioros. intēs9 Calida Veris Iuuenilis Calida	Ex caliditate renum, & forti attractione uesicæ	Sitis fortis sine febre: exitus assidu9 urinæ absq; ardore, et urina alba	Nulla fiat.	Cũ cibo de sũac, & berberis, uel agresta, hędis, uel arietib9, & comestione pomorũ citoniorꝝ, et persicorꝝ.	Cũ ouis mollibus, rebusq; acetosis, & balneatione aquę frigidæ in æstate
8	Apostema calidum in Renibus	Timorosum. Occidental. Hyemale Senescens Calida	Ex sanguine, uel chol. rub.	Dolor, ponderositas, inflatio uentris, sitis, fe. soda, uigiliæ, uomitus cholericus, difficilis mictus	Cũ minutione basilicæ	Cum ptisana, uel syr. uiol.	Cũ mucil. psillῃ, sem. portul. & iulep

CVRA COMMVNIS.

1 Ieiuno ſtomacho emplaſtret ſplen cum aceto, in quo coquat furfur cũ ruta per triduũ. Et ſi opportuna eſt laxatio, detur ei decoctio in qua ſunt mirabol. nig. fumus terræ, ſutr. ſpina alba, policaria, aniſum, maratrum: cocta, colata: in qua ponat turbit, ieræ pigræ, agarici ana ʒ ſ. unde bibat mane in aurora. Cibetur pul. perdicũ, biſtardis, cũ aceto, elmori, carui, cinnamo, cũ pane bruno fermẽtato. Et bibat de ſapa bene cocta. Et poſt cibum comedat de granis uiridibus, & granis pini. Euitet fermẽtaria, legumina, paſtam. coctam cũ melle frixam.

2 Dentur ei trociſ. capparis, cũ ſyr. acetoſo, de aqua caſei confecta cũ ſyr. acetoſo. Emplaſtret emplaſtro confecto de fenugræco, de ſem. lini, farina ordei, fabarũ, coro. reg. uſnea, ſtercore bouino, baurac, rad. capparis, & ficubus nigris, diſſolutis in aceto, & colatis. Et ſi eſt ex uentoſitate, detur ei de tragea confecta de naſtur. infuſo in aceto nocte, dieq́; ſiccato, trito, & diſtemperato cũ farina ordei, informato in fornace bene cocto. Inde recipe ipſius naſturcij partem 1. corticis rad. capparis part. 1. ſpicæ par. ſ. doſis ʒ iij. cum ſyr. acetoſo.

3 Euitet nutrimenta groſſa: utatur nutrimentis laudabilibus, uelocis digeſtionis. ut gallinis, biſtardis, coctis ſpidebeg, cũ pane bruno, & comeſtione cucu. citrull. & melonũ, et exercitio ante cibũ. Et ſedeat in aqua decoctionis camo. coronæ regiæ, maioranæ, fol. maluauiſci, capilli ueneris. Et ungatur oleo aneti. Et poſt ſumat ſumptionẽ ſem. citrulli, cucum. cucur. ʒ iiij. ſem. fen. ʒ ſ. cum ſyr. acet. & aqua roſ. Etiam id quod frangit lapidem ſicut lap. iudaicum, & cinerem ſcorpionũ. doſis ʒ ſ. cum aqua feni. Etiam trageam hanc. Recipe nitri tranſmarini uſti, zinziberis ana ʒ iij. gentianæ ʒ ij. cineris ſcorpionũ ana ʒ ij. terantur. doſis ʒ ſ. cum iure cicerum nigrorum. Vngatur locus oleo ſcorpionis, & calefiat cum furfure, uel panniculo, uel aqua tepida, aut balneatione. Quod niſi mitigetur, attrahatur lapis cum uentoſa poſita ſuper locum uacuũ uicinum loco lapidis, & ſugatur paulatim, & tranſmutetur uentoſa uſq; ad ueſicam, donec perueniat lapis ad ueſicam, & egrediatur per uirgam. Et ſi frangit in aliquo loco, in maiori parte, ſedeat in aqua ebullita cũ fenugræco, ſem. lini, malua, maluauiſco, Et ungatur locus cum oleo uiol. cocto cum fenugræco, adipe anatis, & pullorũ, & columbi. Deinde iterum ſumat medicamen frangens lapidem. Vel iterum balneet, & inungatur, & medicamen reiteretur frangens lapidem, ſi impedimentum exitus fuerit.

4 Emplaſtret cum fenugræco, & ſe. lini ana ʒ v. ſe. maluauiſci, maluæ, aneti, camo. ana ʒ iiij. uiſco, armeniaco, gumi uiridis ana ʒ iij. diſſoluenda diſſoluant, terenda terant, diſtemperentur cũ aqua calida. Et ſi eſt cum aliqua caliditate, euitet gumi, & utatur ſem. cucu. cucur. citrulli, ſe. maluauiſci & maluæ ana. doſis ʒ iij. cum ſyr. uiol. uel iulep. Cibetur cum iure granatorum coctorum ſpidebeg, cum oleo amygdalarum.

5 Curetur cum cura ſputi ſanguinis. Et utatur trociſ. confectis de ſe. portul. cucu. citrul. ana ʒ v. amido, dragagant. ana ʒ iiij. carabe, aur. acatia, luto cyprino ana ʒ ij. tritis bene omnibus, & mixtis cum ʒ v. pſillij, & diſtemperatis cum mucil. eius. doſis aur. 1. cum ſucco plantaginis, aut ſucco uirgæ paſtoris, aut ſucco rubi, aut aqua portul. Cibetur galliculo cocto cum ſumac, aut berberis, aut cum uitell. ouorum mollibus, poſito in eis ſumac trito.

6 Vtatur ſem. cucur. cucum. citrull. & ſem. lini ana ʒ ij. amido, luto ar. ana ʒ ij. papaueris ʒ iij. tritis omnibus bene. doſis ʒ iij. cum ſyrup. papaueris. Quod ſi mingat ſaniem: curet cum trociſ. papaueris, lacte aſinino, lacte fœminino, & ſcrup. iiij. trageæ confectæ de ſemin. cucur. cucum. citrull. melonum, medulla ana ʒ iiij. amido, gumi ara. ana ʒ ij. ſem. alkakengi montani. x. numero, papaueris al. & nig. ana ʒ iij. tritis oĩbus. doſis ʒ iij. Et ſi prolongatur morbus, utatur trociſ. alkakengi cum ſyrup. papaue. & lacte aſinino. Cibetur cum piſis, oleo amygdalarum, zuccaro, & papauere.

7 Bibat de ptiſana, ſyr. papaueris, ſucco granati boni, & de trociſ. ſpodij recentis, ſucco pomorũ, ſyr. ribes, ac citoniorũ, & rob utriuſq;, mucilag. pſillij, iulep, & trociſ. campho. Et ſi calor eſt fortis, cum ſucco granatorum, et ſumac. Cibet rebus unctuoſis, multi nutrimenti: ut eſt cerebrũ arietis, caſeus recens, piſcis recens, & pinguis. Comedat dactylos inmaturos, radices palmæ cucu. & citrullos. Emplaſtrentur renes ſandal. campho. pſillio, luto ar. baulauſt. tritis omnibus, præter pſillium. Epithimetur cum aqua lactucæ, & ro. Et bibat de his trociſ. Recipe ſpodij, ſem. lactucæ, portul. ana ʒ v. ſem. acetoſæ, coriandri ſicci, roſ. luti ar. ana ʒ iij. ſandal. albi, balauſt. ſumac ana ʒ ij. camphoræ ʒ ſ. terantur, & diſtemperentur cum ſucco portul. & de eis fiant trociſci. doſis aur. 1. cum ſyrup. agreſtæ, uel ſucco granati muzi.

8 Emplaſtretur cum farina or. maluauiſco, ſandal. ſief memitæ, rad. granati ſylueſtris, aqua endiuiæ, raſuræ cucur. & oleo uiol. aut cum pannis infuſis in ſucco endiuiæ, & ſemperuiuæ, oleo uiol. aqua roſ. modico aceto. Et in principio diei ſumat de medulla ſeminum cucu. melonũ, citrullorum, cucur. et portul. ana ʒ 1. cum iulep, & aqua frigida. Deinde cum ptiſana, cum ſyrup. papaueris, & uiol. Deinde cum mucilag. pſillij, & tragea prædicta. Et quando incipit digeſtio, emplaſtretur cum farina ord. maluauiſco, & coro. reg. fenugræco, & ſem. lini, cum decoct. ficuũ, & oleo uiol. Epithimetur locus decoct. maluauiſci, uiol. & fenugræc. Et quando emanat apoſtema, bibat de puluere ſem. & ſyrup. papaueris. Et ſi prolongatur exitus ſaniei, bibat de trociſ. alkakengi, cum ſyrup. uiol. & ſyrup. de papauere.

De eo quod multiplicatur in eo de morbis Vesicæ, Sifac, Testiculorumq́;.

	NOMINA	Salus, uel tior. Regio Tempus Aetas Complexio	CAVSA	SIGNVM	EVACUATIO	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Lapis in Vesica	Tior. si est cum difficili mictu Occidental. Veris Adolescens. Cali. & humi.	Ex humore grosso petrifi-cato, ex calidi tate uesicæ	Arena egredi-ens cũ urina, dolor uesicæ ex ulceratiõe	Decoctione laxatiua	Cũ nitro usto posito in amy gdal. & zucca ro, cum pasta frixum	Cũ scorpioni bus ustis
2	Apostema uesicæ	Tior. si est cum difficili mictu Meridional. Aestiuum Iuuenilis Calida	Ex sangui. uel cholera, uel caussa exte-riori	Dolor uesicæ, inflatio, diffici lis mictus, for tis constipatio urinæ, sitis	Cũ minuti-one basilicæ	Emplastret cũ sand. maluis, co ctis farina or-dei, cũ rapis	Emplastret aq̃ solatri, aq̃ or. oleo rosi. uiol. & modico ceræ
3	Vlcera uesicæ	Tior. si sunt in tensi nocumẽti Calida Hyemale. Iuuenilis Calida	Ex prœcedẽ-te apostema-te uesicæ	Nigredo colo-ris, feb. diffici-lis mict9, ardor eius, fœtor ei9, & urina simi-lis furfuri.	Cum medici-nis saniem purgãt bus	Cũ trocis. pa-pаueris, & sy-rup. de pa-pauere	Cũ aur. s. luti ar spodio, ami-do, dragagã. & syr. iuiu-barum
4	Difficilis mi ctus, ardor ipsius	Salubris Occidental. Hyemale. Senilis. Frigida	Ex debilitate uesicæ, apãte, uel lapide, hu more grosso, sang. uel sanie, uel hũore acut.	Cõpressio uesi cę, & ei9 debili-tas: signũ apã-tis, sanies exiẽs, & sang. si est ex eo	Cum medici-nis prouocan tibus urinam	Cũ papauere, am.do, zucca ro, & modico dragaganto	Cum aqua cu cu, citrull. & iulep
5	Exitus inuo luntarius urinæ	Salubris Meridional. Hyemale. Adolescens. Humida.	Ex mollicie col li uesicę, et debi litate eius uirtu tis retẽtiuæ, uel hũiditate molli ficante illud	Manifestũ. Et posibile est, q̃ sit cum apo-stemate	Nulla fiat.	Cũ nabo, gra-nis pini, glan-dibus, & pe-nidijs	Cũ mentastro fluuiali, nastu-cio ana ℥ ij. cum ouis mollibus
6	Ruptura	Salubris Meridional. Hyemale. Senilis. Humida	Ex humiditate intensa post ci bum, uel hu more uisco-so.	Si cõprimitur, abscondit, de-inde reuertit ut prius	Nulla fiat	Emplastret cũ ros. myrto, ba-laust. copu. glã. far. fab. distem peratis aq̃ ros. & myrti	Emplastretũr corticib9 gra nati, galla, affodilli
7	Apostema calid. testi-culorum	Salubre Calida Veris. Iuuenilis Calida	Ex sang. uel chol. rub.	Collectio, & rubedo, & ca liditas tactus eorum	Cum minuti one basilicæ	Emplastret fa. fabarũ, ordei, & lentiũ, uitel lo oui, & oleo rosato	Emplastretur farina or. uitel lo oui, aqua so latri, & oleo ros.
8	Apostema frigidũ testi culorum	Salubre Occidental. Autumna. veris Senilis, senes. Frigida	Ex flegmate, uel chol. nig.	Mollicies eorũ, albedo coloris, paucus dolor, inflatio, durici-es, et liuiditas in mil.	Nulla fiat.	Emplastretur fa. cicerũ, ci-mino, sepo, & sapa	Cũ se. lini, co-ro. regia, uiol. siccis, & sepo caprino

COMM. REIP.

1 Cureť quaſi eſſet in renibus, cū minoratione, & attenuatione nutrimēti. Euitatis nutrimentis groſſis, & ſumptis medicinis æqualibus. ut lapide iudaico fricato ſuper molarē, nitro uſto, gumi prunorū, gumi ar. & ſcorpione uſto. doſis oīm ʒ 1 ʒ. cum ſyr. acet. Et ſi difficilis fit mictus ex ingreſsu lapidis in foramen: extrahať urina cum inſtrumēto catharſit. Epithimeť pecten patientis cū aqua tepida: & ungať oleo uiol. uel ſcorpionū. Et inſtrumentū inungať, intromittatur in foramen ueretri per rectitudinē ſine læſione, quouſq; tangat lapidē: leuetur ſurſum ad partem umbilici: & ſi ſentis, ꝙ peruenit ad locū uacuum, extrahať. Deinde dupliceť caput eius, & cannulæ quæ eſt in concauitate inſtrumenti cum filo quod eſt in capiti eius: & urina emitteť cum exitu cannulæ. Et ſi in ea fuerit excoriatio: imponať ei de ſief al. cum opio, ſiue ſarcocolla, cum lacte mulieris. Si talia non iuuant, ſcindatur collum ueſicæ, & extrahatur.

2 Si fit ex cauſſa exteriori, fiat minutio: ungať locus oleo roſ. & aqua tepida: et comprimatur ueſica uerſus uirgam. Si eſt ex cauſſa exteriori: emplaſtreť cum eo quod dixi in principio. Deinde emplaſtreť cum fenugræco, ſem. lini, farina lolij, camo. uiol. ſiccis, temperatis cum adipe gallinæ, & decoct. ficuū tepi. Et utatur iſta tragea. Recipe ſem. portul. citrull. cucu. cucur. melonū, maluauiſci, & maluę ana part. 1. doſis ʒ iij. cū ſyr. uiol. & iulep. Et ſi conſtipať natura: ſumat de medulla caſſiæfi. cū hac decoct. Recipe uiol. ſem. maluauiſci, ſebeſten, furfuris ſimilæ, coquantur in aqua, colentur: & bibat de ea cum oleo uiol. & medulla caſsiæfiſt. uel fiat cliſtere ex eis cum oleo uiol. elmori, & aqua blitarum, & inijciatur.

3 Cibeť piſis, & ſpinacijs coctis cū oleo amygd. & ouis mollibus: & utať medicamine iſto. Recipe granatorū pini, ſem. cucu. amidi, ſem. apij ana aur. 1. bulliat ſem. apij in rotul. ʒ. aquæ uſq; ad unc. ij. & in eis diſtemtempereť medicinæ. doſis ʒ iij. cum ſapa. Et utendum eſt eo toto quod dictum eſt in generatione ſaniei.

4 Bibat de ſemine melonū, cucur. cucum. citrull. excor. ana ʒ 1. pſillij, olei roſ. ana ʒ 1. iulep, ſyrup. uiol. aqua roſ. ana ʒ ij. formentur trociſ. qui dentur cum iulep. Sedeat patiens in aqua tepida: cataplaſmeť ueſica fol. uiol. maluauiſco, & malua, ſolatro: tritis mixtis cum farina ordei, & oleo uiol. tepefactis ad modum emplaſtri. Et ſi eſt ex frigore: ſedeat patiens in decoct. camomil. coro. reg. maioranæ: ungať pecten cum oleo aneti, aut oleo ſcorp. Et bibat decoct. ſem. apij, fen. aniſi, iuniperi, ſpicæ, & zucc. Quod niſi conferat: utatur inſtrumēto catharit: quia ualet contra retentionē urinæ: niſi ibi ſit aliquod apoſtema: quia augeret morbū. Vnde fiat in forti neceſsitate cum temperie, & unctione multi olei. Vel fugatur cum ſyringa.

5 Vtatur hoc medicamine. Recipe gland. ʒ v. thuris, maſt. ʒ ij. gumi ceraſi ſylueſtris ʒ iij. terantur. doſis ʒ iij. cum ſyr. pomorū aromaticorum. Et iuuat mingentē in lecto hoc medicamen. Recipe cyperi ʒ ij naſturcij, mentaſtri ana ʒ 1. terantur, et miſceantur cum zuccaro. Et eo utatur penes dormitū: poſt ſorbeat de ouis mollibus. Et diciť, ꝙ epiglotū galli ſi uriť, & trito de eo bibitur daniк 1. uſq; ad ʒ ij. cum aqua tepida, conferat mingenti in lecto. Euitet res frigidas urinā prouocantes. Vtatur ſpidebeg, cum aromatibus calidis, & ſinapi.

6 Si accidit ex humiditate, cureť cum nutrimēto: et ſi fit ex ruptura ſifac, ſanatio eius erit difficilis. Et poteſt emplaſtrari cū nuce cypreſſi, cortice granati, alumine ſciſſo, balauſt. roſ. & myrto: tritis & diſtēperatis cū gumi prunorꝝ, et glutine piſciū, mixto cū eis affodillo. Et euiteť repletio, motus fortis, & nutrimentum generans uentoſitatem. Vtatur electuario mentaſtri. Cibetur perdice, & galliculo frixis.

7 Euitet carnes: & bibat de dulcibus, cū ſyr. iulep: & de aqua portul. cū ſyr. acetoſo. Et cibetur piſcibus coctis cū ſpidebeg, & ſucco granatorū. Et emplaſtreť farina ordei, lenticulis, fabis & tufula: diſtemperatis cum aqua ſolatri, uitello oui, & oleo roſ. Et euitet motum.

8 Illiniať melle, ceruſſa, & ſapa. Et emplaſtreť cū thure, cimino, farina fabarꝝ, oleo ſiſami cōpreſſi, farina maluauiſci, paſſul. ceraſtē abſq; nucleis: tritis, & diſſolutis in aq̄, mixtis cū ſepo caprino, liquefacto. Et ligeť capiſtro, et cū cinere cauliū, ſe. lini, tritis cū ſepo caprino, & ſimilibus.

De eo quod multiplicatur in eo de morbis Testiculorum, & Veretri.

	NOMINA	Salus, uel tior.	Regio	Tempus	Aetas	Complexio	CAVSA	SIGNVM	EVACVATIO	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Congregatio aquæ in testiculis	Salubris	Septentrio.	Hyemale.	Adolescens.	Frigida	Ex cõgregatione aq̃ȩ hũiditatis inter siffac, testiculosq; retentȩ	Inflatio, & extensio splendida, albus color, & sentire aquã sub tactu	Cũ extractiõe aquæ, quæ nõ expellitur ab emplastris	Emplastret cinere radicum caulium, & sepo caprino uetusto	Emplastret armoniaco, & bdellio, dissolutis in aceto
2	Ruptura, aut uarices testiculorum	Lior. si retinetur urina	Meridional.	Hyemale.	Senil. adoles.	Humida	Ex motu intẽso rũpit siffac, & descẽdit intestinum cum humiditate	Habetur per caussam præcedentem	Cum decoct. epithimi ad uarices	Emplastret ruptura cerifolio, hippoqstd. copul. glandium, balau. myrto: si est ex hũiditate	Emplastret afsodil. cortice granati, mastice, amido, cimino
3	Pruritus, & pustulæ in testiculis	Salubris	Occidental.	Autumna.	Senescens	Calida	Ex flegmate salso, uel sangui. cholerico	Cognitum est	Cũ minutione, & decoctione fructuũ, si apostema sit calidum	Emplastret lentibus coctis cũ faseolis, tritis in aqua ros.	Illiniat aloe, litargyro, gumi amygd. se. rutę, cucur. siccę, superfusis ei
4	Defectus appetitus coitus	Salubris	Occidental.	Autumna.	Senescens	Frigida	Ex spmate pauco, uel euacuatiõe, uel priuatiõe cibi, uel cõplexione frigida, & sicca	Habetur ex caussis prædictis	Non fiat, nisi sit ex humiditate flegmatica	Cum carnibus coct. spidebeg, arietinis, cũ ciceribus fractis, & gnadib.	Cũ piscibus assis, cepis, & fermentaria
5	Intensus appetitus coitus absq; spermatis emissione	Salubris	Orientalis.	Veris.	Iuuenilis	Calida	Ex intensa caliditate, & humiditate	Cognitum est	Si competit, cum minutione	Cum lactucis, lacte acido, & comestione camphoræ	Cũ cucum. citrull. portul. & lentibus coctis cũ panico
6	Erectio, ueretri absq; appetitu	Salubris	Oriental.	Veris	Iuuenilis	Cali. & humi.	Ex uentositate cũ cal. ęquali in corpore ueretri, uel uentositate ueniente ad id de uenis pulsatilibus	Per iactitationẽ, si est ex ipso ueretro: & erectio sine iectigatione, si est de uenis	Cũ uomitu, & laxatiuis, si peccat ibi materia	Cũ lentibus, coriandro, & granis granatorum	Cũ ros. balau. & sem. portul.
7	Iectigatio ueretri	Tiorosa, si est cũ dysenteria	Occidental.	Aestiuum	Iuuenil.	Calida	Ex uẽtositate inclusa in corpore ueretri	Apã calidũ, erectio fortis: et possibile est, q; accidat ipsi spasmus	Minuat basilica, si est cum apostemate	Cũ cucur. cocta cum spina eijs, & succo granatorum	Cũ cibo cocto cum agresta
8	Opilatio ueretri	Timorosa, si durat	Occidental.	Autumnale	Senes. iuueni.	Humida.	Ex humore grosso, uel ulcere, uel sanguine	Ardor urinæ, difficilis exitus, & illud q̃d emittit de humore grosso, sanie, uel sangui. uel cortice ulceris	Minuat basilica, si est cum apostemate, uel pustulis	Cũ aqua cucu. arabici, & iulep	Cũ mucilagine psillij, uel aqua se. portul. & iulep

1532

C O M M. R E I P.

1 Emplaſtretur tali emplaſtro. Recipe piperis, baccarũ lauri, & nitri ana. terantur, & diſtemperentur cum cæra liquefacta, & oleo omfacino: & emplaſtretur calce percuſſa in aqua ualde: tamẽ coletur aqua, & miſceat̃ cum oleo lilino, & cera liquefacta. Et niſi conferat: dormiat patiens, & ponatur ſub ſella ipſius plumaceolus lenis, & ſub pelle teſticulorũ pannus de lino: & ſedeat in parte ſiniſtra, & alius ſeruiens ſedeat in parte dexira. & attrahat ueretrum ad pectinem. Deinde ſcinde pellem teſticulorum in medio per longum, prope pectinem, & attrahatur aqua: & ſuperponantur ei medicinæ conſolidatiuæ.

2 Si eminentia inteſtini eſt ex ruptura ſifac: non debet curari, niſi cum ferro, licet ſit fallax ualde: aut cum coctura. Sed eminentia carnoſa poteſt curari cum ferro. Extendatur ouũ ad ſuperius, & ſcindatur pellis teſticulorum. Et teſticuli expandant̃ ex parte ſifac, quæ eſt ſuper carnem: & incidatur tota caro generata ibi per circumitum. Deinde curetur cum medicinis reſtringentibus ſanguinem, & conſolidatiuis. Et melius eſſet, ſi fieret cura alio modo in principio. quia dubitatur emiſsio ſanguinis mortifera cum dolore. Sed uarices poſſunt minui, extracto de eis ſanguine in bona quantitate. Emplaſtretur cum fenugræco, ſem. lini, maluauiſco alb. & ſepo caprino. Euitet id quod generat melancholiam. Et ſuſpendantur in eis hami, donec diſcooperiantur. Deinde intro mittatur acus cum filo ſub eis, & ligetur ultima pars eius, uel ipſarum, & incidatur filum: deinde ſcindantur. Et extrahatur ſanguis de eis: poſt curentur ut uulnera.

3 Si ibi non fuerit apoſtema calidum, curetur cum eo quod deſiccat. ut eſt medicamen confectum de charta uſta, coloquin. aloe, & acatia, diſſolutis in ſucco myrti: & de eis fiat illinitio ſuper teſticulos: & ſuperſpargatur ulceribus puluis luti cyprini, & aloes: poſt unctionẽ cum oleo roſ. Et ſi cum puſtul. eſt pruritus, illiniatur litargyro, cadmia argentea, uenis tinctorum, galla ana ʒ 1. baurac armeni danik̃ 1 5. tritis, diſtemperatis cum ſucco myrti, oleo roſ. & aceto. Et ſi ſit in pelle teſticulorum aliqua excoriatio, illiniatur cum oleo roſ. & ſuperponatur eis pul. de roſ. & myrto, tritis: aut illiniatur cum unguento ceruſſæ.

4 Si eſt ex euacuatione: utatur humectatiuis, ut carnibus coctis ſpidebeg, & balneis in aqua tepida. Et potu ſapæ: & cibo carnis aſſæ ſuper carbones, & anatis pinguis, lacte cum offis & zuccaro. Et ſi eſt ex mala complexione frigida & ſicca, utatur regimine calefactiuo & humectatiuo. ut carnibus arietum pinguiũ ſpidebeg, cum aneto, ciceribus, fabis, carnibus paſſerum, columbarum, & granatorum, zinzibere condito cum granis pini, gaudio, ſolatio, electuario ſtinci: & hoc elect. Recipe ſem. erucæ, rapę, ſem. rad. ſparagi, & cepæ ana ʒ v. zinziberis, mentæ, fabarum medullæ, ſem. bombacis ana ʒ vij. conſeruę yringorum unc. 1. terantur, miſceãtur cum penidijs & melle. detur ad modum nucis

5 Irritant illud ſem. lactucæ, ſem. portul. ſem. pſillij coriand. ana trita, præter pſillium. doſis ʒ ij. Et illiniatur pars renũ cum ſandal. campho. & aqua roſ. Et ſuſpendat̃ partibus inferioribus dorſi petia plumbi, aut tabula plumbea: quia irritabit appetitum coitus. Sed ad emanationem ſpermatis in ſomno, euitentur cal. quæ augent ſperma. Et dormiat ſuper lectos frigidos. Lauentur loca attinentia ueretro cum aceto. Vtatur lentibus coctis cum aceto, aut ſucco granatorum. Emplaſtret̃ uenter acatia, luto ar. hippoquiſtid. ſumac, balau. cum cum ſucco myrti, & portul.

6 Vtatur eo quod diſſoluit uentoſitates, aut calefactiuo & deſiccatiuo, uel ſem. rutæ, cimino, ſem. aneti. doſis ʒ 1. aut infrigidatiuo, & deſiccatiuo. ut ſem. iuſquiami, roſ. coriandro, ſem. lactucæ, endiuiæ, plantaginis. Et illiniatur ueretrũ, ſi ibi fuerit aliqua caliditas, cum ſucco lactucę, & raſura cucur. ſandal. & modica camphora. Quod niſi conferat, miſceatur cum eis modicum apij. Et non utendum eſt eo in multa quantitate: quia morbus eius erit difficilis ſanationis. Et utatur breui nutrimento: euitato quod generat uentoſitatem.

7 Illiniatur ueretrum cum ſandal. ſucco lactucæ, coriandri, ſolatri, portul. cum luto armeno, & cimolea. Et non dormiat ſuper dorſum. Et bibat de ptiſana cum portul. Quod niſi conferat, ſuperponatur uentoſa ueretro, cum ſcarificatione, aut ſanguiſuga.

8 Bibat de pillulis ſemi. cum ſyrup. uiol. & de aqua citrull. & de medulla cucum. cucur. melonũ, & citrull. Et emplaſtret̃ ueretrum cũ ſe. pſillij, & oleo roſ. Et apertis puſtul. imponat̃ ueretro de ſief al. oleo roſ. & lacte fœmi nino, bis, uel ter. Et ſi opilatio fit ex humore groſſo, attenuet̃ dieta cum aqua cicerũ, cimino, & cinnamomo. Et recipe ſe. apij, aniſi, fen. ana. ſem. melonũ part. ij. terantur. doſis aur. 1. cum iure cicerũ nigrorum, aut imperialiũ. Et epithima fiat cum decoct. camomil. coro. reg. baccarũ iuniperi, maioranæ, & mentaſtri.

De eo quod multiplicatur in eo de morbis Matricis ſecundū diuiſiones ipſorū.

	NOMINA	Salus, uel tutior.	Regio. Tempus AEtas Complexio	CAVSA	SIGNVM	EVACVATIO	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Fluxus ſang. de matrice	Timoroſus, ſi fit intenſus	Meridiona. Autumnale Iuuenilis Calida.	Ex debilitate uirtutis retentiuæ, ſubtilitate ſang. uel multitudine eius, uel ruptura uenarum	Multus exitꝰ, ex quo rumpitur digeſtio, inflantur facies, pedesq́;	Minuatur baſilica, ſi ex repletione, & multo ſanguine	Cū trociſ. carabe, & rob citoniorū, perdice, cocta cū ſumac, berberi	Cū percelletis, luto ſigil. armeno, decoctiōe ſumac, & coriandro
2	Retentio menſtruorum	Timoroſa, ſi fit cū ſyncopi	Occidental. Hyemale. Seneſcens Frigida.	Ex opilatione, groſſo ſang. intenſa ſiccitate, apāte, uel intenſa euacuatione ꝑcedente	Grauedo in inferioribꝰ uētris, regimē totius corporis, egeſtiōis retētio & urinæ debilis, apoſtēa, & quādoq́; nigreſcit urina	Cum minutione ſaphenæ partis ſiniſtræ	Cum potu de coct. fenugræ. dactylorū, & uſiū zinxiberis conditi	Calefiat umbilicus coſto, cinnamomo, tritis, ebullitis, & poſitis in burſa
3	Manatio humida de matrice	Tior. ſi fit cū intenſa debilitate	Meridional. Veris Adoleſ. iuue. Humida.	Ex aliquo quatuor humorum	Secundū humorem de quo fit, habetur noticia per uiſum	Cū minutione, ſi fit ex ſang. & laxatiuo: ſi eſt de alio humore	Cū rob citoniorū, galliculi coctí cū granis granatorum	Bibat per triduum ieiuno ſtomacho danik ꝗ de elmori, cun ouo ſorbili
4	Præfocatio matricis	Timoroſa	Occidental. Autum. veris Iuuenilis Cali. & hum.	Ex multo ſpermate, eiuſq́; retentiōe, & putrefactione	Permixtio mēt. defectus ſenſus, ſincopis, pulſus debilis, & morbi aſcēſus ad cor & ad caput	Cū minutione ſaphenæ, ſi fuerit ex retentione menſtruorum	Cum coitu, cū cliſteri, & oleo camomil. & muſco	Fiat ſuppoſit. cum baurac, & cimino tritis
5	Ventoſitas matricis	Timoroſa.	Meridional. Autumnale Seneſcens Humida.	Ex mala cōplexione frigida, aut aborſu, aut ſanguine	Apa pectoris, & uentris duricies: & quādo percutiť, erit ſonus ut ad tympanum	Cum eo quod diſſoluit uentoſitates	Cū diacimomo, apio, maratro, aniſo, carui	Cū iniectione & unctiūe ol. ſem. apij, fen. & aniſi
6	Apoſtema calidum matricis	Timoroſum.	Occidental. Veris Iuuenilis Calida	Ex caſu, uel cōcuſſione, uel retentiōe mēſtruorū, aut partu difficili	Sincopis, dolor capitis, colli, & fontinellæ, grauedo oculoꝝ, mollicies extremit. ſitis, diſſur.	Cū minutione baſilicę	Cū potu iulep, uiol. ptiſanæ, ſem. frigidorū maiorum, & minorum	Cum aqua ſe. portul. & iulep
7	Apoſtema durum matricis	Timoroſum	Occidentale Autumnale Seneſcens Frigida	Ex apāte duro præcedēte, uel humore melancholico	Duricies pectinis, & oris, matricis grauedo, motus ſaphenę proprie, et inde totiꝰ corporis	Cum decoctione epithimi, ſi ex melācholia fuerit	Emplaſtreť diaquilone, adipe anatis, malua uiſci, farina fenugræc.	Emplaſtreť medulla tibię uaccinæ, & butyro uaccino
8	Dubayla matricis	Timoroſa.	Meridiona. Veris, æſtatis Iuuenilis Calida	Ex apoſtemate frigido in exitura	Fortitudo ſignorum prędictorū, horripilatioq́;	Cum eo quod extrahit ſaniem	Imponať matrici oleū uiol. cum aqua tepida	Imponať matrici butyrum uaccinū, cum aqua calida

CVRA COMMVNIS.

1 Si eſt ex acuitate, & tenuitate ſanguinis, curet̃ cum ingroſſantibus ſanguine, & infrigidatiuis. Si ex uulnere, cum deſiccatiuis, & ſuperponat̃ ei aloe, ſandar. lutum cyprinũ. Et ad ingroſſandũ ſanguinem, utat̃ trociſ. de rarabe, corall. luti cyprini, factis cũ ſucco plantaginis, aqua ſumac, & portul. Et ſedeat in aqua cucum. in qua coquant̃ balauſt. cortices granati, nux cypreſsi, carui, napti, copulæ gland. myrtus, galla, trifolium domeſticũ, & carathit. Emplaſtret̃ pecten cum panno infuſo in aqua myrti, & fiat ſuppoſit. de lana in aqua ſumac, aqua plantaginis, & myrti. Et pulueriſet̃ ſuppoſit. cũ puluere chartæ uſtæ, copulæ gland. balauſt. antimon. lut. ar. uel ſigill. Et clyſterizet̃ cum aqua myrti, plantag. portul. uel cum decoctiõe ſumac, colata, & mixta cum ʒ iij. harum rerum. Recipe luti ſigillati, licij, acatiæ, ſucci barbæ hircinæ, porcelleti uſti, & ramiſ in quantitate ʒ iiij. Quod niſi ceſset, ponatur uentoſa ſub mammillis, & ligentur membra. Et dixit Gal. ꝙ curauit fluxum ſanguinis cum cliſteri ſucci plantaginis tantum.

2 Si eſt ex humore groſſo, & mala cõplexione frigida, curet̃ cum eo quod calefacit, & attenuat. ut eſt ſe. apij, ſen. mentraſtrũ montanum: terant̃, bulliãtur cum iure ciceris nig. et melle, uel oxymelle, ſem. Et calefactio cum aromatibus, iuuat ualde. Emplaſtretur uenter, & pecten cum ſpica, cinnamomo, caſsialig. ſquin. nuce muſcata, mace indico, cardamomo, & coſto: fractis, & coctis in aqua, poſitis in burſa ad calefaciendum cum ea tepide ſæpe. Et ſuppoſitorium fiat cum ſucco rutæ, & aqua mentaſtri fluuialis: tamen lana infundatur in eis: & pulueriſetur cum puluere lupinorũ, uſnen perſo, pulte coloquint. abſinth. & ſuffumigetur cum oppoponace, thure, xyloal. per embotum, & per ſtannum perforatum: ſuper quod ſedeat: & balneum iuuat ualde. Et ſi fit ex alia cauſſa, euitetur id quod generat eam, & curetur cum contrario.

3 Conſydera de quo genere fit. Si fit ex ſanguine: curet̃ cum medicinis fluxus ſang. Et ſi dominat̃ aliqua humiditas flegmatica, fiat ſuppoſitoriũ de pipere, cum rebus utilibus ad ſuppoſitoriũ. Euitetur id quod generat illum humorẽ: poſt euacuationẽ ipſius cum eo quod competit corrigant̃ nutrimenta, & complexio.

4 Quod ſi accidat ſincopis: ligent̃ muſculi tibiarũ, & membra, & opilent̃ nares: roretur facies aqua frigida: & clamet̃ in aurẽ uox magna: ſternutet cum condiſio, & ſinapi: odoret res fœtentes. ut uſtones, petrol. & urinã uetuſtã: & ſuffumiget̃ matrix cum odoriferis, ut medicamine ambræ. Quod niſi conferat, ponat̃ uentoſa ſuper umbilicũ, & ſuper radicem coxarũ: inungatur orificiũ oleo muſcellino, abſq; ſcarificatione. Et ſi cauſſa morbi fuerit ex defectu coitus, infundat obſtetrix digitũ in aquam arom. & imponat ipſum matrici, et cõmoueat eam, & totũ locum eius. Aut utatur coitu cũ aliquo dilecto. Deinde mitigata ſincopi, bibat de ſapa, bene cocta cum ſyr. abſinth. Et ſedeat in decoctione camomill. coro. reg. origani, & maioranæ. Et ungat̃ uenter & flanci cum oleo ſambucino. Cibet̃ cum mica panis bruni, iuſcello biſtardæ, cimino & cinnamomo. Reſtituta uirtute, purget̃ locus cum pillulis ſtomaticis & uomitu, unctionibus, & emplaſtris, diſſolutis; & cibetur cum cibis zirbeg frixis, & ſpidebeg.

5 Vngatur pars inferior pectinis, & umbilici cũ oleo rutæ, & aneti, & cliſteriſet̃ cum decoct. camomill. coro. reg. aneti, maioranæ, abſinth. mẽtaſtri, marmocor. abrotani, rutæ, ſem. apij, feni. aniſi & cimini, coctis bene: in quorũ decoct. miſces olei coſti: & injciatur. Et poſt expulſionẽ balneetur in decoctione prędictorũ. Et poſt balneationẽ emplaſtretur matrix cum puluere prædictorũ, incorporatis & emplaſtratis, reſolutis.

6 Cibetur cũ galliculo, malua, ſpinacijs, & ouis mollibus. Et emplaſtret̃ pecten cum farina ordei, fabarum, maluauiſco, & uiol. ana ʒ ij. camphoræ daniſ 1 ſ. infuſis in aqua coriandri, & endiuiæ: & ſuperponat̃ ei cum cerotо facto de cera, oleo uiol. & aqua plantag. & illiniatur ſuper umbilicum, & pecten cum oleo uiol. roſ. Et ſi eſt ardor cum dolore in aliquo loco: inſtilletur in eo oleum roſ. purũ, cum albumine oui, aqua plantagi. & aqua ord. uel lacte, uel ſero caprino. Et niſi mitigetur dolor, miſceantur cum modico opij, cum decoct. corticis papaueris, & ſief al. & lacte fœminino. Et ſi fuerit duricies: emplaſtretur cum camomill. coro. reg. maluauiſco, ſemine lini, oleo uiol. & uitello oui aſſo.

7 Fiat ſuppoſitoriũ cum lana infuſa in hoc medicamine. Recipe adipis anſeris, olei lilini, ceræ al. mucil. ſem. lini, fenugræ. ana. liquefiat cera, & adeps, & cũ eis fiat ſuppoſitoriũ, & emplaſtret̃ cum ſem. lini, fenugræc. ſem. porri, radicis maluauiſci: tritis, cribellatis, & mixtis cum cera, medulla tibię uaccinæ, decoct. ficuũ, butyro uaccino: & ungat̃ pecten cũ pinguedine, & oleis. Et ſedeat in decoct. aneti, coro. reg. uiol. rad. maluauiſci.

8 Emplaſtret̃ cum fenugr. ſem. lini, camomil. coro. reg. farina ord. maluauiſco, ſem. mentaſtri, farina fab. & radic. maluauiſci: diſtemperatis cum aqua cal. aqua fic. oleo ſiſami, & adipe anatis, & ſuperponat̃ cum lana infuſa in eis. Et qñ emanat ſanies, mundificet̃ in aqua tepida, cũ oleo uiol. Et ſi ſanſes eſt fœtida, aut ſimilis aquæ carniũ: cliſterizetur cũ decoct. rizi perſi, lentiũ excorticatarũ, balauſt. cortice granat. myrtellorũ, copul. gland. inde fiat cum ʒ xxx. ipſius aquæ mixtis cũ oleo roſ. Et ſi ſanies uertit̃ in aquoſitatẽ, bibat de medulla melonũ, cucur. citrull. papaueris, ana. gumi ar. amidi, dragag. ana part. quar. 1. tritis. doſis ʒ iij. cum ſyr. papaueris, & ʒ 1. pſillij, & lacte caprino. Et ſi tendit ad inteſtina, fiat cliſtere cum lentibus, aut rizo: & copulis granatorũ, luto ar. oleo roſ. gumi, & uitello oui elixo in aceto, uel cum ſimilibus ſimplicibus debito modo.

De eo quod multiplicatur in eo de morbis Matricis.

	NOMINA	Salus, uel tior. Regio Tempus AEtas Complexio	CAVSA	SIGNVM	EVAcuatio	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Cancer in matrice	Timorosus Occidental. Autumnale Senescens Frigi. & sicca	Ex materia melancholica	Dolor fortis, & duricies in ore matricis, color uiridis, aut niger	Nulla fiat	Sedeat in aqua decoct. fenugræci, maluauisci, & coro. reg.	Emplastretur cũ folijs maluasci, & gumi amygd.
2	Mola matricis	Timorosa Septentrion. Autumna. Senescens Frigida.	Ex maťia grossa conglobata in tunicis matricis	Duricies tact⁹, & erit mulier quasi pregnãs	Euacuetur humor dominans	Emplastretur cum adipe anatis, & diaķalon	Emplastretur butyro uaccino
3	Hæmorrhoidæ matricis	Timorosæ Meridiona. Autumnale Senescens Calida, sic.	Ex humore melancholico	Color niger, & manatio similis fęci uini, & sũt ut uuæ mori, uel ficus	Cum decoctione stomaticõ.	Cibeť hædis, & arietibus: ungatur oleo narcissi, & lilij	Illiniať ung. litargyri, cadmię, & uenæ citrinæ, cera & pice ueteri
4	Fissura	Timorosa Septentrion. Autumnale Iuuenil. Sicca	Ex forti partu, & primo	Dolor manatio sang. post illud, & uideť, quãdo os matricis aperitur	Nulla fiat.	Illiniatur adipe gallinæ, anatis, & oleo uiol.	Supponať oleum fisticoꝝ, cũ oleo plumbi, uel cimolea
5	Pustulæ matricis	Salubris Occidental. Veris Adolescens. Cali. & hum.	Ex humore sanguineo	Videnť quando aperitur os matricis, et per tactum cum digito	Minuatur basilica, uel saphena	Illiniať ung. cerussæ, uel oleo plumbi, uel aqua eiusdem	Illiniatur oleo ros. cerussa, & litargyro
6	Vlcera matricis	Salu. nisi intẽ. Occidental. Autumna. Iuuenilis Sicca	Ex ꝑcussione, concussiõe, uel partu. uel extractiõe secũdinæ	Videť quãdo aperiť matrix, & per humiditatẽ emissam, corruptam	Nulla fiat	Clisterizeť lacte fœminæ, asinino, aqua plantaginis, plũbi, oleoq; ro.	Sedeat in aqua cucum.
7	Exitus matricis	Sal. nisi fortiss. Meridiona. Hyemale. Adolescens. Humida.	Ex humiditate uiscosa, uel caussa exteriori	Videť ad oculum foris, uel palpari potest circa exitum	Cum pillulis ieræ, et stomat. nisi sit ex caussa exteriori	Clisterizeť oleo sambuc. aqua aromatica, & gallia	Sedeat in aqua cucumerũ, & stipticorum
8	Declinatio matricis	Salubris Meridional. Hyemale Senilis. Humida.	Ex humore grosso, uiscoso, obtento in aliqua parte eius	Videtur molestari ad aliquam partem eius	Cum pillulis ieræ, & cochijs	Emplastretur oleo sambuc. musco, gallia, ambra, aqua aromatica	Cũ oleo congruo: & trahat ad partẽ ortã, retineať emplastro cõueniẽti.

1532

COMM. REIP.

1 Si cancer ſit in matrice, incurabilis eſt. Tamen curari poteſt cũ medicinis prohibentibus ipſum de augmento, & dolore, & diſſoluentibus modica diſſolutione ad modũ ſubtilitatis ipſarum. Quare emplaſtret̃ penes fortem dolorẽ cum portul. maluauiſco recenti, coctis cum oleo roſ. Et cliſterizetur cũ aqua tepida, lacte mulieris, oleo roſ. & aqua portul. Quod niſi mitiget̃ dolor, & fluit ſanguis: cliſterizet̃ cum ſucco barbæ hyrcinæ, burſæ paſtoris, luto ar. ceruſſa plumbina, & ſucco plantag. & aqua plumbi diſſoluti in materiã olei. Et penes mitigationem doloris emplaſtret̃ uitello oui, oleo uiol. maluauiſco, farina or. & dactyl. diſſolutis cum mucilag. ſem. lini: ſed colentur, & cum eis miſceantur medicinæ. Et fiat ſuppoſitorium de adipe anſeris. lacte mulieris, et modico croco, & opio, infuſa in eis lana. Et uitet nutrimenta calida, & id quod generat melancholiam. Cibetur uero pane bruno, carnibus hædinis, biſtardis, ſpinacĳs. Et iuuabiles ſunt hi fructus. ficus, uua dulcis, pruna, poma dul. ficus pharaonis, paſſulæ paruę ſine nucleis. Et dicitur, quod ſubſtantia collecta in caldario balnei, trita cum oleo roſ. & cum ea cancer cataplaſmetur, iuuabit eum.

2 Curetur rebus lenitiuis, & diſſolutiuis. Et ſi ex ea fit manatio ſanguinis, curetur cum medicinis reſtringentibus ſanguinem. Et ſi petrificatur in aliquo loco, curetur cum rebus emittentibus fœtum mortuum, ut cum aqua ebullita cum lupinis, mentaſtro, & fenugræco.

3 Iuuant contra eas medicinæ deſiccatiuæ, & ualentes contra hæmorroidas ani. Et niſi conferant, nulla fiat cura: niſi curentur cum ligatione, & ferro. Iaceat patiens ſuper dorſum, & teneantur hæmorroidæ cum inſtrumento ad hoc apto. Deinde ligentur, & incidantur forcipe: & poſt inciſionem ſuperſpargatur eis lutum ar. Fafabra, cornu cerui uſti. Sed ligatio debet fieri in radice cum filo torto ſerico fortiter, dimiſſa una ipſarum ſine ligatione. Et poſtea ſuperponantur plumaceoli infuſi in oleo amygd. Poſt emplaſtrentur cum mica panis, oleo amygdal. & croco donec cadant de ſeipſis. Deinde curentur cum conſolidatiuis.

4 Curetur unguento baſiliconis, adipe gallinæ, & medulla tibię uaccinæ, diſſolutis cum oleo uiol. aut lilino, aut cum pice diſſoluta cum uiſco: & fiat ſuppoſitorium cum eis, & illiniatur locus cum eis. Cibetur nutrimentis temperatis, ut carnibus hædinis, arietinis, & iure ipſarum facto ſpidebeg.

5 Curentur unguento tali. Recipe roſ. ſiccarum, cimolę ana ʒ ĳ. ceruſſæ, litargyri ana ʒ i. terantur, liquefiat cera cum oleo roſ. & miſceantur. Et eo utendum eſt. Vel illinitione aquæ plumbi. Vel per ipſas medicinas abſq; cera & oleo: & miſce cum eis lurum ſigill. & diſtempera omnia cum ſapa, & oleo plumbi: & calefiant lapides, & ſuperponantur: & ſuffimigium capiatur, & realiter curabuntur.

6 Si fuerint ex contuſione, & humore qui emittitur de eis, eſt de ſanguine puro: ſuperponatur lana in ſucco plantaginis infuſa, & inuoluta in puluere luti ar. acatiæ, nucis cypreſsi. Et cliſtere fiat cum aqua, radic. ram. palmæ, aqua roſ. lacte fœminino, & oleo roſ. Et bibat de trociſ. carabe, cum aqua plantaginis, uel ſumac. Et ſi emittitur ſanies al. fiat cliſtere cum oleo roſ. & uiol. tepefactis. Et ſi emittitur aliqua pars eruginoſa, fiat cliſtere cum aqua or. & melle, uel decoctione fenugræc. lentium, maluauiſci, furfuris ligati in panno lini, cum aqua & modico melle. Et ſi fortificatur dolor, fiat cliſtere cum lacte mulieris, modico opio, & aceto.

7 Poſt curam ipſam iaceat mulier, & ponatur ſub ſella ipſius plumaceolus, & reſtringat genua: & ſuperponatur ei lana inuoluta in trifolio domeſtico, hippoquiſti. galla, carne ſpinæ, & uino mixto cum acatia, ſucco, & ramik. Deinde impellat̃ matrix egrediens cum temperie, & inuertatur ad locum ipſius: & ſuperponatur pectini ſpongia infuſa in aqua myrti, cum acatia, & ramik. Et odoret aromatica. ut ſuc. ambram. hac utatur per triduum. Deinde ſedeat in aqua cucum. per horam. deinde reuertatur ad uſum medicaminis in ſuperpoſitione & ſuppoſitione. hoc fiat per triduum. Quod niſi reuertatur ad locum eius, poſt hæc ſuperponatur uentoſa cum igne prope umbilicum, & ſuper latera duo. Poſt emplaſtretur pecten cum balauſt. trifolio, hippoquiſtid. acatia, ſucco myrti, & plantaginis.

Cibetur cum rebus aromaticis & odoriferis: tamen extrahatur manus cum temperie, donec reuertatur matrix ad latus aliud. Quod niſi reuertatur, curetur rebus boni odoris. quia declinabit ad eas, & fugiet de rebus fœtentibus. Vnde fiat emplaſtrũ ex fœtidis: & emplaſtret̃ loco, in quo inclinata eſt, & ex odoriferis in loco oppoſito: ut de ſeipſa fugiat ad locum primũ: & cum emplaſtro conſeruatiuo in medio uentris.

I

De eo quod multiplicatur in eo de morbis Matricis, & Mammillarum.

	NOMINA	Regio Tempus Aetas Complexio	Salus, uel tior.	CAVSA	SIGNVM	EVACVATIO	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Priuatio impregnationis	Septentrion. Autumnale Iuuenilis Sicca, humi.	Salubris	Ex mala cōplexiōe matricis, opilatione, uel humore iclu-so in ea	Fluxus mēstruorū naturalis, et dispositio uētris ostendit in ipsa sterilitatem	Cum laxatione humoris ꝓhibentis	Clisterizetur cū oleo mustellino, croco, & mastice	Suffumigetur cum nuce cipresi, & ruta sicca
2	Multus aborsus	Meridional. Veris Iuuenilis Humida.	Tior. si eū leqt euacua. multa	Ex caussa exteriori, uel humiditate uiscosa eam lubrificante	Siccitas mammillarꝫ ante ab orsum, & aliq̄ caussa praecedens	Cum pillulis stomaticis, si caret foetu.	Cū diambra, et clisteri, oleoq; sambucino, & galla: deide cū succo myrti	Clisterisēt decoct. gallę, ramiř, balaust. & succ.
3	Difficilis partus	Septentrion. Autumna. Iuuenilis Sicca	Tim. ꝓprie cū debili uirtute	Ex forma mala, uel exitu malo interueniēte, uel aëre frigido, calido, uel aliꝭs rebus	Per interrogationem, & responsionem	Nulla fiat.	Vngatur pars inferior uentris oleo sisamino	Sternutetur cū impositione licinij chartę in naribus
4	Retentio secundinae, & foetus	Occidental. Autumnale Iuueni. seni. Sicca	Timorosa	Ex egressione secundinae, uel subtilitate ei9, morte foet9 ex pauco cibo, uel alia caussa	Mitigatio eius, quies eius, post modū grauedo post lenitatē, & siccę māmillae	Nulla fiat	Fiat suppositoriū de aristo. ro. sauina, nasturcio, tritis cū felle uaccino	Supponatur alkitran
5	Prohibitio impregnationis	Septentrio. Aestiuum Adolescens. Sicca	Salubris	Ex parua matrice, uel paruo uentre, uel alio morbo	Cognitum est	Nulla fiat.	Saltum faciat post coitum, uelocē, & spissum, uel clamorem	Supponatur sal gemmę ante coitū
6	Apostema calidum mammillarum	Meridional. Veris Senesc. iuue. Cali. & humi.	Salubre	Ex condensato lacte in eis	Inflatio, duricies, dolor, & rubedo	Cum minutione saphenę	Emplastrēt mica panis bruni, oleo ros. o-uiq; uitello	Emplastretur farina ordei, oleoq; ros.
7	Sang. congelatus in mammillis	Occidental. Autumnale Senescens Sicca	Salubris	Ex debilitate eius, & mutatione sang. recentis ad eum uenientis	Duricies, inflatio, pustulę, apparitio sang. in capite eius, uel earum	Cum minutione saphenę	Eemplastretur farina fabarū, et aqua mellis	Calefiat aqua cali. & oleo sisami. saepe
8	Apostema durum in mammillaris	Occidental. Autumnale Senescens. Sicca.	Tioros. si fortis est eius dolor	Ex sang. cōgelato, & coagulato, uel apostemate cal. nō dissoluto	Fortis duricies, nigredo, liuiditas, & repletio uenarum	Cum decoct. epithimi	Emplastretur medulla tibię uaccinae, & cera.	Cum cera, & oleo

1532

COMM. REIP.

1 Si ex mala cōplexione, curet̃ contrario. Si ex aliquo humore, purget̃ de ipſo tumore. Et ſi eſt ex opilatione, deopilet̃: et curetur cū eo quod confortat matricē, & iuuat ad impregnationē. Suppoſitoriū tamen fiat cū alumine ſciſſo ʒ ij. ſumac, croci xyloal. ſpicæ ana ʒ i. terantur, & incorporent̃ cum melle, et infundat̃ in eis lana, & oleo roſ. & ſupponat̃ poſt purgationē menſtruorum. Et bibat de limatura eboris, et ſiſeleos quolibet die: iuuant enim ualde. Si fuerit ex humiditate lubrificāte locū ſpermatis: cortices thuris, & cyperi fracti in quantitate ana ʒ x. myrrhæ, ʒ iij. coquant̃ in lib. i. aquæ uſq; ad unc. iiij. Coletur, & cliſteriſet̃ matrix omni triduo.

2 Si fit ex cauſſa exteriori, cautela adhibeat̃ de ipſa cauſſa. Et ſi fit ex aliqua humiditate, nec eſt ibi aliqua īpregnatio, laxet̃ idem humor. deinde fiat cliſtere confortās matricē. Et ſi fuerit ex uentoſitate, curet̃ cum diambra, & tragea facta de cimino, carui, ſe. apij, infuſis in aceto, & torrefactis ana. zinziberis, ameos ana part. 5. zucc. ad pondus omniū. doſis ʒ iij. cum ſapa. Si fit ex prouocatione menſtruorū, reſtringatur cum kafabra, luto cyprino, & cypero. doſis aur. i. cum ſucco ſumac. Aut recipe ceræ ʒ v. naſturcij, ſe. mentæ ana ʒ 5. coquant̃ cum rotul. 5. ſapæ bene coctæ uſq; ad mediū: & miſceant̃ cum eis ſarcoc. & liciū in quantitate ʒ i. diſtemperent̃ cum butyro uaccino, & melle. doſis coclear. Et cibet̃ poſt horas nouē. Hoc fiat per triduum.

3 Si eſt ex pinguedine mulieris, uel paruitate matricis: iube ꝙ ſit ſollicita in partu. Et ungant̃ inferiora uentris cū oleo: & ſedeat in decoct. coro. regiæ, camomillæ. Et iaceat ſuper uentrē. Et ungat̃ dorſum, matrix, & flanci cū oleo, & cera. Et dicit̃: ꝙ fumigiū ungulæ muli, & equi, lenem facit partū. Si ex uirginitate mulieris, ſcindat̃ cum inſtrumēto, aut impoſitione pollicis. Si ex debilitate: confortet̃ ſermonib. bonis. Et ſi ſincopiſat: odoret odorifera calida, aromatica. ut muſcum, galliā, & fumigiū xyloaloes, & ſandal. Cibet̃ iure carniū, aut iure gallicul. Si ex frigiditate, ſedeat in balneo, uel in loco calido: & ungat̃ cum oleo ſambuc. & infundat̃ in aqua ebullita cum camomi. coro. reg. fenugræco, & ſem. lini. Et bibat parum de gallia cum ſapa. Si eſt ex caliditate aeris, infrigidetur cum flabell. & moretur in loco frigido. Et illiniatur uenter ſandal. aqua roſ. camphoræ. Et bibat de iulep, ſucco granatorum, & aqua frigida.

4 Bibat decoct. lupinoꝝ, mētaſtri, aſari, fenugræ. cū melle. Et dicit̃, ꝙ illinitio ueretri cū alkitram, ſi fit coitus cū ea, extrahit ſecundinā, & fœtū mortuū: & bibat danik i. gallæ cū ſapa, uel fiat ſuppoſitoriū de eo quod prouocat mēſtrua. Et niſi egrediat̃ ſecundina, & ſit os matricis apertū, & uideatur in aliqua parte eius: ungat̃ manus obſtetricis cum oleo uiol. uel ſiſami, & imponat̃, & capiat̃ ſecundina, & extrahat̃. Et ſi eſt coniuncta cum collo matricis, trahat̃ deſuper, moderate mouendo dextrorſum, uel ſiniſtrorſum. Et ſi matrix eſt incluſa: ungat̃ cum oleo uiol. & ſedeat in aqua tepida. Et extractio fœtus poſt medicinam difficilis eſt. Et poſsibile eſt, ꝙ non ſuſtineatur uirtus, ex dolore affligente penes extractionem ipſius cum ferro.

5 Prohibet impregnationē ſuppoſitio cum alkitram facta. Et fumigiū nucis cypreſsi, deſcenſio ꝑ ſcalas cū ueloci ſaltu. Et ſuppoſitio facta cū felle thaurino, aut aqua rutæ, aut illinitio facta ſuꝑ uertebrū de ſe. cauliū. Aut ſuppoſitio facta de folijs ſalicis, garb, aut fructu eiꝰ. Et hoc nō eſt utendū, niſi qñ dubitat̃ ſuꝑ mulierē de aliq̃ morbo, aut de prauitate matricis: quia illicitū eſt.

6 Debet calefieri cum ſpongia infuſa in aqua cal. mixta cum aceto. Et emplaſtrari cum farina ord. fabarū, fenugræ. maluauiſco, uitello oui, & oleo uiol. Et ſi eſt inflāmatio fortis, emplaſtretur cum oleo farinæ fabarū, ordei, rad. granati ſylueſtris, cum uitello oui, ſucco coriandri, ſpuiuæ, & morellæ, uel portul. Mitigata acuitate, emplaſtret̃ cū cera, & oleo uiol. cū uitello oui.

8 Calefiat cum decoct. fenugr. ſe. lini, & modico hyſſopo. Et emplaſtret̃ cum ſiſamo, uſto, bene trito, diſtemperato cū melle, aut mica panis bruni, tritis cum fenugr. & diſtemperatis cum decoct. caricarū, aut ficuū. Tñ nullꝰ fugat ipſius māmillas. Et ſi accidit ipſis māmillis aliqs morbus, emplaſtrent̃ cū piſis, et nucleis paſſul. tritis, et diſtēperatis cum aq̃ myrti, et aq̃ folioꝝ cedri.

8 Emplaſtrent̃ emplaſtro confecto cū dactyl. coctis bene cū aq̃, mixtis cū farina tritici, ſe. lini, & maluauiſci al. tritis oībus cū ol. lilino. Tñ euitet̃ id q̊d gñat melācholiā. ut ſunt carnes uaccinæ, lentes, caſeus, & ſimilia. Cibet̃ gallinis, arietibus, lacte recenti, & piſcibus recentibus.

De eo quod multiplicatur in eo de morbis Ancharam, & Pedum.

	NOMINA	Salus, uel tior. Regio Tempus Aetas Complexio	CAVSA	SIGNVM	EVAcuatio	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Sciatica	Salubris Occidental. Veris, autum. Seneſcens Frigida.	Ex humore groſſo ſanguineo, uel flegmatico	Dolor in parte ſylueſtri de ſuperficie coxæ uſqꝫ ad calcaneum	Cũ minutiõe baſilicæ, & pillulis hermodactyl. decoctioneqꝫ fructuũ	Ciber̃ gallicuculis. Emplaſtrer̃ membrũ caulibus, mucillagine, & uitello oui	Vngar̃ oleo ſiſami, ſpicę, uel terpentinæ, tritis, & compreſſis
2	Podagra calida	Salubris Meridional. Veris Iuuenilis Calida	Ex ſang. chol. rub. manante ad calcanei articulum, & digitorum	Si ex chol. fortis eſt dolor in calcaneo, iuuatur frigido: ſi eſt de ſang. inflatio, & rube.	Cũ minutione, ſi ex ſang. cũ uomitu, ſi ex chol.	Ciber̃ iure galliculi cocti cũ aqua granati	Cibetur cibo cocto cũ aqua granatorum
3	Podagra frigida	Salubris Septentrion. Autumnale Seneſcens Frigida	Ex flegmate, uel chol. nig. manãte ad digitos pedum	Paucus dolor calcanei, ſi ex chol. nig. nigredo coloris, duriciesqꝫ: ſi ex flegmate, color al.	Cum pillulis de hermodact. poſt digeſtionẽ materiæ	Cũ oxymell. al. & aqua tepida, & cum uomitu	Cibetur iure cicerum
4	Dolor articulorum ex frigiditate	Salubris Septentrion. Autumnale Seneſcens Frigida.	Ex flegmate, uel chol. nigra manãte ad aliquẽ articulũ	Paucus dolor, nigredo coloris: ſi ex melãcholia, duricies: ſi ex flegmate, color. al.	Cum pillulis ſitarig, & pineis poſt digeſtionem materiæ	Cum melle, & allio	Emplaſtretur aromatico, aloe myrrha, cimino, & ſe. apij
5	Dolor articulorum ex caliditate	Salubris Meridiona. Veris Iuuenilis Calida	Ex ſangui. uel chol. rub. fluente ad aliquẽ articulum	Fortis dolor cũ rubedine: iuuar̃ frigi. inflatio, ſi eſt ex ſang. citrinitas, ſi eſt ex chol. rubea.	Cũ minutione, ſi a ſang. & uomitu, ſi a chol. rub.	Cũ ptiſana, & zuccaro al.	Emplaſtrer̃ lenticulis excorticat. piſis, farina or. & aqua lactucæ, endiuiæqꝫ
6	Nodulatio, & duricies articulorũ	Salubris Occidental. Autumna. Seneſcens Sicca	Ex groſſo humore manante ad articulos, difficiliqꝫ diſſolutione ipſius	Duricies articuli abſqꝫ dolore. Et non diſſoluitur præcedens humor	Cum laxatiuo educente humorem, ſi expediat	Emplaſtrer̃ adipe anatis, et gallinæ, mixtis cũ maluauiſco, & mucill fenug.	Emplaſtretur ſiſamo trito, & ſucco maioranæ
7	Cautela de artetica frigida	Salubris Meridional. Veris, autum. Seneſcens Frigida	Ex debili articulo recipiente ſuperfluitatem frigidam	Multus euentus dolorũ articuli ex humore frigido	Cum pillulis de hermodactyl. uel decocti. epithimi	Cum ſiſticis, paſſulis, & zucc.	Cum iure cicerum, cocto cum origano, & cimino
8	Cautela de artetica calida	Salubris Septentrio. Veris, autum. Iuuenilis Calida	Ex debili articulo recipiente ſuperfluitatem calidam	Multus euentus dolorũ articuli ex humore calido	Cũ minutiõe, & decoct. mirabol. opoponacis, uel uiol. cum zuccaro	Ciber̃ gallicu lis, biſtard. pdice, coctis cum agreſta, uel aq̃ granatorum	Ciber̃ extremitatibus hędorꝫ coctorꝫ, cucumere, piſis, & lenticulis

1532

C V R A C O M M V N I S.

1 Post minutionem debet ingredi balneum, & epithima faciat super se de aqua tepida, quolibet die per unam hebdomadam. Deinde utatur post laxationem, & corporis purgationem emplastro fenugræci triti, & distemperati cum oxymelle. Deinde post declinationem apostematis, uel doloris, utatur emplastro camomill. coronę regiæ, maioranæ: deinde lauri cum aqua tepida. Quod nisi mitigetur, minuatur uena sciatica, quæ est sub calcaneo in parte syluestri extrinsecus. Sed ligari debet de articulo coxæ cum fascia lata: & ligatura tendat ad partes calcanei, remota ab eodem calcaneo extrinsecus per spacium quatuor digitorum fortiter, & recte stricta. Et flebotomans ponat pedem suum super pedem patientis super rem duram: & minutio fiat per longum. quia ex ea egredietur sanguis frigidus: deinde dissoluatur ipsa ligatura, & fiat alia cum plumaceolis. Et si morbus fiat ex humore flegmatico: utatur pillulis istis, Recipe agarici, turbit, aloes, hermodactyl. ana ʒ ſ. pulpæ coloquin. danił ij. tritis omnibus, & distemperatis cum aqua, fomentetur. Emplastretur ancha cum mentastro, costo, & piretro, distemperatis cum syrup. mellis. Et clisterisetur cum decoctione aneti, camomillæ, rutæ: colata & mixta cum elmori, & oleo sisami tepido. Et sedeat in decoctione camomill. coronæ regiæ, rutæ. Quod nisi conferat: apponantur uentosæ super iuncturam anchæ.

2 Si est cum febre, curetur ptisana, & zuccaro, & aqua utriusq; granati. Deinde fiat emplastrum cum rasura cucur. cortice melonum, & citrull. ana cum pannis infusis in aqua ros. aceto, modicoq; camphorę. Et mutentur panni totiens quotiens sunt calefacti, aut cum aqua semperuiuę, lactucæ, mixta cum mica panis, farina ordei, & mucilag. psillij: aut fiat cum psillio, maluauisco, farina ord. uitello oui, & oleo ros. Et si est ex cholera rubea: euacuetur cum uomitu, & curetur cum potu syrup. ros. & acetosæ, & niue. Cibetur cucurbita, pisis, & spinacijs. Et si cum febre, fiat cum ptisana, aqua granatorum, & aqua cucu. arabici.

3 Vtatur melle ros. quolibet die, modico cibo ex iure cicerum. Et post aliquos dies penes digestionem humorum & urinæ, euacuetur corpus cum eo quod dictum est. Si tempus est æstiuum, cum uomitu decoctionis aneti, radic. & syrup. acet. Et emplastretur locus cum licio armoniaco, mucil. sem. lini, & farina lolij, uel cum stercore uaccino, & caprino, mixtis cum melle despumato: & lauetur locus cum decoctione camomillæ, coronæ regiæ, aneti, & mentastri. Et cibetur cum perdice cocta cum aqua cicerum.

4 Vtatur melle ros. iure cicerum, & modico nutrimento; donec digeratur humor. Deinde euacuetur cum medicamine laxatiuo, & emplastretur cum mucil. mentastri, & semine ozimi, gariofyllati, & semine lini, farina lolij ana ʒ x. mixtis cum eis ʒ I. ambræ: cimini, anisi, ana ʒ ſ. mixtis omnibus cum uitello oui, fiat emplastrum. Et post digestionem hæ pillulæ sunt dandæ. Recipe mirabol. emblico. zinziberis, origani persi ana danił ij. sitarig, hermodactyl. ana danił iiij. salis indi. danił I ſ. aloe ʒ ſ. pulpę coloquin. danił I. terantur omnia cum aqua: deinde fiant pillulæ. Pauco motu utatur, nullo coitu, nec repletione cibi.

5 Post euacuationẽ emplastretur lenticulis excoriatis, tritis in aqua coriandri recentis, & campho. rad. granati syluestris, maluauisco, psilio, farina or. sand. tritis, & distẽperatis cũ oleo sisami, uitello oui, & modico aceto. Et post mitigationem caliditatis, utatur eo quod infrigidat, mixto cum eo quod dissoluit absq; calefactione, ut farina ord. maluauisco, coro. reg. uiol. tritis, & distemperatis cum succo coriandri, aut succo citoniorũ. Et nulla fiat cura cum intensa infrigidatiõe: ne ingrossetur materia, & cum difficultate dissoluatur & euacuet̃. Et fiat emplastrum, cum farina lentiũ excorticat. pisis bis coctis, & modica camphora. Cessante dolore, si remanet grossa materia, emplastretur cum corona regia, camomil. farina ord. maluauisco, & uiolis siccis: & epithimũ fiat cum aqua ebullita cũ camomil. maiorana, & coro. regia. Et cibetur cum galliculis coctis cum agresta, & similibus.

6 Emplastretur cum sisamo, sem. lini, fenugræ. ana tritis, cõmixtis cum cauda liquefacta, & satis ualet. Et dicitur, ꝙ decoctio uulpis uiuæ in oleo omfacino, in quo balneetur membrum, dissoluit nodulos articulorum. Dicitur etiam, ꝙ si dolor articularum sit chronicus, et non alleuietur aliquo medicamine, ꝙ decoct. dabali claudicantis iuuat contra eum, ita ꝙ cum pedibus ligatis bulliatur in aqua uiua cooperiente eam. Et ponatur cum ea aliqua pars carnium asini syluestris, cum ciceribus alb. & nig. & eruca ana m. I. nuce & rapa ana ʒ I. oleo bono rotul. I. ruta ʒ V. ceparum XV. numero, sem. apij, maratri, porrorum, napti ana ʒ V. coquantur usq; ad tertiam, in quo iure sedeat patiens: uel teneat membra nodulata in eo tepido.

7 Euitet repletionẽ cibi & potus, & nauseatiuã satietatem. Euitet coitũ post cibum & potum: & omnia dulcia, præter zucc. passulas paruas sine nucleis, & rob. Vtatur frequẽti exercitio, & balneo: deinde fricatione competenti, & unctione olei. Et euitet sumere cibum quousq; præcedens fuerit in stomacho digestus, & fructus humidos. Et continue utatur purgatione corporis. Et cibetur cum carnibus subtilibus, cum condimentis & aromatibus calidis. ut origano, carui, & cimino.

8 Euacuet̃ corpus ante tẽpus euentus morbi. Deinde corrigant̃ nutrimẽta. Et utatur perdicibus, & bistardis, & carnibus hædinis, coctis cum agresta, aut succo granatorũ, aut aceto. Vtatur etiã quiete, & ocio post cibum, & exercitio ante cibum, & balneo. Euitatis rebꝰ dulcibus, & fructibus, proprie humidis: & coitu, proprie post repletionẽ cibi. Vtat̃ euacuatione corporis facta cũ uomitu, & prouocatione urinæ.

INDEX TACVINOrum, & Canonum correſpondentium.